

www.e-rara.ch

**Onosandri strategicus. Sive de imperatoris institutione. Acessit.
Ourbikiou Epitêdeuma. Nicolaus Rigaltius P. Nunc primum e vetustis
codd. graecis publicavit, latina interpretatione et notis ...**

Onasander

[Heidelberg], 1600

ETH-Bibliothek Zürich

Shelf Mark: Rar 605

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-11167>

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

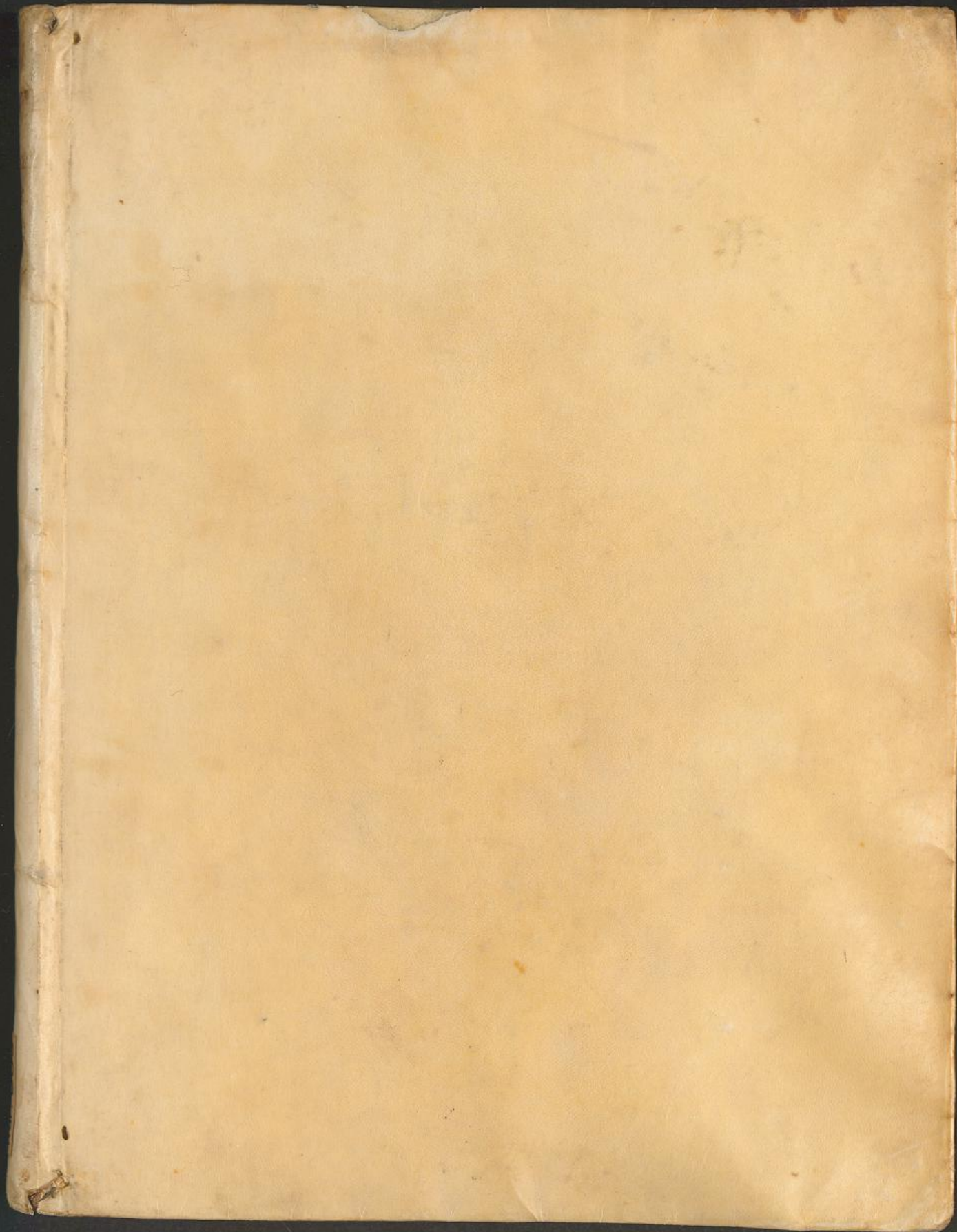
e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

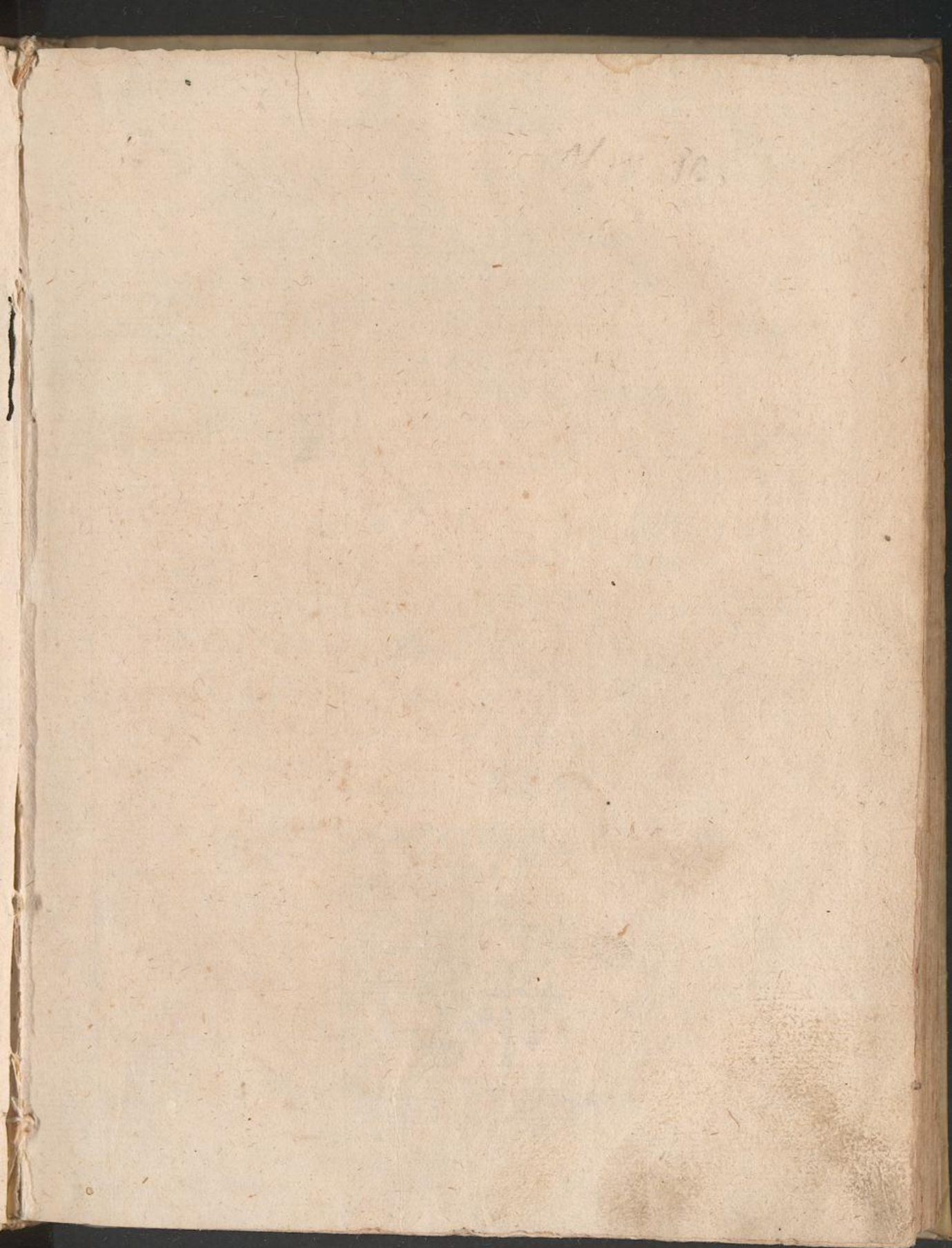
Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

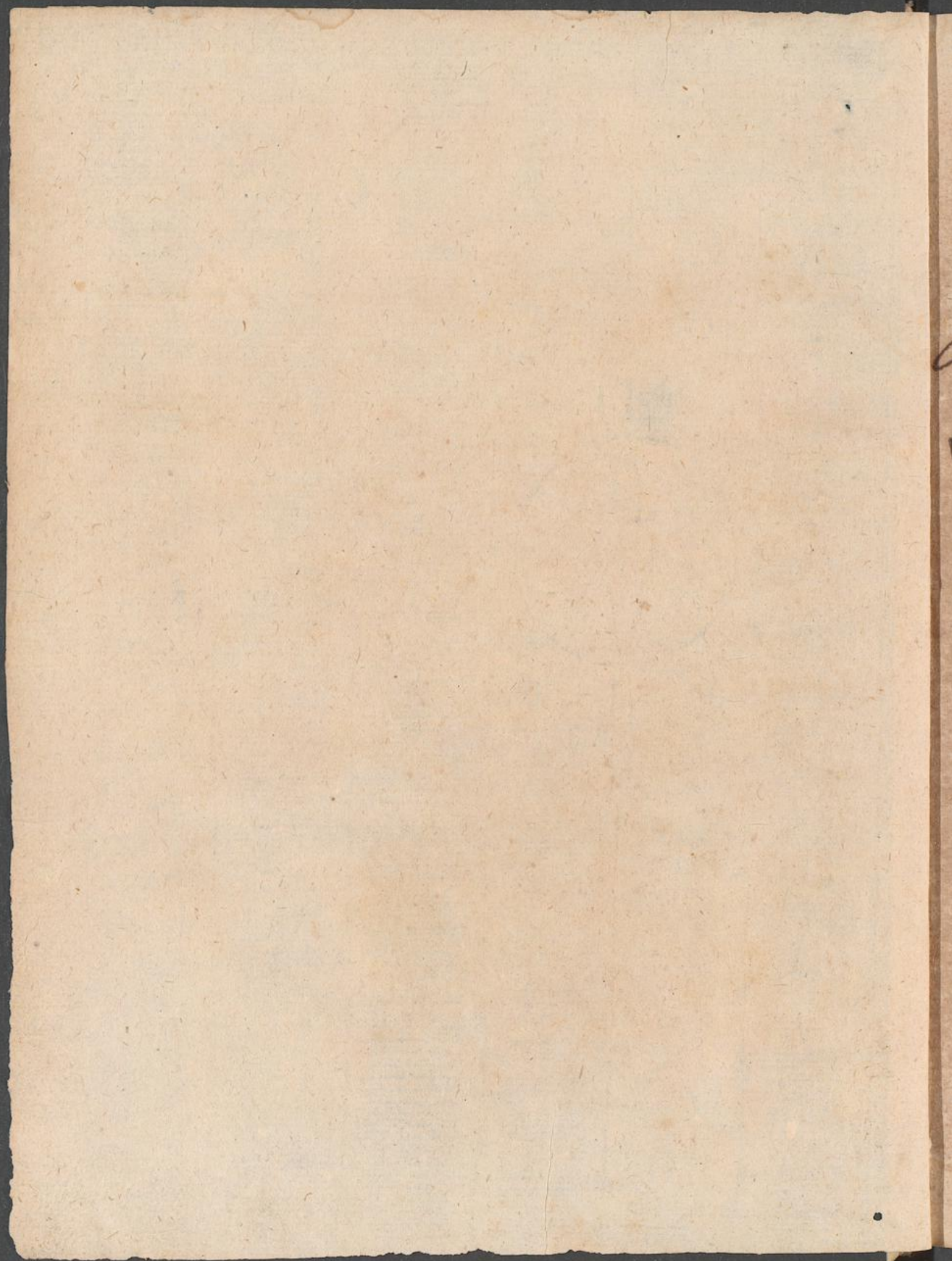
Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

kar 605

30=

Ὀνοσάνδρου Στρατηγικός.

ONOSANDRI STRATEGICVS.

Siue

Jos De Imperatoris Institutione. *Paulus*

Accessit.

ΟΥΡΒΙΚΙΟΥ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑ.

Monti Nicolaus Rigaltius P. *Ad.*

NUNC PRIMVM E VETVSTIS

Codd. Græcis publicauit, Latinâ interpretatio-
ne & NOTIS illustravit.

Accedit seorsim in eundem Onosandrum IANI GRVTERI
vberior Commentarius.

Senogallensis. Item
M. ÆMILII PORTI, FR. PORTI CRETENSIS F.

Breues, & αὐτοσχέδια ὁbservationes, dum typis opus
mandaretur, observata.

Ex Officina Commeliniana.

clō lō c.

Handwritten text, possibly a signature or name, located in the upper left quadrant.

Handwritten text, possibly a date or number, located in the upper right quadrant.

Handwritten text, possibly a signature or name, located in the middle right quadrant.

Handwritten text, possibly a signature or name, located in the lower right quadrant.

HENRICO

IIII

Regi Christianiss.

STRATEGICAM Onofandri scri-
ptionem Regiam potius quàm pri-
uati hominis curam, Majestati tuæ
dicare & consecrare audeo, REX
CHRISTIANISSIME, Pace iam secu-
râ, felicissimis armis auspiciôq; tuo
fundatâ & confirmatâ. Nimirum,
quo modo sub Augustis olim Im-
peratoribus, felici omine, in militari galeâ nidum co-
lumbæ posuerant, & apes inter horrendas Martij scuti
cælaturas *κρηροσφόρα* sua dona struxerant, iisque suauissi-
mum opus infuderant; Sic illa alma & pulcerrima Dea-
rum Elrene, quæ te otij publici vindicem & adferto-
rem prædicat, hanc tibi, rebus vndique pacatis, trium-
phalem pompam militaribus ferculis traducendam ac
circumferendam lubens meritissimo decreuit. Et qui-
dem certè humanissimam Deam ab humano confor-
tio, ipsi homines, si post exutam humanitatem homi-
nes dicendi, certatim exegerant, vt rursus, secundum

veteres memorias, in ardua & aspera montium, sorore
Iustitiâ comite, secedendum illi diu fuerit. ac diutius,
imo semper fuisset, ni viribus nefariis vi maiore ac di-
uinâ repressis, urbem orbemque reparasses, vt pristinas
& auitas sedes ambæ sorores reperirent: atque vt otium,
quod inter hostiles tumultus precarium vix trahebant,
optimo iure pro suo possiderent. Eæ per te sibi tandem
redditæ, carissima sua pignora dulcissimas Musas, quæ
metu nimio pauidæ aufugerant, reuocarunt; cûmq; ijs
vnâ Facundiam, cæsto cultam & ornatam elegantissi-
mo, in quo — *ἑρμῆϊ κῆς χερσὶ* *Θελητήρια πάντα τέτυκται*. Præsto
itidem illi fuerunt & Gratia, Mnemosynem matrem
in publicum famæ theatrum deducentes, Ac demum
ciuiles humanæq; virtutes iunctis animis, vno omnes
ore, te munificum Regem, te Principum, quâ Sol habi-
tabiles illustratoras, maximum, te Patriæ Patrem opti-
mum elaudauerunt. Et etiamnum quòd sibi hodie iu-
cundissimum suum domicilium Gallicos lares pede li-
bero perlustrare licet, id totû tui muneris esse profiten-
tur. Tantis igitur illæ tibi deuinctæ nominibus, hæc
veluti Epinicia tuo nunc offerunt nomini, nempe, si ip-
sarum ego tantulus Hermes, ad tantum Heroem ad-
ferre mandata audeam, munus litterarium, placidissi-
mæ Diuæ, inuictissimo Regi, qui iustis armis rem affli-
ctæ Pacis restituit vniuersam; munus philosophicum
de re Bellicâ, sapientissimo fortissimorum Imperatorum
Principi, dedicant ac deuouent. Nec enim ista de Im-
perio militari disceptatio, quietas aures offendet, aut
luctuoso monumento læta sæcula inumbrabit; sed,
quod ipse Philosophus principio testatur, totum hoc
opus, *σπατηγῶν τε ἀγαθῶν ἀσκησις ἔσται, παλαγῶν τε ἡγεμόνων κατὰ τὴν σε-
βαστὴν Εἰρηνίῳ ἀνάθημα*. Addiderim ego, si tanti videbitur,
speculum

speculum fore, in quo te totum, REX CRISTIANISSI-
ME, obseruabis, cum ab eo tamen nihil omnino desum-
feris: in quo, si te ipsum contemplari libuerit, regiarum
omnium virtutum representabuntur imagines. Etenim
in eo notabis tibi felicissimam fortitudinem, quā tot
generosos impetus vbique fecisti: gloriosissimam au-
dentiam, cui nulla vnquam via fuit inuia: prudentissi-
mam auctoritatem, quā tam acerba tot hostium odia
benigno & salutari Pacis nomine mitigasti; &, quæ te
maxime delectare solet, clementissimam pietatē tuam,
quā subditos ciues bonos inuenisse videri mauis, quā
fecisse, felices reperisse, quā reddidisse. Totam deniq;
Galliā, quia te Parentem magis quā Regem experitur,
animaduertes, assiduis precibus exorantem vitam tibi
prolixam, imperium securum, domum tutam, exerci-
tus fortes, populum probum, orbem quietum. Ac ne in-
ter hæc vota publica tacuisse videar, supremum numen
sedulò precor, vt publicum animæ tuæ sensum *ἡγεμονικῶν*
spiritu suo æternum dirigat, & confirmet.

MAIESTATI TVÆ DEVOTISS.
N. RIGALTIVS.

LECTORI.

* Ita nuncupatur in Pro-
cemio Athe-
nai lib. πει-
μηχανημά-
των.

Isocrat.

Tertullian.

Fabius, De-
clam. ccl
xxxiii.

Eliberabat olim Isocrates Rhetor super bello
Philippico. interea verò dum ille deliberat,
prius arma posuerunt Athenienses, quàm
inceptam consilij sui meditationem absol-
uisset. Fatetur ipse * ἐν συμβουλῇ καὶ Ἰσι-
στορίῳ πρὸς Φίλιππον. ὧν τῷ δὲ οὐκ ἐμὲ,
inquit, πρὶν πειραγματείας τῶν τῶν, ἐ-
φῆντε ποιησάμενοι ἔμπροσθεν, πρὶν ἐξε-
ραδῆναι τὸν λόγον. Idem mihi contigit,
Lector, in hac Onofandri Platonici Philosophi editione. Illam enim
inter bellicos strepitus turbide conceptam, fauente bonâ Lucinâ, Pacis
numine, exactis aliquot mensibus, Musici labores tandem ecce
parturiunt. Nempe dum hunc in bello de re bellicâ commentarium
accurabam, me antequam confecissem, Pax opportuna feliciter oppres-
sit. feliciter, inquam, ὅπως γὰρ οὐκ πεπράχθη καὶ ἔτιον τοῖς ἡμῖν, ἡ σὺν-
έχεσθαι τοῖς ναυσὶς τοῖς Ἀἰετὶ τὸν πόλεμον γιγνομένοις. Hoc igitur Phi-
losophicum de re armorum opus, quod publicis arumnis quasi muni-
mentum ac solatium futurum erat, publica nunc quieti latitiâq; decus
erit & ornamentum. At quis Philosophum de Imperio militari dis-
putantem ferat? quin potius omnes ἐκείνοισιν ἰνσάνοισιν incipiti præ-
parabunt. Et quidem certè Philosophi, gloria animalia, quamvis di-
uersissimis ubique dissideant sententiis, in hanc tamen maximè con-
uenerunt insaniam, ut ad regna semper & imperia viam adfectarint.
Sic ineptus Pythagoras tyrannidem apud Thyrios occupabat; seq; Pan-
thoïdem Evphorbum arrogante mendacio comminiscabatur: Sic tur-
piculus Diogenes artem Regibus Imperantem profitebatur; & nouo
genere ambitus adorationem miserâ captans, Alexandro de do-
lio cynicè oblatrabat: imò quasi cum Agamemnonis schemate impudēs
incedebat; peram habere se dicebat pro scuto; baculum pro sceptro;
pallium,

pallium, variis centonibus saepe refectum, pro chlamyde. Etenim
ad Anaxilaum scripsit: Πυθαγόρας ἐαυτὸν ἔλεγε ἔτ' ὀφείλοντα γὰρ ἡδύναι
τὸν Πάινθ. ἐγὼ δὲ νέον ἐμαυτὸν ἐπέγνων Ἀγαμέμνονα· σικητῆρόν τε γὰρ
ἐμὲ ἔστι τὸ βακτρον, ἔχλαμυς ὁ διπλῆς τριβῶν, ἡ δὲ πῆρεα πῶρα
δέρμα. ἁλλὰ γὰρ ἀπὸ τῆς. *Postremo, nemo ægrotus quicquam* Varro Eude-
somniat tam infandum, quod non aliquis dicat Philosophus, monibus.
Inter eiusmodi conuicia, permulti quasi pugnitis pessumdant Phi-
losophos. & apage, clamitant, homines ignauâ operâ, & Philoso- Pomponius.
phâ sententiâ. Enimvero pergit nihilo minus intrepidus Onosan- Tragœd.
der, veramq; Philosophiam operis sui statim initio professus, de im-
perio quidem militari se dicturum fatetur, at secundum ea quæ præ-
stantissimi Imperatores, ac præcipue Romani, felici virtute constan-
tiâq; gesserunt. Quippe Philosophica illorum Strategemata, certissi-
ma bellica virtutis exempla, futuris Imperatoribus imitanda propo-
net: qualia posterioribus sæculis, Sophismata, Leo & Mauricius
Impp. laudauerunt. Summa enim rei militaris, non in lacertorum
valentissimo robore, sed in solertibus sagacis animi curis consiliisque
consistit. Ἐνδοξόν τι πᾶν γὰρ, καὶ λίαν ὀνήσιμον ἐστὶν ἡ στρατηγικὴ ἐ- Leo Constat.
πιστήμη. Ἐ γὰρ ἂν μάχης νικᾷ τὰς πολεμίας. Præstabilis igitur XX. §. 135.
hæc sapientia, nec humilis aut idiotica, sed maxime civilis & regia:
ad cuius normam potentissimi Reges possint in purpurâ philosophicè
regnare, & regiè philosophari. Eam ob rem eximium scriptorem pu-
blico cælo redonari, è re publicâ & litterariâ fore mihi visum est. Nam Aiunt etiam
Latine quidem antehac editus Basilea fuerat, à Nicolao Saguntino, an- Italico idio-
no M. D. LXX. posteaq; Ioachimi Camerarij Latina item interpre- mate editum
tatio à filius in vulgus emissâ, Noribergæ, ∞. Io. VC. Sed ille, fuisse, à quo-
scriptoris mentem ac stilum minus adsecutus, optimo tamen exemplari dam Franci-
usus videtur. at Camerarius, vir admodum quàm eruditus, unicum, sco Coccio.
eumq; corruptissimum librum nactus, ingenio, quo valebat plurimum, mihi videre
Onosandrum feliciter & elegantius expressit; sed ita ut veluti partes non conti-
& membra, quæ in Codice Græco deerant, in eius quoq; versione non git.
semel desiderentur. indeq; factum opinor, ut neuter Græca verba pu-
blicare voluerit. Mihi verò doctissimorū virorū beneficio codices duos è
Bibliothecâ Medicâ promere licuit; unū in vetustis mēbranis, alterū
recentioris cuiusdā notæ: tertium paulò post habui etiā adhuc recentiorē,
quæ, aut persimilē, penes Camerarium fuisse, facile crederes. Hos tres in-
ter sese conferre cæpi, & membranas demū emēdatiores indicavi: pro-
indeque ad illarum fidem excudi placuit, ac varias aliorum librorum
lectiones sepositas sub vno cōspectu exhiberi. Quod cum opera Typogra-
phica

phica perfecissent, monuerunt me amici, virum eruditum Federi-
cum Morellum, schedas aliquot adseruare, inscriptas, Ονοσάνδρου
Σταγίρου. Nouum igitur inuentum nouo paxillo suspendendum
fuit. quartum adeo Onosandrum relegi ac recensui, atque tunc opti-
mum & integerrimum reperi. Porro illud inprimis notari velim, in
hac editione veteres membranas à librario expressas, nimis aliquan-
do religiosè, imo supersticiosè: sed & quod non nisi iniquissimo a-
nimo ferre possum, quamplurimas mendas ab Typographis & Cor-
rectoribus, quorum oculos in oculis habere meis mihi non licuit, pas-
sim adpersas fuisse. Ferri, aut emendari humaniter, cupio, eò dum
iterata editio accuratior prodeat. Nihil autem hic aliud me prestitis-
se dicam, nisi res ipsas, quàm verba interpretari maluisse. De ca-
etero, sit satis tibi, Lector, ad iudicium faciendum exponi. Vale.

Ονοσάνδρου

ELENCHVS CAPITVM STRATEGICI.

- ΚΕΦ. α. Περὶ αἰρέσεως στρατηγῶν.
 β. Περὶ ἀγαθῆς στρατηγικῆς διαίτησε.
 γ. Περὶ τοῦ ἔχειν τὸν στρατηγὸν βου-
 λούμενον.
 δ. Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ τὸν δέχων ἔ-
 λειψαι ἐξ ὁλόγου αἰτίας ἐπαίτην.
 ε. Περὶ τῆς ἐξιλεώσεως πρῶτον ὑπὲρ
 τῶν ἀμαρτιῶν * ὁ στρατηγὸν ἐξάγων εἰς
 πόλεμον.
 ς. Περὶ τῆς ἀγῆς ἐν τάξει τὸ στρατόπε-
 δον.
 ζ. Περὶ τοῦ ὅτε δεῖ τενῶν μέλλει τὸ στρα-
 τόπεδον ἀγῆν.
 η. Περὶ τῆς ποιῆν χέραινα.
 θ. Περὶ τῆς σωερχῶς ὑπαλλάσσειν τὰ
 ἄπληκτα.
 ι. Περὶ τῆς δεῖν γυμνάζειν τὸν στρατὸν,
 τῆς ἀδείας ἕσης.

- * Depabulationibus.
- * De Exploratoribus.
- * De Excubijs siue vigilijs.
- * De castris clam mouendis.
- * De Imperatorum hinc inde colloctionibus.
- * De Transfugis.
- * De hostilium castrorum metatione considerandâ.
- * Arcana esse debere Imperatorum consilia.
- * Hostiarum exta ante pugnam religiosè inspicienda.
- * Vnde fiat vt extorum significatio incerta & dubia sæpe sit.

- CAP. I. De eligendo Imperatore.
 II. De bono Duce distincta tra-
 ctatio.
 III. Oportere Imperatorem habere
 consiliarios.
 IV. Bellum nisi ob iustam & legi-
 timam causam non suscipiendum.
 V. Debere Imperatorem educere
 exercitum reconciliatum numini di-
 uino.
 VI. Exercitum ordinatum duci
 oportere.
 VII. Quomodo per angustias du-
 cenda copia.
 IIX. De valli munitione.
 IX. Crebro mutanda esse castra.
 X. Milites rebus securis ad bellum
 exerceri debere.

XI. *Hosles, etsi fugere videantur, non esse evadere persequendos.*

ια. Περὶ ὅπως δεῖ τῶν πολεμίων χρηματιζομένων φέρειν, μὴ ἀπολῶς, ὥς ἐτυχεν, ἐχεσθαι τῆς διώξεως.

* De nuntijs admittendis.

XII. *De prandio curando.*

ιβ. Περὶ ἀριστοποιίας.

XIII. *Oportere bono esse animo Imperatorem in rebus aduersis.*

ιγ. Περὶ τῆς εἶναι πὺν στρατηγὸν ὁρᾶν ἐν πῶς διυπραγίαις.

XIV. *Quando exercitui suo metum hostium incutere debeat Imp.*

ιδ. Πότε δεῖ φόβον ἐμβαλεῖν τῷ στρατεύματι τῷ ἰδιῷ τῷ ἀπὸ τῆς ἐναντίας.

* Militum animos ex captiuorum adpectu excitari posse.

XV. *Multos & varios esse modos instruenda aciei.*

ιε. Ὅτι πολλὰ καὶ τῶν πείξεων.

XVI. *Milites suos secundum hostium copias Imp. instruere debere.*

ισ. Ὅτι πρὸς τὸ ἀντιπόμενον καὶ τὸν ἰδιον συντάσσει.

XVII. *Leuem armaturam, iaculatores, sagittarios, & funditores, ante agmen esse collocandos.*

ιζ. Ὅτι τὰς ψιλὰς, ἀκοντιστάς, καὶ ταξότας, καὶ σφενδονιστάς πρῶτας εἴσθαι τῆς φάλαγγος.

XVIII. *De collocacione leuis armaturae in locis asperis.*

ιη. Περὶ ἐν τοῖς τραχέσι τοποῖς τάττειν τὰς ψιλὰς.

XIX. *Relinquenda esse inter ordines interualla, per quae ferentarii se recipiendo transcant.*

ιθ. Περὶ τῆς χωρῆς ἔχειν τὰς ὁρᾶς. τὰς δὲ ὧν ὁφείλουσιν οἱ ψιλὰ ἐν τῇ τῶν κόντων εἰσερχόμενοι ὑπερβῆκεν.

XX. *Quo pacto hostes aggredientes sint in penuria leuis armaturae, quae illi fortè abundant.*

κ. Ὅπως δεῖ, εἰάν τις ψιλῆς συμμάχους ὁ στρατηγός, οἱ δὲ πολεμιοὶ εὐπορῶσιν, ὅτι φέρεσθαι αὐτοῖς.

XXI. *Non esse in nimiam longitudinem extendendum agmen metu hostilis circumuentionis.*

κα. Περὶ τῆς μὴ εἰς πολὺ μήκειν ἐκτείνειν πῶς φάλαγγας τὰς κυκλώσας τῶν ἐναντίων φοβημένους.

XXII. *Habendos esse seorsim delectos, qui se sis & laborantibus opem ferant. Habendas in occulto insidias.*

κβ. Περὶ τῆς ἔχειν κεχωρισμένους ἐπιλέκτας εἰς βοήθειαν τῶν καταπονεμένων. * Περὶ τῆς ἔχειν ἐγκρύμματα.

XXIII. *Vtile esse in ipso conflictu Imp. fausta & lata militibus inclamare, et si ea falsa sint.*

κγ. Περὶ ἐν τῷ κατὰ αὐτὸ τῆς μάχης ἐκφωνεῖν χαρμόσυνον τοῖς ὑπηκόοις καὶ κατὰ ψαδὴν, ὅμως συμφέρον.

XXIV. *Familiares cum familiaribus, & notos cum notis, esse collocandos.*

κδ. Τῆς οἰκείας πρὸς οἰκείας, καὶ γνωρίμους πρὸς γνωρίμους τάττειν.

κε. Περὶ

κε. Περὶ τῆ μὴ δι' ἑαυτῶ διδόναι τῶ στρατῷ τὰ σημεῖα, εἴτε τῆς συμβολῆς, ἢ τε ἑνὸς προέξουσ, ἀλλὰ διὰ τῶν ἡγεμόνων.

κς. Περὶ τῆ μὴ μόνον σωθῆματ' ἀλλὰ ἔωθ' αὐτῶν διδόναι.

κζ. Περὶ τῆ μὴ λύειν τὰς τάξεις, μήτε ἐν ταῖς διατάξεσι μήτε ἐν ταῖς χωρήσεσι.

κη. Περὶ τῆ δι' ἑπικουρίας ἔχειν τὸν στρατηγὸν λαμπερὸν ἐκπύπην τὸν στρατόμα.

κθ. Περὶ τῆ ἐν τῷ κερῶ τῆς συμβολῆς ἀλαλάζειν.

λ. Ὅτι διὰ τὸν στρατηγὸν πρὸ τῆ πολέμου συλλογίζεσθαι ὅφρα ἡ στρατιὰ καὶ τῶν συμβολῶν τῶν εἰρημῶν, καὶ τῶν αἰδίων, καὶ ἄτω καὶ ἐξῆς * ἐξελθῶν τὰς ἰδίας ἀρχοντας πρὸς τὰς τῶν ἐναντίων.

λα. Περὶ τῆ ἐὰν οἱ ἐναντίοι περισσότεροι τοῖς ἰππικῶν ἐκλέγεσθαι τοὺς τοῖς.

λβ. Περὶ τοῦ μηδὲν ὥρῃ κινδυνεύμενον ποιεῖν τὸν στρατηγόν.

λγ. Περὶ τῆ μὴ τὸν στρατηγὸν αὐτοχειρὶ πολεμεῖν.

* Officium Imperatoris pugnâ diremtâ.

λδ. Περὶ τῆ εὐεργετῶν καὶ τὸ μέτρον ἑκάστον τὸν ἀνδραγαθούντα.

λε. Οὐ καὶ πάντοτε ὁππότε πρὸς ἀρπύρας, καὶ ὅτι πρὸ σώματος καὶ καὶ ἀρπάζειν, ἀλλὰ τὸν στρατηγὸν πηροῦν.

* De captiuis.

λς. Περὶ τῆ θάπτεν τὰς ἐν πολέμῳ ἀναιρεμένους.

XXV. Imp. signa pugnâ, cui rei alterius, non per se ipsum, sed per duces suos dare debere.

XXVI. Addi debere ad tesseram alia quoque signa.

XXVII. Ordines nunquam esse soluendos, siue acies consistat siue recedat.

XXVIII. Cura esse debere Imperatori ut splendide instructa procedat acies.

XXIX. Milites in conflictu vociferentur.

XXX. Oportere Imperatorem ante conflictum apud se constituere, quem cui in praelio opponendum esse censeat, atque ita ordine suos duces contra aduersarios collocare.

XXXI. Occupanda esse angusta loca, si potiores sint hostes equitatu.

XXXII. Imperatorem nihil agere debere periculi tentandi gratiâ.

XXXIII. Non debere Imperatorem ipsum manus in praelio conferere.

XXXIV. Præmia cuique militi pro virili parte et pro meritis tribuenda.

XXXV. Direptiones non ubique permittendas: et hostium corpora non à militibus abripi, sed ab Imperatore diucendi debere.

XXXVI. Interfectos in praelio sepeliendos esse.

* Dc

* De cladibus acceptis farciendis.

XXXVII. Pacis tempore custodias minime esse negligendas.

XXXIIX. Civitates subactas ab Imp. esse benigne & humaniter accipiendas.

λζ. Περὶ τῆς ἐν καιρῷ ἐξελύτης μὴ ἀφυλάκτως εἶναι.

λη. Περὶ τῆς τὰς περσασομένων πόλεως ἐν ἀδείᾳ ἔχειν καὶ Φιλανθρωπία.

* Fidem proditoribus esse seruandam.

XXXIX. Imp. nosse debere astrorum siderumque motus.

XL. De urbium obsessionibus.

XLI. Insidias ante obsesse urbis portas esse collocandas.

XLII. Falsum esse in metu tubicinium.

λθ. Περὶ τῆς πὺν στρατηγὸν ἐν γνώσει εἶναι τῆς ἀστροῦς κινήσεως.

μ. Περὶ πολιορκίας.

μα. Περὶ τῆς ἔχειν ἐνέδρας τὴν πολιορκουμένην πρὸς τῶν πυλῶν.

μβ. Περὶ τῆς ὅτι ὁ φόβος ψαδῆς μάντις ἐστίν.

* Imp. suo exemplo milites prouocet.

* De machinis ad oppugnationem.

* Quo modo oppugnatione acriter vrgendo continuari possit.

* Quo pacto Imp. quiescere à laboribus aliquando possit.

* Loca quæ obsessi inaccessa existimant, obsidentibus sæpenumero prodesse.

* Quantum valeat Tubicinis opera in expugnatione.

* Quid agere debeat Imp. in urbem expugnatam inuadendo.

* Imbelles captiuos remittendos, si fame urbs premenda sit.

* Qualis esse debeat Imperator partâ victoriâ.

Inepta horum capitum dispositio, nec ab Onosandri stilo. nihil tamen mutare volui: titulos tantum aliquot addidi, qui diuersis tractationibus conuenire videbantur.

Ὀνοσάνδρου

Ὁ νοσάνδρος Στρατηγικός.

ONOSANDRI STRATEGICVS.

SIVE
DE IMPERATORIS INSTITVTIONE.

Interprete NICOLAO RIGALTIO. P.

Πικῶν μὲν λόγων, ἡ κωη-
γετικῶν, ἡ ἀλιθικῶν τε αὖ
καὶ γεωργικῶν συγγραμμάτων
προσφώνησιν, ἡ γὰρ πρὸς πρῶτον
αὐθιγὰς, εἰς πόθ' ἔχουσιν
τιῶνδε ἔργων, στρατηγικῆς δὲ πρὸς
Κοῖνι οὐρανίῃ, Ρωμαίων, καὶ μάλιστα Ρω-
μαίων τις πῶς συγκλητικῶν ἀριστοκρατίαν
λελογχῶσιν. Ἐκ δὲ πῶς τῆς σεβαστῆς Καίσερος
ἐπιφροσύνης, τίς τε ὑπάτοις, καὶ στρατη-
γῶν ἐξουσίας καθομιούμενοις. Διὰ τε παιδείαν
ἣς οὐκ ἐπὶ ὀλίγον ἔχουσιν ἐμπειρίαν, καὶ
προγόνων ἀξιώσιν. Ἀνέθηκα δὲ πρῶτον * Φη-
σὶ τῶνδε τῶν λόγων, ἔχ' ὡς ἀπείροις στρατη-
γίας, ἀλλὰ μάλιστα τῆς δειρρῆσας. * ἡ δὲ μὲν
ἀμαθὴς τῆς ψυχῆς, ἔπαρ' ἄλλω κατ' ἐξουσίαν
νον, ἡ γνῶσεν. τὸ δὲ ἐν ἐπισημῇ τῶν καλῶς ἔ-
χοντι προσμαρτύρησεν, ὅθεν ἐκ καὶ πρὸς πολ-
λοῖς φανείν νουημένα. Ἐπὶ δὲ ἐμῶν συγγραμ-
μάτων, καὶ τῶν αὐτῶν ἡ δὲ εἰλω. ὅτι μὴ μόνον
στρατηγικὰς συνεισάμεν ὑφ' ἡγήσας, ἀλλὰ καὶ

exhibere possunt. Unde et si plerique animo iam forte praeceperint his in commentariis a me nunc animad-
uersa, illud quoque animo meo valde placuerit, quod non solum militares conscripserim enarrationes, verum

Utrum equestrium,
aut venaticarum, aut
piscatoriarum, aut etiam
rusticarum, commenta-
rios conficiunt, apta et
conuenienti praefatione eos alloquuntur,
quos operum huiusmodi sciunt esse stu-
diosos: Rei vero militaris consideratio in-
spectioque, tota, Quinte Verani, Roma-
norum propria est; eorumque praecipue Ro-
manorum, qui senatoria, amplissimaque
optimatum auctoritate, ex Augusti Ca-
saris prudentia decorati, quique consulari
ac militari imperio armati ornatiq; sunt:
tum propter singularem bellica disciplina
curam, cuius non mediocrem adsequuti
sunt peritiam, tum propter exempla au-
toritatemque majorum. Hancce igitur
militarem tractationem illis praecipue de-
dicavi, non ut inexpertis, aut infrequen-
tibus militia cultoribus; immo hac illorum
scientia valide fretus, quam rudes adhuc
animos, et iam rebus bene gestis glorio-
sos, fecerere norunt, recteque de re belli-
ca sentientibus, gravissima fidei testimonium

A. j.

ad artem

ad artem etiā militarem collimauerim. Et hac tandem accuratio bene felicitēq; processerit, si qua Romani vi & virtute perficiūt, illa ego verbis scriptisq; apte contradita exhibuerim, tantisque viris probauerim. Restat igitur ut sinem suscepti huius operis audacter eloquar. Erit strenuis militib. exercitatio siue ludus, & veteribus potissimisq; Ducibus, AVGVSTÆ simul PACIS, donarium. Dicamq; ad extremū cur Duces nonnulli victi aliquādo deceptiq; succubuerint, alij praeclarē fortiterq; faciendo gloria & fama stimulis excitati sint. Sed uteranda saepe Romanorum virtus animis occurret: quos neque rex, neque ciuitas, neque gens vlla Imperij amplitudine superauit. immo nec tantam attingere unquam potuit, nec tot saeculorum aetates mansuram firmare potētiam. Nec enim illi casu fortuito, sed virtute bellicā fortissimisq; Ducibus Italia fines euadunt, & ad Orbis terminos latissimae iurisdictionibus ditionem suam propagant. Casus scilicet sine fortuna subsidia-rij auxiliariūq; & commilitonis vicem praestat, non tamen Imperatoris, nec sunt penes eius arbitrium omnia. Stulti, qui rebus in bello male gestis solam fortunam, non etiam militum ignauiam imbelliaq; accusant. & victoria laudem, Ducum virtuti consilioq; ereptam, Euentui tribuunt. Nam veritati aequitativē consentaneum non est, profligato exercitu criminari fortunam, Imperatorem prorsus inculpatum dimittere: & contra valde ingrati animi est, Ducem adeptā victoriā illaudatum pretermittere, ac omnino omnem vni fortuna referre gratiam. Enimvero quando ita naturā comparata sunt ingenia, ut scriptorum experientia vsum aliquem praeferentium etiā infirmis adfirmationibus fidei tribuant, aliorum vero, ut inexplorati iudicij hominum, veris narrationib. diffidat, necessarium esse patet suscepta huius Strategematiū expositioni hancce

στρατηγικῆς ἐσοχασάμεν. καὶ τῆς ἐν αὐτῇς φρονήσεως ὁ τυχοῦν τῶν, εἰ ἀ* δὴ Ρωμαίοις διωάμει καὶ δι' ἔργων πρᾶξαι, παύτ' ἐγὼ λόγῳ περὶ βαλεῖν ἰκανὸς εἶναι δοξάμην. εἰ δὲ παρὰ τοῦτο αἰδρασι δοκιμασάμεν. τὸ δὲ σὺν ἔργῳ παρρουῶν μοι λοιπὸν εἰπεῖν. ὡς στρατηγῶν τε ἀγαθῶν ἀσκησις ἔσται, παλαιῶν τε ἡγεμονῶν καὶ τῶν σεβαστῶν Εἰρήνῃ καὶ ἀνάσσειν. εἰσόμεθα πῶς, καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο παρ' αὐτῶν αἰτίαν οἷτε πᾶσι πᾶσι καὶ ἐσφάλησαν τῶν στρατηγησάμενων, οἷτε ὁ περαγῆσαν περὶ ἡγήρησαν εἰς δόξαν. μάλα δὲ τῶν Ρωμαίων δρετῶν ἐνοήσημεν. ὡς οὐκ βασιλῆς, οὐκ πόλις, οὐκ ἐθνος, μείζον ἡγεμονίας ἐκράτῃ αὐτῶν μέγιστον. ἀλλ' οὐδ' εἰς ἴσον ἤλασεν. ὥστε τοῖς περὶ βελαιώσασθαι χρόνους ἀκίνητην διωασίαν. Οὐ γὰρ τύχη μοι δοκῶσιν * ὑπερέραντες τοῖς τῆς Ἰταλίας ὄρους ὅτι πέρατα γῆς ἐκτεῖναι τῶν σφετέρων δρετῶν, ἀλλὰ πρᾶξαι στρατηγικαῖς. Συμπεριλαμβάνεσθαι μὲν γὰρ ἄλλοι δει καὶ τῶν τύχων. ἐμὲν τὸ πρᾶξαι οἷεσθαι πᾶσι περὶ κρατεῖν. ἀλλ' αἰσθητοὶ οἱ καὶ τὰ σφάλματα τῆς τύχης ἐγκλήματα μόνως ποιοῦμεν, οὐ τῆς τῶν στρατηγῶν ἀμελείας· καὶ τὰ κατορθώματα, πᾶσι τῆς, & τῆς ἐμπειρίας τῶν ἡγεμονίων. οὐτε γὰρ ὁπταίης, αἰετὶ πῆμτον οὕτως δοπολεῖν τῶν πᾶσι τοῖς ὅλοις, ὡς πᾶσι αἰτῶσθαι τῶν τύχων, οὐτε δίκαιον. ἀμαρτυροῦν ὅτι τοῖς τῶν ἐπαύειν τὸν κατορθοῦν τὰ περὶ ῥᾶν, ἐφ' ὅσον ἀπάντων ἀναπθέσθαι τῇ τύχῃ τῶν χάριν. ἐπὶ δὲ ἡ φύσει πάντες αἰσθητοί, τοῖς μὲν δι' ἐμπειρίας σωτεράχθαι δοκῶσιν, καὶ ἀδενῶς ἀπαγέλη, καὶ πᾶσι εἰς ἀλήθειαν ἀπνέμουςιν. τοῖς δὲ ἀπρᾶξοις, καὶ εἰ διωάσθαι πρᾶξαι τῶν, ἀλλὰ τὸ δοκιμάσθαι, ἀπᾶσι τοῖς, ἀναγκαῖον ἡγοῦμαι περὶ τῶν ἐν τῷ δὲ τῷ λόγῳ στρατηγημάτων ἡδρεῖσμένων, τοῖς

ΤΟΥ

hancce

τον παρθενόν. Οὐ πάντα λαίλαξ πείρας ἔργων
ἐλήλυθεν, καὶ ὑπο ἀνδρῶν τοιούτων ὧν δόπο-
νον ὑπάρχει Ρωμαίων ἀπαντῶν γένει, καὶ
δρετὶν μέχρ' ἔδευρο πρωτεύον. Οὐθέν γδ ἐ-
ξειδιασμένον δπολέμω. Ἐνεπείρα γνώμη τό-
δε παρέχει τὸ σὺνταγμα, ἀλλὰ πάντε λαί-
λαξ ἔειπον, καὶ ἀληθινῶν ἀγώνων κεχωρηκό-
τα, μάλιστ' αὐτοῖς. αὐτὸ γδ ποιήσαντες ἐφύ-
λαξαν τὸ παθεῖν, καὶ δίκη καὶ μαχίαντο δρε-
σαι, πάντα μοι συνέλεξε. Καί τοι σὺκ ἡγνόη-
κα, ὅτι μᾶλλον αὐτὸς ἔλατο πάντα ἑαυτῷ, καὶ
τῆς ἰδίας ἀγχινοίας τὰ στρατηγήματα δοκεῖν
εἶναι. παλαιοὶ ἀνθρώποι ἐπαμνον δπο τῶν πι-
στευσάντων, ἡ δπο τῆς ἀλλοτρίας ἑπινόας. ἐ-
γὼ δ' οὐ παρὰ τοῦτο ἐλατίζω δοκῶ. κατὰ
περ εἰς ἐν πολέμοις αὐτοσρατῶσά μεν
συνελάξατο τοιοῦνδε λόγον, σὺκ ἂν παρὰ τῷ
ἡτορι ἡξίετο μαρτυρίας, ὅτι μὴ μόνον φυ-
σικῆς ἀγχινοίας ἰδίαν εὐρεῖσιν ἐισπλέγκατο
στρατηγημάτων, ἀλλὰ καὶ τὰ δ' ἄλλων εὐπρα-
χθέντων μνήμη παρὰ τῶν μεν εἰς συντάξιν ἡ-
ρα γν. οὕτως οὐδ' ἑμαυτὸν οἶμαι τοῦ λατῶν ἐ-
πὶ πόνων οἶσεσθαι, παρὰ τοῦδ' ὅτι μὴ πάντα τῆς ἐ-
μῆς ὁμολογῶ συνέσεως. τοῦναι δ' ὅτι παρὰ ἡ-
φα τὸν τ' ἐπαμνον ἀνεπίφθονον ἔχειν, καὶ τὴν
πίσιν ἀστυφάντητον.

hancceprafationempramittere: Omnia
qua hic à me dicuntur, esse ab rerum u-
su petita, Ducū auspicio & ductu, quo-
rum soboles ac nepotes Romani, omnium
facile ad hac usque tempora bellicā vir-
tute principes. Nihil enim imbelli aut iu-
uenui insolentiā inconsultē ac temerē ge-
stum conscribam, sed quae Romani pra-
claris verisque praeliis usurpauerunt,
quae pericula effugerunt, quaeq; iustis ar-
mis deuicerunt. Non sum tamen nescius
eam fore nonnullorum sententiā, ut ma-
iori se gloriā commendandos putent, si su-
opte ingenio compositas Strategematum
artes hominibus credulis persuadeant,
quā si aliena industria persequi vesti-
gia videantur. At istis equidem minū
moueor. Nam ut si quis militaribus copiis
praelectus, huiusmodi monumentis ad po-
steros traducendis operam daret, non id-
co minū fidem faceret, quia non solum
propria calliditatis inuenta in medium
proferret, sed & ab aliis quoque feliciter
eduta memoria proderet: sic etiam, nec
minoris mihi laudis debetur gratia, ex-
si non omnia haec meo solum ingenio me-
ditata fuisse profitear. Immo hinc etiam
animo fore me illustriori commendati-
one grauioriq; fide auctiorem, atque ab
omni prorsus inuidiā calumniāque se-
curiorem.

A ij.

INCIPIT
STRATEGI-
CVS.

CAP. I.

De eligendo Imperatore.

ELIGENDVM igitur Imperatorem censeo, nō certā quadam gente familiāve oriūdum, vt sacerdotē, nec amplis facultatibus locupletē, vt gymnasiarcham; sed castum, temperantem, sobrium, frugi, laboriosum, intelligentem, minimē auarum, nec iuniorem, nec item seniozem, & si fortē contigerit, filiorum patrem, dicendi peritum, ac demum gloriā illustrem.

1. Castum quidem esse opto, ne voluptariis distractus hinc inde cupiditatibus rerum curam in superhabeat maximarum.

2. Temperantem verò, si quidem penes eum imperij summa est. Nam intemperantis animi motus semel admissi, liberas mentes subigunt, & impotentes feruntur in libidines.

3. Sobriū siue siccum: vt in arduis negotiis parandis putandisque peruiget. Noctū enim quasi silente & quiescente animo, multa Ducis cogitatio molitur ac perficit.

4. Frugi verò: Facultates enim exhauriunt & exsiccant prodiga familiarum ministeria, & immodesti ac intempestiui sumptus in Ducum luxus atque delicias.

ΑΡΧΗ ΤΟΥ
ΣΤΡΑΤΗΓΙ-
ΚΟΥ.

ΚΕΦ. Α.

Περὶ αἱρέσεως στρατηγοῦ.

ΗΜΙ τοίνυν αἰρεῖσθαι τὸν στρατηγὸν, οὐ κατὰ γῆν κρινόντας, ὥσπερ τὰς ἐξέας, ἀδὲ κατ' οὐσίας, ὡς τὰς γυμνασιάρχας. ἀλλὰ σώφρονα, ἐγκρατῆ, νήπιον, λιτὸν, Διόπινον, νοερόν, ἀφιλάργυρον, μήτε νέον, μήτε πρεσβύτερον, * ἀντύχῃ ἢ πατέρῃ παιδων, ἱκανὸν λέγαν, ἐνδοξόν.

α. Σώφρονα μὲν, ἵνα πᾶς φυσικαῖς μὴ ἀνθελεμένῳ ἡδοναῖς ἀπολείπῃ τὴν ὑπὲρ τῶν μεγίστων φροντίδα.

β. Εγκρατῆ ᾧ, ἐπεὶ τῇλικαύτης δὲ χῆς μέλλει τυγχάνειν. αἱ γὰρ * ἀκρατεῖς ὁρμαὶ παρολαβοῦσιν τὴν τῆς διωάδα ποιεῖν ἐξουσίαν, ἀκατάχετοι γίγνονται πρὸς τὴν ἡπιότην.

γ. Νήπιον δέ, ὅπως ἐπαχρηπὴν πᾶς μεγίστης πρᾶξεσιν. Ἐν νυκτὶ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ ψυχῆς ἡρεμούσης στρατηγοῦ γνῶμη τελεῖται.

δ. Λιτὸν ᾧ, ἐπεὶ δὲ * κατασκελετώσιν αἱ πολυτελεῖς θρασυταῖαι, δαπανῶσιν χρόνον ἀπρακτον εἰς τὴν τῶν ἡγουμένων περὶ τὴν.

ε. Διαπνον ᾧ, ἵνα μὴ πρῶτ' ὤν στρατευομένων, ἀλλ' * ὑστερον κάμνη.

ς'. Νοερὸν ᾧ, ὅξυ γὰρ εἶναι δεῖ πὺν στρατηγὸν ὅππῃ πάν' ἀγνοῦντα, δι' ὠκύτητ' ὤψυχῆς κατὰ τὴν ὀμῆρον

--- ὥσπερ περὸν ἡ ἐνὸνμα.

Πολύαις γὰρ ἀπροσδοκῆτοι στραχαὶ προσπεσούσιν, χεῖρ' αἰζῶν ἀναγκάζουσι τὸ συμφύρον.

ζ'. Ἡ δ' Αφίλαργυρία δοκιμασθήσεται, καὶ πρῶτῃ, τῇ γὰρ ἀδωροδοκίῃ καὶ μεγαλοφρόνως περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῇ παραίτια. Πολλοὶ γὰρ καὶ λίγα πλὴν ἀνδρείαν ἀσπίτι πολλὰς καὶ δόρασιν ἀνὰ βλάβει ψωσιν, περὶ τὴν χερσὶν ἀμαρτυροῦν. Διόν γὰρ πολεμίοις ὅπλον τῆτο. Ἐδραγήρον εἰς τὸ νικᾶν.

η. Οὔτε δὲ Νέον, οὔτε Πρεσβύτερον, ἐπὶ δὴ ὁ μὲν ἄπιστος, ὁ δὲ ἄδενος· ἔδ' ἕτερος γὰρ ἀσφαλής. Οἱ μὲν νέοι, ἵνα μὴ λίγα πλὴν ἀλόγιστον πείσῃ τ' ἄλμαν. Οἱ δὲ πρεσβύτεροι, ἵνα μὴ λίγα πλὴν φυσικῶς ἀδένειαν ἐλλείπῃ. Κραδίη * δὲ ἡ αἵρεσις τοῦ μέσου καὶ γὰρ τ' διωπαῖν ἐν τῷ μηδέπω γεγηρακότι, καὶ τὸ φρόνιμον ἐν τῷ μὴ πάνυ νεάζοντι. ὡς οἵπνες γὰρ ἡ σώματ' ῥώμην ἀνὰ ψυχῆς ἐμφοροῦν ἐδοκίμασαν, ἡ ψυχὴ φρόνιμον ἀνὰ σώματι κῆς ἐξέως, ἔδ' ἐν ἐπείραναι. ἡ γὰρ ὑπερήσασα φρόνησις ἔδ' ἐν ἐνόησε κρεῖττον, ἡ ἐλλείπουσα διώαμις ἔδ' ἐν ἐτελείωσεν. Ὁ γὰρ μὲν ἐδοκίμων ἐμικροῖς ἐλομένους ὤνησεν. ὃν ἵνα γὰρ ἀνθρώποι φιλοῦσιν αὐτομάτῳ λίγονόας ἐμπύσει, τῆτω παχὺ μὲν ὅππῃ τῶν πείθον, λείποντι δὲ ἀπὸ ἀπιστίας, κινδυνεύοντι δὲ συναγωνίζοντι.

θ. Πατέραι

sultum perficitur. Nec parum quidem erit praesidij electo Duce Wlgi commendatione probato. Quem enim homines spontanea voluntatum inclinatione cordi habent, eius facillimè imperio parent, dicto audiunt, periculis subveniunt, decertantemque protegunt.

5. Laboriosum : vt non primus à militiâ deficiat, sed postremus.

6. Intelligentem : Nam acutum & perspicacem Imperatorem esse decet, & ingenij celeritate multa simul agitante velocem. Cogitatio enim instar volatus, apud Homerum. Et saepenumero inopinati tumultus ingruentes, tumultuariam quoque utilis consilij rationem expedire cogunt.

7. In primis verò probabitur minimè Auarus. Incorruptè enim & magnificè praesse, ea demum vera audacia, & summa auctoritas est. Et plerique viri fortes, vmbonum hastarumque micantium stricturas oculis contrâ spectant irretortis, attamen auri nummorumque fulgorem non sustinent, mentisque aciem hebescere patiuntur. Terribilia hostib. illa arma, nec parum ad victoriam efficacia.

8. Neque Iuniorem, neque item Seniore. Nam ille fide minus idoneus, istius vires parum firmæ, neuter securitatem praestare potest. Et enim adhuc adolescentior, temerario & feroci impetu, rem deperdet : At iam defectæ ætatis senex, naturali infirmitatis vitio, derelinquet. Optima igitur temperata ac intermedia cuiusdam rationis electio, quia & robur inerit seni iuniori, & prudentia iuueni seniori. Qui verò aut corporis vires absque ingenij consilio, aut consilium absq; viribus probant, falluntur, nec hilum proficiunt. Nimirum omisâ prudentiâ nihil sapienti calliditate cōsultitur; viribus deficientibus nihil rectè con-

9 Bonum ducem patrem esse malui, quàm illiberem aut improlem. Hic tamen si cetera probus sit non repudiandus. Et si fortè paruuli filij sint, eos, veluti potentissimas amoris illecebras, idoneos animi sui obfides reipublicæ relinquet. Isque vt asperis acerbisque asilis & cæstris ad bellum pater incitabitur. Si verò iam adultæ sint ætatis, consultores, ducesque, ac fidissimi secretarum cogitationum arbitri fient, reique publicæ statum obfirmabunt.

10. Dicendi peritum. Hinc enim maxima præcipuâque in exercitum commoda deriuari puto. Siquidem Imperatoris vehementi concione erecti excitati que in procinctu milites, ardua quæq; & formidolosa despiciunt, & propositam in laudem victoriâque acriter decertando conspirant. Nec ita auribus percepti tubarum clâgores animos ad pugnam acuunt, aut irritant, vt hortatrix ad virtutem & gloriam oratio, intrepidas expedite aciei mentes ad opposita pericula erigit stabilitque: immò & metu conterritos, penèque iacentes, sæpe constanti roborat allocutione. Vnde efficax Imperatoris elocutio, exercitus strages generosè solari ac lenire docta, vt ilior multo est longo vulnerariorum medicorum agmine. hinc enim solis remediis medicina vulneribus paratur: illinc defessi milites, viribus nouis reparantur; fortes, addita etiam virtute magis animantur. Et quemadmodum latentium morborum sanatio difficilior, conspicuorum faciliior: sic etiâ longè maioris prudentiæ est, cecâ perniciæ deficientes fugientesque animos ab interitu reuocare, quàm corporis ægritudinem plerumque liquidò manifestam sanare. Nulla igitur Respublica, aut exercitum sine Imperatore, aut Imperatorem absque eloquentia, mittat.

θ'. Πατέρα ἢ παῦκενα μάλλον, ἐδὲ πὺν ἅπαντα παρατίμεν. ἂν ἀγαθὸς ἦ. ἂν τε γ' ὄντες τυχωσιν ἡπιοί, ψυχῆς εἰσὶν ἰαχυρὰ φίλτρα, περὶ τ' ἀνοιαν ἐξομηρῶσι καὶ δυνάμεινα στρατηγῆς πρὸς πατρίδα, δεινοὶ καὶ ὀξυῖς μύωπες πατρός. οἰοί τε ἀναστῆσαι θυμὸν ὅππ' πολέμους. ἂν τε πέλαιοι, σὺμβουλοι, καὶ στρατηγοὶ, καὶ πῖσι τοῖν ἀπορήτων ὑπαρῆν γιγνόμενοι, συγκατορθοῦσι τὰ κοινὰ πρᾶγματα.

ἰ. Λέγαν ἢ ἱκανόν. ἔνθεν γ' ἡγοῦμαι τ' μέγιστον ὠφελείας ἥξει καὶ ἀξία στρατάρματα. ἑάντε γ' ἐκπᾶντες πρὸς μάχην στρατηγός, ἢ ὁ λόγος ὡς κέλαισι, τῶν μὲν δεινῶν ἐπιείησιν καταφρονεῖν, τῶν δὲ καλῶν ὀπιθυμεῖν. Καὶ οὐχ' οὕτως ἀκαῶς ἐνηχῆσαι σάλαπιγξ ἐγείρει ψυχὰς εἰς ἀμιλλαν μάχης, αἷς λόγος εἰς πρὸς τοῦ πᾶν δρετῆς ἐν ἀγῶνι ῥηθῆς, ἀκμαῖς εἰσαν ἀνέστησεν πρὸς τὰ δεινὰ πᾶν ἀξίνοιαν, ἂν τε συμβῇ πᾶσι σμα περὶ τ' στρατόπεδον, ἡ τοῦ λόγου παρηγορία πρὸς ψυχὰς ἀνέριώσῃ. Καὶ πολὺ δὲ χρησιμώτερός ἐστι στρατηγῆς λόγος. ὅς τε ἀδυνάτω, ὥς τε ὡς ἀμυνθεῖσθαι πρὸς ἐν τοῖς στρατοπέδοις συμφορὰς, τῶν ἐπομέων ταῖς τραυματίαις ἰατρῶν. Οἱ μὲν γ' ἐκείνους μόνοις τοῖς φαρμάκοις θεραπεύουσιν, ὁ δ' ἐκ τούτων κάμνοντας ἀθυμοτέρους ἐποίησεν, καὶ τοὺς ἐρραμένους ἀνέστησεν. Καὶ ὡς περ πᾶ ἀόρατα νοσήματα τῶν ὀρωμένων δυσχερὲς ἐρανέχει πᾶν θεραπεῖαν, οὕτως ψυχὰς ἐξ ἀθυμίας ἰάσασθαι λόγῳ παρηγορησάτω, δυσκολώτερον, ἢ σωματῶν φανεράν ἐξ ὀπιτωδῆς θεραπείας ἐννοῶσιν. Εἰ δ' ἡ χωρὶς στρατηγῶν οὐδὲ μία πόλις ἐκπέμψῃ στρατόπεδον, ἐδὲ δὴ καὶ τοῦ διωαδῶ λέγειν αἰρήσεται στρατηγός.

ιδ. Τὸν ἢ ἐνδοξόν. Ὅτι τοῖς ἀδόξοις ἀρχαίαι
 τῷ πλῆθος ὑποβιβάζονται. οὐδεὶς γὰρ ἐκὼν ὑ-
 πομένει τὴν αὐτῆς χείρονα κύριον ἀναδέχεσθαι
 καὶ ἡγεμόνα. Πᾶσα ἢ ἀνάγκη, τὴν τοιοῦτον ὄν-
 τα καὶ τὰ αὐτῆς ἀρετῆς ἔχοντα ψυχῆς, ὅσας
 εἰρηκα, ἢ ἐνδοξὸν εἶναι. Φημὶ ἢ μήτε πὺν πλῆ-
 σιον, εἴαν ἐκτὸς ἢ τῶν, αἰρεῖσθαι στρατηγὸν ἀπὸ
 τῶν χεῖρα. μήτε πὺν πένητα, εἴαν ἀρχὸς ἢ
 παραιτεῖσθαι ἀπὸ τῶν ἐνδοξων. Οὐ μὲν γὰρ
 πὺν πένητα. ἐπεὶ πὺν πλῆσιον· ἀλλὰ καὶ τὴν
 πλῆσιον, καὶ πὺν πένητα. οὐδ' ἔπειτα γὰρ οὐδ'
 αἰρετέον, οὐτ' ἀποδοκιμασεῖν ἀπὸ τῶν πύχλων,
 ἀλλ' ἐκλεκτέον ἀπὸ τῶν τρέπον. Ὅτι τὸ πλού-
 σιον ἀρχὸς ὢν, ποσοῦτον διοίσει τοῦ γυμνασ-
 πένητα. ὅσον αἱ ἐπαργυροὶ καὶ κατὰ χρυσοῖ
 πανοπλῖαι τῶν καταχαλκῶν καὶ σιδηρῶν. αἱ
 μὲν γὰρ καὶ τῷ κόσμῳ πλεονεκτοῦσιν, αἱ δὲ
 αὐτῶν μόνῳ τῷ δραστηρίῳ ἀγαθῶν. Εἰ γὰρ
 μὴ χρηματιστὴς εἴη. τὸν ἢ χρηματιστὴν οὐδ' αὖ
 πλουσιώτατον ὢν τύχη συμβουλεύσῃ πο-
 τε αἰρεῖσθαι. λέγω ἢ * ἐβολουατῶν, μετέβο-
 λον, ἔμπορον, ἢ τοὺς πρὸς πλῆσιν πού-
 τας περὶ τὸν ἀνάγκη γὰρ πύς τριούτους μι-
 κρόφρονας εἶναι, καὶ περὶ τὸ κέρδιον ἐπι-
 μένους, καὶ μεμωρημένους περὶ τὴν περισμὸν
 τῶν χρημάτων. ὅλως ἢ μηδὲν ἐσχεῖναι τῶν
 καλῶν ὁππιδόματων, περιγόνων τε λαμ-
 προῦ ἀξίωσιν. Ἀγαθῶν μὲν δὲ περισσῶς,
 οὐ μὲν ἀποῦσιν ὁππιδεῖν. οὐδ' ἐκ ταύτης
 πύας κρίνειν ἀξίους εἶναι ἢ στρατηγεῖν. ἀλλ'
 ὡς περὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἰδίων περὶ ἀξίων ἐξετά-
 ζομεν ὅπως δὲ γυμνασῆται, οὐ γὰρ σκοπεῖν
 καὶ τῶν τῶν ἀφ' ὧν πύων δὲ γυμνασῆται. Καὶ γὰρ ἀνό-
 ητον ἢ τοῖς ἐμπεδοῦ ἐν περὶ ἀξίων καλὸν ἐξετά-
 ζειν, οὐ γὰρ ποιήσουσιν οἱ νῦν αἰρετέους. ὡς περὶ
 τῶν

II. Illustrem denique & genero-
 sum. Ignobilis enim Ducis princi-
 patum agrè ferre populus solet, &
 vix est ut illi imperio ditione sub-
 iici velit. Quocirca necesse est eum
 qui præclaras omnes quas enumera-
 ui, ingenij dotes còplexus sit, etiam
 esse illustrem ac virtute nobilem. Sed
 nec diuitem tamen, ut iam vitiosa e-
 lectio sit, pecuniarum habita ratio-
 ne. Nec item pauperem, ut inopia
 pressus sese excusare possit. Neq; di-
 uitem quidem; neque pauperem: sed
 tamen & diuitem, & pauperem: neu-
 ter verò sortitione probandus aut im-
 probandus, sed delectu considerato
 diiudicandus. Diues enim virtute
 præditus, tantum ab genoroso pau-
 pere differt, quantum argentea au-
 reæque arma, ab areis ferreisque dif-
 parata sunt. Illa enim ornamento
 quoque abundè exuperant; hæc ve-
 rò sola vtilitate ac necessitate cum il-
 lis certant. Quæstuiarias item artes
 minimè exerceat. Eiusque conditio-
 nis homines licet ditissimos vix vn-
 quam Duces eligendos censeâ. Nū-
 mularios dico arulatores, mercato-
 res, aut his similia commercia per-
 tractantes. Eos enim demisso abie-
 ctòque esse animo necesse est, vtilis
 tantummodo lucelli vilitate captos,
 & cumulandis opibus stolidâ auari-
 tiâ desipientes, nec vllânquam præ-
 clarâ Reipublicæ tributâ operâ, aut
 vllis maiorum meritis nobilitatos.
 Nam & gentilem quoque siue ma-
 iorum virtutem amare licet præsen-
 tem, nefas quærere absentem, aut
 huius tantum gratia & fauore di-
 gnos imperio aliquos existimare.

Vt autem animalia, quorum stre-

nua opera est, generosa dicimus; sic generosi homines, ex sua propriâque, non
 aliena aut adscitia virtute, iudicandi. Amentis enim est, quid præclarè à maioribus
 gestum sit, inspicere, nec quid ipsimet eligendi præstare poterunt, expendere. quasi

A iiij. verò

verò qui olim ante nos vixerunt, vrbem remque publicam nobis seruare valeant incolumem, maneantque eadem illa nunc, quæ pridem exitière. Nónne verò absurdum illud videbitur, milites houorariis præmiis decorare, non proauorum splendoribus claros, sed audaci facinore valentissimos: Duces tamen inspecta maiorum, quantumvis illustrium, gloria eligere, non verò propriâ ipsorum virtute, & licet gentilitiâ careant? Hæc certè si adsit, beatum prædico Imperatorem; at illa si desit, ignauum inertemque iudico. Nec malè forsan sperauit aliquis Duces præstantiores futuros, si auorum magna sonare nomina nequeant. Illi namque parentum virtutibus celebres, etsi degenerent, famæ nihilominus ac memoriæ perennitatem æternum mansuram existimant, ideóque permultis in negotiis supino animo desidiofi iacent. Secus qui nullam sibi generis arrogant gloriam. Humilem enim ortum, vt suapte industria honestissimum reddant, multis susceptis adiutisque periculis plenior omnium ore laudari discipiunt. Atque vt ij quibus paupertinæ tenuésque sunt reculae, parandis augendisque vitæ præfidiis, ac fortunæ damnis faciendis promptiores diuitibus esse solent: pari quoque ratione, qui nullos hereditarios honores cernere possunt, peculiari propriâque virtute, gloriam laudemque magnopere sibi adserere ac vindicare conantur.

τῶν πάλαι γεγονότων σώζειν ἡμᾶς διωαμένων, καὶ τῶν νῦν καὶ παρόντων. Εκείνο ὃ πῶς οὐκ ἀπαύδωτον, τὸς μὲν στρατιώτας τοὺς ἀριστέοις πρῶτον, ἔπειτα τοὺς ἐκ παροίων λαμπροὺς, ἀλλὰ τοὺς αὐτοὺς ἢ γυναικῶν ἐργασαμένους· πῶς δὲ στρατηγοὺς διὰ τοὺς παροίονους αἰρεῖσθαι, καὶ ὥσπερ χρῆσθαι, μὴ διὰ τὴν σφῶν αὐτῶν ἀρετὴν, καὶ μὴ γὰρ λαμπρῶν; Προσόντων μὲν δὲ τοῦτο, εὐτυχὴς ὁ στρατηγός. Διόντων ὃ ἐκείνων, καὶ παρῇ ταῦτ' ἀπεκτείνῃ. Ἐλπίσας δὲ αὐτὸς πᾶσα καὶ ἀμείνους ἔπειτα στρατηγοὺς, τοὺς οὐκ ἔχοντας ἐπισμυνέειν παροίοις. Οἱ μὲν γὰρ ὅτι πατράσι κυδαινόμενοι, καὶ ἐλλείπωσιν οἰόμενοι τὴν ἐκ τῶν πατέρων εὐκλειαν σφίσι φυλάττειν, πολλὰ καὶ ῥαθυμόπρον διοικουσιν. οἷς δὲ οὐδεμία παρὸν παρῇ δόξα παροίων, οὗτοι τὴν ἐκ παροίων ἐλάττωσιν ἐλπίσας αὐτῶν πληρῶσαι τῇ σφετέρᾳ παρῇ, φιλοκινδυνόπρον ὅτι πᾶς πράξις ἀμιλλῶν. καὶ κατὰ περ οἱ πενέστεροι τῶν εὐρωτέρων ταλαιπωρότερον ὅτι τὴν τῷ βίου κτῆσιν ὥρμιλιν ἢ ἐλλείπων ἀναπληρῶσαι τύχης ἀπώδοντες. ἔτι οἷς μὴ πᾶσι κληρονομουμένη παροίων ἀποχρήσασθαι δόξῃ, τὴν ἀρετὴν ἰδιόκτητον οἰκισάσασθαι παρῇ.

ΚΕΦ.

CAP.

ΠΕΡΙ ΑΓΑΘΟΥ ΣΤΡΑΤΗ-
ΓΟΥ * διαίρεσις.

Ηλούσθω μὲν δὴ ἡμῖν στρα-
τηγός. ἀγαθός, εὖ χρησθεὶς,
πλούσιος· μὴ δόποδοκι-
μαζέσθω πένης μὴ δρεπῆς,
εἰ μὴ ἐδὸς λαμπρῶν. Αἰ-
ρεθεὶς δὲ ὁ στρατηγός, ἔσω χρησθεὶς, δι-
ωρεσθήγορος, ἔτοιμος, ἀπείραχτος· μὴ ἕ-
τως ὑπικηκός, ὥστε καταφρονεῖσθαι, μὴ τε
φοβερός, ὥστε μισεῖσθαι ἵνα μὴ τε πᾶς χείρι-
σιν ἐκλύσῃ τὸ στρατὸν πεδόν, μὴ τε τοῖς φό-
βοις ἀλλοτριώσῃ. Λοχαγὸς δὲ καὶ θιάζω
καὶ ταξιάρχους, καὶ ἑλίων ἄλλων ἡγε-
μόνων, πρεσβεῖν αὐτῷ δοῦναι, τὰς ἀνα-
στάτας τῇ παρτίδῃ, καὶ πιστοῦς τοὺς, ὁρω-
σοπέτους ἔνθεν ἔδεν ἀπὸ κωλύει, καὶ τοὺς δι-
προωπάτους, καὶ τοὺς ἀγροεσάτους. Οὐ γὰρ
ὥς ὀλίγους αἰρεμένους στρατηγούς, ἐκ τῶ-
ν δοκιμάσαι ῥᾶον· * καὶ δὸς χρημα-
τιῶν μετ' ἀγροεσίας ὅγκον· οὕτως ποῦ καὶ
λοχαγῶν καὶ ταξιαρχῶν πολλῶν· ὅθεν,
τὸ μὲν ἀγροεσθῆναι τούτων περικριτέον, εἰς
περὶ χειρὸν ἐν ὅξῃ κερὸν δοκιμασίας· τὸ δὲ,
ἐν * εὐπορίᾳ ἐπὶ δὴ ἀναλώσει τε καὶ δοῦναι
στρατιώταις οἱ ἐκ πειουσίας διωσπρί. Χο-
ρηγία δὲ δὸς τῶν ἡγουμένων ὀλίγη, πρὸς
τοὺς ὑποπαταγμένους, εὐνοῦστερα πρὸς
σκευάζει πρὸς πλῆθῃ, καὶ ἀσφάλεια· μαζό-
νων πῖσις πραγμάτων τοῖς πρὸς πλειόνων
κινδυνεύουσιν· εἰ πάντῃ στρατηγός ἐκ τῶν πρὸ-
ν παρίχοιτο.

ΚΕΦ. 7.

conciliat, in rebusque arduis tutior fides, quando milites, spe maiorum præmio-
rum, pericula quæque audaces adibunt. Si tamen strenuè se gesserit Imperator.

De bono Duce distincta tra-
ctatio.

Aximè quidem colen-
dus & obseruandus est
Imperator bonus, no-
bilis, & diues; non ta-
men improbatus pau-
per virtute gloriosus, et si nec origi-
ne generosus. Electus verò appella-
tusque Imperator æquus; benignusque
sit, affabilis, facilis, intrepidus ac placi-
dus. Sed non ita simplex, aut mitis, vt
despiciatur; neque adeo tetricus & au-
sterus, vt in odium veniat. Ne scilicet
gratiosa nimis dissimulatione militum
animi soluantur atque lasciuiant, ne-
ve item nimio bellicæ disciplinæ ter-
rore abalienentur. Ipse autem, ordina-
rios, manipularios, primipilos, cate-
rosque ordinū ductores, suo arbitratu,
aciej præficiat, eosque potissimum, quos
nouerit patriæ amantissimos, fidissi-
mos, valētissimosque; nihil vetabit quin
etiā locupletissimos, & nobilissimos.
Nec enim permultos præfectos, tam
accurato morum ac vitæ examine licet
expendere, quàm per solos Imperato-
res ac Duces, et si diuitiarum cū nobi-
litate insolentior aliquando sit fastus.
Itaque in ciuili trepidatione, & occasi-
onis puncto, præponenda quidem no-
bilitas; in penuria verò, posthabita no-
bilitate, optanda potius opulentia est.
Diuites enim, sumtus in exercitum
liberali animo commodè facere po-
terunt. Illa autem huiusmodi præfe-
ctorum munificentia militum bene-
uolentiam prouocat, securitatēque

B j

CAP.

CAP. III.

*Oportet Imperatorem habere
consiliarios.*

SELIGAT etiam sibi ad-
sessores, qui consiliorum
omnium participes fiat,
quique secum vnā sen-
tentias suas communi-
cent; siue illos, eius rei gratia in suo
comitatu habuerit, siue ex praefectis
ipsis illustrissimos quosque adfidere si-
bi iusserit. Nam cogitata quidem, dili-
genter putanda tractandaque sunt; so-
lus, autem proprias opiniones non re-
cte statuit aut confirmat. Sententia e-
nim absq; adstipulatore solitaria, mo-
limine proprio facile labitur ac deer-
rat. quæ verò consultorum cautioni-
bus comprobatur, tutò ipsa constitui-
tur. Sed neque adeo incertus, aut inops
cōsiliij sit, vt ipsi sibi incredulus vsque-
quaq; diffidat; nec tā perucaciter ar-
rogans, vt ab nemine meliora promj
posse existimet. Nam necessarium est,
autem, qui ceterorum omnium con-
siliis fidem semper habet, suis nunquā,
multa sæpe inutilia peragere; aut, qui
neminem vnum, præter se, audit, sæ-
penumero multa quoque peccare.

CAP. IV.

*Bellum nisi ob iustam & legitimam
causam non suscipiendum.*

PRINCIPIA ipsa belli
prudētissimè constitui
oportere censeo; ita vt
equitatis ratione suaden-
te suscepta esse manifestò
appareat. tunc enim exercitui, contra
hostes, socius bellorum Deus, propi-
tiusque adfistet; ipsique adeo milites
erunt ad eundis periculis promptiores.
Post

ΚΕΦ. γ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἔΧΕΙΝ ΤΟΝ ΣΤΡΑ-
τηγὸν βέλους.

Ἰστέον, ὅτι αὐτὸς πυνδύρους
καὶ μεγέξουσιν αὐτὸν πύ-
σης βελύχης, καὶ κρηωνή-
σουσι γνώμης αὐτοῦ. ἡ τοῦ-
του εἰκαστικὰ ἀκολουθήσαντες,
ἡ ἐξ αὐτῶν τῶν ἡγεμόνων τὰς ἐντολὰς
μεταπεμπόμενοι πυνδύρεται, ὥστε κτε-
ρεῖν αὐτὸν ἐκνήσαντες, μελετῶν μόνον ὅτι ἐκ
αὐτῶν βέλους οἰκείῃ. γνώμη γὰρ, ἡ μὲν
ἀπεικλήρηται μονομένη, πλείεσι περὶ
τῶν ἰδίων αἰρέσειν, ἡ δὲ ἐκ τῶν πέλας.
Παρατηρηθεῖσαι πιστοῦται, τὸ μὴ σφαλε-
ρόν, ὅτι μὴ, ἀλλὰ μὴ δ' ἔτι αὐτῶν ἐξω-
τὴν ἀφαινοῖαν, ὥς αὐτὸς αὐτῶν πάμπαν
ἀπιστεῖν, μὴ δ' οὕτως αὐτῶν, ὥς μὴ τι
καὶ παρ' ἄλλω τῷ παρ' αὐτὸν κρείττον οἶεσθαι
νοηθῆναι. ἀνάγκη γὰρ τὸν τοῖστον, ἡ πᾶσι
προσέχοντα, καὶ μηδὲν αὐτῶν, πολλὰ καὶ
ἀτύμφορα πράττειν, ἡ μὴ δ' ὀλίγων ἀ-
κρόντα, πάντα δι' αὐτῶν, πολλὰ καὶ ἀμαρ-
τανῶν.

ΚΕΦ. δ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ὅτι δεῖ τὴν ἀρ-
χήν τῶν πόλεως ἐξ εὐλόγου
αἰτίας ἐπιγῆν.

Αἰεὶ ὅτι ἀρχὴς τῶν πόλεως μά-
λιστα Φημι χολῶναι φρονί-
μως συνίστασθαι, καὶ μὴ τῶν
δικαίᾳ πᾶσι φανερόν γί-
γνεσθαι πολεμουῦναι. τίς γὰρ καὶ θεὸς συνα-
γωνιστὴς τῆς στρατῶμασιν ὁμεινῆς καθίστα-
ται, καὶ ἄνθρωποι προθυμότερον ἀντιπύττον;
τοῖς

πῶς θειοῖς. εἰδότες γὰρ ὡς οὐκ ἄρχουσι, ἀλλ' ἀμύνον, πῶς ψυχὰς ἀσυνειδήτους κακῶν ἔχοντες, ἐπεὶ τὴν αὐτὴν εἰς φέρον. ὡς ὅσοι γε νομίζουσιν μὴ γεμεσθῆναι τὸ θεῖον ὅτι τῷ θεῷ τὸ δικαίον ἐκφέρειν πόλεμον, αὐτῇ τῇ οἰσῇ, καὶ μὴ πειθεῖν ἀπὸ τῶν πλεμίων ἀπαντήσιν μέλλει, προσκατάρρωδ' εἶναι. Διὸ πύρρ' εἰ πένετρα τὴν γῆν, ὡς περ βέλε' ἔχουσιν, καὶ ὡς μὴ τῷ θεῷ χαρῆσαι, λόγῳ καὶ περ σβείας προσκαλεῖσθαι πρῶτον, ἐν τῷ μὴ συγκαταβαίνειν τὸν ἀξίους πῶς ἐναντίους, ἀνάγκη δοκεῖ, καὶ μὴ προσαιρέσει, τὴν διωαμιν ἐξάγειν πλεμίουσιν. ὅτι μαρτυρόμεν τὸ θεῖον, ὡς ἔτε καταφρονῶν ὡς συμβαίνει τὸν πλεμίουσιν πάσχειν, ἀνεμεσῆται ἐπὶ σιν. ἔτι ἐκ πικρῶν τῶν θεῶν ἀδραστὶ περὶ ῥημένους τῶν πλεμίων. Εἰδέναι ὅτι καὶ τὸ πᾶν ἐκ μόνον οἰκίας καὶ τείχεος ἐδρακόπρεν ὑφίστασθαι δὲ πένε μέλιον, ὡς ἀδενεῖς γε ὄντας, συγκαταρρῶσθαι μένων καὶ τῶν ἐπεικοδομουμένων. ἀλλὰ καὶ τοῦ πλεμίου πᾶς ἀρχαὶ δὲ κατασπύσασθαι μόνον ἰσχυρῶς, καὶ κρηπίδα περὶ μένων ἀσφαλείας, ἔτι ἐξάγειν πᾶς διωαμιν. ὡς γὰρ ἀδενεῖς τὰ πράγματα εἶναι, ἐπὶ δ' αὖ ἐπὶ μέγα βάρος ἀναλαβῶσι πλεμίου, ταχὺ θλίβονται καὶ ὑπερῶσιν. ὅθεν ὡς περ ἀρχαὶ κνυβερνήτῳ ἐκ λιμέν' ἐξαρτυσάμενοι σκάφ' ἐκ, καὶ πᾶν αὐτῶν ἀπαντα ποιήσασθαι. τότε ὅτι πλεμίου καὶ τῇ τύχῃ. ὡς αἰχμῶν τε καὶ σφαλερὸν ὑποδείχασθαι πλεμίου κίνησιν, ὡς καὶ διὰ τὴν ἀλάτῃς ἤδη καὶ διὰ τὴν γῆς ἀρχὰς τῶν εἰσπνεύμα, καὶ πᾶσι πρύμναις κρέεσθαι. τῆς μὲν γὰρ αἰτίας καὶ προσπετάας ἐκας ἐκ κατεγέλασε, τῆς δ' ἀδενεῖας κα-

πφρό-

Postquam enim perspexerint, se iniuriam non inferre, verum illatam propulsare; nullius impietatis conscij, absolutâ cum virtute, excelsoque animo, militiæ sese ultro dabunt. Ideoque, quotquot arbitrantur diuinum numen iis non succensere, qui bellum iniuste mouent, vel solâ istâ persuasione, etsi nihil ab hostibus scæuū fauūque obtigerit metu solliciti pauet semper, ac formidant. Quamobrem si quædam obtinere, aut negare voluerit Imperator, ea prius per allocutiones & legatos clarigare debet: vt nisi æquis illi postulationibus annuant, tandem utilitate cogente, non datâ operâ, bellum indixisse videatur. Diuinam quoque fidem testetur, bellum se temere non gerere, nec quia damnosam præliorum aleam parui pendat; neque etiam vt militariter lasciuendo, quacunque tandem ratione possit, hostes affligat. Præterea & istud valde animaduertendum, non solum domibus aut muris exstruendis, solidissima poni debere fundamenta, ne si imbecillitatis vitio labare ac rueri contigerit, tota quoque substructionis moles repente concidat: Sed bellorum etiam initia validissimè statuenda & stabilienda esse; atque sic, quasi iam bene fundatâ securitate, instruendas educendasque copias. Scilicet malè constituta huiusmodi negotia, graui certaminis onere incumbente, illico fatiscunt & deficiunt. Vt autem optimus gubernator, è portu priusquam soluat, nauem omnibus armamentis exstruere solet: sic etiam prouidus Imperator, quæcunque vsui sibi fore putabit, præparet; seseque tum, ac cetera, fortunæ permittat. Pudendum porro ac periculoso-

culoso est, temere ac turbidè bellicos excitasse tumultus, & veluti mare terramque præliis miscere voluisse, deinde turpiter inceptis desistere, prorâque obuertere. Etenim vnusquisq; supinâ huiusmodi amentia deridet, imbellemq; audaciam

B ij. ludos

ludos facit: Hostes etiam, quicunque illi sint, oderunt eos meritò, qui iniuriam inferre, nec noluerunt quidem, sed nec potuerunt.

CAP. V.

DEBERE IMPERATOREM
*educere exercitum reconciliatum
numini diuino.*

DVCAT copias Imperator puras, & lustratas secundum ea quæ velligibus sacris sancita, vel a vatib⁹ præscripta sunt; omnem publicæ alicuius maculæ, aut impietatis conscientiam proiiciens.

CAP. VI.

EXERCITVM ORDINATVM
ducio oportere.

Rocedat vniuersum agmen ordine seruato, et si pugnam Imperator commissurus non sit, imò et si per arduam viam exercitum producturus, & per sociorum amicorumque regiones, multorum dierum iter facturus, vt hoc pacto adfuefacti milites maneant in ordine, conseruent proprias cohortes, ductoresque suos subsequantur: Maximè verò si per hostile solum incedant, subitariis excursionibus sustinendis ac reprimendis; ne illo temporis momento dum fusi palantesque diuagantur, se ipsos mixtim incurserint, nihil tamen agant, nec præripiant, sed multas interim strages patiantur. Vnà igitur omnes, pariterque progrediantur, vt sint in itinere diligentes, & ad conflictum repentinum accincti. Signa etiam habeant, seseque inuicem rectè dispositis ordinibus cōtineantur.

Curet.

εφρόνησεν. οἱ δ' ἐχθροὶ, οἵτινες πότε ἂν ᾖσιν, καὶ μὴ παύσων, ὥς ἔχι μὴ βεληθέντας ἀλλ' ἐδιωχθέντας * ἀξάθῃναι. δικαίως ἐμίσησαν.

ΚΕΦ. Ε.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἘΞΙΛΕΟΥΣΘΑΙ
πρωτῶν ὑπερτῶν ἀμαρτιῶν * ὁ στρατηγὸς ἐξαγανέας πόλεμον.

Εξάρετω ὁ πᾶς δυνάμεις ὁ στρατηγὸς καθαράς. ἢ ὡς νόμου ἱεροὶ, ἢ οἷς μακάρις ὑφηγοῦν * καθαροῖς πάσας εἰς τὴν δημοσίαν κηλὶς, ἢ ἀμολύσματος ἐκάστω * σωεῖν * ἀπαδομπόμεν.

ΚΕΦ. ΣΤ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἈΓΕΙΝ ἘΝ ΤΑΞΕΙ
τὸ στρατόπεδον.

Εῖτω ὁ τὸ στρατόμα πᾶν ἐν τάξει, καὶ μὴ πᾶς μέλλῃ συμβαλεῖν, ἀλλὰ διὰ μακράς ὁδὸς, περαινεῖται, καὶ πολλῶν ἡμερῶν ἀνύειν περίαν, καὶ ἐν τῇ Φιλίᾳ, ἵνα ἐξίξῃται τὰ στρατόματα μένιν ἐν τάξει, καὶ συμφυλάτῃν τὸς ἰδίους λόχους, καὶ ἐπεὶ τῆς ἡμέρας. διὰ τῆς πολέμιας, πρὸς τὰς ἐξαίφνης ὁπλοῦς γιγνομένας, ἵνα μὴ ἐν ὁρῇ καὶ ῥυθμῷ ἐπαγαθόντες, καὶ ἄλλοι πρὸς ἄλλους φερόμενοι, μὴ δὲν μὲν ἀνύσωσι φθάσαντες, πολλὰ ὅτι καὶ δύνανται παύσων. ἀλλ' ἅμα καὶ ἐς πορείαν ᾧσιν ὁπτιδέξιοι, καὶ εἰς μάχην διπρεπῆς * ἔχοντες καὶ τὸ σώτημα, καὶ ἀλλήλους ἐν τῇ ἐξέβλεποντες.

ΣΥΣΤΕΛ.

Συτέλλειν ἢ πειράσθαι τὴν στρατείαν τοῦ
στρατάρματος ὡς ἐνι μάλασι περὶ ὀλίγων.
καὶ διὰ πύκτων, αὐθιγὰν ἢ χωρίων, ἀ-
γέτω ἄς παύσῃς, δι' ὧν τὰ καὶ ἐκτὸς λυόμε-
ναι, σεναι, καὶ σὺν ἔχουσιν πλάττειν ἐν
πλευρᾷς ὅτι μήκιστον ἐκτὸς θείειν, καὶ γὰρ δι-
παρτεσσοί γίνονται περὶ ἄς αἰφνιδίως
τῶν πολεμίων ὅτι φανείας αἰτιαῖ, καὶ
ἤκιστα δραστήριοι. ἄντε γὰρ σφίσι κατὰ μετ-
ωπον ὑπαντήσωσιν οἱ πολέμιοι πλατύ-
τεροι τεταγμένοι, ῥαδίως αὐτοὺς τρέπον.
καθ' ἡ περὶ οἱ τὰς ὁπλῶν κέρως ὄντας ἐν τῇ μά-
χαις κυκλόμενοι. ἄντε καὶ μέλιτι τὴν δύ-
ναμιν ἐκ πλευρᾷς ὁπταλλώσιν, ταχὺ δι-
έσπασαν αὐτῶν τὴν πορείαν καὶ διέκρυψαν.
ὅτι σπρέψαντων γὰρ αὐτῶν εἰς. Φάλαγγα
περὶ ἀμυναι, ἀσθενὴς ἢ ἀζή γίνεσθαι, καὶ
σὺν ἔχουσα βάθ' ὅ. εἰάν τε τοῖς κατ' ὡν,
ἢ κατὰ νώτου, δεινὴ μάχη ὁμοίως, καὶ προ-
φανῇ πεισῇ τὸν ὀλεθρον, ὡσάντως σὺν ἔ-
χουσα βάθ' ὅ. καὶ ὁπτιστέψαι ἢ τολμή-
σωσιν εἰς μέτωπον, ἢ αὐτὴ γίνεσθαι μάχη
τοῖς ἐν τῇ πρωτοπορείᾳ τεταγμένοις. ταχὺ
γὰρ αὐτὰς περὶ ἔσπον.
* συμβαίνει δὲ καὶ τὰς
* τῶν βοηθείας δυσχερεῖς καὶ ἀπερ-
κίως γίνεσθαι. ἰὼν γὰρ διὰ τῆς ἐραγίας, τοῖς
εἰς τὴν πρωτοπορείαν βελομένων βοηθεῖν,
ἢ τῶν πρώτων, τοῖς κατ' ὡν, βραδεῖα ἢ ἀ-
φίξις, καὶ ἐκατὰ κερὸν γίνεσθαι. διὰ πολ-
λῶν ὧν ὑπερέσιν ἢ προηγουμένων ἐκδίων εἶναι
περὶ τυμμεμένων.

Ἡ ἢ συνεσταλμένη πορεία καὶ τετραγών-
η, ἢ περὶ ἢ πάνυ τῶν μήκους, εἰς πᾶσι
καρπὸν. διμεταχείριστος ἐστὶ καὶ ἀσφαλής.
ἐστὶ ἢ ὅτι πυνέθη πῖ τοῖς τὸν ἐκτὸς ἐκτὸς νομένων
στρατάρματων, πανικὰ ἐ* πῆρας πῆρας ἀμ-
φιδόξως ἐμπύπην. εἰότε γὰρ οἱ πρῶτοι κα-
ταβέβηκότες ἐξ ὀφθαλμῶν εἰς ψαλὰ ἐπὶ πεδα
χωρία, θεασάμενοι τὰς κατόπιν ὁπταταβαίνοντας, ἐδοξάν εἶναι πολεμίων ἐφοδοῦ.

Curet quoque Imperator, ut exerci-
tus sui ordines artificem colligat; ut co-
hibentibus angustis, non possint per
diffusa latera diffuere aut dispergi; a-
liis enim toti patent in vulnera, & leui
hostium velitatione franguntur, & ne-
quicquam obsistere conantur. Nam si-
ue à fronte, dilatato agmine, hostes oc-
currant, haud difficulter eiusmodi co-
pias fundūt; quasi in pugna cornu cir-
cumdato ac circumuento: Siue etiam
per medium exercitum, ad latera im-
petum faciant, citò distrahunt ac diffi-
pant obnitentes. Ac licet sese confe-
rant & contrahant in phalangem pu-
gnaturi, nihilominus inualida erit pu-
gna. Frōs enim minùs profundâ serie,
non durabit. Sed enim si à tergo quo-
que premantur postites, luctuosa de-
mum erit pugna, & praesens obli-
cetur perniciēs; nam tenuis hīc quoque
series citò turbabitur. Aut si in fron-
tem se audeant conuertere, tam infeli-
citer confligent, quàm qui in primâ a-
cie collocati; & cingi facillimè infestâ
manu poterunt. Hinc etiam eueniet, ut
subsidiâ difficulter aut perperam mitti
possint. Etenim si tergiductores anti-
stites, aut antistites tergiductoribus,
suppetias adferre velint, pluribus sta-
diis, ac longioribus inuicem interual-
lis diffiti, ferò admodum aut nec oportu-
nè, subuenient.

Succinctum verò & quadratum ag-
men, correcto atque oblongo, expe-
ditius omnino tutiusque est; siquidem
in productiore, panici aliquâdo terro-
res, vani, ancipitesq; tumultus, coorū-
tur. Primi scilicet; postquàm è locis
montosis, ad nuda & plana deuenerūt,
postremos adhuc à tergo decurrentes
cum intuentur, primâ facie videre
sibi videntur aduentantes hostes;

B iij. ὡς

adeoq; cōgredi gestīūt, immò, & non-
nulli iam ad manus concitati veniūt.

Scrutitia, iumenta, omniāq; impedi-
menta in medio agmine componenda
atque comportāda curabit Imperator,
si retrò non omnia tuta & quietā suspi-
cabitur, imò tunc in postremis fortissi-
mos, prāstantissimósque collocet; nec
putet in istis, ad irruptionem subita-
riam retundendam, minus esse debere
momenti, quā in primis.

Præmittat etiam equites, scrutandis
explorandisq; viis; maximè cū sylvæ
penetrandæ, aut circumseptæ collibus
solitudines peruehendæ. Sepenumero
enim struūtur ab hostib. insidiæ, quæ si
aduersarios fallant, rē corū vniuersam
perimunt, opprimuntq;: si verò subti-
li aliquantulum Ducis diligentia dete-
gantur, maximum prudentiæ argumē-
tum hostium Imperatori exhibent.

Nimirum, aperta & æquata agri pla-
nities, cuius vel parū prospicienti ma-
nifestò se prodit. Nam interdiu pulvis
excitatus, hostium cōmeantium index
est: & nocturni ignes collucescentes, ar-
matis in proximo esse prænuntiant.

Prælium non cōmissurus Impera-
tor, castra moueat interdiu: si verò cō-
pendij commodiue aliquid suadeat,
quod faustū ac tutū fore existimet, etiā
noctu. At vbi iam ferro decernendum
erit, simul ac in hostiū cōtuitum vene-
rit, iubeat agmē progredi suspenso gra-
du, pedetentim, caueatq;: ne huc illucq;
cursitet: Nam plerumq; intempestiua
corporis defatigatio, multū de feruido
& acri illo militū robore minuit & ab-
sumit.

Per socias regiones iter faciens, edi-
cat, vt milites se illis locis abstineāt, ni-
hil illorum aut attingant aut corrūpāt.
Omnis enim exercitus, dum in armis
est, immodestè multa appetere amat;
tum præcipuè, cū perpetrasse aliquid li-
cuit:

ὥστε μελῆσαι περισβάλλειν ὡς ἐχθροῖς, π-
νὰς ᾗ καὶ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἤδη.

Λαμβανέτω ᾗ τὴν θεραπείαν, καὶ τὰ
ὑποζύγια, καὶ τὴν ἀποσκευὴν ἅπαν ἐν
μίσσῃ τῇ διωκόμενῃ χωρὶς· αὐτὴ δὲ κατόπιν
ἀσφαλῆ πάλιν καὶ εἰρηναία νομίζῃ, εἰ ᾗ
καὶ μὴ, τὴν ἐξαγίαν ἐκ τῶν ἐρρωμένεσσι τῶν
καὶ ἀνδρῶν τῶν σωματισταῶν, μηδὲν ἀφαι-
ρεῖν αὐτῇ οἴομεν, πρὸς τὰ συμβαίνοντα,
τῆς πρωτοπρείας.

Προπεμπέτω ᾗ ἰππῶες τὰς διεσπληνησο-
μένας πᾶς ὁδὸς, καὶ μάλιτ' ὅτ' αὐτὴν ὕλιδες,
καὶ περικλεισμένας λόφοις ἐρημίας διε-
ξῇ. πολλὰς γὰρ ἐνέδραις πολεμίων ὑπερ-
καθεζόν. καὶ λαθούσῃ μὲν, ἔστιν ὅτε τὰ ὅ-
λα σωεῖται τῶν ἐναντίων πράγματι·
μὴ λαθούσῃ δὲ, ἀπὸ μικρᾶς φρονίδος,
φρόνησιν μεγάλῃ ἐμαρτύρησιν τῷ πολε-
μίων στρατηγῷ.

Τὴν μὲν γὰρ περὶ ἀφάδα ἐψιλλῶ, πᾶν-
των ὅψις, καὶ μὴ περὶ ἐκρήσανται πνὸς ἐ-
δήλωσεν καὶ γὰρ κενιορῆς αἰαφαινόμεν
καθ' ἡμέραν, ἐμμένουσέ τῃ τῶν πολεμίων
ἐφοδῶν καὶ πυρακτούμενα νύκτωρ, ἐπύρρευ-
σαι τὴν ἐγγύς στρατοπέδιον.

Αἰγέτω ᾗ πᾶς διωκόμεν, μὴ μέλλων μὲν
ἐκτρέχειν εἰς μάχην, μετ' ἡμέραν. ἐὰν δὲ
ἐπειγῇ ἢ φθάσιν σωματώτερον, εἰ ἀσφα-
λες εἶναι νομίζοι, καὶ νύκτωρ, μέλλων ᾗ κερ-
νεῖν, ἀπὸ τῶν σωματισταῶν ἡμέρας τῆς πολε-
μίας, τὰ πράγματα ἀπὸ μάχης * ὅλη
περίτω, καὶ μὴ πολλῶν αὐνέτω· πολλὰς γὰρ
καὶ πρὸ τῶν κινδύνων ὁ κέπῃ ἐδαπάνησε
τὴν ἀκμὴν τῶν σωματισταῶν.

Διοδύων ᾗ συμμαχίδα γλῶ, πρὸς ἀγ-
γελέτω πᾶς στρατὸς ἀπὸ χεῖρας τῆς
χώρας, καὶ μὴ θῆλιν πνὸς, μηδὲ φθέρειν.
Αἰφιδες γὰρ πληθύνοντες ἅπαν ἐν ὅπλοις.
ὅτ' αὐτὴν τὴν τοῦ διωκτοῦ πᾶσι ἐξου-
σίαν.

σίαν καὶ ἡ ἐγγύς ὄψις τῶν ἀγαθῶν, δελεάζει τοὺς ἀλογίστους ὅτι πλεονεξία· μικρὰ ἢ πορφάσῃ ἀπὸ πολλοῦ τῶν συμμάχους, ἢ πανταλῶς ἐξ ἐπολιμῶσαν.

Τὸ δὲ τῶν πολεμίων φησὶ ἔτα, καὶ καί-
τα, καὶ τεμνέτω. Ζημία γὰρ χρημάτων, καὶ
καρπῶν ἐνδεῖα μείνι πόλεμιν, ὥστε ἡ εὐσία
τείφει.

* Προαναγγέλλω μέν τι πρῶτον ὁ μέλλει
ποιεῖν. πολλὰ γὰρ ἡ τοῦ μέλλοντος δει-
νοῦ ἐπεὶ πρὸς τοιαύτην, σωλυνάγκασε, πρὶν
ἢ παθεῖν, ὑποσχέσθαι τὸν κινδυνόν-
τας, ὡν πρότερον οὐκ ἔβουληθησαν ποιεῖν.
ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ πύθωνος, ἔθεν ἐπὶ χεῖρον
ἐλθόμενοι, τῶν λοιπῶν καταφρονέουσιν. Ἄν
δε πολὺ ἐν τῇ πολεμίᾳ μέλη καταστρα-
πιδέσθαι χρόνον, ἔστω καὶ πιαῖτα φη-
σὶ δὲ τῆς χώρας ὧν αὐτοὶ οὐκ ἔχει χρεῖαν.
* αἱ δὲ ἀναγκῆς φυλαχθῆναι πῶς φί-
λοις ἔσται. τῶν δὲ διωά-
μεων ἐκπεπληρωμένων, μήτ' ὅτι τῆς συμ-
μαχίδος καθεζόμενος ἐγχρονίζετω χῶ-
ρας. τὸν γὰρ ἰδίους ἀναλώσει καρπὸς, καὶ
ζημιώσει πλέον τοὺς φίλους, ἢ τοὺς πολε-
μίους. μεταγέτω δ' ὡς θάξον. ἐὰν ἀκίνδυνον
ἦ, οἴκει πρὸς διωάμεις. ἐκ γὰρ τῆς πολεμίας,
εἰ μὲν εἴη δαψλῆς καὶ σφαίμων, τρυφῶν ἔξῃ
καὶ ἀφρονίαν. εἰ δὲ μη, πῶς γὰρ φιλίαν ἐλυμα-
νεί. * πολλὰ δ' ὁμῶς καὶ ἀπὸ * λαμπρῆς τῆς
ἀλλοτρίας ἔξει πλεονεκτήματα. φρονίζετω
δὲ περὶ τὴν ἀγοράς, καὶ τῆς τῶν ἐμπορῶν, καὶ
καὶ γὰρ καὶ θάλατταν, ὅπως πομπῆς. ἴ-
να ἀκινδύνου τῆς παρουσίας σφίσιν * οὕτως
ἀόκνως * ὅπως κομίζουσι τὴν εἰς τὴν πῆ-
δεῖα φόρτον.

cuit: quæque se oculis vltro sublici-
unt commoditates, maximè titillant
& alliciunt impotentem habendi cu-
piditatem, ac sæpe vel leuissimâ datâ
occasione ab alienati diuortunt animi
fociorum; immò & infensissimi hostes
fiunt.

Hostium autem possessiones fun-
ditus perdere, amburere, cædere, de-
populari proderit. Damnofa enim cla-
des, & opum fructuumque penuria,
belligerandi vires illis adimet, quas a-
bundantia fouebat ac suppeditebat.

Aliquandiu tamen antè commina-
ridebet Imperator, quàm facere. nam
calamitatis inferendæ metus, pericli-
tantes admittere multa quæ renuebât
sæpe cogit. at vbi ea semel illata sæuiit,
dum se nihil peius pati posse animad-
uertunt, cetera omnia quasi pro dere-
lictò habent. Enimvero si diutius in
hostili solo habenda castra putauerit,
ea tantum deperdat, quæ vtilia sibi
non fore prospexerit: illis autem, quæ,
si integra seruentur, suis etiam pro-
desse poterunt, parcat. Collectis con-
tractisq; omnibus copiis, in fœdera-
tis sociisque regionibus, diu cunctan-
do, feriat ne defideat. nam amicos
maiorē quàm hostes multaret detri-
mento. Inde igitur armatam ma-
num, si commodum est & licet, con-
festim abducatur. nam in hostium a-
gris, si opimi sint & fertiles, opiparè
& adfatim viuet: si minùs; at certè
suos non vastabit, & multa etiam ex
alieno agro, quamuis non ita vberè
ac lauto, eliciet commoda. Erit et-
iam boni Imperatoris, curare vt mer-
catoribus liber & securus terra marisq;
annonæ conuehendæ pateat aditus;
vt plenâ securitate, impigri, necessa-
rias merces commodius apportent.

CAP. VII.

QUOMODO PER AN-
gustias ducenda copia.

SI quando per angustias, aut prærupta & auia loca ducendus exercitus; perutile erit, copias nonnullas præmittere, montium verticibus, angustiarumque faucibus præoccupandis. ne si prius illic hostes confederint, transitionem arceant. Quod etiam obseruandum, si hostium metuetur impressio. Nã vtile quidem est, aliquid semper in illos moliri ac tentare; sed ab illis quoque cauere planè necessarium est. Nec solum Imperator inuadendis hostium finibus auide imminere debet, sed prouide suos etiam, ne vsurpentur, occludere.

CAP. IIX.

DE VALLI MV-
nitione.

Imperator, si in hostili solo castraponat, statim vallo fossaque cingat, licet ibi ad breue tempus confidere voluerit. Hæc enim castrensis ratio nunquam pœnitenda, semperque tuta aduersus repentinas & improuissas irruptiones. Collocet etiam custodias ac speculatores, quasi propè adsint hostes, etsi longius abesse putet. Si verò illis minime prementibus castra diutius habiturus sit, aut si regionis vastanda causâ commoretur, aut etiam commodiorem circumspiciat occasionem, eligat minimè humida aut morbosa loca. Impurus enim illic & foetidus aer morbos ac pestes progignit, validam multorum valetudinem lædit, multis

ΚΕΦ. Ζ'.

ΠΕΡΙ * ΤΟΥ ὅΤΕ ΔΙΑ ΣΤΕ-
νῶν μέλλῃ τὴ στρατιὰ πεδονᾶν.

Εἰδὼν ὅτι ἔτι ἀπὸ τῶν μέλλῃ ποιῶντων παρόδον, ἢ δι' ὁρεινῆς καὶ δυσβάτης χώρας ἄρξιν τὸν * στρατηγὸν, ἀναγκαῖον. προεκπέμποντα πρὸς τὴν διωκτικὴν προκαταλαμβάνουσαν τὰς τε ὑπερβολὰς, καὶ πρὸς τὰς στενὰς παρόδους μὴ φθίσαι τις οἱ πολεμιοὶ, καὶ καταστάντες ἐπὶ τῇ ἀκρῶν, καλύσωσι τὸ διεκβολὴν ποιῶντα. Το δὲ αὐτὸ πεφροντίσθαι καὶ δεδῆκεν πολέμιον εἰς βολὴν. καὶ γὰρ δεῖ * δρᾶσθαι μὲν χορήσιμον, φυλάττειν δὲ μὴ παθεῖν σὺν ἀναγκαῖον. καὶ δεῖ φθίσαι μὲν αὐτοὺς εἰς βάλλοντας εἰς τὴν πολέμιαν ἐπέσθαι, * ἀποκλείειν δὲ τὰς πολέμιους ἐπὶ σφῶν ὄντας καὶ προνοητέον.

ΚΕΦ. Η'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΟΙΕΪΝ
χάρακα.

Εἰδὼν δὲ τὴν τῶν ἐχθρῶν καταστρατευσάμενον, χάρακα περὶ βαλλέσθαι καὶ πᾶσιν, ἂν ἐφ' ἡμέραν μέλλῃ τὸ πορ-εμβολῆν θέσθαι. ἀμετανόητος γὰρ ἡ τριακοντακλήτης ἀσφαλὴς στρατοπεδεία, ἀπὸ πρὸς ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀπὸ σδοκῆτους ὁπλιτῶν. Καθίσταται δὲ φύλακας, καὶ μακρὰν εἶναι νομίζῃ τὰς πολέμιους, ὡς ἐγγὺς ὄντας. ὅπως δ' ἂν μέλλοι πολυχρόνιον ἡμετέρας τὴν παρεμβολὴν, καὶ κατεπιόντων τῶν πολέμιων, ἢ πρὸς τῶν φθίρειν τὴν χώραν ποιοῦμεν τὴν μὲν, ἢ καθεῖς ἐφεδρεύων βελήσιν, ἐκλεγεῖσθαι χωρία μὴ * ἐλώδη, μηδεῖο περὶ τὰ γὰρ τριακοντακλήτης ἀνα-νόσας καὶ λοιμοὺς ἐμβάλλει πρὸς στρατεύμασιν, καὶ πολλῶν

πολλῶν μὲν *ἐκώκωσε πρὸς ἐνεδρίας, πολλὰς
δὲ ἀπώλεσεν, ὥστε μὴ μόνον ὀλίγον, ἀλλὰ καὶ
ἀσθενὲς δόπολι περὶ τὸ στρατόμα.

Κ Ε Φ. θ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΥΝΕΧΩΣ *Τ' ΠΑΛ-
λάσιν ἐν ἀπληκτα.

ῥήσιμον δὲ που ἐ σωτήριον
στρατοπέδῳ, μὴ δὲ ἐπὶ τῇ
αὐτῆς μέλειν παρεμβολῆς,
ἵαν μὴ χειμαδεύη, καὶ τοῖς
σκληράμασι διὰ τὴν ὥραν τῆ
κακοῦ πεπολισμένη τυγχάνη. αἱ γὰρ τῶν
ἀναγκαίων ἐκρήσεις, ὅτι τῶν αὐτῶν γιγνώ-
μεναι χωρίων, αἱ μὲς διεφθοράς ἀναπέμ-
ψασιν, συμμεταβαλλασιν καὶ τὴν ἑ
πείχον-
τ' αἶρ' αὖ χύσιν. Ἐν δὲ πᾶς χειμαδαίς,
γυμναζέτω ἐν στρατῷ πεδα, ἐ πολεμικά, καὶ
σύσροφα ποιείτω τοῖς δεινοῖς, μήτ' ἐργεῖν
*ἐτῶν, μήτε ῥαθυμῶν. ἡ μὲν γὰρ ἐργία, καὶ
σώματα μαλθακά καὶ ἀσθενῆ κατεσκεύα-
σεν, ἡ δὲ ῥαθυμία, πᾶς ψυχὰς ἀνάνδρους καὶ
δολὰς ἐποίησεν. αἱ γὰρ ἡδοναὶ δελεάζουσι
τῷ κατ' ἡμέραν σωτήριον ἐπὶ τῇ θυμίας, διὰ
φθείρουσι ἐν *εὐφλωμένῳ. ὅθεν ἐμα-
κρῶν *ἐπείχοντες ἄνδρες τ' πόνων. Ἐπὶ δὲ
γὰρ μὴ χρόνον ἀναγκάζον, πρὸς τὰ πολε-
μικά χωρεῖν, ἐκ ἡδῶς ἐξίσιν, ἔτ' ὅτι πολὺ
μένουσιν. ἀλλ' *ἐκ δεδιτῆ μένοι, τὰ χυμὲν ὀρ-
ρωδῶσι πρὶν ἐ *περᾶσαι τὰ δεινά. τὰ χυμὲν
περᾶσαν πρὸς δόπολι χωρεῖν, ἔτ' ἐλπίζειν, ἔπε
φέρειν τὸς κινδύνους διωάμενοι.

vitam quoque aufert, adeoque & nu-
mero & viribus minuitur exercitus.

C A P. I X.

CREBRO' ΜΥΤΑΝΔΑ
esse castra.

E c parum utilitatis ac
salubritatis eveniet, si
non semper eodem in
loco maneat castrorum
metatio. nisi milites cā
tempestate sub pellibus & tentoriis hi-
bernent. Naturales enim ac necessariae
alui deiectiones, vnum semper in lo-
cum congestae, graues ac foetidos exspi-
rant halitus, tandemque ambientem
ac circumfufum aërem tetro odore
corrumpunt. Cohortes in hiberna
missas, ad bellicas exercitationes tra-
ducat Imperator, nec sinat eas ocia-
ri vel desidere. Nam ocio quidem cor-
poris vires mollescunt & languent; de-
fidiā verò, animi veluti euirantur, se-
cordesque & ignaui fiunt. nempe blā-
dimenta voluptatum, adsiduo abusu,
ferocissima quæque pectora enervant
& absumunt. Cauendum igitur ne di-
utius viriles animi à consuetis cessent
laboribus. Nam si ab longo otio ad
militaria munera reuocentur, nō pro-
deunt lubentes, nec diu perseuerant,
sed repentē timore consternati trepi-
dant, priusquam periculorum dubia
tentauerint; simulac verò tentaue-
runt, abscedunt; atque ita in illis, nec
sperant, nec resistunt.

C j.

C A P.

CAP. X.

MILITES REBUS SE-
curis ad bellum exerceri
debere.

BOnus igitur Imperator, priusquam vrgeat consistendi in acie necessitas, præparet quæ utilia sibi fore videbuntur, immo & militum corporibus exercendis, imperet quoque minus utilia. Satis enim illis, quamvis ærumnosis ac miseris, concedetur ocij, si tantisper à grauibz verisque bellorum periculis vacare liceat. His autem modis exercentur. Disponantur singuli in armis, illisque præcipua curarum ista sit assiduo usu permanere in ordine, vt adfuescant de facie ac nomine sese inuicē nosse. Item vt discāt quis progredi debeat, quo imperante, quo loco, quot focis comitatus. Denique velleuissimo nutu & signo, adsent in ordine singuli. Tum verò doceantur agmen producere, contrahere, inclinare in leuum, in dextrum latus, manipulos traducere, diuidere, condensare; vel etiam vicibus alternis accedere & recedere. Itēque adsuefiant aciei distributionibus & dispositionibus, siue in phalangem componenda sit acies, siue confertim colligenda, siue longā ferie protendenda, siue, ita vt postremi aduersus circūuenientes obuerso vultu præelientur, pugna biceps ac bistrōs pugnanda, siue etiam receptui signo audito secedendum. Vt enim qui musicorum instrumentorū principiis adhuc erudiuntur, quando aut tibiārum foramina, aut neruorum interualla, digitorum pulsu discernenda sunt, sæpe numero alia aliis digitis, absque vllo concentu premunt inconditè, ac languidè ponendo articulos, segniter quoque tollendo, vix neruos intendunt: At

ΚΕΦ. Ι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΕΙ ΓΥΜΝΑΖΕΙΝ
τὴν στρατὸν ἀδείας ἔσης.

Ἰσπερ ἀγαθὸ στρατηγὸς
ἐπὶ χρήσιμα πάντα κα-
τασκευάζειν, ὅτε οὐκ ἐ-
πιγέσιν αἱ τὴν στρα-
τῆως ἀγῶν ἀσκή-
σαι, ἐπὶ ἀρχῇ δὲ
τῶν σώματων ἀσκήσιν ὅππαιτέαν. Ἰκα-
νὴ γὰρ στρατοπέδοις εἰσεῖς, καὶ σφοδρὰ τα-
λαίπωροι ὄσιν, ἢ μὴ δαξίτων δεινῶν εἰς τὴν ἀ-
ληθινὴν ἀγῶνισμα πάρα. γυμναζέτω πι-
οῖς δὲ, ἵσαι τρέψωσι. Εὐτατὶ τῶν πρώτων ἀναδῆς
τὰ ὅλα πᾶσιν· ἵν' ἐκ μελέτης σφίσιν ἢ τὴν
μέναν ἐν ταῖς καὶ πᾶσι ὄψοις, ἐπὶς ὀνόματι
συνήθης ἀλλήλοις * γιγνόμεναι καὶ ἵς, ἵσπ
τί. α. καὶ πᾶσι καὶ πᾶσι, * ἵσπ ὅζυ ὅζυ γ-
γελμα πάντες ὄσιν ἐν πᾶσι. καὶ πᾶς τε ἐκ-
ταῖς, ἐκ συστάδας, καὶ ἐκ κλίσης ἐπὶ * λαία ἐ-
δεξία, ἐκ λόχων μεταγωγὰς, καὶ διαστήμα-
τα, ἐκ πυκνώσεως, ἐκ πᾶς δι' ἀλλήλων ἀντεξό-
δους, καὶ εἰσόδους, ἐκ τῶν κατὰ λόχους διαιρέ-
σεις καὶ κατατάξεις, καὶ τῶν ἐπὶ φάλαγγα, καὶ
τῶν ἐπὶ βάθῳ ἵσπ ὁρῶντων, καὶ τῶν ἐπὶ
μῆκῳ ἐκτείνεσθαι, καὶ τῶν ἀμφιπερὶ σῶπον
μάχην, ὅτ' ἀν' οἱ κατ' ἔραν ὅππαιτέαντες,
περὶ τὴν κυκλουμένους μάχον. καὶ τῶν ἀ-
νακλήσεως ἐκ διδασκίτω. Καθὰ περ γὰρ ἐπὶ
τῶν μουσικῶν ὀργάνων, οἱ μὲν δέχοντες ἔχον-
τες, ὁ μανθάνων, ὅππαιτέαντες, πᾶς δακτύλους
ἐπὶ τῶν τετράματά των αὐλῶν, καὶ διαστή-
ματα τῶν χορδῶν, πολλὰ καὶ ἄλλα ἐθίσκει
ἐπὶ ἄλλῃ, ἐκ κατὰ τῶν ἀρμονικῶν διατά-
σιν εἴτε μάλιστα ἐκτείνεσθαι. βραδὺ μὲν αἰ-
ρεσι πᾶς δακτύλους, βραδὺ ἢ ἡθίσειν. οἱ δ'

ἐν μελέτῃ τῆς μουσικῆς ἀνέπιτηδύτως ἤδη
ῥερυθμισμένη τῇ χειρὶ, δι' ὅζυτῃ μετα-
φέρουσιν, ὅπῃ τὲ βέλον) παρὰ τὴν λίσσιν αὐτῆς
ἀναπνοῆς, καὶ ἀνοῖξαι, καὶ * παρὰ τὴν ψίλλαν χορ-
δῆς. Τοῦτ' ἐν δὴ πού τινος τρόπου, οἱ μὲν ἀσκη-
τῆς ἐκ ἀνάσκητι τῆς πάξεως, διὰ τὰς αἰσθη-
τικὰς, μόλις, ἀλλήλων διὰ μαρτυρόντες
ἐγκαταπέσον, πολὺ ἀναλίσκοντες χρό-
νον. Οἱ δὲ συγκεκροτημένοι, διὰ πάχους, ὡς
ἐπ' αὐτῶν, αὐτομάτως φέρονται πρὸς τὴν τάξιν,
ἐναρμόνιον τινὰ καὶ καλὴν ὁποῦνται τοῦ
ὅψιν.

Εἴτα διελὼν τὰ στρατεύματα. πρὸς ἀλ-
λήλους ἀσκήσει μάχην συναγέτω, νῆξῃ
καὶ ἡ σύρμας ἀκοντῶν ἀναδίδους. εἰ δὲ πι-
να ἐβεβλασμένα * πεδία εἴη, βάλους τὴν
κελεύων αἰρόντας βαλεῖν ὄντων ἢ ἐξίμα-
των ἐκ ταυρείων, καὶ ὅθεν ὅπῃ τινὲς μάχην.
Διόξας δὲ αὐτοῖς ἐκ λόφους, ἢ ὁρθίους βου-
νύς, ἢ τόπους, κελεύει τὸν δρόμον κατα-
λαμβάνεσθαι· ποτὲ δὲ ἐκ τῆς σῆσας ὅπῃ αὐ-
τῶν πινὰς τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἀναδύς ἀμι-
κρῶ πρὸς ἀπὸν ἐφ' ὅπλα, τοῦτ' ἐκ ἐκάλ-
λονται ἐτέρους ἐκ πεμπέτω· καὶ ἡ τοῦς
μείνοντας ἐπαμυνάτω καὶ μὴ ἐκ πεπόντας, ἢ
τῶν ἐκβάλοντας. Ἐκ τῆς τῆς αὐτῆς ἀσκή-
σεως καὶ γυμνασίας ὑγιαίνει μὲν τὸ στρα-
τευμα. πᾶν δ' ὅ, ἡ οὐκ ἡδίων ἐσθίει καὶ πί-
νει * αὐτὴ ληπὴν ἢ πολὺν πλεονέκτηρον ἔχειν ὅπῃ
ζητοῦ. Οἱ γὰρ ἀπὸ τῶν πόνων λιμὸς καὶ τὸ
διψᾶν, ἰκανὸν ὅψιν ποιεῖ καὶ γλυκὺ *
κράμα· σερρόπρεα τὰ σώματα σφί-
σι γίγνεται καὶ * ἀγμῆτα; καὶ συνε-
θίζε) τῶν μέλασι δεινοῖς, ἰδρῶτι, καὶ σώ-
ματι, καὶ πνέματι, καὶ τάλπεισιν ἀσκή-
σεις, καὶ κρυμνοῖς ὑπαίθεροις συγγυμα-
ζόμενα.

Παρα-

qui iam frequenti curâ & vsu totam
artem probè callent, manu ad nume-
ros compositâ, celeri leuitate subtili-
ter agitâ, tibiaum flatus, vt lubet,
aut comprimunt, aut laxant, fidibus-
que faciliè perstricpunt: Consimili
quoque ratione, ordinum seruandorum
insueti & ignari, trepidi ad-
modum, post multos errores & am-
fractus, vix tandem dispositè con-
quiescunt: Qui verò communibus a-
nimis conspirare edocti sunt, dato si-
gno, derepètè, quasi naturali motu ipsi
per se feruntur in ordines, aciemque
pulcrè concinnatam componunt.

Porro exercitu ita distributo, com-
missos & compositos ordines ad con-
flictum educat Imperator, vt datis fe-
rulis aut rudibus, & iaculorum arundi-
nibus, pugnam sine ferro & sanguine
depugnent. Si in aruo sint, glebis, vt
missilibus vt iubeat. Item crudo cestu
lorisque bubulis. Designet quoque il-
lis colles, cacumina, & ardua loca celeri
cursu conscendere imperet; tum etiam
submittat cum telis quæ modò indica-
ui, alios quosdam qui illos exturbare
contendant; eosque laudibus efferat
qui vel permâserint fortiter reluctan-
do, vel qui constanter oppugnâdo ad-
uersarios deiecerint. Huiusmodi ludo
& exercitatione militum valetudo cō-
firmabitur, eritque illis cibus potusque
etsi tenuis & parvus, iucundior; nec
magis opiparè epulari exoptabunt.
Nam labore quæsitæ fames ac sitis,
multa sibi ac suauissima condimenta
poculaque miscet. Hinc etiam corpo-
ra ipsa aduersus defatigationes obdu-
rantur, periculis aduiscunt sudan-
do, nitendo, anhelando; atque in
feruenti sole caloribus, & algoribus
sub dio perferendis exercentur.

C ij.

Similes equitum quoque exercitationes erunt, aut certatim pugnando, aut cursum insequendo, aut mixtim præliando, aut tumultuariè velitando, in campis scilicet patentibus ac planis; atque etiam circa collium radices, quantum per arduas asperitates attingere licebit. Nec enim cogi debent per inaccessa iuga, aut per præruptos descensus equitare.

Παραπλησίως δὲ γυμνάζεται τὸ ἵππων, ἀμύλλας ποιεῖμεν ὅτι δῶγµατα, καὶ συμπλοκάς, ἑακροβολισµὸς ἐν τῆς Ἰπποπέδοις, πρὸς αὐτὰς τὰς ρίζας τῶν λόφων, ἐφ' ὅσον δυνατὸν ἐστὶ καὶ τῶν τραχιέων Ἰπποψαύειν. καὶ γὰρ οἷόν τε βιάζεσθαι πρὸς αἰατήν, καὶ κατὰ πρᾶμνους ἰππιάζεσθαι.

De Pabulationibus.

Si copias pabulatum mittat Imperator, summoperè cauere debet ne per vberes diuitesque hostium regiones huc illucque prædas opimas perquirendo oberrent: ne hac ratione in maximas aliquando strages incidant. Palantes enim ac dispersi, prædas insolenti lætitiâ abigentes, ab hostibus opprimuntur ac profligantur. Nimirum indigesta illa turba, quæstibus prædisque onusta & grauis, neq; armis uti, neq; mutuum sibi ferre auxilium potest. Quotquot igitur iniussu Imperatoris aliqua deprædari ausi fuerint, plectantur. Ipse verò si quando prædatum mittere voluerit, vacuis & inermibus aliquot armatos equites peditesque adiungat: qui quidem abigendâ prædâ non occupabuntur, sed ordine dispositi pabulatores munient, ut tutò se ad suos cum prædâ recipere possint.

ΣΩΦΡΟΝΕΙΤΩ δὲ πρὸς τὰς προνοµάς, ἵνα μὴ ἐφίετω τὰς δυναµεῖς, ἐπεὶ δ' αὖτε εὐδαίμονα πολεµίων ἐισβάλλει τὰς χώρας, ἀπὸ πλείων φέρεσθαι πρὸς τὰς ὠφελείας, αἱ γὰρ μέγισται συμφοραὶ καὶ ἐν τῆς τοιοῦτης γίγνεται. πολλάκις γὰρ ἀπ' αὐτοῖς ἐπαρξάσι πρὸς τὴν λείαν σεσβεηµένους ἐπιπεσόντες οἱ πολέµιοι, καὶ διὰ τὸ ἀσυντάκτον τοῦ πλήθους, καὶ διὰ τὸ βαρεῖς εἶναι τὰς δόποχωρούµενους τὰς ὠφελείας, ἔτι τῆς ὅπλοις χερσὶν δυναµένους, ἔτι ἀλλήλοις ἐπικυρῶσιν, πολλοὺς διεφθάραι. Εἰ δὲ πινες διχὰς τὴν στρατηγὸν κελεύσιν προνοµεῦν ἐπιχειρήσωσιν, ἔτοι καλὰ ζέωσιν. αὐτὸς γὰρ µὲν ὅτι ἐν Ἰππικῇ τὴν λείαν πέµπῃ, τῆς ψιλῶς καὶ ἀνόπλοις ἐν τῇ πύγῃ μαχίµους ἵπποῖς καὶ πεζοῖς, οἱ δὲ μὲν τὴν λείαν ὅσην ἀσχολήσονται, μένοντες ὅτι ἐν πύγῃ πρὸς φυλάξωσι τὰς προνοµεούµενους, ἢ ἢ σφίσι τὴν ἀσφαλῆς ἢ δόποχωρήσεις.

De exploratoribus.

Si fortè exploratores comprehensint, de illis Imp. variè censeat. Etenim si exercitus sui vires hostium copiis longè inferiores arbitretur, illico iubeat speculatores interfici: si verò multum ὅτι ἐπ' ἱσχυρῶ καλῶ κεκρηµένῳ ἢ, καὶ πρὸς σκευαῖς ἐντελεῖσι, καὶ δυνάμει πολλῇ.

Εἰ δὲ συλλάβοι ποτὲ κατασκέπτους, μὴ μιᾷ κεκρηµένῳ γνώμῃ, ἀλλ' ἐάν μὲν ἀσθενέστερα τὰ ἴδια * εἴπερ τὰ τῶν πολεµίων εἶναι νοµίζῃ. κτεινάτω τάτους.

λή, καὶ εὐεξία σωματίων, καὶ πειθαρχία
στρατεύματι, καὶ ἡρμοσίῃ δόξοις, καὶ ἐμ-
πειρίᾳ μεμελετημένῃ, πῶς λαβὼν τὰς
κατασκόπους, καὶ ἐν κόσμῳ τῶν στρατίων ἐ-
πιδείξασθαι, ὅτε ἀνὰ μάχη ποτὲ ἐά-
θῶντος ἀποπειμίσας. Ταῦτά μὲν γὰρ πλεονεκτή-
ματα τῶν ἀνιπάλων ἀγέλομενα, φοβεῖσθαι
συνιλύγκασι. Ταῦτα ἢ ἐλαττώματα παρρῆν
παρεσήσατο.

to integróque apparatu consistat in ar-
mis, suáque copiá bonis validisque, &
ad omnia paratis militum corporibus,
aut ducibus vsu & experientia præstan-
tibus probè instructa sint, tunc mini-
mè peccauerit, si speculatoribus exer-
citum ostendet, eosque dimittat inco-
lumes. Hostes enim si res aduersario-
rum superiores esse rescuerint, formi-
dant: contrà verò, si inferiores, confi-
dunt, maioreſque sumunt animos.

De excubiis, siue vigiliis.

ΦΥΛΑΚΑΣ ἢ καταπαιτέτω καὶ πλείους,
* ὡς ἐν μέρει διελόμενοι τῶν τῆς νυκτὸς ὥ-
ραν, οἱ μὲν ὑπνοιοῦν ἢ ἐρηγῶσι ἀφροῦν, ἔ-
τε γὰρ ἀναγκαστέον, ἔσθ' ὑποσχημένοις
πιστευτέον, ὅλλω ἀγρυπνήσαι νύκτα τὰς αὐ-
τούς. ἐκτὸς * ἀνὰ ποτὲ ἐπεὶ γινώσκω, ἐνδι-
δόντων τῶν μελῶν, αὐτῶν μάλιστα ὑπνον ἐπελ-
θεῖν. Ὁρθοὶ δ' ἐς ὧτες τῶν φυλασσόντων. αἱ
γὰρ καθεδραὶ καὶ ἀναπίψεις, συλλύεσθαι τὰ
σώματα μαραινοῦσιν ἐς ὑπνον, ἢ δὲ ἀνάσ-
σις * τῶν σκελῶν, ἔσθ' ἔνθ' ἢ ἐρηγῶσι ἐν-
πίησιν τῇ διανοίᾳ. * Καὶ ὄντων ἢ τῶν φυ-
λάκων πρὸς, πορρωτέρω τῆς στρατοπέδου.
ἔτι γὰρ τὰς μὲν ὄντας διὰ τὸ φῶς ἐκ
πολλοῦ σωώσιν, τῆς δ' ἐκ τῷ φῶτι, ἐν
σκέτῳ τυγχάνοντες ὅτε ἀδρήσιν, μέχρις
ἀνὰ χεῖρας ἔλθωσιν.

COMPLURES vndique custodes
disponat, vt vicario munere tempore
noctis distributo, alij quidem somno
indulgeant, alij rebus sedulò inuigi-
lent. Nec enim aliqui solidam noctem
peruigilare cogendi sunt; nec iis, etsi
sponte se id facturos spondeant, fides
adhibenda. Nam sæpe fit, vt nobis et-
iam inuitis, cedentia membra somnus
vltro subeat: ideóque stent recti qui in
excubiis erunt. Nam sedentibus aut
iacentibus nimia quies languidum fa-
cilè somnum inducit; at crurum ere-
ctio animum quoque ad vigilias erigit.
Custodiarum ignes ardeant à castris
longius. Sic enim qui excubabunt, suos
procul ab ignibus conspiciere poterūt;
ab hostibus autem qui vltra ignes erūt,
non videbuntur, donec ipsi in excu-
bantium manus inciderint.

De castris clam mouendis.

Εἰ ἢ βούλοιτο ποτὲ νύκτωρ ἀναστῆσαι τὸ
στράτευμα, λαμβάνων τὰς πολεμίους, ἢ τι-
πούς προκαταλαβέσθαι προσωρούμεν, ἢ
τὰς ὄντας * φησὶ ἢ μὴ δὲ
βουλομένοις ἐς ἀνάγκην ἐλθεῖν τῇ
μάχεσθαι, πρὸς πολλὰ καύσας ἀναχωρεῖται. βλέποντες γὰρ οἱ πολέμοι τὰ

Si noctu insciis hostibus, castra
mouenda sunt, vel vt commodiora
loca occupentur, vel vt incommoda
effugiantur, vel ne copiæ configere
nolentes cogantur, multis accensis ig-
nibus cessim recedendum erit. Sic enim

adhuc consistere exercitum hostes existimabunt. At si per noctem obscura castra mouerentur, fugæ illis suspicio aliqua esset, atque aut insidias facerent, aut infestâ manu persequerentur.

Φῶτα, δοκῶσι κτ' χώραν αὐτὸν μένειν· ὁ Φωτίστου ἡγεμονίης τῆς παρεμβολῆς, ὑπόνοιαν λαβόντες ὡς Φεύγουσιν, ἐπὶ δόρυ περὶ κλέμνουσι, καὶ διώκουσιν.

De Imperatorum hinc inde colloctionibus.

IMPERATOR, si in eadem castrorum permanferit metatione, & in hostis conspectum prodire voluerit, vel ut cum eo sermones aliquos misceat, vel ut eum de quibusdam rebus audiat, det operam ut secum prodeant quoque selecti, præstabiles quique iuvenes, robusti, decori, proceri, splendidis armis insignes. Sæpe enim inspectâ parte, de totius præstantiâ iudicari solet. Atque hinc hostium Imperator non tantum de iis quæ audiuerit deliberabit, quantum illis quæ viderit, terrebitur.

ΕΑΝ δ' ὅτι τῶν αὐτῶν μένων εἰς ὅσον ἔρχηται ποτε τῶν πολεμίων στρατηγῶν κρινολογησάμεν, ὡς αὐτὸς εἰπῇ, ἢ ἀκούσῃ ἡ βουλόμεν, ὅτι κλέξαιμεν πύς κρηπίδας, καὶ ἀξιοπρεπεστάτους ἰὼν ἰέων, ἄρῶντες, καλῶς, μεγάλους, ὅσοις ἀξιοπρεπέσι κρημίσας, ἔχων παρ' αὐτῶν, ἀπαιτῶ. πλάκας γὰρ τοῖον δε πᾶν δὸτὸ μέρος ὁφθῇ ἡλπίσθῃ, ὅτι ἐξ ὧν ἡγευσεν ὁ στρατηγός, ἐπείσθῃ ἢ δὲ πείσῃ, ἀλλ' ἐξ ὧν εἶδεν ἐφοβήσθῃ.

De transfugis.

Si qui transfugæ aduenerint, hostium aggrediendorum opportunitatem indicaturi, aut copiis tuis viam ab hostibus tutam præituri, ducito eos tecum victos, certosque facito, se, dummodo vera narrent, totiûsque exercitus salutis ac victoriæ utilia consulant, in libertatem cum præmiis ac muneribus adferendos; si verò vana confingentes decipiant, aut si prodicionem moliantur, ipso statim momento ac puncto, quo inclinare & periclitari incipiet exercitus, in vinculis iugulandos. Tunc enim transfugæ aliquid indicanti fides haberi poterit, quum vitæ suæ arbitriū non penes se, sed penes ipsos Duces esse nouit.

ΤΩΝ δ' αὐτῶν μολῶν εἰ πινες ἢ κερὸν ἀφικνούμενοι, ἢ ὡραν ὅτι θέσας, ἢ ὁδὸν ἐπαγέλον, κατηγήσασθαι, ὅτι ἀσκοπῶν ἀσκότων τῆς πολεμίας ἀξίαν, δῆσας αὐτὸς ἀγέτω. ἔτοπιον φανερόν, ὡς εἰρημὸν ἀληθείᾳ σῶσι, ὅτι σωτηρία, καὶ νίκη πάντα ποιήσῃσι τῷ στρατῷ, ματ' ὅτι λύσει τὸ σφῶς, ὅτι δωρεὰς δώσει κατ' ἀξίαν, ἐὰν δ' ἐξαπατήσῃσι καὶ ψεύσῃσι, τῆς σφετέρους ἐγχειρήσει βουλόμενοι τὸ στρατῷ, παρ' αὐτῶν ὅτι κερὸν ἐν κερὸν ἐν δεσμοῖς ὑπὸ τῶν κινδυνευόντων κατασφαγήσονται. πῆστι γὰρ αὐτομόλῃσι κερὸν μολῶν, αὐτῇ βεβαίως, τὸ μὴ αὐτῶν εἶναι τῆς ἐαυτῶν ψυχῆς κύριον, ἀλλὰ τῶν ἡγεμόνων.

De

De hostilium castrorum metatione consideranda.

ΟΡΑΤΩ ἢ καὶ τῶν τῶν περὶ τὴν πα-
ρεμβολὴν ἐμπειρῶς. * Μήτι γὰρ ἐὰν ὁπλι-
στὴς ἢ καὶ κύκλον ἰδὼν κειμένῳ, ἢ χαλκῶν πε-
ρίεργον καὶ συνεσταλμένον χάρακι, δοκέτω ἵσως
πολεμικούς ἐλάτους εἶναι. πᾶς γὰρ κύκλος ἐ-
λάτῳ τῶν τοῦ χάρακος ὅψιν ἔχει, τῆς ἐξ
ἀναλόγου εὐρεομετρομένης θεωρίας. καὶ
πολλοὶς διὸ καὶ δεξιὰς τὸ ἐν αὐτῷ περιγρα-
φόμενον εὖρος ἢ ἰσὺς ἢ ὅψιν περικύβηται.
Μήτε, ἀνὰ πλευρὰν τοῦ χάρακος ὁπλὴ μῆ-
κος ἐκτείνωσι, καὶ πᾶς πᾶς ἐκεῖ ἐκεῖ
χάραξιν, ἢ ὁλοκαίῃ καὶ πολυγώνιοι, πολὺ
πληθὺς ἐλπίζειτω. τῆς μὲν γὰρ στρατοπέ-
δους ἢ ὅψιν μεγάλη φαίνεται, πᾶς δὲ ἐν αὐ-
τῇ περιελθὼν μένους ἀνδρες ἐπὶ πάντας πλεί-
ονας ἔχει τῶν ἐν κύκλῳ περιγραφόμενων.
οἱ δὲ ὁπλὴ τῶν ὀρνέων ἐλάτῳ χάρακι, ἐὰν
μὴ συμφύεις ὦσιν πάντῃ, μείζους μὲν ὀρνέων
τῶν ἐν τοῖς ὁπλίστοις, ἐλάτῳ ἢ ἢ τῶν
ὅψιν ἀνδρες περιέχουσιν. πολλὰ γὰρ ἀνδρῶ-
πων ἐν τοῖς ἀπολείπει γυναικῶν. τῶν γὰρ
τριούτων τῶν, ἀνάγκη πολλὰ μὲν εἶναι
βαρύνει, πολλὰ ἢ καὶ τραχέα καὶ ἀκατα-
σκεπῶς. τοῦ ἢ χάρακος περὶ τῶν ἀνδρῶ-
πων ἰσχυμένους, πᾶς τῶν μῆκος εὐλόγως ἐ-
κτείνωσι. Μήτ' οὖν ἐπὶ τῶν ἰδὼν βαρύνει
συνεσταλμένον, καταφρονέτω, συλλογίζο-
μεν καὶ τὸν τῶν καὶ τῶν σχῆμα, μήτ' ἀνὰ
τῶν μῆκος, καταπληθίστω. πᾶς μὲν τι
γυνώσκων, ἐκ τῶν ποτὶ στρατηγία χρησι-
μῶν, καὶ καταστραπέδους ἐν ὀλίγῳ καὶ τῶν
περιεργόμενον σχῆμα, καὶ ἐκεῖ καὶ σωφλι-
στὴς τὸ στραπύμα, μὴ παραλέτω, μήτε τῶν
ἀνὰ στραπέδους, καὶ τῶν παρακαλουμένων

IMPERATOR castrorum quoque hostilium positionem peritè prospiciat. Neq; si in plano circumferre esse viderit, statim ex collecto & coarctato valli ambitu, minorem hostium numerum esse sibi persuadeat. Quilibet enim circulus, minorem oculis exhibet speciem, quàm animo ex verâ proportionè & mēsurâ soliditatis percipiatur. Atque hoc ambitu comprehensa latitudo, plures capit quàm oculis designari videndo queat. Neque etiam si valli latera in longitudinē diffusa, in partibus quibusdam angusta, aut obliqua, aut multangula conspexerit, ideo permultos hostes esse putet. Nam huiusmodi castrorum figura ingens apparet, nectamen plures continet milites, quàm quæ orbiculariter circumscripta est. Item vallum in montibus collibusque si quis adspiciat, nisi vndique densum ac vnitum cohæreat, maius quidem esse iudicabit quàm reuera in planicie esset, attamen pauciores adhuc quàm ipse putat complectitur. Multæ enim intus partes hominibus vacuæ & nudæ reliquuntur; & vix est, ut illuc voragines, aut inhospitales & inaccessibleæ asperitates non sint. atque ut vallo cingantur milites, accommodatè ad locorum rationem illud protendi necesse est. In castrorum igitur viribus examinandis, & loci & figuræ ratio consideranda, neque in arctum coactæ copiæ omnino contemnendæ, neque in longitudinem effusæ nimis pertimiscendæ.

His artibus instructus IMPERATOR expeditionem opportunè paravit, dicens, occasione ita succedat, etsi prodeant prouocentq; hostes in

in certamen, sed metum quodammo-
do simulet. Nam illi sæpe resistas ocu-
listantùm, non etiam peritiâ militari
despicientes, contemptis hostium co-
piis, vt exiguis & leuibus, supinâ ne-
gligentiâ incauti atque incompoti
e suis castris exeunt, quasi præ timore
impetum aduersarij facere non aude-
ant; aut etiam vallum obsidione pre-
munt, nec putant multos inde eru-
pturos, eaque incogitantia negligen-
tiores in periculis fiunt. Tum verò, ar-
repta occasione, iubeat vt per plurima
castrorum quasi ostiola, seruato ordi-
ne, milites excurrant, rerumque bene
gerendarum opportunitatem fortiter
pugnando amplectantur. Quisquis
autem exercitum ita ducere nouerit,
etsi his etiam artibus oppugnetur, sa-
pienter omnia geret, & prouidè caue-
bit: nempe à quibus didicit quæ aduer-
sus alios struenda sunt, ab iisdem et-
iam, quonam modo fraudes ac doli e-
uitari possint, docebitur. Et quisquis
alteri parare nouit pericula, idem quo-
que parata facilè detegit effugietque.

εις μάχην, ἔξαγάγω· δοκέτω ὅτι καὶ διδύ-
ναι. Πολλὰ κίς γὰρ οἱ πολέμιοι καὶ αὐτοὶ φρο-
νέουσι, ὡς * ὀλίγων ὄντων ἑὸν ἐκκαλεῖσθαι, ὅφρα καὶ
ὅσον ἐμπέλῃ στρατηγικῇ τὰ πρᾶγματα
κρίνοντες, ῥαθυμότερον αἰετράφῃσιν, ἀ-
φυλάκτως καὶ ἀπαύτως τῆς ἰδίας περιόχοντες
παρεμβολῆς, ὡς ἔπληθύνοντων σφίσι τῶν
πολεμίων ἐπεξελεύσεσθαι, ἢ ἔτι καὶ χάρακι
πολιορκούσιν, ἀπερσδόκητι τῷ μέλλοντι
ἐκχυθήσεσθαι πλήθους· ἢ δ' ἀνελεπισία τῶν
δεινῶν ἀμελεστέρος ἐποίησε τῶν στρατιώ-
τας· ἐνθα δὲ τὸν κρητὸν ἀρπάσσαντας, κατὰ
πολλὰς ἐκδραμύσας τὴν χάρακα πολίδας
ἐν τῇ ἐξί, τῶν ὑποκειμένων ἀνδρείως ἔχουσιν
πράγματων. Οἱ ὅτι εἰδὼς * ὅπως στρατηγῆν,
εἴσεται καὶ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἐν τοῖς αὐτοῖς
καπετραπήγῃ, καὶ * δρασθῇ ἢ φρόνιμῳ ἔ-
σται, ἔφυλάσσασθαι περιμήτης. ἐξ ὧν γὰρ αὐ-
τοῖς εἴσεται ἢ δὲ ποιεῖν. ἐκ τῶν ἐτέρου ποιο-
υῶν τὸ γνώσεσθαι καὶ μὴ παθεῖν. αἱ γὰρ ἰδίαι
πρὸς τὸ λυπεῖν ἐμπέλῃ, καὶ πρὸς τὸ πέλῃ
ἰππονοίας περμαίρον.

Arcana esse debere Imperatorum consilia.

SIVE noctu, siue interdiu progredi
velit, opidum scilicet, vel urbem, vel ar-
cem, vel viarū transitus occupaturus,
vel aliud quidpiā factururus, q̄ nisi cele-
riter, in scisq; hostibus fiat, inritum ac
vanū fore prouidebit, nemini ante pa-
tefaciat, quò, aut cuius rei causā copias
ducat. Nisi tamēducibus quibusdā in-
dicandum esse existimet. Sed cū pri-
mū iis locis appropinquare se viderit,
rerumq; gerendarū occasio imminet,
tū quod agendū erit hortetur ac de-
monstret, vt celeriter illud breui-
que temporis momento perficiatur.
nam simulac ordinum ductores audi-
uerint, ceteri deinceps rescire poterūt.

ΠΡΟΑΓΕΙΝ ὅτι ἡδυνύκτωρ ἢ μετ' ἡμέ-
ραν ἐπὶ τῷ ἀπορρήτων, ἢ φρουρίων, ἢ πόλιν,
ἢ ἄκραν, ἢ παρόδους καταληψόμενον, ἢ π-
τ' * ἄλλων δρασσάντα ἀπὸ τῶν λαθόντων
πολεμίων, ἅλλως ὅσον ἐπὶ πρᾶγμα * μηδενὶ
περλεγέτω, μήτ' ἰππὶ ἢ, μήτε ἢ ποιήσων, ἀ-
γὰν τῶν στρατιῶν εἰ μὴ πρὸς τὴν ἡγεμόνων ἀ-
ναγκῶν εἶναι νομίζοι περλεπῶν. Γενόμενος
δ' ἐπ' αὐτῶν τὸ πᾶν ἐγγὺς ὄντων, τὸ παρὸν *
δρασθῇ ἢ δὲ κρητὸν, διδότω τὸ πρᾶγμα γυγελ-
μα, καὶ πρὸς πρᾶγμα σημανέτω. Ἐχὺν ὅτι * ὅτι
ἔσται, καὶ δὲ ὀλίγης ὥρας. ἅμα γὰρ οἱ ἡγεμόνες
ἀκρόουσι ἔτ' ἔτι οἱ ὑποπεπλεγμένοι ἴσασιν.

Αφρων ἢ ἑ ἀπλῆς, ὅστις ἀνὰ πρῶτον δέοντ' ἔστι
 εἰς τὴν πληθύνει ἀνακρινώσασθαι πλὴν πρῶτον.
 οἱ γὰρ πονηροὶ μάλιστα πρῶτον τοὺς φίλους αὐ-
 τῶν μολεῖσι καὶ παρ' ἐξ ἐρουῶν τῶν ἐμὴν ὑ-
 σοντες, οἷον τὰ ἡμέρας καὶ δωρεῶν * τὰ ἔξωθεν
 πρῶτον τὴν πολεμίων. οὐκ * ἔστιν δ' ἀφ' ἧς στρα-
 τὰται οὐκ ἀποδιδράσκουσι πρὸς ἀλ-
 λήλους, δοῦλοι τε καὶ ἐλευθέροι, καὶ πολλὰς
 παροφάσεις ἀνάγκη παρέχεσθαι πολεμίων.

Demens autem ac vanus ille est, qui
 priusquam necesse sit, negotiorum ar-
 cana cum multitudine communicat.
 Nam tum præcipuè temporis scelerati
 quidam ad hostes malitiosè transeunt,
 quòd ab illis, proditiōis gratiâ, hono-
 res & præmia se adepturos sperât. Nec
 fieri potest quin bellum, & seruis, & li-
 beris, multas hinc illinc transfugiendi
 præbeat occasiones.

Hostiarum exta ante pugnam religiosè inspicienda.

ΜΗΤΕ ἢ εἰς πρῶτον ἐξ ἀγέτω τὸ σπράττω.
 μαμήτε πρὸς μάχην ἔτι τῶν, μὴ πρὸς πε-
 ρὸν ἵππων μὲν * ἀλλ' ἀπολουθῶντων αὐτῶν
 ἵππων καὶ μηδὲς ἀρῶν μὲν γὰρ καὶ αὐτὸν
 ἐμπερὶως ἵππικῆς πρὸς διωκόμενους τὸν ἱερά.
 ῥῶτον γε μὴν ἐν ταῖς μάχαις ἐστίν, ἔπειτα
 αὐτῶν σύμβουλον ἀρῶν ἵππων. Γενομένων
 δὲ καλῶν τῶν ἱερῶν, ἀρχαῖα πάσης πράξεως,
 καὶ καλεῖται τὰς ἡμετέρας πᾶν τὸ πρῶτον
 ὅτι τῶν ἱερῶν, ἵππων ἡμετέροις, τὸν * ὑποπα-
 τήμενους ἡμετέροις λέγουσιν, ἀπαγγέλλοντες, ὡς
 οἱ θεοὶ κελεύουσιν μάχεσθαι. πᾶν γὰρ ἀναπαρ-
 ροῦσιν αἱ διωκόμεναι, ὅτι ἀνὰ τῆς τῶν θεῶν
 γνώμης ἐξείναι νομίζουσιν ἵππων τὰς κινδυνεύουσιν.
 αὐτῶν γὰρ ὅτι τεύχοντες καὶ ἰδίας ἑκάς *
 ἐσμὲν καὶ φωνὰς πρὸς τὴν ἡμετέραν ἢ ὑπὲρ
 πάντων καλλιέρησις, καὶ τὰς ἰδίας δυσφη-
 μοῦντες ἀνέρρωσεν. Ἐάν δ' ἵππων πῦναιον πρὸς
 ἱερά γίγνηται, μένειν ἵππων τῶν αὐτῶν, καὶ σφό-
 δρα ἡ ἐπείγει. πᾶν ὑπομένειν τὸν δυσχερῆσιν.
 ἐπὶ γὰρ διωκόμεναι παθεῖν χεῖρον, ὡς πρὸς
 μὴν τὸν δαιμόνιον. ὡς ἀνὰ τὴν κρίσιν * ἐ-
 σθαι τὴν παρόντων μέλλει ἀνάγκη καλλιε-
 ρεῖν. ἵππων ἢ τῆς αὐτῆς ἡμέρας πολλὰς.

NEQUE vnquam ad expeditionem
 aut conflictum copias componat Im-
 perator, nisi prius sacris ritè peractis.
 Ideoque popis ac vatibus comitatus
 incedat. Optimè etiam fiet si peritè i-
 pfemet exta inspiciere sciat: totamque
 artem addiscere haud difficulter pote-
 rit, indèque à se ipso consilium capere.
 & si quidem in extis læta & fausta signa
 compererit, tum demum ad rem aggre-
 diatur, omnèsq; Duces ad extorum quo-
 que inspectionem aduocet, vt ipsi de-
 inde militibus suis animos addant, ac
 renuncient DIs iuuantibus ac volenti-
 bus prælium iniri. Milites enim multo
 audaciores & alacriores esse solent, cum
 pericula subire se existimant DIs au-
 thoribus; ac singuli, quasi victoriam
 certò adepturi, & signa & imperia pro
 virili parte obseruant. Quumq; hostia
 pro vniuersis pulcrè litatur, singuli et-
 iam qui de suis rebus tristius aliquid o-
 minabantur, securiores fortioresque
 fiunt. Si verò periculum sacrificia mi-
 nentur, satius erit subsistere atque ex-
 spectare, etsi luctuosæ calamitates im-
 minere videantur. Nihil enim infelici-
 us eueniet eo, quod numinum osten-
 tis commonstratum est. Si quid autem

lætius futurum erat, litari necesse fuit. Itaque plures hostiæ eodem die mactandæ.

Hora enim vnâ, & breuissimum temporis momentum, siue importunam occasionem præcipias, siue opportunam amittas, non parum obesse potest. Et meo quidem iudicio, extispicina, alio quodam contemplationis genere, astrorum in cælo motus, ortus, occasus, figurarum triquetras, quadratas, rectilineares, siue ex diametro inclinationes & conuersiones imitari ac representare videtur. Eorum certè per breuissima momenta variæ vires ac significationes, diei vnius, imò horulæ spatio, & reges faciunt, & captiuos. Enimvero quia extorum inspectio consulentibus fausta omnia de pugna committendâ plerumque promittit, totius tamen exercitus in ipsâ pugna perniciem demonstrat, operæ pretium fore existimo hac de re nonnulla dicere.

CAP. XI.

HOSTES, ET SI FUGERE videantur, non esse temerè persequendos.

Multæ sunt & variæ in orbe vniuerso locorû species, incertumque est quonam in loco erit singulis in acie decertandû. Et si quæ quidem regionis loca experti nosse poterunt, non autem alienæ & extraneæ. Præterea sæpenumero Imperatori, hostis vnius dici itinere abesse, renuntiatur. Ille mox, secessum excompecto simulantes, quasi fugientes, ac territos insequitur, donec ad angustias tandem ac rupes adductus, dum incautus acriter vrget, circumuenitur: aut dum exercitum in illa loca immittit, occupant hostes anteriora, & occludunt transitus, ac vndiquaque superiora cingunt, tandemque velut

ὥρα γὰρ μία, καὶ ἀκαρπὴς χρόνος, ἡ φθασούσας ἐλύπησεν, ἢ ὑπερήσαντας. καὶ μοι δοκεῖ πᾶς κατ' ἔργων ἀσέβων κινήσις, καὶ ἀναπλάς, καὶ δύσις, καὶ σχημάτων ἐγκλίσις, τριγώνων, καὶ τετραγώνων, καὶ διὰ μέτρων, ἡ τυπικὴ διὰ συναρχῶν ἀλλοιομὸς φασγανῶν περὶ σημαινέντων αἰσθητῶν μικρὸν διὰ φορὰς ἐδυνάμεις, καὶ δυνάμεις, ἐν ἡμέρᾳ μὴ μᾶλλον ἢ ὥρα, καὶ βασιλεῖς ἐπιήσαντες καὶ αἰχμαλώτους. Ἐπὶ δὲ ἡ πλῆθυσ θυμμένοις ὡς μὲν εἰς μάχην καλὰ γίγνεται ἔσθ' ἡ μάχης ὅλον εἰς περὶ στρατομάτων ὅλεθρον περὶ σημαινέται, τὴν ἀναγκῆν ἡγοῦμαι περὶ τῆς φασγανῶν.

Κ Ε Φ. ι α'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥΤΟΤΙ ΔΕΙΤΩΝ

πολεμίων σχηματίζομένων φασγανῶν, μὴ ἀπώλως, καὶ ὡς ἐτυχεν, ἐχέσθαι πρὸς διώξεως.

Ἡς ὁ συμπίσεως εἰκευμένης πλῆθους καὶ παντίαις εἶναι συμβέβηκεν ιδέας τῶν ἀδελφῶν ἢ ἐν ποιοῖς ἕκαστοι πολεμίσασιν, καὶ τῆς μὲν σαφῶς αὐτῶν ἐμπροσθέν ἐχουσι χώρας ἀνθρώποι, πλὴν δὲ ἀλλοτρίων οὐκ ἴσασιν. πλῆθους ἢ στρατηγὸς ἀκούσας μίαν ἡμέραν ὁδὸν ἀπέχεν τὸς πολεμίους, τὸ ὑποχωροῦντων ἐπὶ πηδῆς, καὶ μὴ μενόντων, ὡς κατ' ἑρῶν δούσιν, ἐπεὶ τῶν ἢ αὐτῶν ποιοῦντων, ὡς ἐλθῶσιν εἰς δυσκολίας καὶ περικλεαμένους ὄρεσι τόπῃς, ἢ πικρῇ μὴ δὲν ὑποφωμένῃ εἰς τὰ ἐμβολῶν εἰς πύς τ' αὐτοῦ, ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀπειλείῃ τὴν ἐμβολῆν ἢ τὸ πρῶτον εἰς ὁδὸν, καὶ καταλαβόμενοι πᾶς πρὸς τὸν περὶ δόδεξ, ἐκύκλῳ περὶ τῶν πάντων καταχόντες, ὡς ἐν τῇ ζυγῶν πνὶ συνεπέδησαν τὸς caueâ comprehensos aduersarios includunt.

πολεμίους. ο ἵπερών μὲν ὑπὸ τῆς ὁρμῆς ἐ-
φέρετο, δοκῶν ὀππικῆσαι φυγομαχῆσαι τῆς
πολεμίους, εἰ περιελθὼν οὐκ ἔγνω. μὲν ἵπ-
ποι περιεβλεψάμενοι ἑκρόσω, καὶ ὀπίσω, καὶ
ἐπὶ τῷ πλάτῳ, ἔπειτα πάλιν ἡγεσάμε-
νοι πολεμίων, ἡ πωληκεῖν ἰδοὺ μὲν ἔσφατό-
ματόν, ἡ* ὑπὸ μάχεσθαι μὴ δυναμένον, ἔ-
μην ὡς διδῶν, λιμῶ διέφθαρε πάντας, ἡ
ὡς διδῶν, κυρίους ἐποίησε τῶν πολεμίους,
τοὺς* ὅτι βέλον ἵππεσιν εἶναι. Δὲ τίνων πρὸς
ὑποχωρήσεις ὑποφράσας τὸν πολεμίων, ἔμην
ἀπεροκάτως ἔχεσθαι. * περιεβλεπέσθαι ἵ-
ππεσιν τὸν τόπον, ἡ τὸν πολεμίων, καὶ δι-
ὸ ἄλλ' * χάρον ὁραῖν, ὑπολογίζεσθαι ἵπ-
πεσιν πάλιν* ὑποσφραῖσαι δὲ. ἔμην μὴ δι-
εσβάλλειν, ἀλλ' ὑποσφραῖσαι τῆς πορείας, ἡ
εἰσβάλλοντα πορεύσθαι, ἔμην πρὸς ὑπερβο-
λὰς, ἔμην πρὸς πᾶσι τοῖς ἀνέχουσιν τῶν ὁρῶν,
ὑπολείπειν τὸν ὡς φυλάττοντας, ἢ ἀ-
σφαλῆς σφίσιν ἡ ἀνακεκμηθὲν γίγνην. Ταῦ-
τα δ' ἐκρήδω καὶ περὶ τῆς κατὰ στρατηγίαν ἔγωγας
ἐνεκα, ἔμην μὴ καταστρατηγῆσθαι* καλὸν μὲν
γὰρ ἔστι λαβεῖν ἔγωγας διώκας πολεμίους. ἀ-
ναγκαῖον ἵππεσιν μὴ ληφθῆναι.

rit, sed necessariò cauere quoque debet, ne ipse decipiatur.

dunt. Ille igitur Imperator cæco impetu rapitur, putatque se fugientibus hostibus imminere, nec satis, dū progredi festinat, animaduertit, postillā verò circumspiciens, ante & post se, & à lateribus hostes permultos instare videt. Itaque vel illic vnà cum exercitu telis circumquaque missis conficitur, aut dum pugnare nequit, pudetque se se dedere, fame secum suos omnes enecat, aut si deditionem tandem impetret, hostibus concedit potestatem in se vite ac necis. Quamobrem hostium discessiones semper suspectæ, nec vnquam suisque deque habendæ. Et considerandi potius locorum quàm hostium situs, nec solum quā via ducatur exercitus prospiciendum, sed etiam vt eadem reduci possit prouidendum. Et vel copias non immittat, sed coërceat ac reprimat, vel si immittat, caueat diligenter; & montium cacumina, angustiarumque fauces, relictis custodibus, occupari à suis curet, vt tutum iter receptui præstetur. Et hæc de meditando aduersus hostes dolis, deque iisdem euitandis, vtramque in partem dicta sint. Pulchrè quidem eueniet, si hoc modo Imperator aduersarios decepe-

De nuntiis admittendis.

ΠΡΟΣΙΕΣΘΩ ^ἡ ἐπάντα τὸν ἐκ-
 λόμενον ἀπαγγέλλειν, καὶ δοῦλον, ἐῖς ἑλ-
 ρον, ἐνύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ἐν πορείᾳ, καὶ
 κατασκεινώσῃ, ἐν ἀναπαύομεν ^ῶ, καὶ ὅππῃ
 λουτροῦ, καὶ ὅππῃ τροφῆς. οἱ γὰρ αἰσθαλλόμε-
 νοι καὶ δυσπρόσοιποι, ἐπὶ τῆς ὑποτέλειαν τῆς περὶ
 ἰόντας * αἰσθάνειν κελεύοντες, πολλῶν καὶ
 μεγάλων, καὶ ἐκόντως, ἀφ' ἐμαρτίνουσι πᾶ-
 γμάτων· ἢ ἐλπίς ὅλοις ῥαθυμουῦντες σφάλλ-
 ον;

ADMITTAT quemlibet volentem
aliquid nuntiare, & seruū, & liberum,
& noctu & interdū aduenientem, etsi
ipse sit in tabernaculo, siue quieti, siue
balneo, siue mensæ indulgeat. Cun-
ctatores enim & inaccessæ feueritatis,
quisque seruis imperant accedentes in-
iuriosè repellere, in multis & magnis,
& meritiò falluntur negotiis; imò rem
aliquando totam negligentia suâ labe-
D 11. factant.

πὴν* δὲ μάλιστα τοῖς στρατιώταις ἰλαρὸς, καὶ
 γεγηθὼς, ἑκάτατ' ἀποληκτὸν* φαίνεται.
 αἱ γὰρ ὅψεις τῶν ἡγεμένων συνμετασχηματίζουσι
 τὰς ψυχὰς τῶν ὑποπαγμένων. καὶ
 στρατηγὸν μὲν ἄνθυμου, ἑἰλαρὸν* βλέπον-
 τες, ἀνατάρξει ἑστρατόπεδον, ὡς εἰδὼς ὄν-
 τ' ὁ δαίμων. κατεπιηχότ' ὅτ' ἐλυπευμένε,
 συγκαταπίπτουσι. Ἐθελονοίαι, ὡς μεγά-
 λου σφίτιν καὶ πρὸς φαινομένου. διὸ καὶ
 πλέον τῷ ὀρήματι ἑστρωσάτων στρατηγῶν
 πλὴν ἑπληθύς ἄνθυμια, ἢ τοῖς λόγοις παρ-
 ηγορεῖν. λόγοις μὲν γὰρ πολλοὶ καὶ ἡπίστηται,
 ὡς ἔκαστος πεπασμένοις ἔνεκεν. ὅθεν δὲ
 θαρσύνων ἀνυπόκριτον εἶναι νομίζοντες,
 ὁπισθώσαντο πλὴν ἀφοβία. ἀγαθὴ ὅτ' ἡ ἐξ
 ἀμφοῖν ὁπισθήμη, ἔτεσσιν ὅτε δεῖ, καὶ ὁ-
 φθίλῃαι ὁποῖον δεῖ. κατὰ περὶ μελὲς ἐκασ-
 τῶν στρατῶματ' ἀνατάρξει τὴν ὥνησιν, ἔ-
 τω καὶ φοβῶν ὠφέλησεν.

ΚΕΦ. ιδ.

ΠΟΤΕ ΔΕΙΨΟΒΟΝΕΜΒΑ-
 λῆν τῷ στρατεύματι τῷ ἰδίῳ τὸν δόπ-
 τῶν ἐναντίων.

Ἦν γὰρ ῥαθυμὴ στρατόπε-
 δον, καὶ ἀπρόσερον ἢ τοῖς ἡγε-
 μένοις, ἔν δ' ὅτε τῶν πολεμίων
 ὑποσημαίνεν δεῖ* κίθωνον.
 ἔχ' ἡκιστα φοβεροποιουῶτα
 πλὴν ἐκείνων ἐρεδρεῖαν. ἔν δ' ὁ δειλὸς ἐστὶ ποιεῖν
 ἔτως, ἀλλ' ἀσφαλεῖς. ἐν μὲν γὰρ τῆς δυαδυ-
 μίας, θαρρύνει ἀναγκαῖον, ἐν δ' ἑρᾷ θυμίας,
 φοβεῖται. τοὺς μὲν γὰρ δειλὸς, ἀνδρείους
 ποιεῖ. τὰς δ' ἡρᾷ σῆε, περὶ μετὰ εἰς ἀμφοτέρω-
 γὰρ

confirmandi sunt, lenti verò ac desides terroribus excitandi. Et ita timidi fortes
 euadent, audaces verò, cautiores ac prudentiores fient. Vtrumque autem milita-
 D iiij.

lorum videtur. tum maximè Impera-
 tor hilarem, latum, ac intrepidū vul-
 tum militibus ostendat. Nam ad Im-
 peratoris aspectum, quasi ad exem-
 plum, ceterorum animi conforman-
 tur. Et magnanimi hilarisque Ducis
 confidentiores copiae sunt; nempe
 quasi nihil sit periculi: contra si pau-
 idus ille ac moestus appareat, animos si-
 mul abiiciunt, velut maiore quadam
 malitate impendente. ideoque fatius e-
 rit decorā & suavi vultus compositio-
 ne multitudinis pectora erigere, quàm
 verbis & concionibus adhortari. nam
 illis ut è re natā confictis plerique diffi-
 dunt. At verò cū serenam ac secu-
 ram Imperatoris frontem contuentur,
 simplicem non simulatam esse existi-
 mantes, metum quoque omnem ab-
 esse debere, persuaderi sibi facilè pati-
 untur. Vtile autem est vtramq; in par-
 tem, quando vsus venit, eloqui posse,
 vultūque fingere, ut res quaeque po-
 stulare videtur: & quemadmodū con-
 fidentiam exercitui addidisse profuit:
 sic etiam & metum aliquando inieciisse
 non parum commoditatis attulit.

CAP. XIV.

QUANDO EXERCITVI
 suo metum hostium incutere
 debeat Imp.

Tenim si milites langui-
 de ac remisse pugnent,
 aut ductoribus suis con-
 tumaciter repugnent,
 tunc Imperator pericu-
 lum imminere vtiliter simulabit; ma-
 ximè si eos ita in metu ponat, quasi stēt
 in insidiis hostes iam iam erupturi. Sic
 enim non pauidos, sed cautos efficiet.
 Et afflicti quidem animi roborandi &

ribus copiis accidere solet. nempe, tam ignauiter ac demissè aliquando formidant vt nihil omnino audere velint; aliàs tam arroganter hōstes negligunt, vt nihil prorsus cauere curent. Ad hos igitur illōsque casus paratum esse Imperatorem decet, vt sciat, modò pericula & sermone & vultu confutare ac eleuare, modò simulato metu eadem adaugere.

ἂν συμβαίνει στρατοπέδοις ἢ ἕταις * καταπεπληχθῇ πολεμίους, ὥστε μηδὲν ἐθέλειν τολμᾶν, ἢ ἕταις κατὰ φρονεῖν, ὥστε μηδὲν φυλαττέσθαι. πρὸς ἑκάτερον ἢ δὲ τὴν στρατηγὸν ἡρμόσθαι, ἔστι δὲ ναὶ ποτε δέ ται ταπεινά, ἔστι λόγῳ ἐσχηματίζειν, ἔστι πότε αὖτε δεικνύειν ἢ φοβερώτερα.

Militum animos ex captiuorum aspectu excitari posse.

INSTANTE certaminis tempore, cum propter dubium præliorum discrimen metu conturbatus est exercitus, si impetu antè facto captiui aliqui adducti, aut insidiis, aut velitatione intercepti qui à castris fortasse defecerāt, si animo ac virtute generosi, & corporum præstantiâ insignes sint, Imperator, eos aut è vestigio interfici iubeat, aut victos, iis quibus hæc mandata cura erit, diligenter adseruandos tradat, ne à multis conspiciantur. Si verò imbelles, aut demissò abiecto animo sint, prius in suum tabernaculum adductos, minaci & toruo vultu exanimatos, & quasi subactâ mente debellatos, ante militum suorum oculos constituat lacrymantes orantésque, simul ipse per concionem demonstrat, quàm ignaui sint & humiles, quamque nullius pretij: esse cum huiusmodi viris dimicandum, qui mortem adeo reformident ac deprecantur, vt cuiusq; genua amplectantur, & ad pedes supplices aduoluantur. Sic enim roborabitur exercitus quasi iam prænouerit, quoniam hostium in pugna vultus atque animi futuri sint. Nam quæ quis nunquā vidit, maiora esse sperat, quàm reuera

ΜΕΛΛΟΥΣΗΣ ἡ μάχης, ὅτε ἄδηλον ἔχον τὸ στρατεύματι κείνῳ πολέμου * ἀλλὰ πρὸς αὐτῶν φόβῳ, ἐκ δυνάμει ἐφόδῳ λαβὼν ὁ στρατηγὸς αἰχμαλώτους, ἢ δὲ πρὸς ἐνέδρας, ἢ ἀποκροτολισμένους, ἢ δὲ ἀποστατουῦντας τῆς ἰδίας παρεμβολῆς, ἐκ μὲν πινυαίς ἡλικίᾳ τοῖς φρονήμασι, ἔκ τοις σώμασι κατὰ μάχην, τοῦτους, ἢ δὲ ποικιλιὰς * ὡς δὲ ἡγεῖται λαβὼν, ἢ δὲ σπᾶς ὡς δὲ δότω τοῖς ὅπλοις πεπεταγμένοις, κελεύσας φυλάττειν, ὅπως μὴ πολλοὶ θεασοῦνται τοὺς ἀνδράς· ἐκ δὲ ἀσθενεῖς, ἔκ ἀγνοεῖς, ἔκ μικροψύχους ἔκ * ἀποπληθύνσας * σφίσι δὲ τὴν ἰδίαν σκηνῆς, ἢ περὶ ἐλῶσας σφῶν τῶν φόβῳ τὰς ψυχὰς, ἐκ τῶν πλήθων περὶ γὰρ δακρύοντας ἢ δεομένους, ἅμα λέγων καὶ ἐνδεικνύειν τοῖς στρατιώταις ὡς ἀγνοεῖς ἢ ἀπηνόοι, ἢ δεινὸς ἀγχοί, ἔκ ὡς πρὸς τοιοῦτους ἀνδράς ἐστὶν αὐτοῖς ἡ μάχη, δειδύκτας ἕταις πρὸς θάνατον, ἀπὸ μὲν γυναικῶν ἢ περὶ κλημένους τῶν ἐκείνων ποδῶν. ἐπὶ αὐτῶν γὰρ ὅτι τῶν τοῖς στρατῶν ἡδη περὶ κατανοήτως τῶν πολέμιων ὅψις τε ἢ πάθη ψυχῆς. ἐκ γὰρ * ὁ μηδὲ πᾶς πρὸς ἑώρακεν, ἐκ πρὸς μείζον γίνεται τὸ ἀληθινόν

ἡλικίαις

θάλας ἐπὶ τῷ μέλλοντι φέρονται ἐλπίδα μετρεῖ πρὸς τὸ χαλεπώτερον.

Κ Ε Φ. 16.

ὍΤΙ ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΠΟΛΛΑΙ
τῶν ἑξέων.

Ὅλα δὲ τὰ διαφοροῦν
τῶν τῶν ὁμοισμῶν, ἔ
τῶν τῶν στρατευσαμέ
νων, ἔ παρὰ τῶν τῶν
ἔ παρὰ τῶν ἀντιπολε
μίων. ὡς τὰς διαφορὰς
ὁ στρατηγὸς ἐπ' αὐτῶν εἴπηται τὸν κερδόν. ἂ δ'
ἀν' ἑχ' ἡκιστα πολλὰς ἀρμοῖς τῶν τῶν
σιν, δὲ χατ' ἐπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἀ
ναγκῇ ἐχουσῶν νοεῖται, καὶ ὡς ἐν κε
φαλαίῳ δειμν.

Κ Ε Φ. 15.

ὍΤΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΑΝΤΙΠΟΛΕ
μον ἐπὶ ἴδιον πωτάσσει.

Παῖς μὲν δὲ στρατηγὸς ἔχ
ἔως ὡς βέλε, μᾶλλον ἢ
ὡς ἀναγκάσει τῶν τῶν
γὰρ τὸ ἀντιπόμενον ἰππικόν,
ἔ πὶ ἴδιον γήσι.

Ταῖς τῶν τῶν πολλὰ καὶ τῶν τῶν * ἐκ πα
ραπείξεως μάχης, ὅππ' κέρως. ἵνα καὶ καὶ
πρὸς ὅσον, καὶ ἐκ πλαγίων πρὸς ὅσον, καὶ
ἐπὶ τῶν μετ' ὅσον, μετ' ὅσον, καὶ ἐπὶ ὅσον, καὶ
λοιπὴ πρὸς ὅσον, καὶ ἐπὶ ὅσον, καὶ ἐπὶ ὅσον, καὶ
ἐπὶ ὅσον, καὶ ἐπὶ ὅσον, καὶ ἐπὶ ὅσον, καὶ ἐπὶ ὅσον.

uera ipsa sint, & mali timore spei suae
mensuram ad nescio quid etiam diffi
cilius applicat: † † Sic etiam quae re
formidari solent, si paulò antè praeui
deantur, iis sustinendis animus quasi
adfuescit, & tandem minora ac leuiora
existimat. † †

C A P. XV.

MULTOS, ET VARIOS
esse modos instruenda
acies.

Multipliciter & variè in
struitur acies; Nam ar
maturæ, militum, loco
rum, copiarumq; hosti
lium habenda ratio est.
Et varias huiusmodi rationes, ut occa
sio exigere videbitur, experiri sciet Im
perator. Quæ verò absque rerum sin
gularum inspectione multis ordinum
dispositionibus conuenire poterunt,
ea summatim deinceps persequor.

C A P. XVI.

MILITES SVOS SECVN
dum hostiles copias Imperatorem
instruere debere.

Opiæque Impera
tor non pro arbitrio
suo, sed ut necessitas co
get, ordinabit, & hosti
um equitatu inspecto,
suos equites contrà constituet.

Eo autem modo disponat, quo in
strui solet pugna in cornu, ut & a fron
te, & à latere pugnare possint, in am
pliore loci spacio expeditiores, & ut
ceteri qui hos subsequantur, equestri
arte uti commodè valeant.

C A P.

CAP. XVII.

LEVEM ARMATURAM,
iaculatores, sagittarios, & fundi-
tores, ante agmen esse
collocandos.

LEVIS armaturæ milites, iaculatores, sagittarios, & funditores, in primo agminum ordine collocabit. Nam si à tergo illi subintant, plus damni suis, quàm hostibus, inferent; si in medio, inefficax & nihil erit tota illorum industria: nec recessim cedere poterunt, ut contentis viribus iacula certius vibrēt: aut si procurrendo coniciere velint, præcedentes socij impedimento erunt: funditores verò, nec fundam rotare, nec verbera explicare poterunt, tot fociis militibus hinc illinc adstantibus, qui fortè in telorum turbines ipsi quoque incurrent. Sagittarij quidem ante alios dispositi, in hostium corpora velut in scopum, iacula sua dirigent. At si in postremâ, aut media acie sint, in sublime iaculabuntur, adeoque; sursum quidem summâ vi spicula emittent, sed statim in hostium capita remisissè quasi iam confutato impetu, decident, nec grauius lædent.

CAP. XVIII.

DE COLLATIONE LE-
vis armaturæ in locis
asperis.

SI fortè armis decernendum sit in locis, modò per plana depressis, modò collis instar adfurgentibus, tunc maximè Imperator levem armaturam in locis asperis collocet.

ΚΕΦ. ΙΖ.

ὍΤΙ ΤΟΤΕ ΨΙΛΟΤΕΣ, Λ'ΚΟΝ-
πτας, ἐπὶ πότας, καὶ σφενδονισαὶ πρώτας
σησὶ τὴ φάλαγγ.

ΠΙΛΟΥΣ δὲ ἀκονισαί, καὶ
πότας, καὶ σφενδονισαί,
πρώτους πρὸ τῆ φάλαγ-
γῆς. * καὶ πρὸ μὲν
γόνυ, πλείονα καὶ καὶ
ἀλγίστου τῶν ἰδίων, ἢ
τῶν πολεμίων ἐν μέσσοις δὲ αὐτοῖς, ἢ πρὸς
τὴν ἐξέχουσαν ἰδίαν ἰμπερίαν, ἢ δὲ ἐπὶ τῶν
ἐν ἀνάπαδα διωκόμενοι, καὶ τῶν αἰσώσεων
τῶν ἀκοντίων, ἢ τῶν ὀπίσθου βάλαντος,
πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους, καὶ πρὸς τοὺς ὄντας.
ἐπεὶ μὲν οἱ σφενδονῆς κυκλῶν τῶν λίνων ὀ-
ποπλεῖν τὸ σφενδόν, πρὸς τὸν πλοῦτον ἐσώ-
των φιλίων ὀπλιτῶν, ἢ πρὸς τὸν ῥόμβον αἰ-
πυππῶντων, οἱ τε * τῶν, περιόντες μὲν τῶν
ἄλλων, εἰς αὐτῶν τὰ σώματα καὶ καὶ σκοπὸν
ἐκ τῆς ἐξουσίας βέλη, καὶ τῶν λόχων, ἢ ἐν
αὐτοῖς μέσοις ὄντες, εἰς ὑπὸ τῶν πολεμίων,
ὥστε πρὸς μὲν τὴν ἄνω φορὰν, τῶν ἐχόντων
βέλη, αὐτοῖς, καὶ καὶ κεφαλῆς πίπῃ τῇ
πολεμίων, * ἐκλελύδα, μὴ πάντη λυπεῖν
τὸν ἐχθρὸν.

ΚΕΦ. ΙΗ.

* ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΤΟΙΣ ΤΡΑ-
χέσι τοῖς πύλαις ψιλῶς.

Ιῆ συμβαίνει γίνεσθαι τὴ μά-
χην ἐν χωρίοις, ἵνα μὲν
χρημαλῶς, τινὰς ἐκ τοῦ
ἐχθροῦ πίπῃ, τότε δὲ μάλι-
στὰς ψιλῶς ἐν τοῖς τραχέσι
τοῖς τοῖς.

παιτέτω. καὶ δὴ * καὶ αὐτὸς πρὸς πεδινὰ κατή-
λημμένον ἤ, τῇ πολεμίων μέρῃ ἡνὰ τὴν Φά-
λαγγον, * ὁ χθρὸς δὲ διὰ κατὰ χειρὸς πόδας, καὶ
τάς τας ἀπαγέτω τὰς ψυχὰς, ῥᾶον * περὶ
βάλλοντες ὑποχωρεῖσιν ἀπὸ τῶν τραχέων,
ῥᾶον τὸ πῶς αὐτὸν περὶ ἐπαναθέουσιν, ἀνέ-
λαφροὶ τυγχάνουσιν.

• ΚΕ Φ. η θ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΑ ΕΧΕΙΝ ΤΑΣ
ὡς παρὰ τοὺς, δι' ὧν ὁ φέλλεισιν οἱ ψιλοὶ
ἐν τῷ τῶν * κτὲν εἰσπρόχόμενοι
ὑποσέλλεσθαι.

Στω δὲ διὰ τὸν καὶ τὰς *
περὶ τοὺς * ἐν ἐπιδόαν * ἐκ κε-
νῶσας ἐπὶ παραταγόντων τῶν
πολεμίων τὰ βέλη, πρὶν εἰς
χειρὰς εἰλθεῖν, τὰς φάλαγγας
ὅπως εἰσέλθωσιν, ἐν κέρμα δειξάσιν μέστω
τῶν φάλαγγας, καὶ ἀτραχέως ἐπὶ τῶν ἔργ-
γίαν ἀποκομιδῶσιν. ἔπερὶ γὰρ κυκλῶσιν αὐ-
τὸς ἄπαν τὸ στρατόμαχον, καὶ κατακλῶσθαι
κατὰ κέρμας * ἀσφαλὲς ἐστὶ. πᾶσα γὰρ ποί-
φάσσωσιν αὐτὸς ἐν τούτῳ συμμιζαντες ο-
πολέμοι, ὅς μέσους ἀπολαβόντες, ἔτε διὰ
τῶν πεπυκνωμένων βιάζονται, καὶ εἰς τὸ ἐπὶ λα-
ἐμπύπτοντας, τὰς τῶν ἐμποιοῦν τὰς τῶν
ἀλλὰ πρὸς ἄλλον ἐνσείοντες. Αἱ δὲ καὶ κέρμας
ἐφοδοὶ τῶν ψιλῶν, πλείονα λυμάνοντες τὰς
πολεμίους ἐκ τῶν λαγίων ἀκοντίζοντων, καὶ εἰς
τὰ γυμνά * ὡς διαζομένων παρὰ. Ἡ δὲ τὴν
σφενδόνης ἀμυνά, χαλεπώταται τῶν ἐν
πῶς ψιλοῖς ἐστὶ. ὅπερ γὰρ μόλις δὲ ὁ μόχθος
ὡν τῶν ἀέρι, λαμβάνει φερόμενον, ὥστε * ἀ-
φυλάκτως, ἀπεροράτως πῶς τῶν πολεμίων
ἐμπύπται σώμασιν. αὐτῆς δὲ τὴν ἐμπύπταις
σφοδρῶς ἔσσης, καὶ ὑπὸ τῶν ῥοιζῶν τρεῖς ὅμοιον
ἐν τῶν ἀέρι, τὸ βέλος, ἐκ πυρὸς γέν, ὡς βαθυ-
τάτω δύνει τὴν σαρκὸς, ὥστε μηδὲ ὁρᾶσθαι. τὰ χυρὴ καὶ πᾶν ὄγκον ὅπως μύει.

locet. At si ipse planiciem occupaue-
rit, & aliquot ex hostilibus copiis in ar-
duis locis constiterint, velites erumpe-
re iubeat. Nam facilius isti coniectis
telis scedere poterunt, & si agiles sint,
expeditissime in colles ipsos procurret.

CAP. XIX.

RELINQUENDA ESSE
inter ordinis intervalla, per qua
ferentarii se recipiendo
transiant.

Ntericiantur inter or-
dines quoque interval-
la quædam, ut si mili-
bus cōiiciendo absum-
tis, nihilominus hostes
vrgeant, priusquam manus conferant,
possint velites obiecto medio agmine,
compositè conuersi, absque tumultu,
ad postremos sese recipere. Nec enim
totum exercitum tutò circumire, aut
in cornua curuari possent. Nam subi-
tò eos aduersarii pugna commissa an-
teuerterent, mediòsq; ita includerent,
ut densis militibus vim inferre nequi-
rent; sed potius in propria arma impul-
si ordines conturbarent, alio in alium
incurrente. Leuium autem armorum
transuersi in cornua impetus, non le-
uem hostibus perniciem adferunt: ia-
cula enim è lateribus coniiciunt, & ho-
stium corpora, quàm nuda sunt, feriunt.
Sed inter illa arma fundæ pugna præ-
cipua est. Nam plumbei globuli, ob
confusilem aeri colorem, fundis emis-
si, oculos fallunt, & improvisi in ho-
stes incautos decidunt, eosque graui
lapsu vehementer affligunt. Telum
enim feruido stridore in aere agita-
tum, ignescit, & alto inflicto vulnere,
in carnem ita penetrat, ut conspici ne-
queat, tumore vulneris coniucente.

E j.

CAP. XX.

*QVO PACTO HOSTES AG-
grediendi sint in penuriâ levis
armatura, quâ illi fortè
abundant.*

I levis armaturæ sub-
sidio Imp. deficietur, eoq;
hostes polleant, tunc
primi denso agmine cō-
sistant, clypeosque ha-
beant, ad humanæ staturæ modum ob-
longos, quibus totum facile corpus
obtegatur: & quotquot deinceps vsq;
ad postremos erunt, clypeos huiusmo-
di supra caput extendant, quandiu in-
tra telorum iactum manebunt. Sic e-
nim quasi imbricibus tecti, nihil ab te-
lis damni perpetientur. Sin utrique
exercitui præstò sint velites, primi, an-
tequâ ad manus tota acies veniat, con-
iectis eminus telis inter sese decertent,
aut in ipso agminum congressu hosti-
um latera petentes, telis suis utantur.
Huiusmodi enim concertationibus
compellent eos in angustum, nec sine
magno tumultu.

CAP. XXI.

*NON ESSE IN XIMIAM
longitudinem extendendum agmen,
metu hostilis circumuen-
tionis.*

Mr. etsi ne ab hostibus
circumueniatur maxi-
mè cauere cupiat, non
ideo, tamen, in tantam
latitudinem phalangē
extendat, ut imbecillis
omnino, tenuisque sit.
Hanc enim citò percurrere incipe-
rent

ΚΕΦ. κ'.

ΟΨΩΣ ΔΕΙ΄, Ε'ΑΝ Α'ΠΟΡΗ΄ ΨΙ-
λῆς συμμαχίας ὁ στρατηγός, οἱ δὲ πο-
λέμιοι ὑπορῶσιν, ὅτι φέ-
ρεται αὐτοῖς.

Ἰὺ αὐτὸς μὲν ἐνδεὲς εἴη τῶν
ψιλῶν συμμαχίας, οἱ δὲ πο-
λέμιοι ταῖ τιμῶν πλεονεκτοῖεν,
οἱ μὲν περὶ τῶν πυκνοῖ πο-
ρθεῶσιν ἔχοντες ὅτι μή-
κεις θυρεῖς, ὥστε σκέπη ὅλα τὰ σώματα τοῖς
ἀνδρομήκεσιν. οἱ δὲ μὲν τέτρες, καὶ οἱ κατόπιν
τεύτων, ἄχρι τῶν τελευτῶν, * ὑπὲρ κε-
φαλῆς ἀράμενοι τῶν θυρεῖς, τῶς ἐχόντων,
ἄχρῃς ἀνέντες γῶν βέλες. ἔτως γάρ * εἰ-
πον κεραμωθέντες, ἔδεν * ποείσονται δεινὸν
ὑπὸ τῶν ἐκ βόλων. Εἰ δὲ παρ' ἐκατέρωθεν ἡ τῶν
ψιλῶν εἴη βοήθεια, περὶ τῶν ἐκ χειρὸς
μάχης ἀκροβολιζέσθωσαν τοῖς ἀντιπάλαις,
ἢ μὲν τὸ συμπλοκῶν τὴν φάλαγγα, ἐκ πλα-
γίων ὅτι θέντες, ἀποχεῖσθωσαν πῖς βέλε-
σιν. * σωελαύνονται γὰρ ἂς ὀλίγον, ἤ ἔχ-
τον θορυβοῦνται τοιαύτοις ἀμυντητοῖς.

ΚΕΦ. κα'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ' ΕΙΣ ΠΟΛΥ΄
μῆκος ἐκτείνεσθαι φάλαγγας
κυκλώσεις τῶν ἐναυλίων
φοβουμένων.

Αὐτὸς κυκλώσεις φυλάττει-
σθαι βεβλήμενος, μὴ δὲ ἔτως *
ὅτι μῆκος ἐκτενέτω τὴν
διώκων, ὥστε πᾶσι μὴ ἀ-
φενῇ ἢ ἀδαρήσει τὴν φάλαγγα. Ταχὺ
γὰρ ποὺ συμβαίνει τοὺς πολεμικοὺς ἀφάρρη-
ξάντας.

ξαυτας αὐτῶν δίοδον ποιεῖσθαι καὶ μηκέτι
 ὡρῶν κέρας ἐνεργεῖν ἢ κυκλώσειν, ἀλλὰ*
 διεκπεσόντας μέσους καὶ νώτου γίγνεσθαι τῶν
 ἐναντίων. τὸ δὲ αὐτὸ μὴ μόνον φυλαττέσθαι
 παθεῖν, ἀλλὰ ἐζητεῖται ποιεῖν. ἐὰν ἀδενῇ, ἐ-
 λεπίων κατανοήσῃ τὴν πεζῶν φάλαγχα.
 μήθ' ἄτως ἐπ' ἔρῳ συσπλέετω τῶν ὡρῶν
 ἑξῆς εἰς πολὺ βάθος, ἀποσπείλων, ὥς ἐκ
 ῥάσου τῆς πολεμικῆς ὑπερκεράσονται ἐν-
 τὲς αὐτῶν λαβεῖν. ἰσχυροποιεῖται μὲν γὰρ τῶν
 ἑρσγίων καὶ τῆς ὡρῆς πλευρῶν τῶν κερ-
 ατῶν, μὴ ἐλαττοῦ τῶν πρωτοστατῶν. ἔχ' ἥτιον
 μὲν γὰρ ἀποκωλύουσιν οἱ κατ' ἔραντας κυ-
 κλώσεις, τῶν ὅππ' κέρας ἐκτετακμένων. ἐὰν ἡ-
 δὴ φθίσας ὁ στρατηγὸς τὸ μέλλον, ἀπώ-
 στας τῶν ἑρσγίων, καὶ παρὰ κέρατα τῆς
 φάλαγγος ἀναβιδάσας, ἐκατέρωθεν* πα-
 ρασησὴ τῆς κατόπιν εἰς τὸ πρῶτον τῶν
 πολεμίων, ἢ καὶ ὡρῆς εἰλητοῖς ἐφθασμέ-
 νοις ἢ δὴ κυκλωθῆναι, τὰ νῶτα τοῖς τῶν προ-
 ηγουμένων νώτοις ἐγκλίνοντας, ἀμφίστρον
 ποιεῖσθαι τῶν μάχης. ἀγχινοὺς μὲν γὰρ ὅ-
 ππ' ὁρῶν τῆς πολεμικῆς πολλὰς, αὐτὸς ἐλάτ-
 τοι στρατιώτης μέλλων κινδυνεύειν, ἐξελ-
 ζατο καὶ ἐπετηδύσετο ῥιούτων ὅππ' ἔχον τῶν
 πῶν, ἐν οἷς, ἢ ὡρῆς ποταμίου ὁφρὺν ἑξά-
 μαν, αὐτὸς τοῖς ὁρεσιν ἀποκλείσει πύς ὑ-
 περκεράσας βουλομένους, ὀλίγους ὅππ' ἔ-
 στας ὅππ' ἔ ὑψηλῶν, τῆς ἀποκωλύσεως
 ὑπερκεφαλῶν ἀναβαίτας γίγνεσθαι τῆς
 πολεμικῆς. ἐμὴν ἢ στρατηγικὴν φρόνησιν ἐν-
 παύσει συλλεγόμενος μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν τύ-
 χην. δὲ γὰρ ὅππ' ἔχον τῶν χωρίων. ἐγὼ
 αὐτὸς κατασκευάσειν διωκτῶν τῆς πῶ-
 πους τῶν ὄντων μὲν πῶ τῆς ἀμείνους ἐκλέ-
 ξασθαι, ἐπὶ τῆς σωοῦσας ἐνοήσῃ, φρονίμου.
 Πολλὰκις ἢ ἐδάσιν οἱ γὰρ μετὰ ληθιὰ μὲν
 καὶ πολυάνδρως κεχρημένοι μὴ οὐδὲς ὅππ' ἔ-
 ποιήσαντες

rent hostes, viamque sibi vi facerent :
 nec iam cornua circumdare, sed di-
 ffectis medijs copiis, terga aduersario-
 rum opprimere tentarent. Istam ve-
 rò cladem non solum curet euitare, sed
 etiam conetur inferre, si inualidam &
 exilem esse animaduertat hostiū pha-
 langem. Sed nec etiam postremos or-
 dines in multam densitatem ita con-
 trahat, vt faciliē circumuenientibus
 hostibus intercipi possint. Imò eos
 qui agminis caudam, & cornuum late-
 ra tutabuntur, non minùs obfirmet,
 quàm si in primâ acie primi consiste-
 rent. Nec enim minùs qui in postre-
 mis ordinibus sunt, circumuenientes
 hostes dissipant, quàm qui ad cornua
 extenduntur, si quidem imperator
 futura mente præcipiens, aut vltimum
 agmen explicare voluerit, & insuper
 phalangis cornua vtrinque promo-
 uere, ita vt postremi aduersus hosti-
 um frontem consistant : aut ius-
 ferit, vt, si iam fortè ab hostibus cir-
 cumuenti sint, ob terga præceden-
 tium terga obuertant sua, pugnaque
 decertent ancipiti. Solers quidem
 ille censebitur, qui permultos hos-
 tes cernens, exiguâ manu periclita-
 turus, operam dedit, eligendis ob-
 tinendisque ijs locis, in quibus pro-
 pter amnicum supercilium acie in-
 structâ, montium ipsorum auxilio,
 cornua includere volentes excludat;
 paucis in eminentioribus iugis col-
 locatis, ad hostes arcendos, ne ascen-
 dere, & supra militum suorum capita
 esse possint. Ad hæc autem negotia,
 non solum Imperatoris prudentia val-
 de confert, sed etiam Fortuna. Talia e-
 nim loca fortuita esse necesse est, nec
 Imperator ea pro arbitrio præparare
 potest. Erit tamē eius considerare que-
 nâ meliora & cōmodiora erūt. Etenim
 qui ingentes numero ducūt exercitus,

facie acie in lunæ figurâ instructâ progredi solent, rati fore, vt hostes quasi prouocati, pugnâ, ita vt vir virum legat, implicatâ, decerent; & hoc modo semicirculari progressu sensim curuato, ambobus cornibus mutuâ coniunctione in circulum coeuntibus, circûscripti teneantur. Sed contra hunc dolum pari figurâ non eundem erit; imò tres in partes tribuendæ copię. ac duas quidem Imperator hinc illinc hostium cornibus obijciat; tertiâ verò in lunatum eorum sinum immitte, & contra stando firmiter obnixo gradu vrgebit. Vnde fiet, vt si in circulari figurâ permanserint, qui in mediâ phalange erunt, nihil agant: aut si accedendo ad anteriora progredi turmatim voluerint, & semicirculum rectâ extendere, sese tum inuicem elidant, & ordines dissoluant. Fieri enim nequit, vt manentibus suo loco militibus, pugnatibusque in cornu, dimidiatus ille circulus, in rectâ feriem perueniat. itaque conturbatis disiectisque ordinibus tertiâ & subsidiariâ suorum diuisione, irruptionem faciat in eos qui de medio illo fornice in anteriora tumultuariè ferentur. Sin curuati & fornicati consistant, ijs velites & ferentarios opponat; missilibus enim nec leuiter affligetur. Bene etiam Imperatori succedet, si toto agmine obliquo, limis ictibus, hostilem vtramque lunati exercitus partem feriat: sic enim hostes dum manum totis copiis conferere diu prohibentur, paulatim, altero tantum cornu depugnante, comprimuntur; primi quoque necessariò pugne se se immiscebunt, obliquo & transuerso impetu coacti. Nec etiam de nihilo erit, ex aduerso instructâ acie, pedem sensim quasi metus causa referre, aut cō-

πεινάζει. ποτὲ δὲ ἀντιπαρατάξας ἀμείνων, ὥστε πῶτα τῷ στρατεύματι χωρεῖν ὡς *καταπε-

ποιήσαντες τὸ πρῶτον ἕως ἐπέναι, νομίζοντες ὅτι παραγόντες πολεμίους, καὶ αὐδρας βουλομένους πυνάπην, εἶτα καὶ τὸ ἡμικύκλιον εἰς ἑδὼν κυρτουμενους, ἐναπολήψονται *τῷ περὶ ἐχόντι *κύκλω, ταῖς ἰδίαις κεραιαῖς ὁπισσωσάμενοι ἀλλήλους, εἰς κύκλον σχῆμα. Πρὸς δὲ *ἀντιπατάσσοντες ἐχ' ὧδε, τριχῇ ἢ διελὼν τὴν ἰδίαν διώαμιν, *τοῖς μὲν δυὲν ἐκατέρω μέρει καὶ κέρως προσβάλλεται τοῖς πολεμίοις. *τῷ ἢ ἐν, τοῖς ἢ τὸν μέσον κύκλον ἔμμενον δούς ἀντιπαρατάσσόμενοις ἐναντίας ἐτάτω, καὶ μὴ παραγέτω. ἢ γὰρ μένοντες ὅτι ἔκυκλωσάντες σχήματ' οἱ καὶ μέσῳ φάλαγγα πεταγμένοι τῶν ἐχθρῶν, ἀπρακτοί, μηδὲν δρῶντες ἐτήξον. ἢ περιόντες εἰς τοῦ μὲν προδεν εἰ βούλονται παραγῆν φαλαγγίδος ἐπὶ εἶαν ἐκ τοῦ σιγματοειδούς ἀπλάμμενοι σχήματ' οἱ, ἀλλήλους ἐκθλίψουσι, καὶ λύσασιν τὴν πύξιν. τὸ γὰρ ἐπὶ κέρως ὅτι τὸ αὐτῆς μενόντων χώρας, κυμαχομένων, ἐχ' οἷον τὸ ἡμικύκλιον εἰς εἰς εἶαν ἐλθεῖν. εἰ δὲ τεταραγμένων αὐτῶν καὶ λευκῶν τὴν πύξιν, τῷ τριτῷ πύγματι καὶ *ἐφ' ἑδρῶν περὶ ἐκβάλλεται τοῖς ἀπὸ τοῦ μέσου κυρτάματ' οἱ παραγούσιν ἀπάντας εἰς τοῦ μὲν προδεν. εἰ δὲ μὲνουσιν ὅτι ἔκυκλωσάντες, τὰς φάλαγγας, καὶ ἐκθλόους ἐν πύγματι κατ' ἀντικρὺ τατίζειτω. βάλλοντες γὰρ αὐτὰς πολλὰ λυπήσουσιν. ἔμμενον ἀλλὰ εἰ λοξῇ πάσῃ τῇ ἰδίᾳ φάλαγγι προσβάλλη κατὰ τὰ ἑρῶν μέρη τῶν πολεμίων, οὐκ αἰσμαρτοί, πρὸς τὴν ἐκθλίψεσιν σχήματ' οἱ κύκλωσιν ἕως ἀντεπῶν. ὅτι πολὺ γὰρ οἱ ἐξ ἐναντίας εἰς χεῖρας ἵεναι πανστρατιά κωλύμεσι, κατ' ὀλίγους κεραδῆσον, τῶν ὅτι ταχέστερον κρύατ' οἱ μόνων μαχομένων οἱ καὶ πεῶται κατ' ἀνάγκην συμμίζουσι διὰ τὴν λοξὴν ἐφόδον οὐκ ἀχρη-

πληγμένων.

πληγμένων. ἢ ἔσθ' ὅτι πρὸς πάντα τὸν πλη-
σίαν φυγὴν ποιεῖται πλεῖστον ὠφελῶν ἐν τῇ
ζῇ, εἴτα αὖθις μεταβαλλόμενον ἀντεπείναι
τοῖς ὁπλοῦσιν, εἰς ὅτε γὰρ ὑποχαρῶς οἱ πο-
λέμιοι δόξαντες φύγαντες ἐναντίους, λύ-
σουσιν, * (ὡς παρὰ τὸν * ὁπλοῦν) περιπαθόντες
ἄλλων ἄλλοι, ἐφ' οὓς ἀκινδυνον ὁπλοῦντα
τα μάχεσθαι, καὶ αὐτὰ τῷ παρ' ἐλπίδα τοῦ
ἐλθεῖναι προσεῖν καταπληξαμένους, εἰς φυ-
γὴν αὖθις τοὺς πάλαι διώκοντας, τρέπεσθαι.

Κ Ε Φ. κβ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἔΧΕΙΝ ΚΕΧΩΡΙ-
σμένους ὁπλοκτοῦς εἰς βοήθειαν τῇ
καταπονεμένων. * Περὶ δ' ἔ.
χανέγκυματα.

Χέτω δὲ πρὸς καὶ στραπώτας
λοχαγούς, ἰδίᾳ τεταγμένους
ἀπὸ τῆς φάλαγγος, ὥσπερ ἐ-
φ' ἑδρῶν δ' πολέμια, πρὸς τὰ
καταπονεμένα μέρη τῶν διω-
μενῶν, ἢ ἐξ ἐτοίμων τῶν ἐπιμερησόντων ἐπα-
γῆ καὶ ἄλλως οὕτως * ὀλίγον ὤνησαν, ἀκμή-
τες ἐπελθόντες ἤδη κεκοπιακῶσι. ἴδης τε γὰρ
κεκοπιακῶτας ἢ δὴ τῇ φίλων ἀνέλαβον, καὶ
τοῖς πολεμίοις ἐκλελυμένοις ἀκμαζόντες
ἐπέβητο. Γίγνεται ὅτι ἂν καὶ ἔτε χρησιμώ-
τερον, ἐὰν παραπείθεως ἀπὸ πύργου καὶ οἰκίας ὁ-
πόσοις ἀν' ἀποχρῆν δοκῇ αὐτῷ, ἐκπέμψῃ
μέρη * ἢ τῇ αὐτῇ στρατείᾳ ἀπεσφραγιστοῖς τοῖς
πολεμίοις, τὸν γὰρ κρίλας σφίσι, ἐπὶ δ' αὖ *
συμβάλλῃ τοῖς ἐναντίοις, τότε πυθόμενος
τὸν τῆς σκοπῶν, αἰσθήσαντας ἐπείγειν. ἔ-
μάλιστα δ' τοῦ ποιητέον, ὅτι ἂν περὶ σόκῃ *
ἔσται συμμαχία δ' καὶ * καθυπερῇ. δόξαν-
τες γὰρ οἱ πολέμιοι τέτρες ἐκείνης εἶναι, καὶ
συμμαχοῦς ἢ καὶ τοῖς ἐναντίοις, ἴσως ἂν ἐπὶ
τῇ περὶ σφίτων, περὶ συμμιξῆς, ἴδης ἐπιβά-
λοντας.

uersis ordinibus fugæ speciem recede-
do exhibere, & mox quasi reparatâ
fronte, insistentibus hostibus obsiste-
re. Interdum enim illi prægaudio ve-
ram esse fugam rati, solutis ordinibus
aduersarios urgent, ac turbidè alij an-
te alios procurrunt, quibuscum tunc
decertare minimè periculosum est. Illi
enim, resistentibus præter spem aduer-
sariis, perterriti, fugam statim facient,
qui alios olim insequabantur.

CAP. XXII.

*HABENDOS ESSE SEOR-
sim delectos qui fessis & laborantibus
opem ferant. Habendas in oc-
culto insidias.*

ET operam Imp. vt sele-
cti aliquot milites seor-
sim extra agmen clancu-
lùm collocati, tanquam
subsidiarij, inclinantem
exercitus partem, prompti illico paratî-
que ope suâ erigant. Atque aliàs etiam
non parum iuuabunt, qui integris viri-
bus adorientur fessos. Nam & suos si-
mul iam fatigatos recreabunt, & hostes
iam fractos ac languidos alacres ipsi
urgebunt. Hinc etiam maior exister
utilitas, si quanto Imperatori videbitur
spacio, reotē ab exercitu copiarum aliquot
clam hostibus relinquuntur, vt com-
misso iam proelio, id quod à speculato-
ribus facile renunciabitur, erumpant,
inque hostes totis viribus impetum fa-
ciant. Quod tū maximè vsurpandum
erit, cum sperata auxilia per tempus
non subuenient. Hostes enim rati au-
xiliares istas aduersariis copias aduēisse,
fortean prius in fugam se coniciant,
quàm immiscuerit sese acies; maiorem
E iij. hostium

hostium, quam reuera sit, multitudinem aduentare existimantes. Ac præsertim quidem si improvisi appareant hostes, aduersariorum animi percelluntur. Suspiciatur enim grauius quidpiam se perperassuros, proindeque terribiliora sibi ventura pericula proponunt. Omnino autem terrificum erit, repentinâ in eos à tergo irruptione ferri: & si fieri possit, noctu cohortes aliquot præmittere, vt circumdatis hostium copiis à tergo consistant, & manè pugnâ iam commissâ, ex insidiis postremum hostium agmen adorianitur. Ita enim ne in fugâ quidem spes vlla salutis illis supererit, qui nec retrò se conuertere poterunt, propter oppugnantes ex aduerso; neque in aduersos hostes ire, propter eos qui terga vengebunt ac prement.

CAP. XXIII.

VTILE ESSE IN IPSO
conflitu Imperatorem fausta
& leta militibus inclamare, celsi ea falsa
sunt.

Imperator interdû expeditus in equo, si in dextro suorum cornu sit, exclamet: Milites qui in læuo sunt, dextrum hostium cornu vincunt. Si in sinistro sit, dicat superiores esse in dextro; siue id ita verè fiat, siue secus. Necessarium enim mendacium dici oportet, certamen ubi extitit ingens. Item si longiusculè diffitus sit hostium Dux, aut in altero cornu, aut medio agmine versetur, rursus vociferari

τουτ' * ὅτι πάλιν πολεμίων ἡγεμόν * ἢ ἐπὶ θαλάσσης ἐκέρως, ἢ ἐπὶ πᾶσι μετέχοντες φάλαγγ *

λοντας εἰς φυγὴν ὁρμήσει, ἢ τοσούτων ὅσον ἐστίν, ἀλλὰ πλεονέκτημα πλεονέκτημα νυμίζοντες. Ἄλλως τε καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς δεινοῖς ἐπιφάνειαι πολεμίων ἀπὸ τῶν ἐκπλητῶν τὰς ψυχὰς. Ὑπολαμβάνουσι γὰρ ἢ χείρον ὃ * πείσον, φοβερώτερον ἐκδέχον, τὸ μέλλον. Εκπληκτικὴ τῇ ἐδραση τῇ μάλει παύων ἢ καὶ νῶτα τῶν πολεμίων αἰφνίδι * ἐπιβολή καὶ ἐδωατ' ἡρώτο πορρικέμψαι * πείραται * σύσημα νύκτωρ ἐκπελεθεῖν κελεύσει τὰς πολεμίους. ἵνα κατόπιν αὐτῶν ἡρώων πάντες, ὥστε ἑωθεν ἀναστάντες ἐκ τῶν ἐδρας μὴ τὸ συμμίζαι πρὸς μάχην τῶν στρατεύματα καὶ πλεονέκτημα ἐπιφαίνεσθαι τοῖς πολεμίοις. ἢ γὰρ φάλαγγσιν, ἐὰν ἐπισφίσιν ἐλπίς ὑπολείπεται σωτηρίας, ἢ εἰς τὴν πίσω δωαμένοις ἐπιστραφέναι, ἀλλὰ τὰς ἐξ ἐναντίας μαχομένους. ἢ εἰς τὸ πρὸς τὴν φέρεσθαι, ἀλλὰ τὰς κατόπιν ἐπικειμένους. *

ΚΕΦ. κγ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ Τῷ ΚΑΙΡῷ
αὐτῷ τῆ μάχης ἐκφώνειν χαρμίσματα *
τοῖς ὑποηκούοις, ἐκ τῆ ψαλῆς, ὅ-
μως συμφέροι.

Αἱ δὲ ποτὲ περιπαύομεν * ἐμβροσάμεθα τοῖς φίλοις. εἰ μὲν ὅτι δὲ δεξιᾷ τύχη κέρως ὦν, Νικῶσιν ἄνδρες οἱ ἐπὶ τῇ λαῖ τὸ δεξιὸν κέρας τῶν πολεμίων. εἰ δὲ ἐπὶ τῇ λαῖ, νικῶν λεγέτω τὸ φίλιον δεξιὸν, * καὶ τε καὶ ἀλήθειαν ἡ τοῦτο γιγνόμενον, καὶ τε μή. καὶ γὰρ δεῖ τ' ὑπεύδῃ ἀναγκάσθαι ἐπὶ ὅπου μέγα * νείκε * ὥρων. οἷον βῆσιν πάλιν αὐτὸ μακρὰν ἀποστα-
φάλαγγ *

φάλαγγος, τέθνηκεν ὁ τ' πολέμιων στρα-
τηγός, ἡ βασιλεύς, ἡ ὅστις ἀνὰ τὴν ἡ. Ἐπὶ τῷ
χρῆματι βροῦν ἔτως ὡς * θαῦμα ἔστ' οὗς πολέμιος
κατακούειν. οἱ τε γὰρ φίλοι τὸς σφετέρους ἀ-
κούοντες ὁππυδεστέρας ἀνὰ τὰ ῥοῦσι, καὶ δι-
πλάσιοι γίγνονται τ' περὶ θυμίας. οἱ π' ἐχθροὶ
τὸ σφῶν αὐτῶν ἐλαττωμένους πωτάνομι-
νοι, συγκαταπίπτεισι τ' θάνατοις, ὡς ἔστιν
ὅτι καὶ εἰς φυγὴν ἅμα τῷ δεξαδαυ τριούτῳ
φήμεν ὅτι βροῦν πολλὰς πωτάνομι καὶ
τὸς φίλους ἅμα τοῖς πολεμίοις ἐξαπατή-
σαι. τίς μὲν τὰ κρείττω, τίς δὲ, τὰ χείρω ψυ-
δομένων.

ΚΕΦ. κδ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΪΚΟΥΣ ΠΡΟΣ ΟΙ-
κίους, καὶ γνωρίμους πρὸς γνωρί-
μους πάντων.

Ροῖμου ἡ στρατηγὸς καὶ
τὸ τῶν ἀδελφῶν παρ'
ἀδελφοῖς, φίλοις, ποτ'
φίλοις. ὅτ' ἀνὰ τὸ κιν-
δυνεύον ἔπλησιον πρὸς
φιλότερον, ἀνάγκη τὸν
ἀγαπῶν τὰ φιλοκινδυνότερον ὑπὲρ πῦ πύ-
λαι ἀγωνίζεσθαι. καὶ δὴ τίς αἰδούμενος μὴ
δοδοῦναι χάριν ὧν ἐπὶ πῶν γεν, αἰσχυρῶ-
τα καταλιπὼν τὸν ἀεργετήσαντα * πρὸς
αὐτὸς ἀρξάσθαι φυγῆς.

ΚΕΦ. κε'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΔΙ' ΕΑΥΤΟΥ
διδόναι τ' στρατοῦ τὰ σημεῖα, εἴτε τῆς
συμβολῆς * πινθ' πρὸς ἑαυτοῦ,
ἀλλὰ διὰ τῶν *
ἡμετέρων.

Ἡδὲν

rari debet : Occubuit hostium Impe-
rator, siue ille rex, siue quo alio cunque
nomine vocetur. Et hæc contenta vo-
ce ita proferenda sunt, ut hostes quo-
que exaudire possint. Commilitones
enim qui suos virtute bellica præstanti-
ores hostibus esse audiunt, duplo for-
tioribus ac promptioribus animis ro-
borantur. contra hostium vires, fra-
ge suorum percepta, metu debilitata
concidunt. quin & aliquando ad huius-
modi rumorem illico in fugam se se-
dant. Tantum persæpe utilitatis ad-
fert, suos & hostes iuxta decipere; illos
quidem fausto, istos verò lucroso
mendacio.

CAP. XXIV.

FAMILIARES CVM
familiaribus, & notos cum notis,
ordine esse collocan-
dos.

St etiam prudentis Im-
peratoris, ordines ita
disponere, ut fratres cum
fratribus, amici cum a-
micis vnâ sint. Quum
enim, qui in discrimine versatur, pro-
ximus illi est, à quo diligitur, tunc ne-
cessariò euenit, amicum pro amici sa-
lute audaciùs depugnare. Pudet quip-
pe gratiam benemerenti non referre;
& socius socium deferendo, si prior in
fugâ esse videatur, erubescit.

CAP. XXV.

IMPERATOREM SIGNA
pugna, aut rei alterius, non per
seipsum, sed per Duces suos
dare debere.

Mandata

M Andata omnia, signa, tesseras dari oportet per ordinum ductores. Obcundo enim mandata cuique nuntiare, priuati & imperiti hominis est; & ita singulos admonendo tempus absimitur, ac tumultus quoque suboritur, percuntantibus ex sese inuicem omnibus. Iam hic addere aliquid Imperatoriis præceptis, ille per ignorantiam nonnulla detrudere. Dari igitur mandata debent primis Ducibus, qui mox proximis sibi nuntiabunt, isti quoque iis qui post se, ceterique pariter deinceps sequentibus; donec vltimi, quæ primi sciuerunt, hoc modo rescuerint. Sic enim omnia tam celeriter decenterque ac placide cognoscentur, quam si facibus a custodia sublatis signum aliquod daretur. Illic enim ubi primus facem extulit, statim alter ab illo ignem quoque suum suscitatur, & ita deinde tertius quarto, & quintus sexto index facillime est, eaque ratione quod primi significare voluerunt, per multa stadiorum spacia manifestum fit.

CAP. XXVI.

*ADDI DEBERE AD
tesseram alia quoque
signa.*

S Ignem illud quod præter tesseram dabitur, voce pronuntiari non debet, sed corporis motu exprimi, vt manus nutu, gestu, aut armorum collisione, aut hastæ inclinatione, aut ensis coruscatione; vt coorto aliquando tumultu non solum pronuntiata tesse-

Αν ὁ πρῶτος γέλαμα, καὶ
παύσημα, καὶ πρῶτον
σημα διδοῦναι διὰ τῶν ἡ-
γεμόνων. Ὅτι πρῶτον γὰρ κη-
ρύττειν ἅπασιν, ἰδιώτῃ
καὶ ἀπείρα κομιδῇ κατέ-
στηκεν, ὅτι ἐν τῷ πρῶτῳ γέλαμα ἀνα-
λίσκει, καὶ ὁρῶντες ὁμοῦ πάντων ἐρωτῶν-
των ἀλλήλους. εἰς αὐτὸν μὲν προσέθηκε τὸ πλεον-
ῶν ὁ στρατηγὸς εἰπὼν. ὅτι ἀφείλετο τοῦ ῥηθέν-
τος πρῶτον τὴν ἀγνοίαν. Δεῖν ὅτι πῶς πρῶτος
ἡγεμόσιν εἰπὼν. ἐκείνους ὅτι ἀπαγγέλλαι *
τὸς μετ' αὐτοῦ. εἰς αὐτοὺς τῶν κατ' αὐτὸν.
εἰς ἐξ ἧς ἀρχὴ τῶν πελάτων τὸς πρῶτος
ἴδεν ὑπὸ πόδα σημαίνοντας. ὅτι οὕτως ἐν τῷ
χαί, καὶ μετ' αὐτοῦ, καὶ μετ' αὐτοῦ ἡ συχία ἐπὶ πᾶσι
πρῶτον λέγει * τὸ πρῶτον γέλαμα ὅτι τῶν
Φρυκτωροῦσι γινόμενον. καὶ γὰρ ἐκείνων, ὅτι
ἀντὶ πρῶτον ἀρῇ τὸν Φρυκτὸν, ὁ δεῦτερος
τὸν μετ' αὐτὸν ἐπύρσευσεν, εἰς αὐτὸν τῶν
πεταρτῶ, καὶ ὁ πέμπτος τῶν ἐκτῶ, καὶ κατ'
ἐν ἅπαντες ἀλλήλοις, ὥς ἐν ὅξαι, διὰ μέ-
ρους ἐκείνων, τὸ * σημαίνει δὲν ὑπὸ τῷ πρῶτον
πάντας ὁππῶναι.

ΚΕΦ. κς.

* ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΜΟΝΟΝ ΣΥΝ-
σηματα, ἀλλὰ καὶ * πᾶσι σημα-
των διδοῦναι.

ὅτι πρῶτον σημα μὴ διὰ
φωνῆς λεγέσθω, ἀλλὰ διὰ
σώματος γινέσθω, ἢ *
νόματος χαρὸς, ἢ ὅπλων
συγκρίσει, ἢ ἐγκλίσει δοξα-
σίαν, ἢ πρῶτον φορὰ ἐξίφει. ἵνα μὴ μοῖον * ἡμο-
μένης ποτε * παραχρῆς πιστεύσῃ τῷ λεγο-
μένῳ σημαίῃ, ὅτι γὰρ δυνάμει καὶ πολέ-
μοι

μιοὶ καταλαβέσθαι πολλάκις ἀκούοντες,
ἀλλὰ ἐπὶ τῷ ὄντι οὐκ ἔστιν. Χρησιμώτατον
δὲ τοῦ τῆς καὶ πρὸς τὰς ἐτερογλώσσους
συμμάχιας τῶν ἐθνῶν ἔτε * γὰρ λέγειν, ἔπ
ξυνιέναι διωόμενοι φωνῆς ἀλλοτριᾶς, αὐτῶ
τῷ ὄντι οὐκ ἔστιν. Χρησιμώτατον κρίνουσι τὸ, πὲρ φίλιον
καὶ πολεμίων. Διδόσθαι τὴν αὐτὴν καὶ μὴ μά
χεσθαι μέλλουσιν, ἐν τῇ παρεμβολαίᾳ, πρὸς ἑαυ
τοὺς ἀδελφούς.

Κ Ε Φ. κζ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΔΥΕΙΝ ΤΑ Σ
πείσεις, μήτε ἐν ταῖς ἀφ' ἑαυτοῦ, μήτε
ἐν τῇ παρεμβολαίᾳ.

Ἀρκετέλ' ἐστὶ καὶ τὰς
ἐπὶ τῇ παρεμβολαίᾳ ἐν πείσει
ποιοῦσθαι, καὶ διώξαι, ἵνα
ἦτον τε * βλαπόμενοι
σφάλων, μὴ κατ' ἀν
δρα πορεύσθαι, ἐν τῇ φυ
λαίᾳ ἐπὶ πλείοντες τῶν πολεμίων· πλείονα
τῇ κατορθοῦντες βλάβησι, καὶ τῇ τῶν καὶ
λόχους ἰσχυρότεροι τοῖς φεύγουσιν ὅπι
φαιόμενοι, πρὸς τὴν καὶ ἀσφαλέστεροι. πολ
λάκις γὰρ ἀπέναντος ὅπι φερόμενες οἱ πολε
μιοὶ θεασάμενοι, συμφρονήσαντες * αὐτοῖς
ἐκ μετὰ βολῆς αὐτῶν καταστάντες ἐς τὰς
παλίεργον ἐποιήσαντο τὴν διώξιν, ὅλως δὲ
μηδὲν σφίσι ἀμεινον εἶναι λεγόντων τοῦ
μένειν ἐν πείσει, μὴ * δὲ ὅπι σφαλέστερον, τοῦ
λύειν.

gendo faciunt. Scilicet fatentur experti, melius tutiusq; nihil esse, quam ordines
seruare, nihil contra peius aut periculosius, quam soluere.

Κ Ε Φ. κη'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ * ΜΗ ΔΥΕΠΙ
μελείας ἔχον τὸν στρατηγὸν λαμπερῶν
ἐκ τῆς τῆς τὸ εἶδος.

ræ credant milites (illam enim hostes
quoque audiendo accipere possent)
sed aliquod adhuc signum expectent.
Quod etiam megnopere iuuabit alie
nigenas diuersæ lingue socios: qui enim
extraneam linguam nec effari, nec in
telligere poterunt, hoc ad tesseram ad
dito signo, socios amicósq; ab ho
stibus faciliè discernét. Dari etiam de
bent huiusmodi signa militibus in ca
stris, et si pugnaturi non sint, scilicet ad
euitandas incertas seditiones ac trepi
dationes.

CAP. XXVII.

ORDINES NVN QVAM
esse soluendos, siue acies consi
stat, siue recedat.

MP. milites suos, & pe
dem referre, & hostes
persequi ordine semper
seruato, iubeat: vt non
singillatim dispersi, in
hostium manus incidentes, dum fortè
fugient, minore clade premantur; & si
rem bene feliciterq; gerant, integris
semper ordinibus ac manipulis, maio
rem hostibus perniciem inferant, &
fortiores existimentur, sintq; reipso
tutiores. Nam plerumq; terga verten
tes hostes, cum aduersarios passim,
nullóque ordine insequentes vident,
conspirantibus mutatisque animis,
ordines suos repetunt ac reparant, rur
susque conuersi impetum acriter vr
-

CAP. XXXII.

CVRAE ESSE DEBERE
Imp. vt splendide instructa
procedat acies.

F j.

Ideat etiam Imperator, ut exercitus armis splendentibus instructus fulgeat. Quod facili negotio fiet, si gladiatorum mucrones probe acuantur, & galeæ loricæ; frequenter abstergeantur. Milites enim quasi micantibus armorum scintillis terribiliores apparent: multæque per oculos species in animos delapsæ, perterrere aduersarios solent.

CAP. XXIX.

MILITES IN CONFLICTU
vociferentur.

Ommittatur copiarum cum iubilatione & barritu, & aliquando etiam concitato cursu. Nam & aspectus, & clamor, & rigidi armorum horrores, hostium mentibus terrorem stuporemque incutunt. Priusquam verò ad manus veniant milites, denso agmine supra capita sua gladios sustollunt, eosque ad solem crebro crispant. Nam expolitæ cuspides, fulgentesque enses, solis radiis elisi ac percussi, mutuâ coruscatione horrendum quasi belli fulgur vibrant & eiulantur. Et hæc quidem si ab hostibus fiant, contrariâ quadam arte ipsi perterrendi sunt; sin secus, ita priores percellendi. Nec parum aliquando confert, temporis opportunitatem expectando, non statim instructis præproperâ festinatione copiis accelerare, sed propter vallum manere, donec hostilem procinctum, qualis ille sit, quibuscunque in locis stet, explorauerit.

CAP.

Εμελημένον δὲ ἔσω τὸν στρατὸν λαμπερὸν ἐκτίθειν τὸ σπῆμα τοῖς ὁπλοῖς. * ῥαδία δὲ ἡ φροντίς αὐτῇ, παρακαλέσαντι τῇ ξίφει θήλιν, καὶ ταῖς κέρυθαῖς, καὶ τὰς θώρακας σμήχειν. Δεινόπτεροι γὰρ οἱ ὀπλιότες φαίνονται * λόχοι τοῖς τῶν ὁπλῶν * αἰνύμασιν. καὶ πολλὰ τὰ δι' ὀφθαλμοῦ δειγμάτων * προσεμπίπτοντα ταῖς ψυχαῖς, * ὁρῶντες τὸ ἀντιπόλεμον.

ΚΕΦ. κθ'.

* ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ Τῷ ΚΑΛΩ
τῆς συμβολῆς ἀλάλῃ.

Παύσω δὲ τὸ σπῆμα καὶ * συνάλαγμῳ, ποτὲ καὶ σὺν δρόμῳ. καὶ γὰρ * ὀφθαλμοῖς, καὶ βοῇ, καὶ * πάγῳ ὁπλῶν, ἐξίστησι τὰς τῶν ἐναντίων ἀφαιρέσεις. Ἀνατίνοντων δὲ κατὰ τὰς ἐφόδας ἄνθρωποι, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, * ὑπὸ τὰς κεφαλὰς μετέωρα τῇ ξίφει, καὶ πρὸς τὸν ἥλιον θαμὰ περικκλίνοντες. ἐσμηγμέναι γὰρ αἰχμαὶ, καὶ λαμπερὰ ξίφη καὶ πρὸς ἀλλήλα παρμαρμύροντα πρὸς αὐτῶν ἡλίκ, δεινὴν ἀσφαλὴν πολέμου ἀντιπέμπτῃ. * πῶς μὲν εἰ γίνονται, καὶ πῶς τοῖς πολεμίοις ἀντικαταπλήθειν ἀναγκαῖον· εἰ δὲ μὴ, προσεκλήθειν. ἐνίοτε * δὲ ποτὲ χρῆσιμον ἐστὶ καὶ μὴ φθάνειν ἐκτίθειντα * πῶς δὲ νάμιν, ἀλλὰ τέως ἐγγὺς τῇ χάρακι κατέχειν, ἄχρις ἂν κατὰ πᾶσιν τῶν τῶν πολεμίων πᾶσι περὶ, ὅποια τίς ἐστι ὡς περὶ τῆς, καὶ ἐφ' οἷον ἔσται χωρίων.

ΚΕΦ.

ΚΕΦ. Λ΄.

ὍΤΙ ΔΕΙ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ
 πρὸ τῆς πολέμου συλλογίζεσθαι * τίς
 ὠφέλει ὑπαντήσῃ κατὰ τὴν συμβο-
 λὴν * τῷ δεῖνι, καὶ ἵς τῶν ἄλλων, καὶ
 ἐξ ὧς καθ' ἑξῆς, * ἐξετάζειν τὰς ἰ-
 δίας * ἀρχοντας πρὸς τὰς τῶν ἐναν-
 τίων.

Ἰα * ὅτι ποτὶ συλλογισμέ-
 νον ἵνα * εἴσῃ ἀντιτάττειν
 χρῆ, ὥστε τρόπον ὥστε γὰρ
 ἀγαθὸν ἰατρὸν * κατὰ προ-
 νοήσαντα νόσον σώματι, ἀντιπάρῃ τὰ
 ἀλεξήματα * καὶ τὴν δύναμιν ἐκτάττειν ὡς
 ἀνὰ ὁρμῇ αὐτῷ δόξῃ συμφέρον. ἀναγκά-
 ζονται γὰρ οἱ στρατηγοὶ πολλάκις * ἐπὶ
 τὰς ὁπλιτμὰς τῶν ἐναντίων, ἐπὶ τὰς ἐθ-
 νικὰς ἐπὶ τὰς ἐθνικὰς ἰδία στρατεύματα κο-
 σμεῖν ἐπὶ τὰς ἐθνικὰς.

ΚΕΦ. ΛΑ΄.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ Ε'ΑΝ ΟΙ Ε'ΑΝΑ-
 ΝΟΙ ΠΡΟΠΕΡΕΥΣΙ Τῷ ἱππικῷ
 ἐκλέγεσθαι σενῆς τῆς πύξης.

Προκεταγμένων ὅτι τὸ πολε-
 μίων, ἐὰν ἡ δυνάμειν, ἐκλε-
 γέσθω χωρία τεταχία, καὶ
 σενὰ, ἐπαρόρα ἡκιστα ἱπ-
 πασίμα, ἢ φυγομαχεῖται
 καὶ δυνάμειν. ὡς ἀνὰ τῆς πύξης εὐρητῆρες,
 καὶ τοῖς οἰκείοις ἀρμόζοντας πρὸς ἄλλους.
 Ἀπολελείθωσαν δὲ ἵπποι καὶ χάρα-
 κται, οἱ ὅτι φυλάττοντες τὸ περιμεβολὴν
 στρατῷ, ἐπὶ τὴν τῆς ὁδοῦ φυλα-
 κίαν. ἵνα μὴ κατὰ νόσον οὐδὲ στρατηγὸς τῶν πολ-
 λεμίων, ἐρημον ὄντα, πεμψῇ τὰς ἀρπασμέ-
 νους ἐν αὐτῷ, καὶ κατὰ ληψίμους τὸ χω-
 ριον.

CAP. XXX.

OPORTERE IMPERATO-
 rem ante conflictum apud se constitu-
 ere, quem cui in praelio opponendum
 esse censeat, atque ita ordine suos
 duces contra aduersarios
 collocare.

Tunc tunc quidem me-
 ditari debet Imperator,
 quosnam & quibusnam
 in acie ordinandâ op-
 poni oportere censeat,
 & quo tandem modo imitari quoque
 prudentem medicum, corporis mor-
 bo ante perspecto medicinam facien-
 tem: ac denique copias suas educere,
 ut conducibile fore existimauerit. Ete-
 nim persæpe Imperatores exercitus
 suos pro aduersariorum armaturâ ho-
 minibusque, atque etiam maiorum
 moribus ornare & ordinare coguntur.

CAP XXXI.

OCCVPANDA ESSE AN-
 gusta loca, si potiores sint
 hostes equitatu.

MP. si hostium copias
 equitū multitudine suis
 fore potiores animad-
 uertat, seligat, si possit,
 loca ardua, & angusta, &
 montibus adiacentia, minimeque e-
 quitatui peruia; aut pugnâ, quantum
 poterit, subterfugiat, dōccin oppor-
 tuna suis rebus loca peruenerit. Relin-
 quantur etiam ad vallum nonnulli
 qui castra & impedimenta custodiant,
 ne si hostium Imperator sola ac deserta
 illa esse comperit, aliquos alleget, qui
 obuia quæque diripiant, regionemque
 illam occupent.

CAP. XXXII.

IMPERATOREM Nihil

agere debere periculi tentan-
di gratia.

Vic enim aut mitiones suas ipsi destruunt, aut amnes copias traiciunt, aut saxa inaccessa & prae-rupta à tergo militibus suis esse student, vt vel manentes in gradu vincant, vel fugere incipientes pereant, eos omnino nec laudare nec vituperare habeo. Quicquid enim cū periclitatione perficitur, temeritati audaciaque potius quàm prudentiae tribuendum est, atque ex casu, quàm iudicio consilioue pendet. Nam vbi aut victorem obtinere oportet, aut victum rerum suarum summam secum vnà euersam videre necesse est, quododo ibi parta victoria, vel prudentiae adscribenda, vel accepta clades Imperatoris voluntati & proposito impu-tanda? Equidem militibus quibusdam, vt ambitiosè ferro vitā inter se cernant concedi aliquando patior. nam & praeclarum fortè facinus faciendo suis cer-tè valdè prodesse, & occumbendo non admodum obesse poterunt. At totis copiarū viribus, opus periculosaē plenū alex tractare, haudquaquam, probo. Sed in primis peccare mihi videntur ij, qui hostibus leue fortassis incommodum daturi, suis verò maximam perniciem importaturi his stratagematum artibus abutūtur. Verū si certum, illis tamen ac praesens sit suorum exitium, et si periculosis huiusmodi expeditionibus abstinerent,

& certa item profligatis hostibus imminet perniciēs, minimè tunc errare videantur si fugiendi vias omnes militibus suis obstruant. Multo enim vtilior in reb. dubiis audacia.

Κ Ε Φ. λ β'.

* ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗΔΕΝ ΠΑΡΑ-
κεκινδυνωμένον ποιῆν τὸν
στρατηγόν.

Οὗς γὰρ ἡ τὰ ἴδια καθαρου-
τας ἐρύματα στρατηγὸς, ἢ πο-
ταμὸς διὰ βαίνοντας, ἢ κρη-
μὲς καὶ βάραθρα κατόπιν
ποιεῖν τῶν φίλων, ἢ ἡ
μένοντες νικῶσιν, ἢ βεληθέντες φέρην ἀ-
πώλονται, ἔτε πάμπαν ἐπιγνῆναι, ἔτε φέρην
ἔχω. πᾶν γὰρ τὸ πρὸς κεκινδυνωμένον, ἰόλ-
μης ἐστὶν ἢ γνώμης, ἔ τῇ τύχῃ κεκινδυνώ-
κε πλέον ἢ τῇ κρίσει. ὅπως γὰρ ἡ νικῶντα
δεῖ κρατεῖν, ἢ ἡττηθέντα τοῖς ὅλοις ἐσφάλ-
λει, πῶς ἐνταῦθα τῇ σῇ φρονήσει τὸ νικᾶν,
ἢ παραιεῖν τὸ ἡττᾶσθαι μαρτυρήσεν; ἐ-
γὼ δὲ στρατιώτης μὲν οὐκ στρατῳμαλῶ
φιλομίως κινδυνῶναι ὅτι πλεονέκτητον εἶναι
νομίζω. καὶ γὰρ δρώντες ἡ, μᾶλλον ὠνησώμεθα,
καὶ παθόντες ἔθελον τοσῶτον ἐλύπησώμεθα. στρα-
τῳμαλῶ δὲ παρὶ τῶν ἀδελφῶν ἐκκινδυνῶν
τύχῃ ἐδοκίμαζω. μάστιγα δὲ ἂν ἔτοι-
μοι δοκῶσιν ἀμαρτάνειν, οἱ δὲ ἐν μὲν τῶ
νικᾶν ὀλίγα λυπήσιν μέλλοντες τὰς πολε-
μίας, ἐν δὲ τῶ ἡττᾶσθαι μεγάλῃ βλάβῃ
τὰς φίλους, ἀποχρῶνται τοῖς τοῖς στρατηγῆ-
μασιν· οἱ δὲ περὶ τῶν μὲν σφίσι εἴη,
* καὶ μὴ πρὸς τοῖς ἐχθροῖς ἐγχειρήσας στρατη-
γίας, περὶ τῶν δὲ ἔ τῶν πολεμίων
ἡττηθέντων ἀπώλεια, τίτ' ὅκα ἂν μοι δόξεν
ἀμαρτάνειν ἀποφραγμάτων τὰς φυγὰς τῶν
φίλων. ἄμεινον γὰρ ἐν τῶ τολμᾶν ἐπὶ
ἀδελφῶν.

ἀδῆλῳ, τὰ χα μὴ δὲ πείσεσθαι ἢ δεινόν,
 ἅμα καὶ δρῶντα ζητεῖν, * ἢ ἐπὶ περὶ δὴ-
 λῳ τῷ μηδὲν δρῶντος ἀπολέσθαι πάντας,
 ἀτόλμως ἡσυχάζειν. * Ὑποδεικνύτω
 μέντοι μὴ μόνον ἐν τῇς τρέτοις χωρίοις, ὅ-
 πα κατ' ἀλήθειαν οὐκ ἐστὶ σωτηρία τοῖς
 Φόβουσι, ἀλλὰ ἔν παύλῳ τόπῳ, ἔν πά-
 σῃ μάχῃ, διδασκίτω Διδ. πλειόνων, ὅτι
 τῆς μὲν Φόβουσι περὶ δὴ λῳ ὅλεθρον,
 ὡς ἂν ἤδη μετ' ἐξουσίας ὀππαικμένων τῶν
 πολεμίων, μηδενὸς ἐν δεινωμένῳ Διδ. κω-
 λυεῖν τὰς διώκοντας, ἅπαν ὁ * βέλεται
 Διδ. εἶναι τὰς Φόβουσι τοῖς δὲ * μέ-
 νουσιν ἀδῆλῳ ὁ θάνατος ἀμυνομένοις. οἱ
 ἄλλοι γὰρ πεπεισμένοι τυγχάνουσιν ἐν τῇς
 περὶ αἵματι, ὡς Φόβουσι μὲν αἰσχυρῶς ἀπο-
 λύνται, μένοντες δὲ ὀκλεῶς τεθνήσκοντα.
 καὶ χείρονα αἰετὰ περὶ δὴ λῳ ἐκ τῆς κατὰ
 λιπὲν πᾶσι τῇς, ἢ ἐκ τῆς φυλάττειν, ἅ-
 ριστοι κατὰ τὰς κινδυνεύουσιν ἀνδρες ἐξέτασσον-
 τα. διόπερ ἀγαθὸν μὲν εἰ πάντας ἔσως
 ἔχειν γνώμης πᾶσι στρατηγῶς, ἐπειτοί γε
 ὡς πλείους, ἢ γὰρ παντελεῖς * περὶ ἐπιή-
 σουσι νίκας, ἢ μικροῖς ἐλαττώμασι περὶ ἐ-
 πεσον. τῶν δὲ ἐκ περὶ λήψεως, ἔπειν ἢ
 συμβαλεῖν, ὀππαικμένων τοῖς στρατηγῶς
 αἱ παρ' αὐτὸν * τὸν τῆς μάχης κηρὸν
 ὀππαικοῖσι καὶ ἀνιστρατηγῶς, ἐστὶν ὅτι καὶ
 πλείους καὶ θαυμασιώτεροι γίγνοντα, τῆς
 εἰς πᾶσι στρατηγικῶν ἐμπειρίαν ἡσυχάζουσιν,
 ἅς οὐκ ἐστὶν ὀππαικῶν ἢ περὶ ἐκλεῦσθαι.
 ὡς περὶ γὰρ οἱ κυβερνήται περὶ μὲν τὸν πᾶν
 ἐκ λιμένων ἀνάγοντα πᾶσι ἐξηρημένοι
 τὰ κατὰ πᾶσι ναῦν, ἐπειδὴν δὲ ἐμπέση
 χειμῶν, ἔχ' ὁ βέλοντα πᾶσι, ἀλλ' ὁ
 ἀναγκάζοντα, πολλὰ καὶ περὶ * τὸν
 ἀπὸ τῆς τύχης * ἐπείγοντα κινδύνων, ἐυ-
 πτόλμως περὶ βαλλόμενοι, καὶ ἐ τὴν ἀπὸ
 τῆς μελέτης ὀππαικόμενοι μνήμῃ,
 ἀλλὰ

audacia est, dando operam ut sui inco-
 lumes feruentur, hostiumque strages
 fiat, quàm ignavia & quies, quando
 manifestum est & nihil audentem o-
 mnino tandem periturum. Nec solum
 in iis locis in quibus salus una fugi-
 entibus est, salutem sperare nullam;
 sed vbicunque & in quibusbilibet præ-
 liis, accuratâ oratione milites suos
 doceat Imperator fugientibus quidem
 certissimum imminere interitum,
 quando scilicet feruidi pro arbitrio
 inhærebunt hostes, & nemine repu-
 gnante terga dantes, quocunque li-
 buerit compellent: in gradu verò ma-
 nentibus, fortiterque pugnantibus,
 spem aliquam salutis superesse. Et
 enim si in iis rebus persuasi sint, tur-
 pissimum fugientibus perferendum
 esse exitium, resistentibus verò glo-
 riosam mortem oppetendam, sem-
 perque ordine deserto plus dari detri-
 menti, quàm seruato, erunt in suscipi-
 endis adeundisque periculis fortissimi
 constantissimique. Optimè itaque se-
 gesserit Imperator si milites suos fece-
 rit, ista ut omnes aut permulti sibi
 persuadeant. tunc enim aut absolu-
 tissimam victoriam reportabunt, aut
 non nisi in leues incident calamitates.
 Cum autem rerum varias facies ante
 conflictum animo præcepit, apprimè
 Imperatoriam artem callens, permul-
 tas ac mirabiles in ipso pugnae momē-
 topugnandi repugnandique artes re-
 perit, quæ singillatim prouideri aut
 præmonstrari minimè possunt. Quæ
 admodum enim gubernatores omnia
 nauigio instruenda vtilia parant prius-
 quàm portu soluentes euehantur, co-
 ortâ vero in alto tempestate, iam non
 quæ volunt, sed quæ necessitas cogit,
 faciunt, & multa sæpe dubij euentus
 audacter adeunt pericula, nec ad artis
 peritiâ; suæ memoriam conatus suos

referūt, sed ad necessaria pro temporis ratione auxilia: Sic Imperatores copias quoque suas, vt rebus bene gerendis vsui sibi fore putant, iustruūt quidem, ingruente autem belli tempestate quæ varia & improuisa obliiciens discrimina, parata omnia collidere ac euertere solet, coguntur pro rerum præsentium statu, ex tempore inuestigare consilia, qualia fortunæ sæua potius necessitas, quàm experientiæ memoria suggerit.

C A P. XXXIII.

NON DEBERE IMPERATOREM
ipsum manus in prælio
conferere.

MR. si quando ipse decertet, caueat diligenter ne sit audacior, aut potius manum omnino cum hoste non conferat. Nam licet præstabilem fortitudinis operâ nauare possit, non tamen tantum suis pugnando proderit, quantum occumbendo oberit. Illius enim prudentia longè anteponenda fortitudini. Nimirum quilibet è populo miles, corporis robore strenuè facere potest, mentis autem prudentiâ bene consulere, haud alius facilè queat. Nam quo modo, si gubernator relicto gubernaculo, nauticis remigum operis se immisceat, nauem in periculo esse contingit: Eodem planè modo si Imperator consilia suis dare negligens, ad militaria munera se transferat, rem vniuersam in maximū adducit discrimen, meliorum enim maiorumque curarū incuriâ, inritum & vanū fiet cum desiderabitur auxiliū.

Et

ἀλλὰ καὶ πλὴν ἐκ τῶν κερῶν βοήθειαν ἔχουσιν οἱ στρατηγοὶ τὰ μὲν διδάσκουσιν ἐκ τῶν παλαιῶν, ὅπως σφίσι νομίζουσι σωθῆναι. ἐπειδὴ δὲ οὗτοῦ πολέμου περὶ χειμῶν, πολλὰ θραύων καὶ πρὸς ἀλλήλων, καὶ περικύβητος ἐπὶ γῶν περὶ αἰσῶν, ἢ τῶν δοπομένων ἐν ὀφθαλμοῖς ὄψας ὁπλίζονται τὰς ἐκ τῶν κερῶν ὁπλινοῖς, αἷς ἢ ἀνάγκῃ τῆς τύχης μάλλον ἢ ἡ μνήμη τῆς ἐμπειρίας ὑποβάλλει.

Κ Ε Φ. λ γ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΤὸΝ ΣΤΡΑΤΗΓὸν αὐτῶν πολέμειν.

Αχάτω δὲ ὁ στρατηγὸς αὐτὸς περὶ μεθέσθαι, ἢ μὴ τολμηρότερον, ἢ καὶ τὸ παρῶν ἀπεχέσθαι * τῷ τοῖς πολέμοις εἰς χεῖρας ἵεναι. Ἐὰν γὰρ καὶ κατὰ τὴν ἀγῶνιν ὑπερβλήτον ἀνδρείαν εἰσηνέγκατο, τοῦτον ἐδενώφελος διδάσκει στρατεύματα μαχόμεναι, ὅσον δοποθῶν βλάψαι. στρατηγὸς γὰρ γνώμη πλεονέχουσι ῥώμης. σώματι μὲν γὰρ ἀνδρεία δίδωται ἢ μύθος καὶ στρατιώτης διδάσκει. γνώμης δὲ περὶ μεθεία βλεῖται ἢ κρείττον, ὅτι ἀλλῶ. Ὅνπερ δὲ ἂν τρόπον εἰς κυβερνήτης ἀφῆμεν τῶν οἰκῶν, αἱ δὲ τοῖς ναύταις, αὐτὸς * πρὸς τοῖς κινδυνώδεις ἀντιμεταστήσκει σκάφος. τὸ τοιοῦτον στρατηγὸς, εἰ δοποθῶν γνώμη πλεονέχουσι, ὁπλίζονται τὰς στρατιωτῶν κατὰ δόξαν νομίζουσιν. ἢ γὰρ * ἀμεινόνων ἀκυβερνήτης ἀμέλεια τὰ ἀναγκασιότερα ἀπεκρίνονται πρὸς βοήθειαν. ὁμοίον δὲ καὶ ἐν τῷ στρατηγῷ ἐμπερὶ βαλέσθαι τῇ ἐαυτοῦ ψυχῇ τὸ τῆς συμπίσης, εἰ πείσεται ἢ διωάμεως ἀκηδεῖν.

ἢ γὰρ

δι γὰρ ἐν ᾧ [τῆ σύμπαν] ἡ σωτηρία στρα-
 τώματι ἐστίν, ἔτι ἔδεν εἰ περὶ ἡξίετα
 πεφρόνισκε, τὸ πᾶν αἰρήσασθαι συνδραφεύ-
 ραι. καὶ ὁρῶντες ἂν τις αἰνέσασθαι τῆτον, ὡς
 ἀπερακτον στρατηγὸν μᾶλλον ἢ ἀνδρῆον.
 ὁ μὲν γὰρ πολλὰ γνώμη στρατηγήσας,
 δευκεῖ ἡσέπη σεμνυνόμενος ὅτι πᾶς ἀπὸ
 ψυχῆς ὁπρεαγίας. ὅστις δὲ ἔτιως ἀπρό-
 καλός ἐστι, ὡς ἐκ μὴ δὲ μάχης εἰς χεῖρας
 ἔλθοι τῶ πολεμίων, ἔδεν αὐτὸν ἄξιον ἐργασθῆ-
 νομίζην, ὅτι ἀνδρῆς, ἀλλὰ καὶ πολμηρός ἐ-
 στί. ὁθεν ὑποφαίνεται μὲν δὲ τῷ πλῆθει
 τῷ φιλοκίνδυνον, ἵνα πῶν παρορμίας ἐκ-
 καλῆται τῶν στρατιωτῶν, ἀγωνίζεσθαι δὲ
 ἀσφαλέστερον καὶ τοῦ θανάτου μὲν κατα-
 φρονεῖν, εἰπὶ παῖσι τὸ τραχύμα, μηδὲ
 αὐτὸν ἀγόμενον ζῆν, * σωζόμενος δὲ
 πῶν ἰδίαν φυλάττειν ψυχῇ. ἡδὴ γὰρ ἐ-
 πικυδέστερα τὰ τῶν φίλων ὅτι παρὰ στρα-
 τηγὸς ἀποθανῶν ἐμείψεν. οἱ μὲν γὰρ
 πάλαιοντες ἐπανεγέρθησαν τὸ ἀνέπαλον ἀ-
 στρατηγὸν ἰδόντες, οἱ δὲ εὐτυχουῦντες ἐ-
 δυαδύμεσαν, τὸν ἰδίον ἡγεμόνα ζητουῦτες.
 Στρατηγὸς δὲ ἐστὶ, τῷ παρὰ πᾶσι ζεῖσθαι
 πᾶς ἔστι, ὅτι φαίνεται τοῖς κινδυνεύ-
 ουσιν, ἐπαμείναι τὰς ἀνδρίζομένους, ἀπ-
 λῆν τοῖς ἀποδειλιώσιν, πᾶσι καλῶν τὰς
 μέλλοντας, * ἀναπαυροῦν τὴν ἐλπίδα, ἀν-
 τιμεινᾶν εἰ δὲ οἱ λόχον, ἐπαμύνειν τοῖς
 κάμνεσι, προσερχοῦν τὸν κηρὸν, πῶν ὥ-
 ραν. τὸ μέλλον.

pauidósque increpare, cunctantes excitare, imminutis ordinibus milites alios sub-
 stituere, quosdam etiam, si opus sit, traducere, suppetias ferre laborantibus, ac op-
 portunitates, momenta, euentus obseruare.

Et sanè animum suum induxisse cen-
 setur, de re & exercitus totius interitu
 minimè esse sollicitum: quia scilicet
 eius, in quo omnium salus versatur,
 exitium parui facit, omnes quoque
 omnino secum vnà profligari dolo
 malo velle videtur. recteq; quis eum
 culpauerit vt ignauum magis quàm
 strenuum aut fortem. Qui enim multa
 consultò prudentérque imperat, satis
 inlustrem rebus bene gestis adipisce-
 tur adorem. At qui adeo ineptus est,
 vt, nisi manum cum hostibus conse-
 rendo in eorum manus venerit, nihil
 se egregium edidisse existimet, non
 fortis, sed audax & tēcrarius existimari
 debet. Eapropter Imp. auidè se & ala-
 criter pericula suscepturum ostendet
 militibus, vt eorum hoc modo animos
 prouocet; sed ipse vix in certamen ve-
 niat, nec nisi summâ prius adhibita
 diligentia; mortemque tum demum
 despiciere incipiat, cum in periculum
 res suas venire viderit: ita vt, & occisis
 copiis superstes esse nolit, iisq; saluis,
 saluus quoque & sospes esse velit. Sepe-
 numero enim gloriosam cetera victo-
 riam mors Imperatoris valdè afflixit;
 quique iam ferè prostrati fugatique
 erant, hostem sine Imperatore esse
 cernentes, reciperatis paulatim animis
 consurrexerunt in prœlia fortiores:
 qui verò feliciter pugnauerāt, animos
 abiecerunt, nimio Imperatoris inter-
 fecti desiderio anxij. Illud præcipuum
 Imperatoris officiū est, ordines singu-
 los obequitare, adesse periclitantibus,
 gnauos strenuósque claudare, ignauos

Officium

Officium Imperatoris pugnâ diremptâ.

REVOCATO è pugnâ exercitu, primùm quidem DIIs faciat, ludos ac pompas celebret prout temporis feret occasio, vota nuncupet, quæ victoriâ penitus reportatâ se perfoluturum esse spondeat. Deinde milites suos, qui præcellenti virtute in sustinendis periculis sese fortiter gesserunt, honorariis ac legitimis donis adficiat: in eos verò quorum notata malitia fuerit, animaduertat. Tribuantur honores qui maiorum moribus, patriisque institutis ac legibus probati sunt. Ac Imperatores quidem, largiri militibus solent, armaturas, galbeos, prædas & spolia: præficere quosdam quinquaginta militibus, quosdam creare centuriones, quosdam manipulorum, ac ceterorū ordinum legitimos ductores.

CAP. XXXIV.

*PRAEMIA CIVILIA
militi pro virili parte & pro
meritis tribuenda.*

Regariis quidem militibus qui fortiter fecerūt aliquantula in exercitu concedatur auctoritas. Ducib. verò virtute præstantibus, maiores principatus decernantur. Erūt enim & generosis animis magnificentissima præmia, ceterisque qui eadem postea discupient, necessaria ad virtutem incitamenta. Atq; vbi fortibus & bonis honos exhibetur, ignavis verò & nequâ hominibus pœna irrogatur, bonam illic spem fouere exercitū necesse est. Nam isti quidem peccare metuent, illi verò fortiter faciendo gloriam ambitiosè adfectabūt. Præterea victoriam adeptus Imperator non debet singulos tantum quosdam remunerari, sed & toti exercitui periculo-

ΑΝΑΚΑΛΕΣΑΜΕΝΟΣ ΔΙ' ὅτι μάχης, πρῶτον μὲν δοποδίδωται τοῖς θεοῖς θυσίαις, καὶ πομπαῖς, αἷς ὅτι τῷ κερῶν χρηστὰ πάρεσι, τὰ νομιζόμενα χαλεπή-
ρια μετὰ τῷ τοῦ πολέμου παύσειν νικῶν ἐπαγχαλάμεν. Δοποδῶσιν. ἔπειτα τὰς μὲν δέξιν ἐν τοῖς κινδύοις ἐξετάσαντες ἡμάτω δωρεαῖς ἐπὶ αἷς νόμοις, τὰς δὲ κακὰς φανέντας, καταλείτω. ἡμεῖς δὲ ἐσώσαν μὲν καὶ αἱ κτ' * πᾶτεραι, ἐπὶ αὐτοῖς ἐκάστοις νόμιμα. * Στρατηγικῆς δὲ αὐτῶν πανοπλίας, κόσμοι, λαφύρων δώ-
σας, πεντηκονταρχίαι, εκατονταρχίαι, λο-
χαγίαι, τάξεις ἀφηγήσας, καὶ ἄλλαι αἱ κτ' νόμοις παρ' ἐκάστοις ἡγεμονίαι.

ΚΕΦ. λδ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἑΤΕΡΓΕΤΕΙΝ
κτ' τὸ μέτρον ἕνα ἕκαστον τὸν ἀν-
δραγαθὲντα.

Ὅν μὲν ιδιωτῶν τοῖς ἀνδρα-
γαθήσασιν αἱ ἥτις ἐξοσίαι
τῶν δὲ ἡγεμόνων τοῖς δέ-
ξιν, αἱ μείζους ἡγεμο-
νίαι. αὐτῶν γὰρ * αἱ ἀμοιβαὶ
καὶ μεγαλόψυχοι τοῖς ἡδὴ τ' ἡγναῖον ἐρ-
ρασμένοις, περισσοπῶντε ἀναγκῆσαι τοῖς
τῶν αὐτῶν ὅτι θυμῶν. ὅπως δὲ πρὸς μὲν
δοποδίδωται τοῖς ἀγαθοῖς, ἡμεῖς δὲ ἐπα-
ραπέμπεται τῶν κακῶν, ἐνταῦθα καλὰς
ἐλπίδας ἔχειν ἀνάγκη τὸ στρατόπεδον οἱ
μὲν γὰρ ἐφορήθησαν ἀμαρτάνειν, οἱ δὲ ἐ-
φιλοπρήθησαν ἀδραγαθεῖν. Ἐνταῦθα
μὲν τοὶ καὶ ἐνικῶντα μὴ κατ' ἀνδραμόνον
ἀμοιβὰς ἐκρίνειν, ἀλλὰ καὶ τῶν σύμπαντων
rum

πραΐδ' ἡ μάχη τῶν κινδύνων * ὅτι καρπὸν ἀ-
ποδιδόναι τὰ τῶν πολεμίων. Ἐπιτρέπω ὅ-
τις στρατιώτης ἀρπαξέειν, εἰ χάρακον,
ἢ ἀποσκώης, ἢ φρερίαν κυριεύσκειν, * ὅτι ὅ-
τε πόλεως. εἰ μὴ τι μέλλοι παρ' αὐτῆς χρη-
στέρον βελέειν. ὥτως γὰρ ἂν, ἔμαλιστα
μήπω πέλῃ εἰληφότες τοῦ πολέμου,
σωοίσι παρὰ τὸ μέλλοντα, προθυμότερον
ὅτι τὰς μάχας αὐτῶν ἐξιόντων. εἰ μὴ νο-
μίζομεν, τὰς μὲν θηροδίκας κυνῶν δε-
λαῖζειν ἀναγκαῖον εἶναι τοῖς κυνηγοῖς αἶ-
ματι θηρίων, ἔ τοῖς τε συλληφθέντες ζώων
παλαγχοῖς. τοῖς δὲ νικῶσι στρατιώταις,
τὰ τῶν ἡττημένων εἰς περιουσίαν ἢ μάλα δὴ
συμφέρειν ἀποδιδόναι.

Κ Ε Φ. λ ε'.

* ὅτι χρὴ πάντοτε ἐπι-
τρέπειν τὰς ἀρπάζας. ἔ ὅτι πᾶσι σώ-
ματι ἢ χρηρ' ἀρπαξέειν, ἀλλὰ
τὸν στρατηγὸν πιπρά-
σκειν.

Π Ἄς δ' ἀρπαξέας ἔτ' ὅτι πᾶ-
σης μάχης ὅτις ἐπιτρέπειν, ἢ δὲ
ὅτι πάντων. ἀλλ' ὧν μὲν,
ὧν δὲ οὐ. Τῶν δὲ σω-
μάτων ἡκιστα. ταῦτα δὲ
πιπράσκειν τὸν στρατηγὸν, * εἰ δὲ χρη-
μάτων δέοι καὶ δαπάνης κοινῆς καὶ μεγά-
λης, ἔ ὅσα ἄγε' ἔ φέρε', πάντας αὐ-
τὸν ἀναπέμπεσθαι κηρυττέτω. Γνωίη δὲ ἂν
αὐτὸς ἄρ' ἔσται παρὰ τὰς καὶ, ἢτε πάν-
τα δέοι λαμβάνειν, ἢτε ἔκ μέρους, ἢτε
μηδὲν * ἔτυχεν ἢ γὰρ μέν ἐστιν πόλεμος,
καὶ τοῖς κοινοῖς εἶναι χρημάτων δαψίλιναν,
ἔ τοῖς στρατιώταις ὅτις κωλύειν ὠφέλειαν.
ἡ δὲ

sed & toti exercitui periculorum fru-
ctum aliquem ex præda impartiri. Pa-
tietur itaque direptionem fieri, si aut
vallum, aut impedimenta, imò & si
urbem expugnando subegerit: nisi
maior quæpiam utilitas, aut alia ratio
aliud suadeat. quod maximè bello non
adhuc confecto in futuris plerisque
negotiis proderit. Nam spe prædæ pa-
ratiores erunt promptioresque ad
pericula militum animi. Nisi fortè
existimemus, canes quidem venaticos
ferino sanguine, bestiarumque captæ vi-
sceribus esse inescandos; militibus
verò hostium debellatorum prædas ac
partes concedi non oportere.

C A P. XXXV.

*DIREPTIONES NON VBI-
que permittendas. Et hostium cor-
pora non à militibus abripi, sed ab
Imperatore diuendi
debere.*

On tamen in omnibus
bellis quorumlibet ho-
stium possessiones vexa-
ri ac diripi sinat; sed ali-
quando quidem patia-
tur, aliquando verò prohibeat. Hostiū
autem captorum corpora prædæ mi-
litum non relinquat. Illa enim ipse, si
pecuniis ad magnos publicosque sum-
tus indigeat, æquis diuendere pretiis
poterit. Omnia quoque quæ vel abi-
gi, vel auferri poterunt, ut ad sese con-
uehantur, curet. Dignoscat etiam pro
temporum ratione, an omnia, an par-
tem, an omnino nihil retinere debeat.
Nec enim æquum est eum, publicis o-
pibus rebusque bellicis satis amplis,
tantulam militibus utilitatē inuidere

G j.

præfertim cùm ex deuictorum opibus
locorumue vbertate lautiores præberi
possint commoditates.

ἤδη δὲ ὁ πόλεμος τὰς τῶν ἡττημένων πλεονεχίας,
καὶ τὰς τῶν τόπων εὐδαιμονίας αἰὲς
φέλειαι σφίσιν διαφιλέεσθαι γίγνον.

De captiuis.

Durante adhuc bello, captiuos
aduersus quos maximè bellum susce-
ptum est, ne interficiat, etsi aliter fociis
& commilitationibus videatur, ac po-
tissimùm si inter hostes, illi generosi
sint & illustres. Cogitet incertos esse
ac mutabiles fortunæ casus: diuinum
quoque numen ferocibus sæpe suc-
censere. Ex illis autem, aut captos
suorum aliquos qui præcipuè delide-
rabuntur, aut urbem opidumue ali-
quod, æquâ vltro citroque commuta-
tione redimat: aut si his adfentiri ho-
stes nolint, tunc iure ferocem illorum
contumaciâ ferociter ac sauius con-
tundat. Rebus denique bene ac fe-
liciter gestis, superatisque periculis
conuiuia, epulæ, & feriæ militibus
concedantur: vt suauem bello con-
fecto victoriam esse intuentes, viam
rursus ad eam, ardua quæque fortiter
tolerando, sibi faciant.

C A P. XXXVI.

INTERFECTOS IN PROE-
lio sepeliendos esse.

Imperator siue vicerit,
siue victus fuerit, mi-
litum occisorum fune-
ribus & exsequiis pro-
spiciat, neque incuri-
am, vt occasione, aut temporis, aut
loci, aut metus nomine prætexat.
Sancta enim hæc & religiosa circa eos
qui sic abierunt pietas est, eiusque ne-
cessaria inter superstitis demonstratio.

Etenim

Τὰς δὲ ἀχμαλώτας, εἰάν τις πόλεμος
ἔτι * συνεῖδες ἦ, μὴ κτείνεται· μάλιστ' αὖ μὲν
τὰς πρὸς ὧς ἐστὶν ὁ πόλεμος, καὶ ὁ δολή-
ση τοῖς συμμάχοις ἀναιρεῖν ἤκιστα δὲ καὶ τὰς
ἐνδοξοτάτας καὶ λαμπροτάτας πρὸς τοὺς πολε-
μίους· ἐν θυμῷ μὲν τῷ ἀδελφῷ τῆς τύχης,
καὶ τὸ * πάλιν τρόπον τῶν θαιμοῖς φιλοῦν-
τῶν ὡς τὰ πολλὰ νεμεσῶν ἡ ἡνῶν αὐτοῖς ἡ
σωμάτων, ὧν πολλὰς πόνους, ἡ φοβέριον
κρητῆσαι, ἡκανῶς ἀνικατοῦ ἀγματοῦ δὲ,
ἔχει κερμίσασθαι * τῶν φίλων. ἡ τότε μὴ
βελομένων, ἐν δίκῃς εἰς ἴσον ἀμυνέται.
Μετὰ δὲ πᾶσι κατ' ἐξέτασιν καὶ τὰς κινδύ-
νας ὑπὸ τρεπέσθωσαν αὐτοῖς δαχίαι τῇ,
καὶ κλισίαι, καὶ πόνων * αἰεσθῆς ἢ ἐδότες
οἷον πᾶσι ἐπὶ τὰς μαχομένους νικᾶν, *
ὑπομένωσιν τῷ δυνατῇ πάντῃ πρὸ τοῦ
νικᾶν.

Κ Ε Φ. λς'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΑΨΤΕΙΝ ΤΟΥΣ
ἐν πολέμῳ ἀναιρεμένους.

Μποροσάτω δὲ τῆς τῶν γε-
κρῶν κηδείας. μήτε καί-
ρον, μήτ' ὥραν, μήτε
φόβον προφασίζόμενος
ἀντετύχη νικῶν, ἀντεήτ-
τώμενος. Οὐδ' αὖ μὲν γὰρ
καὶ ἡ πρὸς τὰς ἀποικομένους εὐσέβεια· ἀ-
ναγκαστὴ δὲ καὶ ἡ πρὸς τὰς ζῶντας ἀπό-
δξαις.

δειξίς· ἕκαστος γὰρ τῶν στρατιωτῶν ὡς αὐτὸς ἀμελόμενος, εἰ πεισὼν ἔτυχε, παρ' ὀφθαλμοῖς ὄρων τὴν τύχην, ἢ ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος κατὰ μαντιδομένην, ὡς * ἐδὴ αὐτὸς * ἐτεθνήκει παρ' ἡσέμενος, ἐπαχθῶς φέρεται ἀτύμωτον ὕβριν.

Etenim vnusquisque militum sibi ante oculos ponit, eodem modo se, si forte in bello ceciderit, ludibrio despectuique fore, & insepultum se remansurum præfagiens, mortis honore carere, non ferendam putat contumeliam.

De cladibus acceptis sarcientiis.

Εἰ δὲ ἡττῶν ὁρῶν μνησόμενος τὰς ἐκ τῆς μάχης ἀνασωθέντας, ἐφειδόμενος καὶ ῥὺν ἐντα πρὸς μᾶλλον οἰόμενος ἐπανορθώσασθαι τὴν ἐλάττωσιν. εἰσάγει γὰρ ὡς τὰ πολὺ μὲν * ὁπτασίας οἱ στρατῶν ῥαθυμότερον ἐκλύουσιν περὶ τὰς φυλακάς. ἢ γὰρ τῶν πτελῶν κατὰ φρόνησιν, ἀμέλεια σφίσι γίγνεται τῶν εἰκείων· ἔτι τε πολλὰς τὰς ἀτυχήματα πλεονέβλαψεν τῶν δυσυχμάτων. ὁ μὲν γὰρ πεισὼν ἐδιδάχθη, ἢ φυλάξας τὸ μέλλον ἐξ ὧν ἔπαθεν· ὁ δὲ τῶν δυσυχμῶν ἀπὸ τῆς ἐκ τῶν φυλάξεων τὰς ὁπτασίας ἐμαθεν. ἔτι αὖ νικῶν τὴν αὐτὴν ἔχει προσημνησὼν ὑπὲρ τῆς μὴ παθεῖν ἀμελῶν, ὡς * ἀρ' ἐς τὸ δρᾶσαι τὰς ἐχθρὰς ῥαθυμώτας, εἰς τὴν ἑγῆστον. φέρεται γὰρ ὁ κεραιός, ἀσφάλεια προσημνησὼν κατὰ φρόνησιν * ἀκέραιος, ἀπεπιδεχθῆναι τὸ λῆμα.

Κ Ε Φ. Λ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΚΑΙΡΩ
εἰρωῆς μὴ * ἀφύλακτον εἶναι.

Νοχὰς δὲ ποιησάμενος, μὴτ' ἰππιδέσθω, μὴτ' αὐτὸς ἀφύλακτον ἔστω· ἀλλὰ τὸ μὲν ἡσυχον ἐχέτω πρὸς τὰς πολέμους ὡς ἐν εἰρωῇ· τὸ δὲ ἀσφαλὲς εἰς τὸ μὴ παθεῖν ὡς ἐν πολέμῳ. δεῖ γὰρ ὅσα ἀπώθηται ἐν πονδαῖς εἶναι, ἔτε αὐτὸ πρὸς τὴν ἀσέβειαν δρᾶν, ἀλλ' αὐτὸν, ὡς φυλάττειν * τὸ δὲ τῶν πολέμων ὑπὲρ λῆμα.

Si superato fugatoque exercitu sospitum animos solari ac reficere voluerit, occasionem obseruet, detrimētis & cladibus acceptis sarcientiis opportunam. sæpenuero enim re bene gesta incautiores ac remissiores fiunt milites, & aduersarios, quamuis in proximo sint, despiciendo circa res suas negligentes ac nimis securi esse solent. Vnde fit vt res secundæ interdum magis quàm aduersæ noceant. Qui enim aliquando succubuit, pericula in quæ iam incidit aliàs cauere didicit: at qui nullam adhuc calamitatem pertulit, non bene res custodire prosperas edoctus est. nec si superior euadat, tantam adhibebit prudentiam, pericula cauere negligens, quantum adhibuerat, vt hostes incautos & segnes opprimeret. Itaque tempestiuus metus, prudēs securitas est: nimis verò contemptus, temeritas insidiis facilè excipienda.

C A P. XXXVII.

PACIS TEMPORE CVSTODIAS MINIMÈ ESSE NEGLIGENDAS.

Nducias Imp. si fecerit, nullā interim impressiōnem fieri iubcat. Sed nihilo minus custodiis positis sibi caueat. Ac tranquillè & placidè cū hostibus velut in pace degat, prouidè tamen & cautè subitis casib. velut in bello prospiciat.

G ij.

Eum enim nec pacta fœderaꝛue violare, nec impium aliquid moliri ac tentare decet; sed oculatissimum esse, & à subdolis hostium fraudibus discavere: nec enim eorum quibuscum fœdera fanciuntur, penitus explorati animi sunt. Certum quidem Imperatori sit, pietatem colere, & iniuriam hostibus interea temporis nullam inferre; mores tamen illis hostiles, mentemque infidam inesse semper suspicetur. Ita enim in tuto esse poterit; ut etiam pacta violare cupientibus hostibus occasio adimatur. Qui verò acceptæ cladis iniuriam ab dIs vindicandam esse sibi fingunt, religiosa sanè cogitant, at nequaquam tuta, nimisꝛue amentis est, fœdifragos à numine solo vlciscendos sperare, nec ullam periculorum curam sustinere velle: quasi salui ipsi futuri sint, simul ac hostes perfidię poenas luerint. Tunc igitur eorū impietatem experiri oportet, postquam proprię res stabilitę sunt. Qui enim hac vtuntur prudentiā non facilè decipi solent: & manifestam perfidiam hostium, qui iniuriam, si licuisset, intulissent, arguunt.

C A P. XXXIIX

CIVITATES SVBACTAS

ab Imperatore esse benignè &
humaniter accipi-
endas.

Iquę ciuitates Imperatori sese dediderint, comiter ac ciuilitè regendę sunt. Sic enim & alię fortassis ad deditionem adducentur; sperantesque se huiusmodi humanitatis fore participes, in eiusdem ditionem allicientur. Qui verò

ἀδελφοὶ γὰρ αἱ τῶν ἀποσπέντων γνώμῃ. καὶ
τοῖς ποὶ μὲν ἔσω τῷ βέβαιον τῆ μη ἀδική-
σας, ἀλλὰ τὸ ὁσέως. τοῖς δὲ τῆς πολε-
μίας ὑπονοείω τὸ μη πῶς, ἀλλὰ τὸ *
ἀπαχθῆς. ἀσφαλῆς γὰρ * ἔτι καὶ πο-
μῆτης, ὅς ἐδὲ βεληθῆσι τοῖς πολεμίοις
ἐπιθέσθαι τὸν δὲ διυλάσθαι τοῖς ἀπονοήσας
καρὸν ἀγαλείποι. οἱ γὰρ οἱ ἐπὶ τοῖς
θεῖς ποιοῦνται πῶς ὑπὲρ ὧν ἂν πείσων
ἐκδικίαν, εὐσεβῆ μὲν φρονούσιν, ἐμὲν ἀ-
σφαλῆ. καμῖθ γὰρ ἀνὴρ πῶς ἐστιν, ἐλπίδι τέ-
τους τοῖς ἀπονοήσας ἐκτίσθαι δίκας, ἀ-
πονοήτως ἔχειν τοῦ ἐπὶ σφῶν κινδύνου.
ὥστε * αὐτὲς σῶζονται μέλλοντες ἅμα
* τῷ τῆς ἐχθρῆς ἀπολλύσθαι. ἐξ ὧν μετὰ
τῆς * ἰδίων πταγμάτων ἀσφαλείας, πᾶ-
σαν λαμβάνειν τῆς τῶν πολεμίων ἀσεβείας.
ἔτι γὰρ * αὐτοὶ τῆ ἀλλὰ τὸ πομῆτης ὅτι
ἂν πείσων ἐπιβελούμενες, ἀσεβήσας
πεοὶ πολεμίοι τῷ ἐπιχειρήσας, καὶ διοικῆν *
πεποιθέναι, καὶ ἐδωκῆσαν.

Κ Ε Φ. λή.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ * ΤΑ'Σ ΠΡΟΣΑΓΟ-
μένας πόλεις ἐν ἀδείᾳ ἔχειν καὶ
φιλανθρωπία.

Αἱς δὲ προχωρούσας πό-
λεσιν, εἰ γὰρ ἐπιτρέποιεν
αὐτὰς, ἀρξάμεναι φιλαν-
θρωπίας καὶ χρηστῶς ποσ-
φερέσθαι. προσέτι γὰρ
ἂν ἔτι καὶ τὰς ἄλλας. ἡ γὰρ ἐλπίς τέ-
των αὐτῶν τῶν ἀλλὰ τῶν διελείξασθαι, προσέ-
γὰ τῆς πολεμίας ἔτι καὶ ἐχθρῆς ἐχθρῆς.
ὅστις

cum

ὅστις δὲ πικρὸς * ἐνθὺς ἔστω πολεμικὸς πρὸς-
 φέρεται κύριος γινόμενος πρὸς πόλεως, ἢ ἀναρ-
 πάζων, ἢ κτείνων, ἢ κατακόπῃων, ἀλλοτριω-
 πέρας ἀναίρῃσι τὰς ἄλλας πόλεις ὥστε καὶ
 πῶν πόλεμον ὅτι πονοῦν αὐτῷ ἔστιν ἐνικλῶν δύσ-
 ελπιν κατασκάδῃ. ἐδόπερ γὰρ ὡς ἀ-
 παραίτητος ἐστὶν ἡ τῶν ὑποχέρων πρὸς τὰς
 κρατήσαντας ἡμωρία, πᾶν ὅπου ὑπο-
 μένουσι ἔσται, ἔσται παρῇ, ὑπὲρ δὲ μὴ
 ὑπομένειν τὰς πόλεις. * [ἔστιν γὰρ ἔτι
 κατασκάδῃ γυναικας, ὡς φέρεται] ὡν
 μέλλουσι πείσεσθαι κακῶς ἔχοντες. ἢ γὰρ
 προσδοκία τῶν διενῶν ἐκ τῆς καθυφεί-
 ονται πρὸς σφέτερα, διενῶν ἐνέησι φιλοπ-
 μίαν ἐν τοῖς κινδύοις. Καλεπῶν δὲ αἱ
 πρὸς τὰς ἀπεγνωσμένους πᾶσαι μάχης.
 ἔστιν γὰρ χρηστότερον ἐλπίζοντες ἐκ τῆς πα-
 ραχωρεῖν ὡν πέσονται, κινδυνεύοντες αἱ
 ρῆνται μετὰ τῆς πολλὰ δρᾶν, καὶ παρῇ.
 ὅθεν αἱ πολιορκίαι τοιοῖσδε στρατηγοῖς ἀ-
 φροσι, καὶ * πενημένους γίνονται, καὶ πολ-
 λυχρόνοι, * πολλοὶ δὲ ἔσται ἀτελεῖς. ἔχῃ-
 κισα δὲ σφαλερώτεραι καὶ ὅτι κινδύ-
 νοι.

cum primum vrbe aliquā potitus est se-
 se illi acerbū ac molestum exhibet, aut
 ciuium facultates diripiendo, aut ciues
 ipsos interficiendo pulsado ve aliorum
 quoque ciuitatum animos ita abalie-
 nat, vt & bellum perdifficile, & victo-
 riæ spem desperandam præparent.
 Postquam enim perspexerint nullum
 veniæ relictum esse locum, apud eum,
 in cuius ditionem aliā venerunt, om-
 nia prius sustinebunt, facient, ac pati-
 entur quàm in eius potestatem redi-
 gantur: nihilque magis gēerosas men-
 tes erigit, quàm malorum impenden-
 tium metus, & similis alienæ miserix
 perferenda calamitas. Semp̄rque ma-
 lorum post deditionem expectatio,
 obstinatum ac perpugnacem in peri-
 culis animum efficere solet. At cum
 desperatis periculosum & arduum cer-
 tamen est. Cum enim nulla illis rerum
 meliorum spes, etsi hostibus cesserint,
 affulgeat, multis antea cladibus inflit-
 tis, extrema tandem malunt subire
 pericula. Vnde aduersus huiusmodi
 Duces vesanos ac ferocientes, diutur-
 nā esse solent obsidiones; imò saepe in-
 fectæ & inritæ, nec parum interea da-
 mnosæ ac fallaces.

Fidem proditoribus esse seruandam.

Τοῖς ὅτι προσδοκῇ τὰς τε πίσεις ἔσται ἐπ-
 αγγελίας φυλαττέτω, μὴ ἀπὸ τῆς ἐργα-
 νότας, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς ἐσομένης. ἵνα ἐδόπερ
 ὡς * ὁφείλεται σφίσι χάρις ἐλομένοις τῇ
 πολεμίων, ὅτι τῶν αὐτῶν ἐνεργείας τρέ-
 πων. λαμβάνει γὰρ ἡ μάχων * ὁ προσδοκῇ
 διδῶν ἢ * χαρίζεσθαι. διὸ καὶ προσθύμως ἐκεί-
 νειν τὰς ἀμοιβὰς. ἔστι δὲ δικαιοσύνη τῆς ἀδικη-
 θείσης πόλεως ἐστίν, ἀλλὰ στρατηγὸς τὴν αὐτῇ
 πατρίδι.

Proditoribus fides & promissa ab
 Imperatore seruanda sunt: nec confi-
 derandum quales illi antea extiterunt,
 sed quales deinceps futuri sunt; vt post
 quam sibi hostium partes amplecten-
 tibus gratiam haberi perspexerint, a-
 nimos ad ea beneficia cōuertant suos.
 Quisquis enim proditori dat, munus
 accipit potiùs quàm confert. Ideo quæ
 prompta esse debet Imperatoris hac in
 re liberalitas, quippe de hostium pro-
 ditâ ciuitate iudex aut arbiter non est,
 sed patriæ suæ Imperator.

CAP. XXXIX.

IMPERATOREM NOSSE
debere astrorum siderumq; motus.

D'impressiones autem faciendas, vrbesq; per prodicionem noctu inuadendas, inerrantium per noctem supra terras siderum Imperatori peritiam aliquam inesse oportet, aut sepe numerò vanas & inritas struet ille insidias. Nam aliquando proditor teritiam aut quartam, aut aliam quam opportunitam duxerit noctis horam constituit, quâ se portas referaturum, aut custodes ciuitatis iugulaturum, aut hostile intus praesidium inuasurum promittit. Tuncq; de duobus alterum euenit, nempe vt vel praematurè hosti appropinquet, & priusquam proditores parati sint, deprehendatur, reique gerendae consilia impediuntur. vel vt diutius cunctando serior adueniat, & proditores in ipso belli furto comprehensi, ad mortem illicò rapiantur, nihilque ipse perficiat. Itaque conijcere apud se, viamque metiri debet, & quot stadia peruadenda, quotque horarum sit iter: tum ex siderum intuitu emensum iam spatium colligere, quantumq; adhuc conficiendum sit, definire. Id si accuratè perpenderit, commodum tempus nec temerè festinando praeruet, nec diutius commorando elabi patietur Et vix adhuc rumor erit eum aduentare, quando iam in muros fuerit admissus.

At si interdiu mouere exercitum velit, in urbem aliquam constitutâ horâ occultè per prodicionē inuasurus, praemittat equites aliquot, qui obuios quosque intercipient, ne quis se inde ad urbem cursu proripiat, hostesque aduentare significet. sed incautis

ΚΕΦ. ΛΘ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗ-
γόν εν γνώσει ειναι τ' ασρων κινήσεως.

Ρος δε τας ὀπτιθέσας, καὶ τας ἐκ * προσδοσίας νυκτερινὰς κατὰ λήψεις πολεμίων, ὅτε ἄπρον εἶναι δεῖ τῆς ὑπεργαίας καὶ τὴν νύκτα φορέας τ' ἀπλανῶν. ἐπεὶ πολλάκις ἀπεράκις ἔχει τας ὀπτιθέσας. ἐστὶ γὰρ ὅτε συνπτέκναι τις τ' προσδοκῶν τετρίτῳ ἢ τετάρτῳ, * ἢ ὅπως τὴν ἄντης δεκαμρον ὥραν νομίζει τ' νυκτὸς ἀνοίξαι τας πόλεις, ἢ πινὰς κατασφάζειν τ' ὀπτι τ' πόλεως * ἀνιψέσθαι τ' ὀπτιῶν. ἢ * φρεσὶ τ' ἐνδον πολεμίων ὀπτιθήσας. * κ' ἀπιδυεῖν θάπρον συμπερικειν, εἴπερ τῶν ἢ ἔδει * προσπελάσαι τῶν τ' πολεμίων στρατηγῶν, κατὰ φῶρον ἡμέρας, περὶ τῆς προσδοτίας ἐπίμειν εἶναι, καὶ ἔτι δὲ διπλοκλυθῶναι τ' πράξεως. ἢ * ὑπερῆσσαι, τοῖς μὲν προσδοτίας ἡμέρας ἡμέρας θανάτου φῶρα θείσιν, αὐτὸν δὲ μηδὲν τῶν * προσκείμενων ἀνύσαι. Διόπερ χρὴ * τὴν ὁδὸν τεκμαίρομενον, ὅσον ἐξοδεύσαι δεῖ σαιδίων, ἢ τὴν ὥραν στοχαζόμενον ὅσον εἰς πορείαν ἀναλώσῃ, ἢ ἀπὸ τ' ασρων ὁρῶντα πόσον τὸ παρωχηκὸς ἦδη, καὶ τ' διπλοκλυθόμενον μέρος ἔτι ἀκριβῶς συλλογισάμεν, ἢ ἀμῆτε φθάσῃ, μήτε βραδύνη πρὸς αὐτὴν ἦκειν τ' ὥραν ἢ συνπτέγμεν καμροῦ. ἢ ἐπ' προσδοτίας ἀκούεσθαι, καὶ ἐν τῇ εἶναι τ' ταχῶν.

Εἰ δὲ ἡμέρας ἀναθήσας ἄνοι στρατευμα, πόλεις ἐκ προσδοσίας ληψόμεν, καὶ τ' συγκειμένῳ ὥραι τῆς καὶ τ' ὁδὸν ὑποπτιοῖας * ἀπαίτας, προσπεσέλων ἰπῶν, συλλαμβανέτω, μή τις τ' ἐπὶ τ' χώρας φθάσας διπλοκλυθῶν, μενύσῃ τ' ἐφ' ὁδὸν τ' πολεμίων,

μίαν, ἀλλ' αἰφνιδίως ἀφυλάκτοις ἢ ὑπὸ φά-
νεια γίγνηται. Ἐπὶ αὐτῇ μάτῃ ἐπελθόντες δὲ
ἐξαίφνης ἀποσοδοκῆτες χρεὶ, καὶ μὴ καὶ
προδοσίαν μέλλῃ λαμβάνειν, ἀλλ' ἐκ περ-
ρήτεως ἀγωνίζεσθαι μάχης, μὴ ἀναβαλ-
λεσθαι, ἀλλ' ὡς ὅτι μάστιγα φθάσειν ποσο-
δάκοντες, εἴτε φρεσὶ καὶ εἴτε χάραι, εἴτε πό-
λει μάστιγα ἢ ὅταν ὀλιγονοῦναι * ὁκῆ π
φίλιον ἐπ' αὐτῷ, καὶ τ' ἐχθρῶν ἐλαττώμενον.
αἱ γὰρ ἀπὸ ὁσπρητικῶν τ' πολέμων ὑπὸ φάντα-
σιν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ λόγῳ ἐκ πλῆθους τῶν ἐναν-
τίων, καὶ ὡς πρὸς τοὺς ὡς αὐτῶν συνθεωρήσω-
σιν αὐτῶν, καὶ βελεύσασθαι καὶ ἀσφαλεῖσαι
καιρὸν λάβωσι, καὶ μικρὸν ἀναγκάζονται
καὶ φρονεῖν ὥστε ἐπὶ πρῶτα ἔαρχο-
μενα φοβερώτερον τῶν χρονιζομένων εἶναι
δοκῆ, διότι πολλὰ καὶ ἡδὴ ἴναι τῶν ὁδοῦν
τῆς ὑπὸ φανείας καὶ ἀπληξίας οἱ τῶν ἐν-
αντίων, ἢ ταχὺ καὶ ἀκούσας ὑπερβαίνειν, ἢ πλείον
ἐκόντας ὑπὸ ἀγκαστικῇ περσασίμειναι.

ΚΕ Φ. μ.

* ΠΕΡΙ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΣ

Ἡλιορμία δὲ ἐστὶν ἐπὶ τῶν
ἀνδρῶν ὑπὸ τῆς καὶ
ἐπὶ τῆς καὶ ἐπὶ τῆς
μηχανημάτων τῶν
σκαλῶν ἀσφαλῆς μέν-
τοι, καὶ μὴ ἢ τὸν ἀπεσώρα-
τον τὸν πολιορκιζομένων ἐστὶν. πρὸς τῆς καὶ
όμενον, ὅτ' αὖ * οἱ καὶ τῶν καὶ γινώσκῃ,
τηρεῖ μάλιστα τὸ * ἐπὶ τῶν καὶ ὄμεινον γὰρ ἐξω
κινδύων δοκῶν εἶναι, περὶ τῆς τῶν καὶ ὄμεινον
ὅπ' αὖ αὐτῶν ὁδοῦν, ὅτ' ἐν αὐτῇ * τῶν κιν-
δυνῶν ὑπερβαίνειν, ζητῶν φθάνει,
* καὶ πρὸς τῶν καὶ ὅπ' αὖ καὶ τὸν λάβει.
runt, vt lubet, peragunt. At qui se quoque in discrimen vocari cogitant,
pericula effugere, & aliquid contrā struere, si se offerat occasio, annuntur.

cautis improvisus immincat exerci-
tus. Quisquis autem nec opinantes
hostes opprimere volet, etsi non per
proditionem victoriam surrepturus,
sed dictā & denunciata die concerta-
turus, haudquaquam interiectā morā
id agat, sed quā poterit citissimē, in
opidum, aut vallum, aut urbem, im-
petum faciat, praesertimque si militum
numero hostibus inferior sit. Nam
repentini impetus, quique praeter opi-
nionem defubito ingruunt, aduerfa-
riorum copias etiam praestantiores po-
tioresque percellunt. At si per tempus
illis vires tuas circumspicere, de iisq;
deliberare liceat, eas tandem sumtis
animis despiciere ac negligere incipi-
ent. Adeo res quaedam audacibus subi-
tisque incepta principiis, persaepe ma-
iorem incutiunt, quā prolata, terro-
rem. Ideoque nonnulli improviso
hostium aduentu perterriti, aut vo-
lentes sese ditioni illorum ultro subie-
cere, aut nolentes etiam imperatis pa-
rere coacti sunt.

CAP. XL.

DE VRBIVM OBSESSI-
onibus.

Vrbū oppugnatio obfi-
diōque Imperatoriam
virtutem prudentiamq;
vnā cum machinarum
apparatu desiderat. Nō
est autem temerē suscipienda, nec mi-
nus occultare sua consilia obsidentes
debent, quā qui obsidione vrgen-
tur. Quibus enim infidiae fiunt, peri-
culorum quae sibi parantur haud igna-
ri, diligentius illis prospiciunt. qui ve-
rō faciunt infidias, rati se extra peri-
culum esse, quidquid agere decreue-
runt, vt lubet, peragunt. At qui se quoque in discrimen vocari cogitant,
pericula effugere, & aliquid contrā struere, si se offerat occasio, annuntur.

Vrbem

Vrbem igitur aliquam oppugnaturus Imp. exercitum suum fossâ, vallo, custodiisque muniat. Nam obsidentium quidem militum molitiones ab hostibus è muro facile conspici poterunt: obsessi verò obiectis mœnibus tecti, improuisa sæpenuerò eruptione per portas effusi, vel machinis ignem subiciunt, vel militum strages edent, vel denique quidquid tumultus suadebit, audebunt.

CAP. XL I.

INSIDIAS ANTE OB-
sessæ urbis portas collo-
candas.

Ecus si ad portas & ostiola milites disponat Imperator, subitis hostiû excursionibus coercendis: quando erumpentiû impressiones eos qui extra obsident sæpe fallere solent. Nocturnæ autem oppugnationes omnino sunt obsidentibus vitiles. Obsessi enim quæ ab hostibus parentur in tenebris cernere nequeunt, ideoque grauiora & periculosiora esse, quàm reapse sint, existimant. Vnde & tumultus excitantur, quû nemo quid in iis rebus prudentis consilij det, habeat. Imò damnum infectum, iam factum esse plærique putant, nec scire possunt quo modo hostis vrgeat, aut cuiusmodi scalis admotis instet. Quare & seditiones passim, clamoréque, ac trepidationes cum panicis terroribus excitantur.

CAP. XL II.

FALSVM ESSE IN
metu vaticinium.

Metus

διὸ καὶ τὸν πολιορκουῦντα καὶ τὰ φρούρα, καὶ φυλακὰς τὸ ἴδιον ἀσφαλιζέσθαι στρατόπεδον. καὶ γὰρ οἱ μὲν πολιορκεῦντες, οἳ ἂν μέλλωσι πρῶτα εἶναι, ὁρῶνται τοῖς ἀπὸ τῆς πόλεως οἱ δὲ πολιορκούμενοι, πρὸς βλάβην τῶν τοῦ χόρου ἔχοντες, ἀόρατοι πολλὰς ἐκχυθέντες ἀπὸ πυλῶν, ἢ μηχαναῖς ἐπέπτησαν, ἢ σπληνῶτας ἐφόνεύσαν, ἢ ὅ, τι κατὰ χεῖρας σφίσιν εἴη, τῷ ἐποίησαν.

Κ Ε Φ. μ α'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἔΧΕΙΝ ἔΝΕ-
δρας τὸν πολιορκουῦντα πρὸς
τῶν πυλῶν.

Κίσα δὲ ἂν τῶν * τολμήσων, εἰ πρῶτα τὰς πύλας καὶ πυλίστις μικραῖς, λόχους ὁ πολιορκουὼν προκαθίστη στρατηγός, τὰς αἰφνιδίως ἐκδρομαῖς τῶν πόλεων ἀποκαλύσσοντας, ἐπὶ καὶ πολλὰς λάθοιεν ὀπιθήμενοι τοῖς ἐκτὸς. χρήσιμοι δὲ τὰ πολλὰ νύκτωρ τοῖς πολιορκεῖσιν αἱ προσβολαί. τοῖς γὰρ ἔνδον ἐδιωγαμένοις ὁρᾶν τὰ γινόμενα ἀπὸ τῆς σκότητος, δεινότερα δοκεῖ τὰ πρὸς τὸν πόλεον, καὶ πλεονεκτήματα ἀναγκάζον * χαλεπωτέρην ἔχειν, ἢ κατ' ἀλήθειαν ἐνεργεμένων. ὅθεν παραχαί καὶ θόρυβοι γίγνονται, ἐξ ὧν διωγαμένοις σωφρονεῖν ἐν πῖσι τίστοις, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῶν ἐκδρομῶν * γίνεσθαι λεγόντων, ἔθ' * ὅπ' προσβάλλουσιν εἰδέναι διωγαμένων, ἔθ' ὅποιοις κλίμασι. ἀκδρομαὶ δὲ δεῦρο καὶ κείσε, ἔσοαί, ἔθ' ἂν πανικὸν ἔχοντα τὰ φρούρα.

Κ Ε Φ. μ β'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ὅΤΙ ὁ ΦΟΒΟΣ
ψυχῆς μάντις ἐστίν.

ο' γ'

γδ Φόβος, ψαδὴς μάντις,
 ἂ δίδοικε, πῶτα διήσεται
 καὶ γίνεσθαι· καὶ πᾶν τὸ ἐν
 νυκτὶ, καὶ μικρὸν ἢ, φοβε-
 ρώτερον τοῖς πολιορκημένοις.
 Οὐδεὶς γδ ὁ βλέπει λέγῃ, Διὰ τὸ σκοτό, ἢ
 ἀλλὰ πᾶς ὁ ἀκέραιος, καὶ ἐνὸς πᾶς φανέντος ἢ
 * Διοῖν ὅτι τείχεα πολεμίων, τὸ πᾶν ἡ-
 δὴ στρατόμα τῶν τειχῶν ὅτι περικυκλῶνται
 ὁρῶντες, ἀνετράπησαν ἐρήμους καὶ ἀλι-
 πόντες ἐπὶ λῆξιν καὶ πόλεις.

Etus scilicet falsus va-
 tes esse solet, quæq; ti-
 mentur, ea priusquam
 fiant, facta esse credun-
 tur, omniæque vel te-
 uissima maximum incutere solent ob-
 fessis terrorem. Nemo enim ob super-
 fusam noctis caliginem, se aliquid vi-
 disse referre potest: quilibet verò se
 audiuisse ait. Et si fortè vnus & alter
 supra muros hostis apparuit, totum
 iam exercitum urbem inuasisse ex-
 istimant, urbemque & murorum pro-
 pugnacula deferentes, aufugiant.

Imperator suo exemplo milites prouocet.

Εἰ δέ τι Διὰ χειρὸς ὁ στρατηγὸς ἐξε-
 ράσῃται παύσει, κινεῖται πρῶτος αὐ-
 τὸς ὁφθῆναι ποιεῖν. ἢ γὰρ ἔτις ταῖς ἀ-
 πό τῶν κρείττωνων ἀπειλαῖς ἀναγκαζό-
 μεται, τὴ ποιεῖσιν, ὡς ταῖς δὲ τῶν σεμνο-
 τέρων Διὰ τροπῆς. ἰδὼν δέ τις τὸν ἡγεμό-
 να πρῶτον ἐγχειροῦνται, καὶ ὅτι δὲ
 παύσειν ἐμαθεῖν, καὶ μὴ ποιεῖν * ἡδὲ οὕ-
 καὶ ἀπειθεῖν ἐφοβήθη. καὶ οὕτως ἔπ' ὡς
 δὲ ἄλλον ὅτι παύσειν διέτελλε τὸ πλῆθος,
 ἀλλ' ὡς * ὅτι πᾶσι τοῖς ἀπὸ καλέμενον δι-
 τράπη.

Siquid subito confici optet Im-
 perator, primus ipse, manu operi ad-
 motâ, conspiciatur. Nec enim mili-
 tum vulgus adeo potentiorum com-
 minationibus cogitur, atque præstan-
 tium dignitate virorum exemplis ve-
 recundiam pulsantibus. Conspectus
 enim aliquis Ducem suum in re attre-
 ctandâ omnium principem, festinan-
 dum esse animaduertit, cessare eru-
 bescit, imperatisque non parere ve-
 retur: nec iam vt seruus, aut imperio
 subditus, sed commilitonis instar, ad
 opus quoque prouocatus accedit.

De machinis ad oppugnationem.

Πολλῶν δὲ καὶ ποικίλων ὄντων μη-
 χανημάτων πολιορκητηρίων, χρῆσται
 τοῖς καὶ Διὰ αὐτὸν ὁ στρατηγός. Οὐ γὰρ
 ἐπ' ἐμοὶ τὸ λέγειν ὅτι * Διὰ κελύς, ἐλε-
 πόλεις, ἢ συμβόλας, ἢ πύργους, ἢ ὑποτρό-
 χους, ἢ χελώνας, χωστρίδας, ἢ κατὰ πέλτας.

Cum multæ variæque sint obsi-
 dionales machinæ, ijs Imp. vt poterit
 vtatur. Nec enim mei instituti est, do-
 cere adhibendos esse arietes, paran-
 dâsque helepoles, & sambucas, & tur-
 res subiectis rotis ambulatorias, & te-
 studines aggestitias, & catapultas.

Nam pro variis bellorum casibus, proque opibus & facultatibus parari debent: atque ad fabrorum mechanicorum industriam solertiâque pertinent. Sed illud Imperatoriæ prudentiæ est, si machinæ admoventæ sint, certam sceligere loci partem, ubi illis commodè uti milites possint. Nec enim muros machinis admotis vndique cingere facile est, nisi vrbis admodum angustæ. Imperator autem exercitum multifariâ diuidat, & ad quasdam simul murorum partes scilicet erigi iubeat. Sic enim obfessos ad consiliorum inopiam desperationemque rediget. Nam si ceteris murorum partibus derelictis, ad machinarum impetus obtundendos omnes concurrerint, tùm, qui in scalis erunt, nemine prohibente, facilè in muros ascendent. Aut si in varios tributū ordines, opem operâmq; singuli separatim ferre velint, qui machinarum viribus resistere conabuntur, vehementiore illarum impetu discutientur, pugnamque sustinere non poterunt. Imperator igitur strenuum se athletam præbeat, seseque in species varias conformet, huc illucque aduersarios distrahendo fallendoque: vnum interea præcipuè moliatur, ut totum vrbis corpus validâ vi comprehensum, euertere tandem ac supplantare possit.

τῆς γὰρ τῶν πολεμουμένων τύχης, καὶ πλεονεξίας, καὶ δυνάμεως ἴσθαι πάντα, καὶ τοῖς τῶν ἐπιμένων ἀρχιπικτοῖων ἐπινοίας εἰς τῆς ὀργανικῆς κατασκευῆς. Στρατηγὸς δὲ ἰδίᾳς ἀρχινοίας ἔργον τοῖνδε ἂν εἴη, εἴ γε βέλτοις προσάλλειν μηχανάς, καὶ ἐν μὲν ἀποκρήσθαι μέρος τῆς ἐργῆς αὐτοῖς· ὅδε γὰρ ἄλλοι ἂν ἦεν * ἀποκρήσθαι κύκλῳ πάντι τῶν τεύχεων * περὶ εἶναι μηχαναῖς, εἰ μὴ πάνυ μικρὰ πόλιν εἴη. εἰς πολλὰ δὲ τμήματα διελών τὸ σπράττωμα, καὶ τὰ ἄλλα τῶν τεύχεων μέρη κελύετω τὰς κλίμακας προσφέρειν· ὅπως γὰρ εἰς ἀμφοτέρωθεν οἱ πολιορκούμενοι πολλὰ ἐμπέπησιν. ἄντε γὰρ ἀμελήσαντες τῶν ἄλλων μερῶν τῶν τεύχεων, ἐπὶ τῆς προσβολῆς τῶν μηχανῶν ἀμύνωσιν, ἅπαντες οἱ κατὰ τὰς κλίμακας, μηδενὸς ἀποκαλύοντες, ῥαδίως ἐπιβαίνουσι τῶν τεύχεων. ἄντε διελόντες σφᾶς αὐτὰς ἐπὶ τῇ βοήθῳ καὶ μέρη σφοδρότερας ἐνεργείας γιγνομένης καὶ τὰς ἐμβολὰς τῶν ὀργάνων οἱ καταλειφθέντες ὦδε μάχεσθαι, τέτοις ἀδωατήσασιν τὸ ἐπιφερόμενον καὶ τὸ ἀποκρήσθαι. Διόπερ ἀγαθὸν παλαιστῶν προσδεικνύειν μὲν * σπράττω εἰς πολλὰ μέρη δὲ ἐπιπῶντα ἐπὶ σφάλλοντα δεῦρο καὶ εἰσεσθαι πρὸς πολλὰ τὰς ἀντιπάλους, εἰς δὲ ζητεῖν ἐγκρατῶς λαβομένων * ἀναστρέψαι * πᾶν σῶμα τῆς πόλεως.

Quomodo oppugnatio acriter urgendo continuari possit.

Siaut opidum, aut arcem, aut vallum celeriter & in continenti expugnare cupiat, metuatque ne milites suos vires deficiant, ne tamen pugnam ullam intermissionem fieri velit, copias suas in agmina certa diuidat, prout hostium & vrbis habitâ ratione

Εἰ δὲ ἐν τείχεσι * σπράττω ἕως ἐξελεῖν φέρειον, ἢ πόλιν, ἢ χάρακα, καὶ αὐτὰ κάμνοι ἢ δυνάμεις μηδὲ μίαν ὥραν ἀποσῆναι βελομένῳ τῶν ἐρυμάτων, εἰς τμήματα διελών τὸ σπράττωμα, ὅτ' ἂν ἱκανὰ εἶναι δοκῇ κατὰ πᾶσι ἀναλογίαν τοῦ πλεόνους,

πλήθους, καὶ κατὰ τὸ μέγεθος τῆς πολιορκυμένης πόλεως, νυκτὸς δὲ ξάμενος δίδυς, τῷ μὲν πρώτῳ προσβάλλεται τάγματι, τῷ δὲ ἑτέρῳ κελύσας ἐφεδρῶς ἐκείνῳ εἶναι, τῷ δὲ τρίτῳ καὶ πειράσας, καὶ εἰ τύχοι πέμπτον ὄν, ὡς γέλλεται τρέπειν κατὰ κοῖτον. εἴπε ὅταν τῷ πρώτῳ κατὰ πειράσας ἴναι χρόνον, τέτους μὲν ἀνακαλεσάμενος διποπεμπέτω κοιμησμένους, σημαίνετω δὲ τῷ δὲ ἑτέρῳ προσέειναι τὰ χάρακον. ὁ δὲ ἐτερεῖται τὰ γματάρχης ἀναστήσας ἐν τέτῳ, καθ' ὅσον ζέτω τ' ὑφ' ἑαυτὸν ἔγγραμα. καὶ μετὰ τὸ τὰς διὰ πέρους τ' ἴστω ὥραν τοῖς πρώτοις ἀγωνίζεσθαι, ἄξει τ' ἐτερεῖον, κοιμάσθαι δὲ τ' δὲ ὑπερὸν μετὰ τῶν δὲ αὐτὸ τὸ τέταρτον. εἴτα ἐξῆς τὸ πέμπτον ἐν μέρει τ' στρατιωτῶν ἀναπαυομένων, ὁμοίως δὲ ὅπως ἀπὸ πύσης τ' ἡμέρας, οἱ πρώτοι [τῇ νυκτὶ προσβάλλοντες, ὥσπερ περὶ τῇ] πάλιν προσαγόντων, εἴτ' ὥρας, εἰ μὲν ἐξ ἑῶν γματὰ διὰ κινδυνώσαντες. εἰ δὲ πέντε, διὲν ἐπὶ μὲν κρὸν ὅπως ἐν πέντε. εἰ δὲ * τέταρα, τρεῖς, * εἰ τρεῖς, τέταρα. ἀπὸ ἵππων δὲ ἵππων οἰσθωσαν ἐξῆς ὅσοι μετ' αὐτὰς, καὶ πάλιν, οἱ μετὰ τέταρα, ἄχρι τῶν πελὸν τῶν ὥστε * κύκλω ἵναι περὶ ἀγέσθαι, τέταρα γὰρ συμβαίνειν, ἀμφοτέρωθεν ἀν γίγνοιτο. Ἐπειὶ ὅσον καὶ νυκτωρ καὶ μετ' ἡμέραν ἀλλήλοις πρὸς ἀλλήλους, καὶ οἱ προσβάλλοντες ἀκμήτες καὶ νεαροὶ, τὰς ἀναπαύσας ἐν μέρει ποιεῖται μὲν μαχοῦν. Τὰς μὲν τοὶ πολιορκυμένους, μηδὲ ἀν πάντων πολλοὶ τυγχάνωσιν, εἰδὼς τῷ αὐτῷ στρατηγῇ ἀντιτάσσεται. τὸ γὰρ κινδυνεύον, καὶ ἀντιπρὸς τῶν ὑπὸν χαρίζεται βέλεται. φοβῶν τὰς δὲ εἰναι * παρ' ὃν ἀναπαύεται χρόνον, ὡς ἀλωσομένης πόλεως ἐρηγῶρεν.

fufficere existimabit. Noctu autem producto primo agmine oppugnationem incipiat, iubeatque secundum subsidere, paratumque esse in primi agminis defessi gradum substitui: at tertium & quartum, & quintum, si tot fortè sint agmina, indulgere quicti permittat: atque ita postquam a primo agmine oppugnatio aliquandiu tentata fuerit, reuocet illud & ad somnum capiendum mittat, dato simul signo secundo agmini vt è castris prodeat. Interea temporis tertii ordinis ductor ad arma sumenda suos excitet: Et postquam secundi agminis milites tandiu in oppugnatione permanserint, quandiu primi, ducatur agmen tertium, secundum verò ad somnum è pugna recedat: Exinde quartum excitetur, ac deinceps quintum, singulis ita vicissim quiescentibus. Similiter autem exoriente die, qui noctu primi pugnaverunt, primi quoque manè iterum per duas horas, si quidem sex fuerint agmina, pugnatu prodeant: Si quinque, paulò diutius: Si quatuor, per tres horas: Si tria, quatuor horarum spatia oppugnando sustineant: redeuntes à certamine prandeant, & sic deinceps alii vsque ad vltimos, vt ita res in orbem veluti conuertatur. Atque hoc pacto, & noctu & interdiu, absque vlla intermissione, oppugnari ciuitas poterit, ac milites alternis vicibus recreati, validis semper nouisque viribus concertabunt. Nec verò quis putet, obsessos, etsi permulti numero sint, eodem contrà vti posse stratagemate. Nam qui in periculis versantur, ij, ne si permittatur quidem, somno frui velint. Nam metu periculi, etiam quo tempore licet quiescere, veluti vrbe iam iam capiendâ, vigilare coguntur.

Quique oppugnantur, obsidentium copias, quamvis exiguae sint summo studio propulsare nituntur. quotquot verò intra moenia sunt, mentis agitatione anxij, metuunt semper, supremumque exitium, si vel leuiuscula neglexerint, expectant. Ideoque curis atteri necesse est, neque villo temporis momento quiescere, nimisque vigiliis ac laboribus fatigatos ærumnis ita confici, vt res suas deinceps præ infirmitate defendere nequeant coganturque oratores mittere vrbis deditio- nem postulatu-ros.

Ἐπὶ πολιορκέμενον, καὶ ὀλίγον ἢ τὸ πολιορκῆν αὐτὸ πάσῃ παρὰ τὴν περὶ αὐτὴν πᾶν ὅσον ἐντειχιδιὸν ἐστὶ, κεκίνηται· ὅτι ἔστι * μείλλον φοβερώτερον, * ὥς ἐστι τὸ πρὸς μὴ κρὸν ἀμέλειται, ἀπολέμενοι πάντες. ὁ δὲν δεῖ πᾶσα ἀνάγκη τρυχομένους αὐτὰς, καὶ μὴ δὲ μίαν ὥραν ἀνάπαυλιν ἔχοντας, ἀλλὰ καὶ ἀγρυπνίας καὶ πόνους κάμνοντας, ἢ καὶ περὶ τὰ μέλλοντα τεταλαιπωρηκέντας ἀσθενέστερον τοῖς σφετέροις περσιμύειν· ἢ τὰς διηρημένους καὶ τρωαδῶσόντας πρὸς πόλιν ἐκπέμπειν.

Quo pacto Imperator quiescere à laboribus aliquando possit.

Ipse igitur Imperator, inquiet aliquis, ferro vel adamante fusus ac conflatus, solus his rebus semper inuigilet. At non ita sanè serēs habet. Nam aliquando dum ille sese ad breue tempus quieti & somno dederit, interea temporis Ducum aliquis fide ac virtute præstantissimus, qui in militari imperio secundas teneat, exercitui præficiatur.

Αὐτὸς οὐδ' ὀρεγνύμενος, ἵσως φήσει τις, ἐξ ἀδάμαιοις ἢ σιδήρεσι κεκάλυκται, μάστιγι ἀγρυπνίας ἔστω ὅτι τοῖς αὐτοῖς ἔργοις. ἔστι δὲ ἀλλὰ * παρ' ὃν ἀναπαύεται χρόνον, ἔστι δὲ ὀλίγον * ἔστω ἐπὶ τὸν τόπον, ἕνα τῶν ἐν δόξῃ πιστάτων καὶ αὐδριεστάτων ἡγεμόνων, τῶν * καὶ τὰ δάτεα τῆς στρατηγικῆς ἀρχῆς ἔχόντων, ὅπως σφάττω τοῖς ἔργοις.

Loca qua obsessi inaccessa existimant obsidentibus sæpenumerò prodesse.

INTERDUM verò partes vrbis aliqua salebris ac rupibus confractæ, quæque munitiores videntur, muris hominum arte operaque constructis, commodiorem hostibus vrbis capiendæ ansam præbuere. Huiusmodi

Εἴστε δὲ τὰ δοκεῖται μέρη τῆς πόλεως εἶναι κρημνώδη, καὶ πέτραις ἀποτέμνις ὀχυρώματα τῶν ἀπὸ χειρὸς ἀνέστηκτων τειχῶν, ἔδωκε τοῖς πολιορκῆσιν ἀφορμὰς μάλιστα εἰς τὴν νίκην. εἰώθε γὰρ

γαρ πᾶς, ὡς τὰ πολλὰ τὰ πικρὰ τῶν πό-
λεων ὅσα φύσις πιεσθεῖ) τ' ἐρυμνόν, ἀφυ-
λακτικῶδες ἢ κίσει φρονίδι πῶς χρυπῆ-
σαι * στρατιωτῶν. ἐνθα στρατηγὸς ἀρχὸς
ἐνόησεν ὁ * δὴ ποιῆσαι. Ἐνθα τῶν εὐπολ-
μοτάτων πῶς καλέσας ἐπαγγελίας καὶ
πρωίς * ὀλίγους, οἷς ῥᾶον ἅμα βαίνειν, εἴ-
τε δι' αὐτῆς τῆς δυσχερείας, εἴτε διὰ κλι-
μάκων ἐκράτησε τῆς πράξεως. ὑποβάν-
τες γὰρ ἐντὸς τῆς τάχους, ἢ πυλῖδα διέ-
κψαν, πύλιν ἀνέωξαν.

iufmodi enim loca, quasi à naturâ fa-
tis præmunita, nescio quo modo ne-
gligi, & minùs accuratis vigiliis cu-
stodiri solent. Et faciliè tum peritus
Imperator quid faciundum sit exco-
gitabit : atque audacissimorum non-
nullos, tum præmiis, tum pollicitatio-
nibus faciet, vt vel per ardua illa loca
euadant, vel scalis admotis aliquid e-
moliantur, & in mœnia taciti sube-
unt, aut ostium perfringent, aut
portam referabunt.

Quid valeat Tubicinis opera in expugnatione.

Μέγιστον δὲ ἂν ἐνόησεν καὶ τοις ῥιόνδε συνε-
πνεύθην, εἰ καὶ σαλπικῆς οἱ φησὶν αὐτὸς
ὑπὸ τῆς αἰτίας τῆς ἀνιμῆς. ἀκροα-
σα γὰρ πολεμία σάλπιγξ δὸς τειχῶν
ἐν νυκτί, πολλὰ ἐκπλήξιν ὑπὸ φέρει τοῖς
πολιορκημένοις, ὡς ἡδὴ καὶ κράτος ἐαλω-
κόσιν [ὡς τὰς πύλας ἐπὶ τὰς ἐπιλήψεις δὸς
λιπὸν φέρει.] ὅθεν δὴ πᾶς συμβαίνει
γίνεσθαι τοῖς ἐξω στρατιώταις ῥᾶδιαν πύ-
λων πολὺν ἐκκοπήν, καὶ πᾶσι ὑπὸ τῆς τεί-
χεως διὰ τῶν κλιμάκων ἀνάστασιν, ὅθεν
ἐν τῶν πολεμίων ἀπέργοντο ὅπως πᾶς
διωκτὸν ἐν καὶ ἀνὸς σαλπικῆς πόλιν
αἰλῶναι.

Magnoperè quoque profuerit,
hoc etiam vti consilio, nimirum, vt
tubicines vnà cum militibus qui pri-
mi murum inscenderint, attrahan-
tur. Hostili enim tubâ noctu de mœ-
nibus exauditâ, obsessorum animi
insanum percelluntur, quasi iam vi
penitus expugnata sit ciuitas: & sæpe
portas ac propugnacula deferentes
diffugiunt. Vnde obsidentibus mili-
tibus, qui adhuc extra urbem sunt,
facilius est vel portas perfringere, vel
per scalias sese in urbem dirigere, ne-
mine hostium arcente, fierique hoc
modo potest vt vrbs aliqua ab vno &
inermi tubicine capiatur.

Quid debeat agere Imperator in urbem expu- gnatam inuadendo.

Εἰ δὲ δὴ ἴνα ἀκμάζουσιν ὑπὸ τῆς πό-
λεως καὶ δὴ μάταια πόλιν ἐρύωμένω ἐλὼν, εἰς
φόβον ἢ ὑπονοίαν ἤκει, μή ποτε καὶ τὰ γμα-
τα ἔσονται ὑπονοίαν ἢ φόβον ἀμύνουσιν
τῆς

Imperator si urbem aliquam flo-
rentem, & viris viribûsque pollentem
vi ceperit, ac fortè metus aut suspicio
sit, ne ciues collectis hinc inde turbis
conuertant sese, atque irrumpenti-
H iij.

bus obfistant, aut eminentiora loca arcéfue occupent, atque illic repugnando moleftiam aduerfariis exhibere poffint, per præconem edici iubeat; Non occifum iri inermes. Quifquis enim fibi mortem, fi in hoftium potestatem veniat, perferendam effe cogitat, aliquid prius tentare conftituit, & necem alicui, antequàm patiatur, inferre. Et verò ciues aliquando effufos iam per urbem hoftes exegerunt; aut cum hoc minùs perficere potuerunt, in arcem munitiffimam feſe receperunt, & rurfus novos labores & ærumnas ijs creauerunt, & alteram denuò ac diuturniorem moliri oppugnationem coëgerunt: imò & grauibz plerúmque illatis cladibus valdè luétuoſam. At ſi præco, quemadmodum dictum eſt, adhibeatur, conſeſtim omnes, aut certè quàm plurimi, arma abiicient. Nam etſi vnufquiſque cæco impetu ad deſenſionem conſurgere velit, veritus tamen ne alia omnia ſentiat focius, arma quoq; deponere cogetur. Ac licèt omnes id nunquam facere decreuerint, nihilominus, ob ſuſpicionem cuiuſq; ſe in armis ſolum deprehendi metuentis, abiicere ſinguli feſtinant. Nempe ſubita illa temporis, noua conſilia detegi non ſiunt: quique ſoſpites eſſe cupiunt, quandiu nulla ſalutis ſpes commonſtratur, etſi non conſilio, attamen neceſſitate, ad vim repellendam adiguntur: ſimul ac verò tantulam ſalutis ſem ſupereſſe acceperunt, quibus antea inſenſiffimi hoſtes erant, ijs iam ſupplices obuiam vltro procedunt. Atque etiam eadem præconis voce auditâ, qui obſtinato animo arma ſua nunquam deſerere decreuerant, in aliam adducuntur quoque ſententiam. Porro militum in bello mors inſolabiliter lugenda nunquam eſt: eam quippe victoriæ cupiditas intulit. quæ verò victâ iam & captâ

τὴν ὀπίπτην, ἢ τὴν μετῴρων κατὰ λαμ-
βανόμενοι καὶ τὰ ἄκρα τῆς πόλεως, ἐνθεν *
ὡς ἐπὶ νοίον ὅτι πολὺ κακῶσαντες τὰς πο-
λεμίας, κηρυττέτω τὰς ἀνὸπλους μὴ κτείν-
ναι. * ὁ γὰρ ἕκαστος ἐλπίζει ληφθεὶς πε-
νέξασθαι, βέλεται φθάσειν δριάσας, καὶ
πύχων, ἀλλότι καὶ δρᾶν. πολλοὶ τε ἤδη
πολεμίας εἰσπεχυμένους ἐξήλασκον· ἢ μὴ
διωκόμενοι, εἰς ἀκρόπολιν ἐρυμνῶν * κα-
τηλίσθησαν, ἐνθεν αὖθις εἰς πόρον ἐξέλαμ-
πύριον κατεψήσαντο τὰς πολεμίας, ὥς τε
δοῦτέραν ἐπαναμείψασθαι πολιρκίαν, ἢ καὶ
πολυχρονωτέραν, ἐπὶ δὲ ὅτε ἐπαλγε-
τέραν μετὰ πολλῆς πείρας κακῶν. εἰ δὲ
ἀλγεῖται τὸ κήρυγμα, τῶν μὲν ἐπὶ πάν-
τες, ὡς εἰς πόλιν εἰπεῖν, οἱ γὰρ πλείους
τὴν ὅπλων ῥίψουσιν. τῶν τε γὰρ βελεμένων *
δὲ ὀργῆς ἕκαστος εἰς ἀμυναν ἵεναι διεδίδως
τὸν πέλας μὴ ποτὲ ἐχθρῶν πάντα φρο-
νῆν, ῥίπτειν ἀναγκασθήσεται ὥς τε καὶ πάν-
τες βέλωνται τὴν ὅπλων φυλάττειν, ἀλλὰ
τὴν πόλιν ἀλλήλους ὑπὸντοιν, αὐτῶν ἕκαστος
διεδότα μὴ μόνον ὡς πολιρκίαν ληφθεὶς
παύσειν ἀποκρίσθαι. [οἱ γὰρ ὅτι καὶ
καὶ καὶ γινώσκουσιν ὅτι ἐὼς φανερόν γί-
γνεται. οἱ περὶ τοὺς πόλιν σὺν ὅπλοις.]
μέχρι μὲν ἐδὲν εἰς ἐλπίδα κεκήρυκται σω-
τηρίας, καὶ μὴ γνώμη, ἀνάγκη τὸ ὅπ-
λον ἀμύνοντα κακόν· ἐπὶ δὲ μὴ μὲν
ἐλπίδα τῶν σὺν ὅπλοις λάβωσιν, ἰκέται λοι-
πὸν ἀντὶ πολεμίων ὑπαλιῶσιν. ἔτις τε ὁ
μὲν κηρύξας, καὶ τὰς τὰ ὅπλων φυλάτ-
την βελομένους, ῥίπτειν ὡς περὶ ἀνάγκη.
Στρατιωτῶν δὲ θάνατος ἐν μάχῃς, ἀ-
παρμυθῆναι. ὁ γὰρ γὰρ νικῶν ἐνεκεν γε-
γονέναι. ἐν ᾧ νίκαις καὶ καταλήψεσι πό-
λεως,

λειων, τοῖς νικῶσιν οἰκτις * ἀφροσύνης *
τὴ μάχῃ ἢ ἀνδρίας μαρτυρεῖν. * εἰ γὰρ
πῶς μνησικακῶς ἔχει τοῖς * ἡττημένοις
ερατηγός, μὴ πρὸς τὸ τοιοῦτόν τι φέρε-
ται βλάβη * ὅτι τὰς ἐντυχάνοντάς μὴ
ὁρῶνς κτείνῃσιν. ὁλοῇ γὰρ βλαβέσεται
μετὰ τῶ ἀκινδύνῃ καὶ ἀμύμῳ ἀνταγώ-
νιστον ἔχοντι καὶ ἀφαιρῆναι τὰς ἐαλωκέ-
τας.

vrbe infertur, etiam victoribus ip-
sis lugenda est: & vecordiam potius
quàm virtutem testatur. Nam et si
deuictorum audaciam ferociamque,
quâ olim obsidioni repugnauerunt,
obliuioni minimè tradiderit Impera-
tor, non ideo tamen victoriæ suæ frau-
dem fieri putet, si obuii quique statim
trucidati nō sint, cū iis deinde capti-
uis, citra periculum, & in ocio, delibe-
rare possit, quam dicere multā debeat.

*Imbelles captiuos remittendos si fame vrbs
premenda sit.*

Εἰ δὲ πῶς καὶ κρείττονι ἀπεγνωκῶς ἐκ-
πύρρησιν εἰς χρόνιον κατὰ βλάβην πολιορκί-
αν, οἰόμενοι * λιμῶ πῶς πόλιν αἰρήσῃ, ἀν-
τα ἂν ἐπὶ τῆς χώρας κατὰ λάβη σώματι,
τέτωνται μὲν ἐρρωμένοι * ἀκμαῖζοντα πῶς
ἡλικίας εἰς ἀμύμῳ πολέμῳ λαβῶν, ὅ, τι
περὶ ἂν αὐτῷ δόξῃ ἀφαιρῆσθαι. γνώμῃ δὲ
ἐκ παλαιά, καὶ ἀσθενῆς ἀνθρώπων καὶ γε-
νηράς τε ἐκὼν εἰς πῶς πόλιν ἀποπεμπέ-
ται. ταῦτα γὰρ ἀχρηστὰ μὲν εἰς τὰς πράξεις
τὰς πρὸς σπουδασμένας, τοῖς δὲ ἐνδόν τῶς
* σποφῆς * σιωπῶν ἀλώσθαι τῶ πόνου, καὶ πολε-
μίων μάχῃ ἢ φίλων ἔχει * τρέπον.

Si ciuitatem obsederit Imperator
quam vi expugnari posse desperet,
diutinā tamen obsidione, tandem
fame ad deditiōnem compelli posse
arbitretur, quotquot fortè captiuos
interceperit valenti corpore & viren-
ti ætate viros bello vtilis, vt ipsi sibi
collibitum erit, excipiat. Muliercu-
las verò, puerulos, & inualidos ac de-
crepitos senes, vtrò in vrbe remit-
tat. Illi enim ad belli munia prorsus
inepti, ciuium suorum citius absu-
ment cibaria, & hostium magis quàm
fociorum munus fungentur.

Qualis esse debeat Imperator partâ victoriâ.

Εἰ δὲ τῷ πάντῃ κατὰ δαίμονα καὶ
νοῦν χωρήσῃ, ὥστε τοῖς ὅλοις ἐπιθεῖναι
τῶ πολέμῳ πράγμασι πέλας, ἔσω μὴ
βαρὺς ἐπὶ πᾶς ἀπεργάσῃ, ἀλλ' ἄφυσ-
τος. μηδὲ τύπον ἀπηνῆ περὶ φέρων,
ἀλλ'

Posteaquam autem omnia feli-
citer & ex animi sententia cesserint, fi-
ne bellicis negotiis imposito, caueat
Imperator, ne ob res secundas ela-
tior aut grauior videatur, sed pla-
cidus sit ac benignus, neue fastum mi-
naci ac truculento vultu præ se ferat-
sed

sed ciuilem atque amabilem beneuolentiam comiter omnibus exhibeat. Illa enim inuidiā ac liuorem gignunt, ista æmulum amorem conciliant. Et Inuidientia quidem mœror est ob res alicuius bene gestas: Æmulatio verò, virtutum, quæ alteri insunt, imitatio. Tantum autem inter vtraque discriminis est, vt Inuidere, sit optare, laudem quam aliquis sibi virtute comparauit, perire: Æmulari verò, parem alicuius laudi gloriam discupere. Itaque vir strenuus, non solum erit patriæ & militarium copiarum Dux præstantissimus, sed & gloriæ, quam egregiis indeptus est facinoribus, sartæ tectæq; conseruandæ, consultissimus Imperator.

ἀλλ' εὐμένειαν προσφιλή. ἐκείνη μὲν γὰρ
φθόνοι ἐγκύνησαν· πῶτα δὲ ζήλον * ἐνε-
πάσπειτο. φθόνος μὲν ἔν ἐστιν ὁδύνη τῇ
τῶς πέλας ἀγαθῶν. ζήλος δὲ μίμησις τῇ
παρ * ἀλλήλοις καλῶν. τοσούτον δὲ τι
διενένοχεν ἀλλήλων, ὥστε τὸ μὲν φθονεῖν,
εὐχλεῖ εἶναι τοῦ καὶ παρ ἄλλω ἢ καλὸν μὴ
εἶναι· τὸ δὲ ζήλου, ὁπιθυμίαν τῆς τῶν
ἴσων κτήσεως. Ἀνὴρ οὖν ἀγαθὸς ὁ μόνον
πατερίδος τὴ καὶ στρατιωτικῆς πολέτης ἄ-
ρις ἡγεμῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς περὶ αὐτὸν
εἰς αἰεὶ εὐδοξίας ἀκινδύνου σὺν ἀνόη-
τῇ στρατηγῷ.

EXPLICIT
STRATEGI-
CVS.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ
ΣΤΡΑΤΗΓΙ-
ΚΟΥ.

65
ΟΥΡΒΙΚΙΟΥ
ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑ.

VRBICII
INVENTVM

Nicolaus Rigaltius P.

NVNC PRIMVM GRÆCE ET
LATINE

IN LVCEM DEDIT.

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF
ART AND
ARCHAEOLOGY
OF THE
CITY OF
BOSTON

RECEIVED
JAN 10 1891
FROM THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
ART AND
ARCHAEOLOGY
OF THE
CITY OF
BOSTON

LECTORI

S.

 NTER ceteros rerum Militarium scriptores, quos mihi Bibliothecæ Medicæ calamo exaratus codex suppeditavit, reperi hanc quoque Urbicij scriptiunculam, quæ Tacticen continet sanè ingeniosam, & pedestribus copijs aduersus equestres opidò vtilem. Eam ego in Latinum sermonem transtuli, & aliquâ etiam parte, datâ suo loco typi tactici figurâ, (nam hæc in libro manu sc, omnino deerat) illustraui; lectiones etiam nonnullas castigavi. De ipso autem Urbicio non est quod dicam; satisque ipse iudicio suo se prodit. Monebo tamen minutulum aliquod fragmentum excusum olim fuisse sub hoc elogio,

I. ij.

οὐρεϊκίς τῶν περὶ τὸ κράτος μα γέγων. Item me nup reha-
buisse à V.Cl. Francisco Pithœo IC^o indicem
scriptorum de re Bellicâ qui in Italiâ adseruan-
tur, in quo huiusmodi fit Orbicij mentio:
οὐρεϊκίς Τεκνικῶν. *Initium post aliquot versus*, τὸ ἀληθ^{ος}
&c. Tantum de Urbicio, Orbicio ve in præsen-
tiâ comperi, Habe illud interim & Vale,

οὐρεϊκίς

περὶ
τῶν
ἐπε-
ρω-
ν
διε-
μπε-
ρῶ-
ν
δυνά-
μει,
res e-

Ὀὐρβικία Πιπτήδωμα.

V R B I C I I I N V E N T V M,

S I V E

Commentum ingeniosum,

*Quo pedites Romani Barbarorum equestres copias
debellare securè possunt.*

Interprete N. R. P.

Ἰ μὲν περὶ τεταγμένας τὰς
ὁρεμάτων παλαιῶν εἰσὶν
ἀνδρῶν * ἐκλεθεῖσθαι περὶ
πραγμάτων μεμελετηκίας
διέχεσθαι τὰς τῶν πολέμιων
περὶ σολαίας. διὸ καὶ ράδιον ὑπὸ αὐτοῖς με-
τασχηματίζεσθαι ὡς ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν.
Ἐπεὶ δὲ οὗτοι ἀνδρώες εἰς ἐκδίκησιν τῶν
ἐχθρῶν πρᾶγμα τῶν θεῶν κινεῖται
ὁ καλὸν καὶ ἡμῶν ἐκδοσέσθαι
διεσπότης ὥρμησε, ἐ συμβαίνει τὰς μὲν
ἐμπείρας τὰς πρᾶγμα τῶν πολέμιων
ἀλλὰ γῆρας· τὰς δὲ νεώτερας ἐν τοῖς κιν-
δυνοῖς μανθάνειν τὰ τῶν πολέμιων περὶ
ῥαν, ἐκ δὲ τῶν ἀνδρῶν ἐκδοσέσθαι
γίνεσθαι

Aria quidem ordinan-
dorum agminum an-
te hac usurpata ratio-
nes, ab antiquis inuen-
ta & excogitata sunt

viris, & militibus hostilium impres-
sionum cohibendarum studiosis tra-
dita. Quare haud difficile illis fuit in
varias ordinum species, quibus aduer-
sari decipi possent, se se transformare.
Nunc verò quando ad Romanas res
vindicanas diuinitus excitatus vi-
ctor inclutus piissimisque Dominus
noster incubuit, accidit quoque istud,
ut rerum quidem usu callidi & ex-
perti, senio ingrauescente deficiant,
iuvenes verò in periculis, hostium vi-

res experiendo addiscant : indeq. illis labore nimio fatigatis ignavia defi-

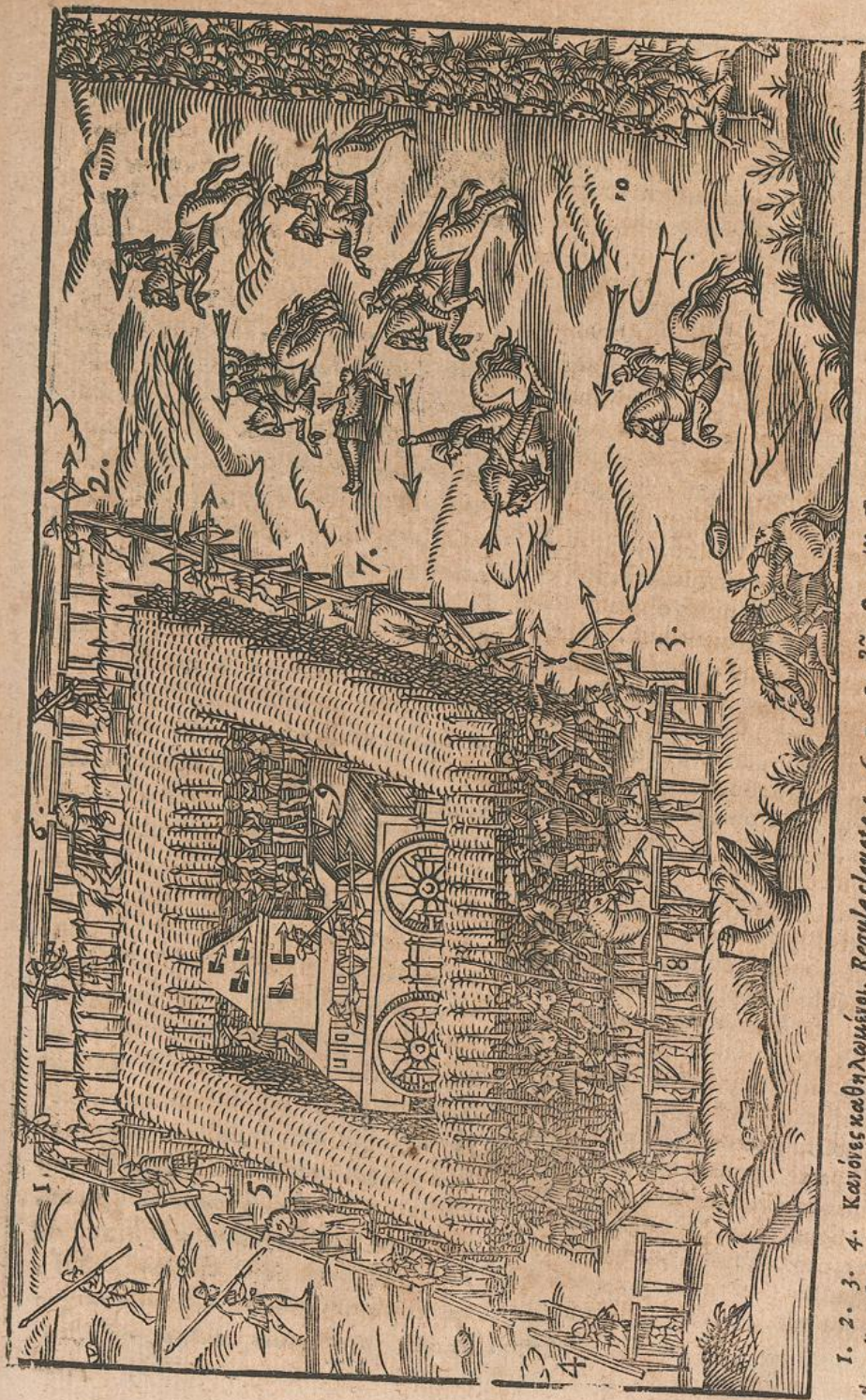
diâque suboritur, formam unam aciei collocanda proponere ausus sum, quæ & militem seruare inuulneratum, hostemque iuxta conficere & opprimere possit, quæque indicta quidem antiquis est, meo verò ingenio excogitata. Et venia, puto, isti dabitur audacia, quæ publicis utilia rebus consilia serenissimo omnium Domino indicare conatur. Nec enim ut de re bellicâ differendi facultatem adroganter mihi tribuam, sed ut officio meo felicissimè subseruiam, hancce figuram aciei, militarium ordinum iuuandorum causâ, exhibere aggredior. Hinc enim illis non parua parabitur utilitas, pedestribus copiis aduersus equestres decertantibus. Erit verò phalangis nomen huic scriptioni adpositum & conueniens.

Castrum progrediens exercitu secundum quadratam figuram instructo, ut patet ex subiectâ descriptione.

γίνεσθαι τοῖς κάμνουσιν, ἐτόλμησα μίας
 πρῆξιν προσθῆναι, τὸν μὲν στρατιώ-
 τῳ φυλάττεσαν ἄτρωτον, τὰς πολεμίας
 δὲ κατεργαζομένῳ μὴ ῥηθεῖσαν μὲν πα-
 ρὰ τῶν παλαιῶν, ὅτι νοηθεῖσαν δὲ παρ' ἐ-
 μοῦ. λογισάμεν ὅτι συγνώμην ἔξει
 παρρησία κρινὸν συμφέρον γνώριζον τῷ
 γαλῶσι πάντων διὰ πότῃ. ἔσθ' ἔτι γὰρ
 ὡς φθίγγεσθαι πρὸς πολέμων κατὰ τὰ ῥῶν,
 ἀλλ' ὡς εὐτυχῇ διαλείαν ἐκπληρῶν, ὅτι
 τῷ προσθῆναι τό, πρῶτον * καὶ τὸ χρησι-
 μὸν τῆς πίξεως ὥρμησαι. Χρησιμεύσθ' δὲ
 μάστιγι τῇ ταύτης ὅφελ' ἔπειθ' ὡς πολε-
 μῶσι πρὸς ἱππέας. ὄνομα δὲ τῆς φάλαγγ-
 γος οἰκῶν τῷ γράμματι.

Κάστρον κινέμενον καὶ πῆλ' ὀργάνων ὀχήματα τῆς
 τῆς στρατιῶν πορείας γιγνομένης ὡς δει-
 κνυσθῇ ἡ ἀποκείμενη πρῆξις.

1. 2. 3. 4. Κανόνες καθολομένοι. Regule clauata. 5. 6. 7. 8. Ζώα βασιλῶν καὶ κανόνες. Iumenta regis onusta. 9.
ἀμαξία βασιλέως. Currus cum ballistis. 10. Equites barbari.

Porte eos qui agminis latera ambulando facient, habere ponē se sequentia iumenta regulis clauatis onusta, & singulis decurijs tres huiusmodi regulas concedi, ita ut iumentum vnum decurijs decem inferuire possit, & aliud deinceps ceteris. Cum verò apparere hostes coeperint illico ad eam latitudinem exilire milites debent, mediāque palis incingere, ad quam vsque tela ex hostili peruenire non poterunt; & palos illos ingētibz clauis cuspidatos, altē in terram offigendo adigere: atque ut patet ex tabellā depictā, exercitum quasi muro circundare, iuniorum militum nonnullis operam strenuē & alacriter nauantibus. Totum autem velocissimē perficietur, si ab quoque latere partes quique suas circumuallent. Et Barbari quidem primā irruptione, siue ut nunc vocant, impetu primo concitati, absque dubio nemine Romanorum vno vulnerato, quotquot in primā illā impressione vrgebunt (solent enim protrudendo se se impellere) equis collapsi Romanorum telis ferientur, & ab suis quoque improvide insequētibus oppressi proculcabitur. Istud etiam ex hac ordinis dispositione vtilitatis eueniet, ut facillimē hostes interfici possint, si in curribz ballistæ habeantur ex quatuor lateribus ferientes, ac potissimum ex illā parte, in quam impetum faciet hostilis exercitus. nam ut in exercitationis figurā patet, qui ballistis tela dirigent, triplo longius, quā hostes iaculabuntur, & in virorum equorumq; corpora missile ferrum infigent. In medio

Eἰ τοῖς ἐκ τῶν πλοῦ-
ρων ὁδύσσιν ἀναλαβέν
ζῶα βαρύνοντα κανό-
νας κατηλωμένους, &
ἐκάστην στρατιωτῶν δεκα-
νίαν ἐξέσιαν ἔχον τριῶν
τοιούτων κανόνων, ὡς τὸ ζῶον τὸ ἐν ὑπορυ-
γεῖν δεκανίαις δέκα, & * ἄλλῃ ἐφεξῆς
ἄλλαις. καὶ ἐπὶ δὲ ἀνὰ προσδοκῆσιν οἱ πο-
λέμιοι, ἐκπηδῶντας στρατιώτας ὅππῃ τὸ σῶ-
τον πλάτῃ περιφράσθαι δὲ τοῖς κανόσι
τῷ μέσῳ, ἐφ' ὅσον & φθάσει τὰ τῶν πο-
λεμίων ἐπικέα βέλη τῆς ἄξιας, & περὶ
ηλουῷ μεγάλοις ἡλοις εἰς βάθῃ τὰς κα-
τακεντρωμένους κανόνας, ἕτως ὡς ἡ γραφὴ
δείκνυσιν. & περὶ ταῖς δὲ ὀλίγων χο-
γῶς τῶν ποικίλων τῶν νεωτέρων τῶν στρα-
τάμα. ἔσται δὲ τὸ πᾶν ἐκκόλως, εἰ ἂν οἱ
καθ' ἐκάστην πλοῦραν τέττα φρονίζοντες
τὸ οἰκῆον περιφράσθαι. καὶ ὅτι μὲν ἡ
πρώτη τῶν βαρύνων περὶ σολῆ, ὃν νυν
ἐμπετον καλῶσι, κατενεχθήσεται δὴλον,
καὶ σὺν ἑσθ' ἐπὶ τυχόν, μὴ πηληγῆται
ρωμαῖς, τὰς δὲ πρώτας τῶν βαρύνων
φρονέοντας, οἷς τὸ περὶ κατελαύναν συνήθεις,
πιστόντας τοῖς ἵπποις, βάλλεσθαι μὲν ὑπὸ
ρώμαϊων, συμπατεῖσθαι δὲ τῶν οἰ-
κείων ἀπροσδοκῆτως ὅππῃ ἐπενεχθέν-
των. ὑπάρξει δὲ τῆς ἄξιας, τὸ ραδίως
φονεῖν τὰς πολεμίας, εἰ ὅππῃ ἀμαξῶν
βαλίστρας ἔχοιεν ἐκ τῶν τεσσάρων πλοῦ-
ρων ἐργαζομένας, & μάστιγα κατ' ἐκεί-
νας & μέγας, καθ' ἃν πολέμιον ὁρμήσοι
σφάτευμα. ὡς γὰρ ἐν γυμνασίαις χήματι,
οἱ μὲν ἐκ τῶν βαλίστρων ἀκοντίζουσιν εἰς
τὸ τετραπλάσιον τῆς ἐκείνων βολῆς,
καὶ σώμασιν ἀνδρῶν, ἢ ἵππων ἐμπήξου-
σι τὸν πεμπόμενον σιδήρον. θεω-
ρηταί

ρηται ἢ τῶ πολέμῳ κατὰ φρονῆς ἔσονται
οἱ ἐν τῷ μέσῳ καὶ τῶ ὅπλῳ ἐσώτες στρατιώ-
ται, ἵνα εἰς ἰδοῖεν τὰς πολέμους ἐξέλαιν δαπο-
βάντας τῶ ἵππων ἀπορῆναι τὰς κανόνας, ἔ-
αὐτοὶ νενδύκτες αὐτὰς καὶ ἀρχολεμένους ἐξ-
ἑπιδρομῶν ἀπορῆναι, εἰς οὐκ ἐάσωσιν
αὐτὰς αἱ βαλίστραι ἀλλὰ * ἀγαγεῖν εἰς
ἐρδύναυ τῶ κανόνων ἀναλήψεως, ἔδδ' ὁ προ-
εμπρεῖς αὐτῶν ὄχλος, δὴ λοντῶν ἐπὶ εἰ συμ-
πίπτουσιν οἱ ἵπποι καὶ τῶ ἡλῶν μένους κίμαινοι,
καθ' ὧν ἂν πρῶτον ἀπὸ τῶν. ἢ ἢ ὁ ὀλί-
γων ἀδρῶν σαγή οἱ δὲν ἐκδεματώσαι τὰς
ἐκτολθεῖν αὐτοῖς πᾶσι χόρην ὁ ὧν τας
πίπτουσιν, τὰς ἢ τῶ μέσῳ ἔξιν ἐχούσας ἀ-
βλαβῆς ἐσώτας, δάσασιν ὧν τα, ἔξιν τὰς
ἡμετέρους ἀναλεξαμένους ἐκ τῶν καὶ πο-
λεμίων ἀπορῆναι ἐκ β. λη, ἔσω τῶ κανόνων
ἐκτεφράγματις σκυλευόμεναι τὰς περὶ ὄν-
τας, ἀπὸ τῶν αὐτῶν τὰς κανόνας ἀφάτως
* ἐν ὁδοὶ πορείας χημῶν, πάλιν διώκιν τὰς
πολέμους, ἔξιν τῶ πορῆναι ἐκ τῶ ἂν ἔθνος πο-
ρῆναι βέλοιντο ἐν τῶ ἵπποις ἐκ τῶν ἐκ-
χοντῶ δυνάμειν. Εἰ ἢ δόξῃ πόνον ἔχει τῶ κα-
ταπηνύναι τὰς κανόνας λορισώμεθα πᾶσι
ἀκινδύων ἐξ αὐτῶν ἀσφάλεια. τῶ τῶ στρατῶ
ἐν θυμῶν τῶ ἐν θυμῶν νίκην, πᾶσι καὶ αὐτοῖς
ἢ τῶ πολέμου ἐξίῃσιν δαπορῆναι, μηδὲν
τῶν ἀγαθῶν περὶ φαίνοντα, βασιλεὺς πα-
πυλαιῶν, ἀρχολίαι πᾶσι τῶ τῶν κατὰ πη-
ξιν, φουδάτων ἢ * σεδάτων ἐργασίαι. ἢ ἢ οἱ
ἐκ τῶν αὐτῶν ἐκ τῶν περὶ φαίνοντα ἀμάξαις,
αἱ ἐπὶ ῥάδιον ἀναλῶσαι τῶν καὶ τῶ πυρὶ. Εἰ
ἐν τῶ τῶ πόνον ἔχει, ἀπὸ τῶ δυνάμειν ὁφ-
θῆσιν καὶ κατὰ τῶ πᾶσι τῶ δυνάμειν ἢ
μὴ ἀκαταμάχητον πᾶσι, μὴ τῶ τῶν ἐκ τῶ
πρῶτον ὁππῆσιν, μὴ ἢ ἐν ἐργοῖς ἐκ τῶ ὁφ-
λειαν ἐκ τῶ κατὰ φρονῆς, ὡς τῶ ἀπείρως

tam vtile despiciendis reprimendisq; hostibus consiliū aut cogitatione quis ante hac
precepit, aut opere declaravit, quā ab imperito rei militarishomine nūc primū ostēdi-

medio autem stent in armis specula-
tores, hostiūque impetum confide-
rent, vt si animaduertant quosdam re-
lictis equis palos refigere ac refodere
velle, eos continuo, dum in terram
cernui & occupati sunt, sagittis arce-
ant: quippe nec iis interea palos ocio-
se rimari vel auferre balistæ permit-
tent, nec tota etiam ipsorum protrudensese turba: ac si fortē equi conciderint, iacebunt oppressi propter cla-
uos à quibus primum impediti fue-
rant. Posteaquam igitur paucorum
viroꝝ armatā manu exterriti fue-
rint hostes, cernentes sese dum aduer-
sarios insequuntur, occumbere, illos
contra in medio stare incolumes, ter-
ga illico dabunt. Et licebit tunc no-
stris tela ab hostibus intra septorum
regulas coniecta colligere, cadauera
spoliare, canonēsq; ipsos refigere, &
intrepidē quasi si ambulando perge-
rent, rursū hostes persequi, tandē-
que illud perficere, quod gentes illæ,
vires omnes suas in copiis equestri-
bus collocantes, moliebantur. At si
laboriosius ac difficilius videtur re-
gulas illas configere, cogitandum erit
tutissimam illinc oriri securitatem,
militum constantiam, certamque vi-
ctoriæ spem. Item alia esse quam-
plurima multo operosiora, longēque
minores bellatoribus præsentia com-
moditates, puta papilionum gestatio-
nes, iisq; destituendis occupationes,
& fossatis siue sedetis circumducen-
dis operationes. Quin & Barbari sese
iunctis curribus muniunt, qui tamen
perfacili arte succendi possunt. Itaq;
cum nihil nisi labore perficiatur, non
est cur auerfetur quispiam huncce co-
natum, qui copias nostras vndiquā-
que præstat inexpugnabiles. Neque

tur. Etenim si Archimedis ars bellicis rebus opem ferre, variâsque ballistas machinari voluerit, vix tutam adeo aut munitam armorum comminisci poterit rationem: nec vlla talis vnquam fuit à præstantissimis artificibus excogitata. Nam si bellicorum arietum impetus, omnemque hostium vim & conatum possit ascellere, multò facilius incompotam indigestamque turbam, manentem profligabit, fugientemque omnino insequetur. Et partibus suis omnibus absoluta erit Archimedis simul & mea scientia, victore inclyto & imperante Rege nostro Anastasio: quando tandem tyrones quoque & imperiti milites exercitationum sine vllò periculo meditationibus despiciere aduersarios adfuescent.

πολέμων ἐκτεθεῖσιν. Εἰ γὰρ Ἀρχιμήδης ἐξηγή-
σῃ τέχνη τοῖς στρατάρμασιν, ἢ τοῖς βαλλίστρας
τεχνησάμεν, τὸ ἀκαταμάχητον ὄπλον καὶ ἐκ
ἀρχολί * * * τηλικούτων ὄπλων. οἷον ἐ-
δεν ἄλλο ὄπλον τοῖς σοφοῖς τέχνης ἴππινε-
νότητι. εἰ γὰρ κερῶν πολεμικῶν προσβο-
λαί, καὶ πᾶσαν ἐχθρῶν διώκον καὶ πέ-
χυνον ἱσχυμένη διώκῃ, ἀποδιδόναι ἐπιζομέ-
νη, πολλὰ πλεονέκτημα * ὅπλον ἴππινε-
νοντα ἀπολέσθαι, φάροντα δὲ μέχρι παν-
τός ἴππιδιώξει. Καὶ πλεία νῦν ἔστι μέγα
Ἀρχιμήδης * καμῶ σοφία, ἵππιν ἔ καλ-
λινίκου καὶ αὐτοκράτορος ἡμῶν βασιλέως
Ἀναστασίου· ὅτε πῶς ἀπείρως ἔχων ὁ στρα-
τιώτης ἐν ἀκινδυνόις μελέταις καταφρο-
νῇ τῶν πολεμικῶν ἐπιδησέτω.

FINIS.

ΤΕΛΟΣ.

VARIÆ LECTIONES
TRIBVS ONOSANDRI MANVSS.
Codicibus collatis excerptæ.

B. F.

NE. QVIS. ONOSANDRVM.
GRÆCE. LEGAT. SI. HAS.
NEGLEGAT.

Designandis Codd. utor his litteris singulariis.

V. M.	} Id est, {	Veteres Membranæ, vel, Vetusta
C. M.		Macrocola.
L. R.		Codex Mediceus, ex Bibliothecâ Reginæ Catharinæ. Liber Recentior.

PAGINA PRIMA.

Σ Τετραγινός] Ita et-
iam legitur in Codi-
ce Mediceo: in libro
recentiore, Στετραγ-
γική. Vide Notas.

Πρέπν.] C. M. πρέπν.
Ούηεάνι.] L. R. Ούεάνι. Nulla huius
mentio in versione Camerarij.

Λελογχῶσιν.] C. M. λογχῶσι. Φησί.]
L. R. σφίσι. Rectè. Θάρρησας.] L. R.
Θάρρησι. Vide Notas. Η τὸ μὲν.] L. R.
ἦ. τ. μ.

PAG. 2. Εἰ ἀ δὲ.] C. M. lacunam
sic habet. εἰ ἀ δὲ Ρωμῆοις Διωάμει καὶ
δὲ ἔργων περὶ ταῦτ' ἐγὼ &c. posterior
tamen lacuna repleta est: sed ab aliâ ma-
nu. Camerarius legisse videtur, εἰ ἀ δὲ
Ρωμῆοις Διωάμει καὶ δὲ ἔργων περὶ ταῦτ'.

K ij.

Nic. Sanguinius ita viderat: Sicaque
Romani virtute ac industria duce,
fortiter atque præclare gessissent, &c.
Vnae utramque Codicis Medicei lacu-
nam implendam censeo: ἐν δὲ ῥωμαῖοι
δυναμει καὶ δὲ ἔργων πρᾶξαιεν. Ἰπε-
ραράντες. Καὶ ἐν δύναν.] In libro re-
centiori deest ἐν.

PAG. 3. ἀπαντῶ γῆρι.] Scribe ex L.R.
ἀ. το γῆρι. πρωτεύον.] C.M. πρωτεύ-
ου. ἀτεγῶ] L.R. corrupta scriptura, ἀπ-
χον. Εὐφύλαξαν τὸ] C.M. & L.R. Φυ-
λάξαντ. recte Δίκαιον ἐμαχίσαν.] C.
M. δι ὧν ἐμαχ. Πά τῃ μοι συνέλεκε.]
L. R. non leg. πάντα: Αυτοκρατορῶσα-
μεν.] Qua deinceps sequuntur usque
ad huc συντάξιν &c. desunt in C. M.:
ὡς οὕτως.] L.R. ὡς οὕτως.]

PAG. 4. ἀπολείπει] L.R. λείπει. Τρυ-
φῶ] L.R. τρυφῶ.

PAG. 5. ὕπερ.] C.M. ὕπερ. ἄτην-
τα.] L.R. ἄγοντα. vera lectio C. M. ἄτ-
την. Ἡ ἐνότημα.] C.M. ἡ ἐνότημα.
ὡς οὕτως.] L.R. περὶ αὐτοῦ. Δ' ἡ αἵρεσις.
L.R. διαίρεσις. Αὐτομάτω.] C.M. αὐτ-
μάτη. τέτα.] L.R. τέτο.

PAG. 6. ἑομνησίου δυνάμενα γρα-
πῆς πρὸς παλῆδα.] Verior & auctior
scriptura ἐξ. L.R. δυνάμενα. γραπῆς
παλῆδες πε. πα. δ. &c. Εἰς αὐτοὺς μόνοις τοῖς
Φαρ.] C.M. ex μόνοις τ. Φ. aptius ad men-
tem Onesandri. ὁ δὲ. L.R. οἱ δὲ. ἐπιή-
σαν.] L.R. ἐπὶ ἡσαν. ἀνέστησαν.] L.R. ἀνέστη-
σαν. Τῶ δύνανται λέγειν.] L.R. τῶ λέ-
γαν δυνατῶν.

PAG. 7. Τὸν δὲ ἐνδοξ.] C.M. τὸ δὲ ἐν
οὐδαίς γδ ἐκῶν.] Deest τὸ ἐκῶν, in L.R.
χείρωνα.] Oportet legendum χείρωνα ex
C.M. & L.R.

χεῖρι.] L.R. χεῖρεται. ὁ δὲ πλεῖστοις.
L.R. πλεῖστοι. ὁ δὲ πλεῖστοις.] L.R. ἀν-
τύχει. ὁ δὲ πλεῖστοις.] Ita etiam habet L.
R. C.M. ὁ δὲ πλεῖστοις. Emendandum
ὁ δὲ πλεῖστοις. τέτοις] L.R. τέτοις.

PAG. 8. Καὶ πρὸς αὐτὸν.] L.R. καὶ πρὸς
αὐτὸν. δέξιστοις] L.R. δέξιστοις.
πρὸς ὅντων.] L.R. πατέρων. Ex Notis co-
pendiarius in V.M. πρὶν. Ἀλλὰ τὰς πρὸς
ὅντων.] L.R. Ἀλλὰ τὰς πε. σφῶν αὐτῶν.
δρῶν καὶ μὴ γῆρι &c.] L.R. σφῶν
δρῶν καὶ μὴ γῆρι. &c. πρὸς ὅντων.
μὲν δὲ τῶν.] Verior lectio C.M. πρὸς
ὅντων μὲν δὲ τῶν ἐκείνων.

Προγόνων.] L.R. πατέρων. Ταλαιπωρό-
τερον.] abest in L.R. C.M. ταλαιπώρον.
ὡς οὕτως.] L.R. ὡς οὕτως. Προγόνων.]
L.R. πατέρων.

PAG. 9. Διαίρεσις.] C.M. διαίρεσις.
Στρατηγὸς ἀγαθὸς &c.] C.M. στρατηγὸς
ὁ ἀγαθὸς, ὁ δὲ γῆρι, ὁ πλεῖστοις. Πρὸς δὲ.
lege ex C.M. & L.R. πρὸς δὲ.

Τῇ πατρὶδι, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐν ὅσῳ
desunt hac verba in L.R. Καὶ τὸν δὲ
κίμασι.] Scribe ex L.R. καὶ τὸν δὲ.
ἐν ὅσῳ.] Lego ἐν ὅσῳ. nec satis
accuratè hunc locum interpretatur Ca-
merarius.

PAG. 10. Ὡς τε δὲ.] L.R. ὥς τε δὲ.
ἐννοήσαι.] C.M. ἐννοήσαι.
Εἰς αὐτὸν.] L.R. πρὸς αὐτὸν.

PAG. 11. Εἰς τὸν.] L.R. ἐπὶ τὸν.
Τὰς ἀξίας τοῖς ἐναντίοις.] Cum V.M.
consentit L.R. sed C.M. habet πῶς ἀ-
ξιαμένοις τὰς ἐναντίας.
τάχας.] C.M. ταίχας.
ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὸς.] C.M. & L.R. ἀδελ-
φὸς καὶ ὄντι.

ἔστι μὲν καὶ ἄλλο.] Turbidè scriptum in
L.R.

L.R. ἔστι μετὰ τοῦ.

Ἐπὶ αὐτῷ.] L.R. . π. αὐτῷ.

PAG. 12. Διαθεῖαι] C.M. Διαθεῖναι. Διμαρτῶν ὁ στρατηγός.] L.R. ἀμαρτῶν ὁ στρατηγός. Implenda lacuna ore C.M. ἀμαρτῶν τὸ θεῖον ὁ στρατῶν νόμοι.] L.R. ὡς οἱ νόμοι.

Διμολυσμαῖ] ἔκ τῃς.] L.R. Διμολυσμα. Ruto sic interpungendum legēdum: πᾶσι, εἰ τις ἡ δημοσία κηλὶς ἡ Διμολυσμα ἐκείνῳ συνέστιν ἀποδιαπομπέμεν.] Ἰνα ἐξέλθῃ.] L.R. ἐξέλθῃ. ἔχοντες ἔκ τῃ σωτήρια.] Imperiti libri in tribus Mss. Cod. hic exarauerant titulum, Περὶ τῆς ἐκ τῇ σωτήρια τὸν λαόν: quem nimis hoc loco ineptum conuerso stilo effodi. nam Onosander in praesentia minimo minus de synthemate aut tessera loquitur.

PAG. 13. Εὐπαθέστεροι.] C.M. εὐπαθέστεραι. L.R. Εὐπαθέστερον. Δραστήριοι.] C.M. δραστήριον. ἰάν τι τοῖς κατέπιν. Hac verba & quae deinceps sequuntur usq. ad καὶ ὁπιστρέψαι &c. desunt in L. R. Παράβοηθείας. C.M. παρὰβοηθείας. βελομένων.] L.R. βελομένοις. πανικὰ καὶ πύας ποίας.] C.M. π. καὶ πύας ποίας. L.R. πανικὰς ποίας ποίας.

PAG. 14. ἔστιν. L.R. εἰσὶν. μέλλων δὲ κρῖναι.] π, κρῖναι deest. C.M. τῷ σύνοπτον.] L.R. τὸ σωόπ. χολῇ.] sic ubique scriptum pro χολῇ. καὶ μὴ πολλῶν ἀνέτω. In C.M. deest μὴ.

PAG. 15. Φηρέτω καὶ καμέτω.] L.M. Φηρέτω, καμέτω, &c. Προαναλητέω.] In ora veteris membrana adscriptū est, καὶ προαναλητέω. Μὴτ' ὅτι τῆς ὑποκός.] Omissa sunt hac verba in L.R. πύας Φιλίαν.] L.R. τ' τελείαν. δὲ

ἰμῶς.] L.R. δὲ ἰμῶς. καὶ δὲ λαμπρῶς.] Ita constanter in tribus Mss. Vide Not. a. παρὰσίαν σφίσιν ἔτιως ἀόκνως. παρὰκαμίζεσι. Emendatior lectio C.M. π. σφ. ἔστις, ἀόκνως παρὰκαμίζεσι.

PAG. 16. Περὶ ὅτι.] C.M. ὅταν. ἄγαν τὸν στρατηγόν.] Lege ex C.M. στρατὸν. δρᾶσαι.] C.M. δρᾶσας. Ἀποκλείου.] C.M. ἀποκλείου. ὅπου δὲ ἂν μέλλοι.] L.R. μέλλῃ. ποιεῖται.] C.M. ποιεῖται.] Scribex L.R. νομῶν. ἢ καὶ καὶ φεδρῶν.] L.R. ἐκ καὶ καὶ φεδρῶν. ἐλῶδη.] C.M. & L.R. ἐλῶδη. Frustra vide Notas.

PAG. 17. Ἐκείνωσε.] In V.M. est ἐκείνωσε. καὶ ὅτι συνεχῶς, &c.] Hic titulus reponi debet in medio praecedentis capituli, ibi, ὅτι δὲ ἂν μέλλοι &c. ὑπαλάσσειν.] C.M. ἀπαλάσσειν. ἐκρήσας.] L.R. ὅτι κρῖναι. ἔτῳ.] L.R. ἐκόντα. Lege ex C.M. ἔτῳ.

Εὐτλμῶτατον.] Religio fuit librario duorum Codicum scripturā immutare. C. M. εὐτολμῶτατον. nisi maius scribere. αἰ καὶ ἡδοναὶ δὲ λελάσσει τῷ κατ' ἡμέραν σωτήρι, τῶς ὁ θυμίας ἀποφθεῖναι ἔτῳ ἀπαλμῶτατον. quod placuisse Camerario videtur. Μακρὰν ἐπέγει.] In ora. C. M. ἐπάγει οἶμαι. ἐκδεδητημένοι.] C.M. ἐκδεδητημένοι. Verior lectio L.R. ἐκδεδητημένοι.

PAG. 18. ἔστιν.] L.R. στρατηγόν. περπε- ram. ἢ μὴ δὲ τ' εἰνῶνεις τ' ἀληθινὸν ἀγώνισμα πείρα.] in Cod. quoz. Mediceo. sed nec inepta L.R. lectio εἰ μ. δ. τ. δ. ε. . α. α. πρᾶ. γυμναζέτω τοῖς δέξις πρόποις.] L.R. γυμναζ. δέξις τοῖς τρέ. Γιγνόμεναι.] L.R. γιγνόμεναι. ὑπ' ὅτι παρὰ γέλωτα πίνπει.] L.R.

καὶ αὐτὸν ἐμπείρω] L. L. ἔ αὐτὰν ἱμ.
Ἰπποκρίτους δὲ ὡς αὖτὰ τὰ ἱερὰ] L. R.
Ἰπποκρίτους τὰ ἱερὰ. Ἰπποκρίτους.]
C. M. ὑποπταμένους. ἀπαγγέλλοντες.]
L. R. ἀπαγγέλον * * . ἐγένετο.] L. R. ἐ γ.
παραμύσει.] L. R. παραμύσει. ὡς ἀν γὰρ π
κρείττον.] *Hinc multa desunt in C. M.*
nempe ad illa vsq; verba pag. 53. ὅτε
τηγὸς τότε ἔσ.

PAG. 26. Τερεήσας] L. R. τερεή-
σας. ἐγκλίσεις] L. R. ἐγκλίσις. ἀλ-
λοιομόρφω.] L. R. ἄλλοι ἰομορφω. παρ-
σημαίνειν.] *Qua sequuntur vsque ad ἐ-*
πειδὴ δὲ, desiderantur in versione Ca-
merarij. καὶ τῆς μὲν σαφῶς.] Emenda
ex L. R. ἔ τῆς μὲν σαφῶς. μενόντων.] L. R.
μενόντων. ἢ τὸ σπείνυμα ἐσθλῆ.] L. R.
ἢ τὸ σπείνυμα ἐσθλῆ. τὸ μὲν περὶ.
Oscitante scripiti in L. R. τὸ μὲν περὶ
δεν. ζυγώζω.] In orá vet. memb. rep-
peri, 28. ζ 28. in L. R. ζωγεία. apta u-
traque lectio. minùs recte vertit Camer.
vide Notas.

PAG. 27. παρῶν.] Scribe παρῶν. L. R.
Οἱ περὶ τῶν] L. R. ὡς περ. ἀπὸ μαχε-
δξ.] L. R. ἀπὸ μαχεδξ. L. R. ὅπ.] L. R. ὅ,
π. περὶ τῶν. *Hinc titulu in suu locu sic re-*
stitui. ὅπ δὲ.] L. R. ὅπως δ. περὶ τῶν
ζ.] Male his verbis prefixus erat titulus
in V. M. ἔ L. R. δι ὧν ἄλλωρον.] L. R. δι
ὧν ἄλλωρον. ὑποπείψαι.] L. R. ὑποπείψ.
Βεβλόμενον ἀπαγγέλλειν. L. R. βεβλόμενον
τὸ ἀπ. ἀνακαταπείν.] L. R. ἀνακαταπείν.

PAG. 28. Φαδῶναι.] Scribe ex L. R.
Φαδῶναι. νομίζω.] L. R. νομίζω.
ἐνφορτίω.] L. R. ἐνφορτίω. τῆς ἐξ ὅ
ἐνλειπόμενης.] L. R. πῶ ἰα. ἐνλειπόμενης.
ἀφικμένους.] L. R. ἀφικμένης.

PAG. 29. Ὁ τερεπὸς τὸν δὲ μὰ-

λιτα τοῖς τερεπὸς ἰλαρὸς καὶ γ. καὶ α.
Φαίνοξ.] C. M. ἔ. 5. τότε μάλιστα τ. 5. καὶ
γ. καὶ α. ἔσοξ. βλέποντες.] *Repono ex aliis*
libb. βλέπει. ὅ. ὡς ἔδενος ὅ. ὅ. δεινῆ.]
Hacomisit Camer. πολλοὶ καὶ ἡπίστησαν.]
L. R. καὶ πολλοὶ. ὑποσημαίνειν δὲ.] in
L. R. deest τὸ δὲ. παρῶν.] L. R. θρα-
σαῖς.

PAG. 30. ὡς μὲν ἐθέλειν τολμᾶν,
ἔ ἔως καταφρονεῖν.] *Hac desunt in*
L. R. Διαπίπτει.] Legendum ex
C. M. Διαπίπτει. ἡναιαίς.] L. R.
ἡναιαίς. ὡς καὶ καὶ.] L. R. ὡς καὶ καὶ
μα. Προσπλήσας.] In Codice Mediceo
ita legitur, περὶ λήσας ἔ in orá libri
ad lacunam implendam --- ομι ---, ut sit
περὶ ομιλήσας. Prior lectio verior. σφί-
σιν ὅπ. τῆς ἰδίας σκηνῆς ἔ περὶ δαλώ-
σας.] Hac in libro recentiore incuria li-
brarij omissa sunt. ἐ καὶ ὁ μὲν δὲ.]
Corruptus hic locus, nec integra sententia
est. Consentiunt tamen libri omnes Mss.
qui penes me. Addidi quadam in versio-
ne ut sensum qualiter qualiter ad verba
Græca quæ supersunt concinnarem. Nam
ἔ Camerarij ἔ Sanguntini interpreta-
tiones non faciunt satis.

PAG. 31. ὡς ἐν κεφαλαίῳ.] C. M.
ὡς κεφαλαίῳ. Κατὰ τῆς ἐν κεφαλαίῳ
ὡς κεφαλαίῳ. Ἰπποκρίτους, ἵνα καὶ.] *Hac omissa*
sunt in L. R. ἔ vers. Camerarij. Codex
Mediceus pro Ἰπποκρίτους habet Ἰπποκρί-
τους: quod forte aptius sit. Edidi ἔ ver-
ti ut est in vet. Memb.

PAG. 32. σφενδονισαῖς.] L. R. σφενδο-
νήτας, κατὰ π.] α. κατὰ π. ἀναπόδα.] L.
R. ἀ. ἀ πόδα, φιλίων. L. R. χιλίων. ἐς ὅ
ψ.] L. R. ἐς ὅψ. περὶ τῶν ἐν τῆς.]
Hi titulus deest in C. M.

PAG. 33. Καὶ δὴ καὶ αὐτὸς.] L.R. Ἐδὴ
 ἑαυτὸς. ὁ χθώδης.] C.M. ὁ χθώδης.
 ἐντὸς τῆς κλόν.] *Ita scriptum in vet. Memb.*
 & Cod. Med. L.R. κόντων. *Vide Notas.*
 περὶ αἵματις.] *Lege, τῶν αἵματις, ex C.M.* ὁ κενώ-
 σαις.] C.M. ὁ κενώσωσιν. Παραδιαζο-
 μέναι.] L.R. παραδιαζομένων. Α' φυλά-
 κτως, ἀπερὶ τὸς τοῖς. &c.] *Rectius in C.*
M. ἀπερὶ τὸς ἀφυλάκτοις τοῖς.
 Ροῖς.] C.M. ρύς.]

PAG. 34. Ὑπὲρ κεφαλῆς.] L.R. Ὑπὲρ κε-
 φαλῆς. ἔως γδ' ἔπον.] C.M. ἔως γδ' ὡς
 ἔπον. Πέσοντα.] L.R. πῆσον.] Ε' πῆ-
 πεις.] C.M. Ὑπὲρ πῆπεις. Συμελαύνων.]
 αὐ. συνελώνοντα.]

PAG. 35. Διεκπεσόντας.] L.R. Διεπε-
 σόντας. Φυλακῆσθαι παθεῖν.] in C.M. *de-*
est τὸ παθεῖν. τῶν περὶ τὸν φάλαγγα.] *Io.*
Camerarius legebat, τῶν ἐχθρῶν φ. vertit
enim, aduersariorum phalangem. apte
ad sensum. eūq. sequi placuit. περὶ τῶν.]
 L.R. περὶ τῶν. Παρακέραια.] αὐ. παρα-
 κέραια. Παρακέραια.] C.M. παρακέραια.
 Εἰ τῶν περὶ τὸν φάλαγγα.] L.R. εἰ τῶν περὶ
 τὸ φάλαγγα. αὐτῶν.] αὐ. αὐτῶν.]

PAG. 36. Βελομένοις.] L.R. βελομέ-
 ναις. ἐναπολήφοντα τὸν περὶ τὸν κύκλῳ.]
 C.M. ἐναπολείφοντα περὶ τὸν κύκλῳ.
 περὶ τὸν ἀντικείμενον.] L.R. περὶ τὸν αὐτὸς
 τακτικόν. τοῖς μὲν δὲ οὖν.] *Scribe ex C.M.*
 & L.R. τῶν μὲν δὲ οὖν. τῶν δὲ ἐν.] L.R. τὸ
 δὲ ἐν. Ἐστῶ.] L.R. ἔστῶ. Ἐστῶ.]
 L.R. ἔστῶ. Ἐστῶ.] in ora L.R.
 36. ἐστῶ. frustra. Ἐστῶ δὲ δὴ μέναι.]
Ita V.M. & C.M. Contra verò liber Re-
centior. ἐστῶ μὲν. quo modo legebat Ca-
merarius. sed pugnante secum sensu. κα-
ταπεπληγμένων.] C.M. καταπεπληγμένων.

PAG. 37. Λύσαντες πὸς τὰς ὁπλίσκων.

τα.] L.R. λύ. τῶν ὁπλίσκων.] *περὶ τῶν*
ἔχων.] Deest hic titulus in C.M. Duplex
autem est in V.M. quemadmodum edidi.
 οὐκ ὀλίγον.] ὀλίγον. τῆς αὐτῆς πράξεως.]
 C.M. πράξεως. Συμβάλλει.] C.M. συμ-
 βάλλει. L.R. συμβάλλει.
 καθυστερεῖ.] L.R. καθυστερεῖ.

PAG. 38. Πέσοντα.] L.R. πῆσοντα.
 Ὑπὲρ κεφαλῆς.] L.R. Ὑπὲρ κεφαλῆς. τὸν
 σύσημανύκτωρ ὁ περὶ τὸν κελεῦσθαι.]
has desunt in C.M. Ἐπικειμέναις.] De-
quitur in C.M. pars alicuius capitis, &
caput ferè integrum, cui titulus, περὶ τῶν
 μετὰ πολλῆς διωάμεως Ὑπὲρ κεφαλῆς
 πολεμίων τῶν χώρας ἡμῶν, τῆς μὲν ἐγ-
 κρυμμάτων τῶν πολεμίων. Non esse Ono-
 sandri, stilus aperte indicat. cuius tamen
 sit nondum mihi liquidò constat. *Vide*
Notas. τοῖς.] L.R. τῶν. Λαβὴ τὸ δὲ ἐξ
 κέραια τῶν πολεμίων, εἰ δὲ Ὑπὲρ κεφαλῆς.]
Desunt ista in L.R. καὶ πῆ πῆ ἀντικείμενον ἢ τῶν
 γινόμενον.] *Desunt etiam hac in L.R. &*
in versione Camerarij. Νῆκ & ὥρρει.]
 L.R. νῆκ & ὥρρει.

τῶν πολλῶν.] in L.R. deest. τὸ τῶν.

PAG. 39. Ὡς θαῦμα.] *Ita uno consen-*
su libris. Camerarius videtur legisse
ὥς θαῦμα. Possit etiam legi θαῦμα: quo
vocabulo ipse utitur pag. 78. φίλοι.]
 L.R. φίλοι. φίλοι.] L.R. φίλοι. φίλοι. πῶ-
 τῶν αὐτὸς ἀρξάμενος φύγῃς.] *In L.R. ini-*
tiū istud erat sequentis capitis. sanè pre-
posterè; & nimis ridicula res est, in fuga
Principem esse imperatorem, ut vertit Io.
Camerarius, vitiosum sequentis exem-
plar. locum tamen ut mendosum nota-
uit asterisco. τῶν πράξεων.] Scribendū ex
 L.R. πράξεων. Εἰ τε τῆς συμβολῆς τινὸς
 πράξεως.] *Emendatius in C.M. ἔτε*

παί. Σπρατηρηαῖς δέ.] *Verior scriptura* L. R. σπρατηρηαῖς ἢ αὐται, πανοπλῖαι εἰς. Ἀνδραγαθήσασιν.] C. M. ἀνδραγαθήμασιν. Αὐται γὰρ ἀμοιβαί.] L. R. αὐται γὰρ αἱ ἀμοιβαί.

PAG. 40. Εἰς επικαρπίαν.] *Ita legendum* C. M. *Etsi in V. M. & L. R. legatur.* Ἐπὶ καρδίαν. ὅτι δὲ ἐπὶ πόλεως.] C. M. ὅτι δὲ ἐπὶ π. L. R. ἐπὶ δὲ κ. π. οὐ γὰρ πάντες.] *Hac epigraphe in Veteribus tantum Membranis ei.]* L. ἡ δὲ ἡ. μηθὲν ἔτυχεν.] C. M. μηθὲν ὧν ἔτ. & γέμω.] *Hinc multa desunt in C. M. pro quibus turbide interiecta est bona pars Taciticorum Aeliani.*

PAG. 50. Σωιτὸς.] L. συνεχῶς. πάλιν τρέπον.] L. R. πάλιν τρέπον. Ἀνέσθης.] L. R. ἀνέσθης.

PAG. 51. Ὡς ἐστὶ αὐτὸς ἐπιθναίη.] L. R. ὥς δὲ αὐτὸς πεθναίη. Εὐπραγίας.] *In V. M. est εὐπραγίας. ἀρ. ἐς τὸ.]* *Ita in V. M. Codex Recentior, δεξεν. male.* ἀκρησθ.] L. R. ἀκρησθ. Αὐφύλακτως.] L. R. ἀφύλακ. αὐτὸν πὶ φθάσειν.] *In L. R. deest τὸ π. φυλάττειται τὸ δὲ τῷ εἶ.* L. R. φ. ὑπὸ τ.

PAG. 52. ἀπεχθής.] L. R. ἀπεχθής. ἔτως.] L. R. ἔτ. Ἀνότην ἐστὶ.] *In V. M. vestigium apparet huius etiam scriptura ἀνότητων ἐστίν. ὡς αὐτὸς αὐτὸς.]* L. R. ὡ. αὐτὸς. ἄμα τῷ.] L. R. α. τὸ. πῆς ιδίων.] L. R. πῆς τῶν ιδ. αὐτὸν πὶ ἀφ.] L. R. αὐτὸς πεδ.

PAG. 53. Πικρὸς ὅθως ἐπολεμικός.] L. R. π. ἐπ. δ. οὐθὲν γὰρ.] *Qua his notis [] inclusi, desunt in L. R. & in vers. Camer. πηρωμένοις.]* L. R. πηρωμένοις. C. M. ἡρωμένοις. recte πολοὶ δέ.] C. M. πλὺ δέ.

Εἰφέλεται.] L. R. ὀφέλεται. Ὁ περδοτὴ διδῶς ἢ χαρίζε.] L. R. ἡπ. δ. ἢ. χαρίζεται. *Vittiosè. minimèq. Onofandri mētem adsecutus est Camerarius.*

PAG. 54. Ὡς δὲ τὸν.] *Deest hic tit. in C. M. & L. R.*

περδοσία.] L. R. περδοσίας. Ἡ ὅπως πλὴ.] C. M. ἡ ὅποσιν. Ἀνληπαρατήοντ C. M. ἀνληπαρατήοντων. Ἡ φρεσὶ.] L. R. φρεσὶ. Καπιδυειν.] *Scribe ex L. R. καπιδυοῖν περσσελάσασα.* L. R. περσσερῆς. ὑσερήσων.] L. R. ὑσερήσων. περκειμένων.] L. R. περκειμένων. γρηπλὺ ὁδόν.] C. M. γρηπλὺ τ. ὅ. ἵποπλήσις.] *In L. R. deest τὸ ἀπαντας.*

PAG. 55. L. R. δὲ καὶ.

Περ πολιορκίας.] *Deest hic tit. in C. M. & L. R. & vers. Camer. ὅταν οἱ κακῆ.]* C. M. ὅταν οἱ κακῆ. L. R. ὅταν ὁ, π. κακῆ. Εἰς περσσελεύμενον.] *Lege ex C. M. ἡ περσσελεύον. ὅποτ' ἂν αὐτῷ δόξῃ, ὅδ' ἐν αὐτῷ τῷ κινδυνῷ ἐν ἀρχῶν.]* L. R. ὅποτ' ἂν αὐτὸ δ. ὅδ' ἐν αὐτῷ τὸ κινδυνεύον ὑ. Ζητεῖ φθάσαι.] C. M. ζ. φθάσαι.

PAG. 56. Περ τῆς.] *Deest hic titulus in L. R.*

τολμήσασιν.] L. R. τολμήσιν. & δρωμένων.] *Quae deinceps sequuntur usque ad ἐδ' ὅποις, desunt in L. R. & vers. Camerarij. Περ τῆς ὅτι.]* *Hic titulus abest à V. M. & C. M.*

PAG. 57. ἡ δυοῖν.] V. M. δυοῖν. Ἡ δέωδη.] L. R. ἡ δέωδη. ὅτι δέω κερῆς.] τὸ δέω deest in L. R. nec satis hic facit Camerarius.

PAG. 58. Ὡς δὲ γὰρ ἄλλ. C.] L. R. ἡ δὲ γ. ἄλλως.

Εὐπορήσας.] L. R. ἀπορήσας. C. M. εὐπορήσας ἐν κ. εἰς.

Ὡς εἰρηναί.]

ἔξεισῆναι.] L.R. ἐξελθῶναι. C.M. ὡς ἐ-
σῆναι.

προσβολὰς. L.R. ὅ C.M. προσβολὰς.
σκόδαζαν.] C.M. σκιάζαν.

ἀνασρέψαι πᾶν.] L.R. ἀνασρέψασθαι π.
C.M. ἀνασρέψαι τὸ πᾶν.

ἀπεύδει.] C.M. ἀπεύδοι.

PAG. 59. Τῇ νυκτὶ προσβάλλοντες, ἔω-
θεν πρῶτοι.] *Desunt hac verba in L.R. ὅ*
versione Camerarij.

δυσῶν.] V.M. δυνῶν.

Εἰ δ' ἐπέτῃρας.] C.M. εἰ δ' ἐπέτῃρας.

εἰ δ' ἐτρέψαν.] C.M. εἰ δ' ἐτρέψαν.

τέτῃρας.] L.R. τέτῃρας.

ὥς κύκλω.] L. κύκλον.

παρ' ὧν.] V.M. ὅ C.M. παρὸν.

PAG. 60. ὅτι καὶ τὸ μέλλον.] C.M. ὅτι καὶ
μέλλον.

ὥς εἰ.] L. ὥς εἰ.

αὐτοῖς ἔργοις.] *Quae sequuntur usque ad*
ἐνατῶν, ὅς. pratermissa sunt in vers.

Camer. ἔτ' ὁ δ' ὀλίγ' ὅ.] L.R. ἔτ' ὁ

δ' ὁ λόγ' ὅ. ἔστω.] Desb't in C.M. καὶ

ἔτ' ὁ δεύτερος.] C.M. καὶ ὁ.

PAG. 61. Στρατιωτῶν.] L.R. στρατιῶν.

ὁ δ' ἡ ποιῆσαι.] L.R. ὁ δ' αἰ π. Τιμαῖς ὀλί-
γος.] L.R. π. ὀλίγος. *Ita legebat Came-*

rarius. ὡς εἰς ἄλλας γδ.] C.M. ὡς κατὰ

ἑαυτοὺς. ὥς τῶν πύλων ὅς τῶν ἐπὶ ὀλίγους
δοπολιπόντας φεύγει.] Desiderantur ista

in L.R. ὅ in vers. Camer.

PAG. 62. Ἀντιπίνουιν.] L.R. ἀντεπι-
τίνοιν. C.M. ἀντεπίοιν. ὁ γδ ἑκα-

ς ὅ.] L.R. καὶ γ. ἑ. Κατηλείθησαν.] L.

R. κατηλείθησαν. C.M. κατηλείθησαν.

Βελομένων δ' ὁ γδ ἑκάς ὅ.] L.R. β-

λομένων εἰς ἑκάς ὅ. ὅς.

Οἱ γδ ὁ ξαῖς ὅς.] *desunt in L.R.*

PAG. 63. Αφροσύνης τὸ μάλλον.] L.R.

ἀφροσύνης μάλιστα ἢ ἂν ὅς.

εἰ γδ πῶς.] C.M. εἰ γὰρ τι.

ἡττημένοις.] L.R. ἡττημένοις.

Τὰς σφοδράς.] *Emenda. ex C.M. τὰς σφο-*
δράς.

συναναλώσθ.] L.R. συναναλώσθ.

τρεῖς πόν.] τρεῖς πόν. L.R.

PAG. 64. ἐνεπαύσατο.] L.R. ἐπαύσα-

το. παρ' ἀλλήλοις.] C.M. π. ἀλλήλοις.

ῥοῦτον δ' ἐτι.] L.R. τοσῶτον δ' ἐτι.

ὅς.

His finem Typographus imponebat, cum inaudiui a-
liud quoq; Onofandri Manuscriptum exemplar esse penes
Federicum Morellum Gracarum litterarum professorem,
ac Typographum regium: Selegi ex eo variantes lectiones,
quas optimas eximia[s]que iudicaui, in Notas reieci: ceteras
hæc quasi per saturam subieci:

VARIETAS LECTIONVM

ex Codice Fed. Morelli.

PAG. 2. Στρατηγικῆς.] στρατηγικῶς.
Εὐτυχοῖεν.] εὐτυχοῖμεν. Ῥωμαίοις.] Ῥω-
μαίους. Ἐγέρθησαν.] ἠγέρθησαν. ἕτε πό-
λις.] Deest. Ἀπράτοις.] ἀπείροις.

PAG. 3. Ἀπολέμω.] ἐν πολέμῳ. Εἴλα-
το.] ἔειπε. Καθ' ἑπείγε.] καθ' ἑπείγην
ἔειπε. Ὁμολογῶ συνέσεως.] ὁμολο.σων.
εἶναι.

PAG. 4. Ἴνα τῆς Φυσικαῆς μὴ ἀνθελ.]
ἰ. μὴ τῆς Φ. ἀν. Προσλαβῶμαι.] προσλα-
βῶμαι.

PAG. 5. Ἀντιβλέψωσιν.] ἀντιβλέ-
πωσιν. Κραλίσθη.] ἡ αἵρεσις.] κ. δ' αἵρε-
σις ἡ τῆς, ἔτε.

PAG. 6. Ἀντιπρόσθεν.] ἰσχυρῶς
ἰσχυρῶς. Καὶ ὡς περ.] καὶ ὡς τὰ. Θερα-
πείαν νόσον.] θεραπεύσαι νόσους. Εἰ δὲ
χωρὶς.] ἐν ἧ χαλκήσειται στρατηγός.] αἰ.
στρατηγόν.

PAG. 7. ὅτι πλάσι.] ἐν πλάσι.
Καὶ μεμωρημένοις.] ἀβελ. Καὶ γὰρ ἀνόητον.
καὶ γὰρ ἀπερίσπιν.

PAG. 8. Τὰ νῦν καὶ πρόσθεν.] τὰ νῦν καὶ
τὰ πρόσθεν τηρησόντων ὅτι πῶς οὐκ,
ἔτε. Ἐργασαμένους.] ἐργαζομένους. καὶ ἀ-
σιχητοῖς.] κ. ὡ. ἀσχητοῖς, καὶ μὴ, ἔτε.
Ἐλθόντες ἀναπληρῶσαι.] ἐλθόντες ἀνα-
πληρ.

PAG. 9. Αἰρεθεὶς δὲ ὁ στρατηγός.] His
verbis praefixus titulus, Περὶ ἀγαθοῦ
στρατηγῆς Διαίρεσις. Πιστεύεται, ὁρωσ-
τάται.] π. τὴ καὶ ἔτε.

PAG. 10. Αἰρεῖσθαι δὲ αὐτὸν.] αἰ. δὲ
ἦτοι, Πταίει.] πταίαναι. αὐτὸς αὐτῷ
πάμπαν.] αὐτὸν αὐτὸν. π. παρ' αὐτὸν κρείτ-
τον] παρ' αὐτῷ κ. δὲ αὐτῷ πολλὰ καὶ ἀ-
μαρτάνει.] δὲ αὐτῷ π. καὶ ἀμαρτάνει.
ἐπὶ γὰρ.] παρὰ γὰρ.

PAG. 11. Ἀσυνεδήτους κακῶν.] ἀσυν.

κακῶς. νομίζεσθαι μὴ νουθεσίαν.] νομίζ. νο-
μεσίαν.

ἀξίους τοῖς ἐνανθίοις] ἀξιωμαίοις τῶς ἐναν-
τις.

πολεμῶσιν.] πολεμήσασιν.

Ἰππιαρτυρόμενον.] Ἰππιαρτυροῦμενον
Προηρημένοις τοῖς πολεμίοις.] προηρημέ-
νους τῶς πολεμίας.

PAG. 12. Καὶ μὴ παύσων.] ἀβελ.
ὡς ἐχ' μὴ βεβλήντας.] ὡς ἐχ' καὶ βου.
ἢ ὡς νόμοι.] ἢ οἷς ν.

πᾶσαν ἔπει.] πᾶς ἔπει.
Καὶ ἐπαναθέοντες, καὶ ἄλλοι πρὸς ἄλ-
λους φερόμενοι.] Desunt haec.

Ὡς περ.] Ὡς περ.

PAG. 13. Ἡ περὶ ἡ πᾶν.] ἡ μὴ πᾶ.

πανικὰ καὶ.] ὡς πᾶν καὶ.

PAG. 14. Περικεκλεισμένους λόφοις.]

περικεκλεισμένους λόφους.

ὑπερκαθεζονταί.] ὑπερκαθίζ.

Ἀναφαινόμενον.] ἀναφερόμενον.

καθ' ἡμέραν.] μεθ' ἡμ.

πυρακτῆμενα.] πυρακτῆμενα.

εὐθὺς τῷ σώματι.] ἡμέρας τοῖς πολεμίοις

τῶ, ἔτε.] ἀμαρτάνει. γ. τ. π. ὡς πᾶ, ἔτε.

PAG. 15. Οὐδὲν ἐπὶ χεῖρον.] ὡς ἐδὲν

ἐπὶ ἔτε. Φίλοις.] Φιλίοις.

Μήτε δὲ τῆς ὑπερκαθίζ.] μήτε δὲ τῆς ὑ-
περκαθίζ.

ἀκίνδυνον ἢ οἰκοῦται ἔτε.] ἀκίνδυνα ἢ τῶ

οἰκοῦται, ἔτε.

PAG. 16. Καὶ διεδίχ.] καὶ αὐτὸς διέ.

ἐπενοητόν.] Vir doctus legebat ὡς

πενοητόν. Nihil mutuo.

Καὶ ἀπεροδοκῆτας.] καὶ ἀπερολήπ-
τας.

ὡς ἐγγὺς ὄντας.] ὡς ἐγγ. ὄντων.

ἐκατεπίοντων.] οὐκ ἀντεπίοντων.

PAG. 17. Ἐκρήσεις] ἐκκρήσεις.

Ἐπέγαν.

Ε'παίγην.] ἀπαίγην. ἐχ' ἡδέως.] ἔθ' ἡδέως.

PAG. 18. Μετὰ πόρους.] μὲ' πόρων.
Επεκτείνουσι.] ἐπεκτείναντες.

PAG. 19. Περιθρυσμένη.] ἐρρυθμισμένη. Παρὰ ψίλλαι.] παρὰ ψήλλαι. Αποπληρουῖτες.] ἐκπληρουῖτες. Εκβάλλοντες] ἐκβαλόντας.

PAG. 20. Καὶν τῖς πίοις ἢ γίγνον.] καὶν γίγ. αὐτὸς γε μὴν.] αὐτὸς γέμιν.

PAG. 22. Διὰ σκοπῶν ἄορ.] Ἰπὸ τῶν. ἴσως τῶν. Ποιῶν φανερόν.] ποιῶν σφίσι καταξίαν.] καταξίους. Ἡ γουμένους.] ὁδηγουμένους.

PAG. 23. Οὐ πᾶν ὡς πλείονας.] οὐ πᾶντας πλ. ἢ καὶ τῶν ὅσιν ἄνδρας.] εἰ καὶ τῶν ὅσιν ἄνδρες.

PAG. 24. Κατεσπατήγηται.] κατασπατήγηται. Ἄγειν τῶν σπείων.] ἄγει τῶν σπ. Ἐπ' αὐτῶν.] ἐπ' αὐτῶ. τί δὲ κερῶν.] ἵπτι κερῶν.

PAG. 26. Εν ποίοις.] ἐν ὁποίοις. Πολ-
λάκις διεστρατηγές.] πολ. δι' ὅσρ. Δυσκο-
λίας.] δυσχωρίας.

PAG. 27. Οἱ περὶ τῶν.] οἱς περὶ τῶν. Δι' ὧν ἄγει χωρὸν.] δι' ὧν ἄγει χωρίων.

PAG. 28. Ἀπολελεῖσθαι ἐξάγειν.] ἀπολ. τ' ἐξ.

Μὴ ὁξεί κερῶν.] μὴ ἐν ὁξ. κ.

PAG. 29. Εἰπὲν ὅτι δῖ.] εἰ. ἀ. δῖ. Δειλὸς ἐστὶ ποιεῖν.] δῖ. ἐστὶ π.

PAG. 30. Εἰ δῖ μνηθῖ.] εἰ δῖ μνηθείη.

PAG. 31. Τὸν κερῶν.] αὐτῶν τῶν κερῶν. σωτῶσαι.] σωτῆσαι.

PAG. 32. Φάλαγγ' ἐστὶ.] φά. πείξει. Ἐστῶτων.] ὄντων. Μὴ πάντη λύπειν.] καὶ μὴ πᾶν ἡλυπεῖν, &c.

PAG. 33. Ἡ δὲ τῆς σφενδόνης.] Interie-
ctio titulus Περὶ σφενδονῶν.
ἐμπήπει.] ἐμπήπειν.

PAG. 34. Ὡς σκίπην.] ὦ. ἵππικέ. ἔ-
κτως γὰρ εἶπον.] ἔ. γὰρ ὡς εἶπεν.

PAG. 35. Ἐὰν ἤδη φθάσας.] εἰ ἂν ἤτοι
φθάσας. Ὅσιν ὁρῶν.] ὅσιν πολλὰς ὁρῶν
τὰς πολεμίας αὐτὸς &c.
αὐτῶν.] αὐτῶν.

PAG. 36. Ὅτι περὶ τῶν.] ὅ. περὶ τῶν
ζοντων.

καὶ ἄνδρας.] κατ' ἄνδρα. Ἀντιπαρτα-
τμένοις.] ἀντιπαρτατταμένοις. ἢ γὰρ μέ-
νοντες.] οἱ γὰρ μ. Περιβαλέτω.] περὶ βαλ.
περὶ βάλλη.] περὶ βάλλοι.
κεραθίσον.] κέρας θίσοντα.

PAG. 37. Ἐπιστρέψαντα.] ἵππιστρέψαν-
τα. θαρσύν.] θάρσφ.

Κεκοπακέτας.] πελαγίωρηκτάς. ἐκ-
πέμψη.] ἐκπέμψαι.
ἀναστήσαντας.] ἀναστάντας.

PAG. 38. ὁρμήσας.] ὁρμήσμεν. Ὅτι πεί-
σονται.] ἐπεί. Ἰπὸ τῶν.] ὡς. σύστημα.]
συντάγμα. ἀναστάντες.] ἀναστάντας.
ὑπολείπειν.] ὑπολείπειν.

Καὶ γὰρ δῖ.] καὶ γ. δῖ.

PAG. 39. Φήμιν ὁρᾶν.] φ. ὁρᾶν.
Τὸ πηλίσιον.] τὸ πλ.

PAG. 40. Ὡς τῶν.] ὡς. τῶν. κα-
θ' ἐν ἅπαντες.] καθ' ἐνα πᾶσι. Διὰ μὴ-
κας.] διὰ μὴ κ. Νόμισα.] νόμιζ.

PAG. 41. Παλίσροφον.] παλιντροπον.
ἄμεινον εἶναι λόγῳ.] ἄ. εἶ. λεγέτω.

PAG. 42. Τὸν στρατηγόν.] τῶν στρατηγῶν.
Πρὸς ἄλληλα.] ἐπ' ἄλληλα. Ἐνίοτε.] ἐπὶ.
ἐγγύς.] ἐντός.

PAG. 44. Τόλμης ἐστὶν ἡ γνώμης.] τόλ.
ἐστ. μάλλον ἢ γ. ἐνταῦθα τῇ σῇ.] ἐν. πρὸς ἡ.
Φιλοῦμαι.] φιλοῦμαι. Πρόδελος μὲν
σφίσιναίη.] περὶ δ. μ. σφίσινα ὁλεθρ. &c. εἶη.

PAG. 45. ἐπ' ἀδελφῶν.] ἐπ' ἀδελφῶν
τῶν &c.

PAG. 45. Ε'πέτι γε ὡς παλαιοί.] *In o-
rā libri, ἐπετι γ' ὡς παλαιοί. παλαιότη-
τε.] παλαιότητι. Ε'πισημαίναι ἢ παλαι-
λεῦσαι.] Ὀπισημαίναι λόγῳ.*

PAG. 46. Απομενόντων.] ἀποβαινόν-
των. Τὸ τ' συμπίσης.] ἴω τ' συμ.

PAG. 47. Τῶν πολεμίων.] τῆς πολε-
μίοις.

PAG. 48. Χρησά.] χρησθῆ. Τάξεως
ἀφηγήσεως.] πείξεων ἀφ. δεικνύουσιν.] δει-
κνύουσιν. ἐργασμένοις.] ἐργαζομένοις.

PAG. 50. Συμετ'.] συμετ' ἢ ἰνῶν.]
ἵνα ἐῖ ἰνῶν. κρατήσῃ.] κρατήσῃ. ἀμύ-
νηται.] ἀμυνώται.

PAG. 51. Οὐ πειθαίει.] ἐπεί. φυλά-
ξας τ'.] φυλάξασθαι. Αὐτοπῆον.] ὑπο-
πῆον.

PAG. 52. ἀδικεῖσθαι.] ἀδικῆσαι.
Ὀπλιεῖσι.] Ὀπλιεῖσι. καὶ ἐδωθήσαν.]
ἐδίδω.

PAG. 53. Πικρὸς ὄντος καὶ πολεμικός.]
πικρὸς ὄν. καὶ πολεμικός.

PAG. 54. Καπιδυῖν.] κάπειτα δυῖν.
Συλλογισάμενος.] συλλογισάμενος.

PAG. 55. Αἰφνιδίως.] αἰφνιδίως.
παρρησίως.] παρρησίως.

Ε'πιβλασόμενον γδ.] Ὀπλ. ὁ μὲν γδ.

PAG. 56. Τῶν πόλεων.] τῶν πολεμίων.
Τοῖς γδ ἐν δὲ δυνάμενοις.] τ' γδ ἐν. ἐδυ-
ναμέναν.

PAG. 57. Ε'πὶ λῆξιν καὶ πόλιν.] ἐπ. καὶ
πύλας.

Ε'πίσῃ.] ἐξίσῃ.

PAG. 58. Ἀρχιτεκτονῶν.] ἀρχιτεκτο-
νῶν. Καὶ τὰ ἄλλα.] Ἐκ τ' ἄλλ.

PAG. 59. Ἀ'ξαι τ'.] ἐξίτω. Τὸ δ' ὅπε-
ρον.] τὸ δ' ὅπεγμα. Κύκλω.] κύκλον.

PAG. 60. Ὁχυρώμενος.] ὀχυράμενος.
ἀμαβανδῖν.] ἀμαβαίνειν.

PAG. 62. Ἀντιπῆνοι.] ἀντιπῆνοι.
Κατηλιθῆσαι.] κατελιθῆσαι.

Ταῦτα φρονεῖ.] *In ora: τὰ αὐτὰ φρ.*

PAG. 63. Μαρτυρεῖν, ἐῖ γὰρ πῶς.]
μαρτυρεῖ, ἐῖ μὲν τι. Ε'ξεί τερόπον.] ἐφείξει
τερό.

PAG. 64. Προσφιλεῖ.] πρὸς φίλους ἑ-
χων. Εκείνα μὲν γδ φθόνον.] ἃ μὲν γδ φθό-
νον. Τὸ σ' ἂν δέη.] πσ. π.

NEmpe hæc huius libri fata; variè olim ab antiquariis vexatus, novissimè quoq;
ab Typographicis operis pessimè habitus; plerumq; transcribentis vitio, dum ille
nimis anxius & curiosâ diligentia veterum Membranarum etiam quasi naus depin-
gere cupit. Ego correctori operam navare nec volui, nec potui, aliis ac melioribus di-
strictius curis. Relegi tamen, quæque se mihi castiganda obtulerunt raptim selegi. In
ea & eiusmodi alia si fortè incidas, (incides autem non semel) uti mecum, Lector,
emendes rogo. INTER. BONOS. BENE. AGIER. OPORTET.

M. AEMILII PORTI,
FRANCISCI PORTI Cr.
F.

IN ONOSANDRI STRATEGI-
cum, dum typis mandaretur,

Breues, & αὐτὰρ ἀνεπιτηδευμέναι, non tamen inutiles, obseruationes, quæ veram, aut saltem verisimilem Græci textus lectionem multis in locis indicant, sensumque commodiorem Lectori demonstrant, & quædam opportunis aliorum scriptorum exemplis illustrent,

PAGINA PRIMA.

ελογχῶσιν] λελογχό-
σι scribingendum vide-
tur, ut sit dativus plu-
ralis participij præte-
riti perfecti mediij
λέλογχα, quod ab in-
usitato λήχω, unde aor. 2. αἶτ. ἔλαχον. es.
e. Hinc λάχω, unde λαχάνω, & inserto
ν, λαγχάνω, de quo Grammatici, &
Magni Etymol. & Eustath. Sic ἀμήθω,
ἔμαθον, μάθω, μαθάνω, μανθάνω. sic ἀ-
λήθω. ἔλαθον, λάθω, λαθάνω, λαμβά-
νω. &c. præteritum medium λέληχα, &
verso η in ο, λέλοχα, & inserto ν, λέ-
λόγχα, participium λελογχῶς, λελογ-
χότ. & dat. plur. λελογχόσι. Si quis
hanc scripturam rejiciat, & vulgatam

lectionem retinere malit, dices à præteri-
to medio λέλογχα præsens inusitatum,
& grauitonum λελόγχα. es. ei. forma-
tū. Quod poetis est familiare, qui modo à
futuris, modo à præteritis mediis ad præ-
sens reuocatis noua themata formant, ut
à futuris βήσω, εἴσω, & ἄξω, præsens eo-
dem modo desinens deducunt. Et à præ-
ter. mediis πέπληγα, & κέερα, præf.
πεπλήγω. es. ei. & κεράγω. es. ei. &c.
His enim de rebus fusius agitur in nostro
Græcolatino Dorico Lexico, quod unā cū
Ionico Lexico, fauente diuina gratia, nu-
per à nobis est absolutum, ut Græcarum
literarum studiosis iam pridem utrunq;
flagitantibus, & expectantibus, tandem
gratificemur, eosq; maximis molestiis li-
beremus, quas harum duarum Dialecto-

rū difficultas ipsis exhibet, ut à pulcherrima, & utilissima, & pernecessaria lingua studio non paucos per quandā inuidiā auertat. Sed opus paratū paratā quoque bonorum Typographorum operam, & in sumptibus alacriter faciendis liberalem manum requirit. Alexandrum enim Aristoteles hoc seculo si diligenter quærat, haud facile reperiatur. Vt autē à prat. med. πειληγῶ, & κειραγῶ, praef. formata sunt πεπληγῶ, & κειραγῶ, sic etiam à prat. med. λέλογχα, praef. grauit. inusitatum λέλόγχα, eis. α. hinc verò ἀπικῶς circumflexum λέλογχέω. ὦ. à quo, mutata coniugatione, deductum λέλογχάω. ὦ. ut ξυρέω. ᾤ. & ξυρεῖω. ὦ. συλέω, ὦ. & συλάω. ὦ. &c. Cuius permutationis plura exempla in iisdem nostris Lexicis ὁ Φιλομαθής, & Φιλέλλω habebit. In Cod. Med. legitur λογχῶσι. at τὸ λογχῶν ad rem presentem non facit, neque τὸ λογχοῦ, unde participium prat. perf. παβ. λέλογχωμένῳ derivatum, id est hastatus, hastamunitus, ferratus, pro quo πωνώμως δὲ τὸ λογχέω dicitur & λέλογχόμενῳ. Aristot. Ethic. Nicomach. lib. 3. c. 1. pag. 12. θ. λέλογχόμενον δόρυ vocat hastam ferratam, siue ferro, vel ferrea cuspide munitam. Illud etiam hic obiter, & semel monebo, totum hunc Onosandri Græcum textum & à Librariis, & à Typographis, & ab aliis, quicunque fuerint illi, pessimè præterque merita tractatum fuisse, quemadmodum ex tanta variarum lectionum copia patet. Quinetiam in eo nec ipsam tritam συντάξιν, neque τὴν καλ. λιγυροφίαν, neque τὴν ὀρθογραφίαν, neque τὴν ὁρῶσαν constanter obseruatā animaduertat. Ne longius abeamus, en hoc ipsum

vocabulum λέλογχῶσι, quod post ī finale, nulla cogente necessitate, v̄ ante sequens κ positum habet, quod tamen εὐφώνιος χεῖριν videretur aliās tollendum. Contrā verò, passim legas idem v̄ & in verbis, & in participiis, licet vocalis sequatur, nescio qua de causa prætermisum. Cetera taceo, quæ Lector ipse nimium frequenter inter legendum manifestè videbit. Medicinam tamen grauissimis vulneribus, morboque propemodum desperato, quam temporis insperata breuitas mihi publicis, priuatisque negotiis occupato permisit, pro virium tenuitate feci rogatus.

PAG. 2. Υπερείχοντες τὰς τῆς Ἰουλίας ὀρχας] Dionys. Hal. Antiq. Rom. lib. 1. ex Wecheli Typis pag. 2. ubi de variorum Imperiorum amplitudine verba facit, hac de P. R. potētia scribit, quæ Onosandri sententiam apertè confirmant. Μακρῶ δὲ τῇ τῶν Ρωμαίων ἡγεμονίᾳ ἀπὸ πᾶς ὑπερεβλημένῳ ὑψεται τὰς πρὸς αὐτῆς μνημονορούμενας, & μόνον κατὰ τὸ μέγεθος τῆς δόξης, & κατὰ τὸ καλὸν τῶν περὶ αὐτῶν ἀποκεισμένης λόγου & δόξης ἀξίως, ἀλλὰ & κατὰ τὸ μῆκος & περικλήφοτος αὐτῶν χρόνος. &c. Consule nostrā versionem, & Latinas Notas. Ovidius Fasto. lib. 2. hanc ipsam imperij Romani vix credendam amplitudinem unico disticho perbellè declarauit,

„ Gentib. est aliis tellus data limite certo,
„ Romana spatium est urbis, & orbis idē.
Α' πολειπείν] vel δ' πολίπειν, παροξυστικῶς scribendum, vel à grauitono communi circumflexum verbum ἀπικῶς formatum, vel δ' πολίπειν, per ī tantum in penultima syllaba scribendum, ut sit aor.

hoc loquendi genus vide apud Thucydidem Gracolatium nostra versione, perpetuisq. notis Gracis illustratum, pag. 35. annot. 7. & 12. Consule & nostrum Gracolat. Thucydidis Indicem.

PAGINA 14.

Πυρακτούμενα ῥύκτωρ] Sicodex Janus, hoc iam ῥύκτωρ τῆς πυρᾶ καίμενα, i. ignes ardentēs, & collucentes. Magni Etymol. 697. 16. ἔκ τῃ πῦρ, πῦρ, πυρᾶζω, μέλων πυρᾶζω, ὄνομα ῥηματικόν πυρακτός· καὶ ῥήμα πυρακτώ, ἐξ ἑπυρακτον. Suidas. „Πυρακτῶν. ἐμπυρσῶν. σφοδρῶς καίων.

Εὔρησεν] Hoc iam idem valet ac ὡς διὰ πυρῶν ἐσθίμαιαι, i. ut per faces accensas significarunt, & μετὰ φορικῶς manifeste significarunt Suidas. „Πυρῶσι, λαμπάδες, πυρκαῖαι, λαμπήρες, Φρυκτωρία. Hinc verbum πυρσεύειν, quod idem interpretatur πῦρ ἐξάπτειν, i. ignem accendere. Idem ibi subiicit. πυρσεύει σοι πῦρ σωτηρίαν, ἀντὶ τῆς ἐκφαίω, καὶ ἀνάπτω, καὶ ἀνωθεν δεικνύω τὴν κάλλιστον, οἷά τι πυρσός, καὶ Φρυκτωρία ἀνωθεν ὅτι δεικνύουσι τὸ σωσον τῆς ἐς λιμένα, καὶ ὅρμον ἐπειγόμενοις. καὶ Φρυκτωρία μὲν ἐστίν, αὐτῇ δὲ δεικνύειν εἰς ἔργα. πυρσός δὲ, καὶ Φρυκτός, καὶ Φρυκτωρῶμενον, αὐτὸ τὸ δεικνύμενον. ὃ δὲ δεικνύς, καὶ ἐνεργῶν, Φρυκτωρός, &c. Hinc facile quis coniciat nostram coniecturam de vocabulo πυρακτούμενα nequaquam aspernandam. Ad maiorem tamen huic loca lucem afferendam afferam quaedam etiam ex Gracis scholiis in Thucydidē scriptis. Sic autem

lib. 2. 164. annot. 6. in Φρυκτί τε ἤροντο] „Φρυκτί ἐστὶ λαμπάδες πῦρ δὸ τὸ τύλων γινόμεναι, ὡς ἴνες βασιάζοντες ἀνωθεν τῶν τειχῶν, ἐσθίμενον τῆς πλησιοχώροις, καὶ τῶν συμμάχοις, ὅταν ἴνας ἐώρων πολέμιος ἐπιόντας, ὡς ὅτι δὲ περὶ φυλάξασθαι. οὐ μόνον δὲ ὅτι πολέμιων πῦρ ἐπείσω, ἀλλὰ καὶ ὅτι φίλων, ὅταν ἐώρων βοήθειαν αὐτῆς ἐρχομένῳ, ἐσθίμενον πάλιν καὶ τῶν Φρυκτῶν, ὡς ἐν δὲ Φρυξείῳ, καὶ ὅταν μὲν φίλους ἐδήλωσιν, ἐβασίζον τὸς Φρυκτὺς ἡρεμοῦντας. ὅταν δὲ πολέμιους, ἐκινῶν τὸς Φρυκτοὺς, δηλωῖν τὸν φόβον. Idem libro tertio, 185. annot. 11. Φρυκτὺς πολλούς] δηλονότι Φιλίους. οἱ γὰρ Φίλιοι ἀετέλλοντο, καίμενοι μὲν, ἐσθίμενοι δὲ· οἱ δὲ πολέμιοι, καίμενοι μὲν καὶ αὐτοὶ, σείόμενοι δὲ ὑπὸ τῶν ἀνατεινόντων. κίνησις γὰρ ὁ πόλεμος. Ab hoc nomine Φρυκτὺς verbum Φρυκτωρεῖν deducitur, quod Gracis Schol. apud eundem Thucyd. lib. 3. 225. annot. 5. διὰ Φρυκτῶν μιν ὡς interpretatur. i. per faces accensas, siue facibus accensis indicare, significare.

PAGINA 17.

Υπαλλάσσειν] Perperam ante & in ipso textu, & in Var. Lect. ὑπαλλάσσειν per simplex σ scribebatur.

τὰ ἁπλῆκα] Sic a recentiorib. Gracis castra vocantur, quod (si quid verisimili coniectura sit tribuendū) milites plagarum immunes aduersus repentinas hostium incursiones facilius reddant, quàm si nullis

οὐλλίς καστρίσι, nullog, vallo munitiessent.
 ὡς τὸ τερηλικὸν α, καὶ τὸ πηλίκω. ξω.
 percutio, unde verbale πηλίκω, percussus, iētus) (ἀπληκτῶ, non percussus, nō iētus, ὁ πηλίκω. η. Doricē verò πηλίκω, ας. α. unde Latinum Plaga. a. iētus. vulnus. In Gracolatiniis Lexicis hac tantum reperio,

„ Α πηλίκω. μ. εἶσω. Manco. Diverfor. unde ἀπληκτον, diuersorium, τ κα. ἄλυμα. Suidas verò sic.

„ Α πηλίκω. ἑ ἀπλητον, τ π τ, ἐν τὰ κατὰ λύσει τῆς οδοιπορίας τὰ στρατῶν. Sed fortasse & in vulg. Gracolat. Lex. scribendum προπαροξύνως ἀπληκτον, & apud Suidam locus ita legendus,

Α πηλίκω, κατὰ λύω, καὶ ἀπληκτον, τὸ π τ, &c.

Nostram περὶ τῆς τῆς ἀπληκτῆς ἐτυμολογίας coniecturam confirmat idē Suidas, quum dicit,

„ Πληκτῆ, πολεμικοί. Ergo ἀπληκτον erit τὸ τῆς στρατιώτας φυλασσον, ἑ ἀμοίρας ποιοῦν τῶν κινδύνων, ἑ πηλίκων, ας οἱ πηλίκται, ἑ πολεμικὸι ἄνθρωποι, κατέστιν οἱ ἀνδρεῖοι, ἑ πολέμοι τοῖς ἀφυλάκτοις, ἑ ἀνδρὶ στρατοπέδων, ἑ χαρῶματων ἔστιν ὅτι φέρειν εἰώθασιν.

Τῶν ἀναγκαίων ἐκρήσας] si legeretur ἐκρήσας, ὡς τὸ ἐκρέω, effluo, effluxus significaret, & lectio retineri posset: sed vera lectio est ἐκκρέσας, excrementa, ὡς τὸ ἐκκρένω, excerno. Quod autem ἐκκρίσιν Onosander, id Hippocrates ἀσχώρημα, & ἀσχώρησιν appellat. Consule Hippocr. Oeconomiam.

Ἐκδεδιτημένοι] C. M. ἐκδεδιτημένοι. L. R. ἐκδεδιττομένοι. Sed utra-

que lectio male habet. Vel enim legendum ἐκδεδιττομένοι non παροξύνως: at προπαροξύνως, vel ἐκδεδιττομένοι scribendum, quod erit participium prateriti perfecti & plusquam perfecti passivi ab ἐκδεδιττομαι Attico, pro communi ἐκδεδιόσμαι, quod idem valet ac τὸ ἐκφοβόμαι, terreor, metu consternor. Vide simplex Δεδίωσμαι apud Eustathium. pro quo apud poetam dicitur & Δεδίωσμαι. Ibidem & Δεδίωσω.

PAG. 18.

Περὶ τοῦ δὲ γυνάξιν] Proculdubio περὶ τοῦ δὲ γυνάξιν videtur legendum.

Ἰπὶ ἴνα] Ante ἴνα vitiosè. quantum autem inter utranque lectionem sit discrimen vel quibus mediocriter doctus animaduertit. Ipsa scriptoris verba nostram coniecturam confirmant, & sensus ipse flagitat.

PAG. 19.

Ῥερυθμισμένη] Varia. Lect. ἑρρυθμισμένη. Sed nihil mutandum. Nam & vulgata lectio commodè retineri potest. Eustath,

„ Ῥερυθώσας παρ' ὀμήρω τὸ παρ' Ἀττικαῖς ἑρρυθώσας. ἐν τῷ

„ ———— ἑ μοι Ῥερυθώμιναι καί τῃ Ὀδυσσεύς Z. 1551. 40.

In Hortis Adonidis pagina 152. A. 5.

„ Ῥέω. ῤω. τὸ λέγω. μ. ῤήσω. π. ῤέρηκα. ῤέρημαι. σῃ. πῃ. Sic & ῤέλφα legas apud poetas pro com. ῤέρηφα.

Μένοντας] vel μέινοντας legendū, quod patet ex sequenti participio ἐκπεσόντας. vel μένοντας. Sed prior lectio est vera.

Ο', τι ουῶ] aliās δ', Ιουῶ, & longè frequentius unica voce reperias, idque rectè, ὀτιουῶ.

Ἀγμῆ] var. L. ἀκμῆ] scribe dum aiunt. Ego verò πεσπορεύοντως scribe dum puto ἀκμῆ. vide Magnum Etymol. 164. 48.

Κατὰ περὶ μὲν ἐπὶ ἀζέσθ] L. R. κτ' κρημνὲς ἐπὶ ἀζέσθ. Quam lectionē ut veram probō.

PAG. 21. Ἀγξελόμενα] Si Codex mēdo caret, est participium aorist. 2. med. sed fortasse ἀγξελόμενα scribe dum, ut sit presentis.

Οῖοι δ' ἐς ὧτες τῶν φυλασσόντων.] Articulum τῶν ut superfluum expungendum constat. φυλασσόντων verò, pro φυλασσέτωσαν, est Atticismus notus. Subauditur autem nominatiuus φύλακες. Sic & paulò post κηόντων, pro κηέτωσαν. De hoc Atticismo plura apud Eustathium vide, ubi explicat carmen Homeri, quod legitur Iliados B. 248.

Ἀλλ' ἀγκήρυκες μὲν Ἀχαιῶν χαλκοχαιτώνων.

Λαὸν κηρύσσοντες, ἀγρόντων κτ' νῆας pro ἀγρέτωσαν.

Καὶ ὄντων δ' ἐ τῶν φυλάκων περ.]

Morelli liber veram lectionem habet καόντων δ' ἐ οἱ φύλακες περ. Quam autem antiquus sit hic excubiarum, & vigiliarum nocturnarum ignibus accensis agisolitarum mos, ex Homeri Iliados 9. 301. patet, ubi de Troianis verba sunt, qui Hectoris Imperatoris audita concione, ut refert poëta,

Εἶατο παννύχιοι, πυρὰ δ' ἐ σφισι καί ε-
τ' πολλὰ.

PAG. 22. Κοινολογησάμεν] Var. Lect. κοινολογιζάμεν, & κοινολογισάμεν. Sed vera lectio est κοινολογησάμεν.

Περὶ αὐτῶν.] Var. Lect. περὶ αὐτῶν. Ego, περὶ αὐτῶν, ἀντὶ τῆς αὐτῶν.

Ἐπὶ γέλονται] Scribe dum ἐπαγγέλλονται, quod τῷ ἀφικνουμένῳ prae-
denti respondet.

PAG. 23. Ἀντιπρατοπεδωκέσι.] Si codex vitio caret, hoc ut minus usitatum Lector observabit. Nam aliās dicendum vel ἀντεπρατοπεδωκέσι, vel etiam ἀντεπρατοπεπεδωκέσι. Apud Dionys. Hal. Antiq. Rom. lib. 3. 192. 7. ἐσρατοπεδωκέ. Et lib. 1. 52. 47. ἐσρατοπεδωκέτας. Et lib. 4. 252. 16. ἐσρατοπεδωκέτας, &c.

PAG. 25. Γενομένων δὴ καλῶν τ' ἱερῶν] τὰ ἱερά καλὰ γίνεσθαι nihil aliud est quam τὸ καλλιερεῖν sive καλλιερεῖσθαι, de quibus consule nostra Gracolatina Lexica, Doricum, & Ionicum, ubi res pluribus docetur, & Herodoteis exemplis illustratur. Consule & nostrum Gracolatium Xenophontis Indicem.

PAG. 26. Σαφῶς αὐτῶν] Mall' αὐτῶν.

PAG. 27. Οἱ περὶ εὐθῶν. ὅτι ἔγνω] ὅτι videtur scribe dum. Quod progressus non cognovit.

Ἀπὸ μάχεσθαι] ὑπομάχεσθαι unica voce scribe dum.

Τὲς ὅτι βέλονται] αὐτὲς ὅ, τι β. vel τὲς iam pro αὐτὲς accipiendum, quod ποιητικώτερον.

Δι' ὧν ἀγὰ χῶρον] Var. Lect. δι' ὧν ἀγὰ χῶρον. Rectè: Sed poeticè dictū, pro δι' ἧς ἀγὰ χῶρον, ἔτε χῶρον. Hom. in hymnis p. 30. f.

ἢ Διὰ Φρένας ἤλυθ' ἰωή, pro διὰ Φρενῶν.
 Et 860. ἢν τε δι' ἀγλαὸν εἰσιν ὕδαρ
 ἱεροῖο Μέλῃτ. pro ἥς τε Διὰ. Et Bion
 Idyl. l. v. 23. ἢν δι' ἀγκυα, pro δι' ἀγκύων.
 Legitur Et δι' ὧν ἄγει χωρίων. qua Le-
 ctio melior, Et simplicior.

Καὶ εἴπε μῆδ' εἰς βάλαν] Fortasse le-
 gendum, καὶ ἦγε μῆδ' εἰς βάλαν. nam sta-
 tim subiicitur, ἢ εἰς βάλαντα θεωρᾶν.
 vel (quod probabilius) καὶ δεῖ ἢ μῆδ' εἰς-
 βάλαν, deinde, ἢ εἰς β. πρ.

Καὶ πὺ λαβῆν] perperam antè scribe-
 batur ἔλαβῆν. sed τὸ correxi, quod ex
 sequentibus etiam colligitur, τὸ μὴ λη-
 φθῆναι.

PAG. 28. Εἰν Φορλίση] ex Gracorum
 Grammaticorum tritis regulis constat
 scribendum εἰν Φορλίση. Et paulo post pro
 ἐν λειπῆσης, scribendum ἐλλειπῆσης. Sic
 pag. 39. pro σὺν καταπίησι, scribendum
 συγκαταπίησι. vel πῶν τ' γε φῆς καὶ
 νομῖαι observea. Qua dere supra.

PAG. 30. Εἰς τὴν πλῆθι θεωρηγέτω]
 Mallem θεωρηγέτω.

PAG. 31. Εκ πλαγίων θεωρῶντες]
 Praestaret θεωρῶντες scribere, quam
 lectionem ipse sensus indicat. Et postulat.

PAG. 34. Τέως ἐχόντων] ἀπικῶς αὐ-
 τῷ ἔχέτωσαν.

PAG. 35. Τῆς ὑπερκεράσας βυλομέ-
 νης] Nota. ὑπερκεράση βυλομένης.
 Rectè. ὑπερκερᾶν significat cornua ex-
 tendendo super are hostem, eumq; à tergo
 claudere. Hinc verbale ὑπερκεράσας. ἢ
 αὐτὸς ipse hostem ita cornua extendendo
 circumueniendi, et à tergo claudendi.
 Suidas ὑπερκερουῶν, δὲ ὑπερκεράσας di-
 cit. Sic autem ὑπερκεράσας explicat. ὁ
 περκεράσας (inquit) ἐστίν, ὅτε ἐκ τῆς ἐπέρ-
 ας

μέρας μόνον ὑπερέχομεν τῷ πολέμῳ. sub-
 iicit exemplum nescio unde sumptum,
 ἀλλὰ γὰρ ἔπε ἐκδρομάς τοῖς ἵπποις, ἔπε ὑ-
 περκεράσας ποιεῖται ἐδυῶνται, ὡς δὴ ἀπὸ
 λημμένοι τῷ στρατῷ ματι.

PAG. 36. Κεραίας] κεραίας scribe.

Ἐσάτω] Var. Lect. ἐσάτω, et ἰσάτω.
 Sed ἐσάτω corrigere non dubitavi, quod
 κατὰ συγκαπλῶ formatum ἐκ τῆς ἐσκέ-
 τω tertia pers. sing. imperat. prae. persf.
 ait. ἐσάτω. Sic paulo post ἐσῆζοντα (spiritu
 denso notavi, quod prius tenui notabatur.
 Εὐδ' ὅδ' ἡ μένισιν] μένωσι fortasse melius.

PAG. 37. Ἐπικέοντα] Var. Lect. Ἐπι-
 κέροντα. Sed nihil muta. Nam Ionicè di-
 ctum Ἐπικέοντα pro communi Ἐπικέον-
 τα, ut ab Ἐπικέοντα, quod minus in usu.
 consule nostrum Ionicum Gracolat. Lex.
 in Κέεται, pro κέεται. et in Κέοιτο.

Εγκρύματα] εγκρύματα scribe
 pro quo σωνόντως ἐν δρᾶς alibi legas.

Ὅτ' αὖ] Sic et pag. 39. aliàs ὅταν.

PAG. 38. Ὄρωρεν] L.R. ὄρωρεν. Sed
 ὄρωρεν videtur scribendum. Est enim
 praeiteritum medium ἀπικῶς κατ' αἰα-
 διπλασιασμὸν formatum, ὄρω. μ. ὄρω. π.
 κ. ὄρω, καὶ ἀπικῶς ὄρωρε. Est autem finis
 hexametri, quod ipsa metri lex ita finien-
 dum docet. -- μέγα νείκος ὄρωρεν.

PAG. 41. Σφάλλον] non sine men-
 do prius σφάλλοντα legebatur.

PAG. 42. Πάγοι] C. M. πάταγοι.
 at πάταγοι si scribas, ad vulgatam lectio-
 nem propius accedet.

PAG. 43. Ἐὰν οἱ ἐναντίοι ποτερῶν-
 τι] mallem ποτερῶσι.

PAG. 44. Ἐπιτρεπτόν] usitatus est
 τὸ Ἐπιτρεπτόν.

PAG. 45. Οὐκ ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῖς Φά-

γῆσιν] *Hom. Iliad. E. 191.*

Αἰδομένων τ' αὐδρῶν πλέονες σοοί, ἢ ἐπὶ
φαιται.

Φλόγοντων δ' ἄτ' ἀρκλέῃ ὄρνυ), ἄτε
πὶ ἀλκή.

PAG. 47. Εἰργάδῃ νομίζεν.] *Vulgata
lectio, ἔργασται. Var. Lect. ἤργασται. Sed
legitima constructio manifestè flagita-
bat ἐργάσθαι, ut emendavi, locum vide,
perpende, iudica, correctionem non da-
mnabis.*

Εἰ καλῇ)] *antè vitiosè ἐκκαλεῖται
per indicativum, reclamante particula ἵ-
να, quæ præcedit, unde hoc regitur.*

Α'γωνίζεσθαι δ' ἐσφαλεσερον] *Imò
verò σὺν ἀγωνίζεσθαι δ' ἐσφ. Lat. int.
hanc l. etionem agnoscere videtur.*

PAG. 51. Οὐ περναίη] *vera lectio est
ἐπὶ περναίη.*

Ο' μὲν γὰρ πλάϊ(ας ἐδιδάχθη] *Γνώμην.
Huc & illam refer, & παρήμα(α μαθή-
μα(α. Clades sunt documenta. Ideo Mar-
cus ille Coriolanus apud Dionys. Hal. An-
tiq. Rom. lib. 8. 507. 3. dixit,*

„ Καὶ τὰ μὲν παρήμα(α περὶ δόματα γε-
νήσεται τοῖς ἄλλοις. Sed

„ Felix, quæ faciūt aliena pericula cautū.

Ἦν ἄρ' ἐς τὸ δρᾶσθαι τὰς ἐχθρὰς ῥαθυ-
μουῦται ἐσηνέγκατο] *Var. Lect. ἀρεσίν.
Ego, ἢν ἂν &c. Hac autem particula ἂν
referenda ad ἐσηνέγκατο. Quantam
[prudentiam] adhibuisset ad hostes negli-
gentes, & segnes maleficio afficiendum.
In his verbis ἐς τὸ δρᾶσθαι subaudiendum
adverbiū κακῶς. δρᾶν κακῶς τὰς ἐχθρὰς,
inimicos, vel hostes malè tractare, male-
ficio afficere.*

Α'φυλάκτ(α εἶναι] *Corrige, ἀφυ-
λάκτως.*

τ' πᾶλλον] *Fortasse præstares ὑπὲρ πᾶλλον
περὶ παροξύνως scribere. vide ὑπὲρ πᾶλλον
apud Eustath. & Magnum Etymol. Si
codex est sanus, dices ἀπικῶς, hoc voca-
bulum περὶ παροξύνως, ut ἐτοῖμον, & ὁ-
μοῖον, pro communibus ἑτοῖμον, & ὁ-
μοῖον.*

PAG. 54. Ἡ ὅπως τῶ] *Var. Lect.
ὅπως τῶ. Sed fortasse potius scribendum
ὅπως τῶ. Ut enim à πῶ(α compositum
ὅπῳ(α, sic etiam verisimili coniectura
quis nixus à πῶς(α compositum ὅπῳς(α
deductum crediderit, ut & in vulgatis
lexicis scriptum legas.*

PAG. 55. Ὅτ' ἂν οἱ κακῆ.] *Vera
lectio, ὅταν οἱ κακῆ. οἱ verò pro ὅποι positi-
tum. Quoniam autem huius loci versio
paulo liberior, et à Græcis verbis remo-
tior videtur, ego in gratiam τῶν Φιλελ-
λῆνων, ut verba sonant, ita rem expli-
cabo.*

Id enim, cui struuntur insidia, quum
cognoscit ubi sit malè, diligentius [se] cu-
stodit. Id verò, quod [aliis] struit insi-
dias, quia extra periculum videtur esse,
facit aliquid eorum, quæ sunt proposita,
quum ipsi videtur. Sed figuratè res pro
personis hic ponuntur. Iam & nos hac
ipsa liberiore, & elegantiore interpre-
tatione donemus.

Ille enim, cui struuntur insidia, quum
cognovit quibus in malis, periculisq, ver-
setur, sibi diligentius cauet. Ille verò, qui
struit insidias aliis, quia se extra peri-
culum esse putat, aliquid eorum facit,
quæ sibi faciendæ proposuerat, idq, quum
ipsi lubet.

Τὸ ἐπεβλάμενον] *subaudiendum
περὶ ἄγμα, res, vel, quod longè commo-
dius*

dius, πρόσωπον, persona.) (τὸ ὅπτιον-
λεῖον. Μᾶλλον] ἀπερὶ ἑστέρον.

Δοκῶν] scribendum δοκοῦ. Refertur
enim ad τὸ ὅπτιον-λεῖον.

Ὅπως ἂν αὐτῷ δόξῃ] Ex illis sequē-
tibus verbis ὅπως ἂν κατὰ ἑλπίδα colli-
gitur hic scribendum esse δόξῃ.

Ἐν αὐτῷ τῷ κινδυνεύειν.] Idem hac
valent ac ἐν αὐτῷ τῷ κινδυνεύει. In ipso pe-
riculo.

PAG. 56. Πολλὰ τῶν δρωμένων γίνεσθαι
λεγόντων] Huic loco maximam afferent
lucem ea, quæ Dionys. Hal. Anti. Rom.
lib. 3. 155. scribit de prælio inter Curiatios
Albanos, & Horatios Romanos commissō.

Τέως μὲν οὐκ ἡσυχία ἐστὶν κατεῖχεν
ἀμφοτέρως τῶν δυνάμεων. ἔπειτα ἀνα-
βοήσας τε ἀθροῖσαι παρ' ἀμφοτέρων αὐτῶν
ἐγένοντο, & ὡς κελεύσας τῶν μαχομένων
ἐπαλάξαι, εὐχαί τε, & οἰμωγὰς, & παντὸς
ἄλλης πάθος ἐπαγωνίᾳ φωνῇ συνεχεῖς,
αἱ μὲν πρὸς τὰ δρώμενά τε, & ὁρώμενα
ὑφ' ἐκατέρων, αἱ δὲ πρὸς τὰ μέλλοντά τε,
& ὑποπιόμενα. Ἐν τῷ πάλῳ τὰ εἰκα-
ζόμενά τε, & δρώμενα τῶν γινομένων, &c.
Consule & Thucydidem lib. 7. 544. ubi
pulcherrimè varia variorum militum
pugnam spectantium studia, clamores,
adhortationes, trepidationes, latitiæ, &
mærorem describit. Illic post alia multa,
tandem hac quoque subiicit, quæ magis
ad rem præsentem faciunt,
Οἱ δὲ, ὅπτι τὸ ἡσώμενον βλέψαντες, ὁ-
λοφύρμῳ πᾶσι μὴ βῆς ἐξέρωντο, καὶ
ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὀψέως & πῶν γνώ-
μῳ μᾶλλον τῶν ἐργῶν ἐδηλοῦντο, &c.

Κλίμασι] scribendum videtur κλί-
μασι, quod multis ex locis infra colligi-
tur, ut ceteros taceam, vide pag. 58. τὰς
κλίμακας προσφέρειν.

PAG. 58. Προβάλλειν μηχανάς] Legē-
dum potius προσβάλλειν. quod ex paulo
post sequentibus patet, quum Qnosander
dicit τὰς προσβολὰς τῶν μηχανῶν.

Τῷ τεύχεϊ περὶ ἑστῆναι μηχαναῖς] vel μη-
χανὰς legendum videtur, vel locus ita
nobis intelligendus, τῷ τεύχεϊ περὶ ἑστῆναι.
πῶς; ἔστιν ὁρῶντος; μηχαναῖς.

Ἀνασπείψαι πᾶν] illas (quod usitatum)
diceretur ἀνασπείψαι.

PAG. 59. Προβάλλετω] Mallem προσ-
βάλλετω. Infra eadem pag. & προσβολαί,
Item & οἱ προσβάλλοντες.

Εἰ τοίμῳ εἶ.αι.] Istum Gracismum &
Latini sunt imitati, quum dixerunt,
„ Nobis non licet esse tam disertis.

Προσυγόντων] ἀπὸ τῶν, ἀπὸ τῶν
προσυγόντων.

PAG. 60. Ὅθεν δὲ πᾶσα] scribendū
videtur, ὅθεν δὲ. Contra verò pag. 61. pro
ὅθεν ποιήσῃ, scribendum, ut & in var.
Lect. ὅθεν ποιήσῃ.

PAG. 62. Αὐτῷ πῶτε φρονεῖ] Nisi fal-
lor, scribendum αὐτῷ πῶτε φρονεῖ. V. S.
eadem secum sentiat, id est: secum cōsentiat.

PAG. 63. Τὰς περὶ τῶν πρὸς τὸν
ασμένους] videtur potius παρεσκόασμέ-
νους scribendum.

Εἰ δὲ τῷ] Fortasse αὐτῷ legendum, vel
se codex sanus, hoc τῷ idē valet, ac ipsum
τῷ, quod minimè ὡς δοξον.

N I C O L A I
R I G A L T I I

A D
O N O S A N D R I
S T R A T E G I C V M

Notae.

Ex Officina Commeliniana.

Anno M D C.

THE
LIBRARY

OF
THE
MUSEUM
OF
NATURAL
HISTORY

NOTES

BY
J. D. DAVIS

1881

CLARISSIMO VIRO
LVDOVICO
SERVINO IC^{to},
SACRI CONSISTORII
CONSILIARIO,

E T

IN SVPREMA PARISIENSI CVRIA
ADVOCATO REGIO,

NICOLAVS RIGALTIVS
in eadem Curiâ Aduocatus

S. P. D.

RISTO conuiuia Platonius,
pectus per aures sapientiâ ir-
rigari cupiens, aliud nihil o-
ptabat, nisi propter Socratē
accumbere; eâ fine, vt, quod
in clepsydrâ cernere est, de
pleno vasculo graciliter per-
forato aquâ guttatim de-

★ ij.

fluâ vasculum inane repletur, sic sapientissimo viro proximus ac veluti amterminus, in sapientiæ partem aliquando veniret. Id verò consultissimè factum experiuntur, Vir clarissime, quotquot ad te accedunt, & ad sermones tecum miscendos aditum habent. Si quidem in te, cui primas partes causæ publicæ Princeps in amplissimo ordine mandauit, tantus exuberat publici litterarum decoris amor, vt non illarum tantum vernantibus folijs, vel amœnis floribus delecteris; sed poma etiam & fructus tempestiuè decerpas; nec primam solum scientiarum cutem pertentes, sed in solido earum corpore, succum, sanguinem, ac medullam rimeris, indèque nobilis ingenij vena vbertim profluat, ex quâ permulti, doctrinæ quasi *δακτύλοι* & riuulos deriuare sibi possint. Eximia illa in te cura, quæ semper publicæ dignitati vtilia & decora suadere amat: quam boni sæculi instrumentum verissimè nominem. Quo nimirum instrumento, abeuntes fugientesque scientias reprehendis: *Λήθη γὰρ ὁπισθήμης ἐξ ὁδοῦ, μελέτη δὲ πάλιν κενεῶν ἐμποῖσσαι αὐτὴ τῆς ἀπίστης μνήμης, σώζει τινὲς ὁπισθήμην.* Hinc se se tibi beneficium nunc debere publico hoc monumento testatur Onosander, quem hortatu tuo in liberam lucem adserendum suscepis & quasi fideicommissum meæ iam ecce restituo. At si te fideiussore & adstipulatore inconsulto id egerim, nihil egisse tandem videar. Tentavi igitur in eo nonnulla, de quibus,

quibus , priusquam eant in vulgus , ad te
Regis Musarumque patronum refero. Regia
enim hic de Imperio militari res agitur; & re-
giae , tueque cautionis est, providere nequid
profuturum saeculis diu lateat. Vale, vir
clariss. Lutetiae Paris. Postrid. Kal. Decemb.
∞. Io. Ilc.

★ iij.

A D.
LECTOREM.

U I genus hoc vetustioris
meliorisque litteratura scru-
tantur, Lector, idem ferè a-
gunt in litteris, quod in opere
metallico aurileguli: qui sci-
licet post multas arumnas
crucésque, tandem minutu-
lam auri ballucam effodiunt, sed quæ priusquam
obryza niteat, artificum, aurificumq; atterit
manus. Eius conditionis maximè esse puto hæc O-
nosandri de rebus Strategicis scripta, quæ non nisi
frustillatim *ἑλεπομερῶς* eruuntur, nec deinde nisi
anxiâ *ἑ* scrupulosâ diligentia poliuntur. Indi-
gnâ certè ab vetustate *ἑ* obliuione iniuriâ adfici-
ebantur: dignissima quæ in lucem redeant, argu-
menti causâ simul *ἑ* ingenii. Habes ea ut Græcè
scripta sunt, omnino ad veterum membranarum
fidem, nisi quod admodum sublesta fuit Typo-
graphorum fides. *Fis vero, quasi absoluta vesti*
adtexto

ad texopræclarium, Notas aliquot, quibus animus mihi fuit id præcipuè commonstrare, quod Onosander ab antiquissimis ad se traduxit scriptoribus, quæque ab ipso postea Græci recentiores desumserunt. Etenim huius Strategici verba pænè ipsa sublegit Leo Imp. persæpe tamen quæ lepide composita erant rusticatim mutauit, barbara & malè Græca reddidit. ut hoc certè suum in iis vindicare possit. Bonam partem authorum, qui Strategica vel Poliorcetica Græcè scripserunt, habui. multa ex iis passim hic inserta sunt, quasi opere vermiculato, fragmenta, in quibus vocabula non rarenter obseruabis, obscura, nec viris in memoriâ nostrâ doctissimis adhuc perspecta, quæ suo loco unâ cum aliis multis, quæ ad militiam attinent, distributa, exposui in Glossario Barbaro-græco, quod breuissimè tibi videbitur, manu missum tui iuris faciam. Vale.

IN HIS NOTIS

AVCTORVM NONDV
editorum scripta laudantur.

ACHILLIS STATII κατὰ Ἀδελφίππῳ ἐκλατφώντα.

APOLLODORI POLIORCETICA.

ATHENÆI MECHANICA.

BITONIS.

CTESIBII.

EUSTATHII, κατ' Ὀσμύλῳ ἐρμηνείαν.

GLOSS. GRÆC.

HERONIS.

IULIANI IMPER. Epistola ad Alexandrinos incipit,
Ὅτι ἐλὸν εἶναι παρ' ὑμῖν ἀκέρω &c.

IULII AFRICANI.

LEONIS TACTICA. XX.

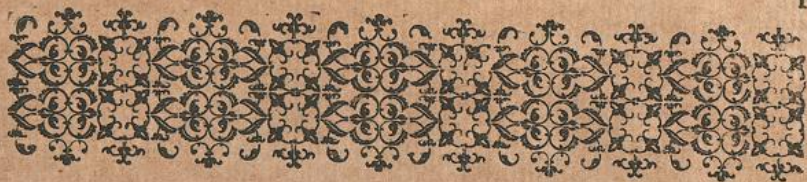
MAVRICII STRATEGICA. XII.

OLYMPIODORI Scholia in Platonis Alcib.

PHILONIS Βελοποιηκά.

NICO-

Nicolai Rigaltij

A D

ONOSANDRI STRATEGICVM

Notae .

PAGINA I.

ΝΟΣΑΝΔΡΟΥ.] Onosandri antiqui scriptoris rara in antiquitate mentio. Frequens verò huius Strategici in Leonis Imp. Tacticis vsus . Et bellus Leo Imper. homo Imperator ille, auctoris nomē ingrato semper obruit silentio, nisi semel cū eius carpere voluit sententiam, Διατάξ. τ. δ. §. ρβ'. Ονήσανδρος ὃ καὶ αὐτὸς στρατηγικὸν συντάξας λόγον ἐχέτω λεγαν δοκεῖ. &c. Sudas, Onosandrum Platonicum Philosophum fuisse tradit, præterque Strategicum scripsisse Commēt. Philo. οἱ βυζ in libb. Plat. De Rep. Ο' νόσανδρος φιλόσοφος Πλατωνικός, ἑκκλησιαστικὸς Platonicus. περὶ στρατηγημάτων ὑπομνήματα εἰς Πλατωνικὴν πολιτείαν. Enimvero vocandusne Onosander, an potius Onesander, quo modo & Onesimus, & Onesicritus, ne in friuolas quorundam incidamus argutias? Leo in Cod. Bibliothecæ Regiæ Onosandrum Onosander. vocat. At in Codice Mediceo disertè scribitur Ο' νόσανδρος, vt & in

Suid. & quatuor Onofandri manuscriptis Codd. Hoc an illud, ciccum non interduim.

Στρατηγικός.

Λόγ. G. Sic olim legebat Leo Imp. & hoc lemma præcæteris, auctori simul & operi conuenit. Aliud tamen quibusdam Codicibus præfixum fuisse, nempe, Τακτικά, vel, Περὶ στρατηγημάτων, patet ex Sud. Io. Camerarius Codicem se habuisse testatur inscriptum Στρατηγικά. Nec aspernanda libri recentioris epigraphe, Στρατηγική. vid. seq. Not.

Κόιντε Οὐραϊέ.

Veranius.

Ignotus mihi hic Veranius, nisi is sit qui Didium Gallum temporibus Britannicis excepit, unde & quem Onofander Cæsarem laudet, coniecere est. Videndus Tacit. in Vit. Iul. Agricola.

Τοῖς τε ὑπ᾽ αὐτοῖς.

Hinc firmatur superior coniectura. Nam Consulares iis quoque temporibus rei bellicæ præpositi. Iterum vidend. Tacitus.

Στρατηγικῶς ἐξ ἐστίας κοσμεμένοις.

Armis ornati.

Sic Iustinianus Imp. eleganti decussatione, *Imperatorem armis ornatum & legibus ornatum* dixit. Indeque Theophilus Antecessor, ὁπλοῖς κοσμεῖσθαι, ἐνόμοις ἐπὶ λίσσασθαι.

Ἀλλὰ μάλιστα τῇδε διαρρήσεις, &c.

Emendandum censeo secundum interpretationem meam. Nam Saguntini & Camerarii versiones aut intricatæ aut parum Onofandri verbis congruentes.

PAGINA II.

Ἀλλὰ καὶ στρατηγικῆς ἐσοχασάμην.

Collimare ad faciem.

Nempe qui de re aliquâ scribere conatur, debet ipsius præcipua attingere, nec nisi ad faciem collimare. Callisthenes historiographus apud Athenæum Mechanicum: Δεῖ τ' ἰδέσθαι τὸ παρῶμενον μὴ ἀσχεῖν ἑὸ πρὸς ὄψιν, ἀλλ' οἰκείως αὐτῷ τε καὶ τοῖς πράγμασι τὰς λόγους θῆναι.

Strategice.

Στρατηγῶν τε ἀρχαῶν ἀσκησις.

Sic Leo. Imp. Διατάξ. α'. §. γ'. Strategicen, Artem ipsam definit. Στρατηγική δέ ἐστι, στρατηγῶν ἀρχαῶν συνάσκησις, ἡ γινώμενη καὶ γυμνασία, μὲν στρατηγημάτων ἢ τῶν περὶ αὐτῶν συνάσκησις.

Κατὰ.

Κατὰ τὴν σεβαστὴν Εἰρῶν * αἰάθημα.

* Anathema

Aptè ad Platonis dogma Philosophus noster Platonicus suas de re militari disceptationes Aug. Paci dedicat, & veluti anathemata ac donaria appendit. adeoq; Olympiodorus Schol. in Alciabiadem, res esse ait Imperatori familiares ac domesticas; Pacem ac Bellum. οἰκείον στρατηγῷ Πόλεμ' & Εἰρήνην. Bellum enim nec suscipiendum, nisi vt in pace viuatur. Fl. Vegetius lib. III. *Qui desiderat pacem, præparet bellum.* Mauricius Strategici IIX. Στρατηγὸς εἰρῆνης ὀφείτω μὲν, ἀρεπῆς ἔστω πρὸς πόλεμον. Nimirum bellator ille Deus cuius nomine mensẽ in scriptum Mortium vocant non Martium, cùm in vastissimo, vtfama est, mortario suo vrbes hominẽsq; crebris duri pistilli ictibus diu contriuiisset, (Nam olim apud Aristophanem ita fabulabantur Hermes & Trygæus,

Paci, bonæ

Deæ, at malis

dis nulla do-

naria. Ἄνδρ' ἔ

αἰάθημαίων

εἰς εἰς βλεπόμενοι, πανηροί.

Artemidor.

ὄνειρος ἐλπί-

κῶν δ'.

Bellumpacis

caussa.

Martis mor-

tarium.

In Irena.

Tr. Εἰπέ μοι.

Ἡ μάς ᾧ δὴ π' ὄραν ἄνδρα σκιδάζετα;

Er. Οὐκ αἶδα πᾶν ἐν, ὅπ' θυσίαν ἐπαέρας

Ἰπερφυᾷ τὸ μέγεθος ἐσλύνεκατ.

Tr. Τί δὴ ταῦτα τῇ θυσίᾳ χρῆσεται;

Er. Τελθεὶν ἐν αὐτῇ ταῖς πολλῇς βελάσεται.

Ac paullo post idem Trygæus homines compellans aiebat,

Ὅρα π' τίνδων ἡμῖν ὡς μέγας;

Εἰπερ ᾧ ἤξει γὰρ ἄλετρεῖσθαι φέρων

Τέτω περὶ ζῆς πᾶς πόλεις κατ' ἡμέρας.)

Martis pi-

stillus.

VVican Fer-

ruminatio.

Accesit tandem inclytus faber Vulcanus, & misellis hominibus recreandis Pacis amicitiaq; veluti ferruminationem, & consolidationem proposuit: qualem ferè in Symposio Platonico ostenderat; Volo, inquit, vos colliquefacere, vt ex diuersis vnus idemq; fiat. Εθέλω ὑμᾶς σιωτῆσαι καὶ συμφύσαι εἰς τὸ αὐτ', ὥστε δύο ὄντας ἓνα γιγνέναι.

In pace unitas.

Μάλιστα ᾧ τὴν Ρωμαίων δόξε τὴν.

Sic Marcellinus XIV. *virtutum omnium domicilium*, Romam vocauit. Et XVI. *Imperij virtutūq; omnium larem.*

Romanorum

virtus.

Ἀκίνητον δυναστείαν.

Inde Roma vrbs æterna, victura dum erunt homines. Marcellin. XIV.

Ε' πὶ πέρετα γῆς ἐκτεῖναι τὴν σφετέραν δόχλιν.

Aethicus Cosmographus. *Lectionū per uigili cura cōperimus, Senatū populūq; Romanū, totius mūdi dominos, domitores orbis & psules: qui cum quicquid subiaceret cælo, penetrarēt triūphis, omnē terram Oceani*

Magnitudo

Romana.

a ij.

limbo

Oceanus.

limbo circumdatam inuenerunt, atque eam ne incognitam posteris reliquissent, subiugatum virtute suâ orbem totum quâ terra protenditur, proprio limite signauerunt, &c. Solenne est etiam Poëtis Imperio Romano limites non statuere, nisi quos terrarum, gentiumq; omnium orbi Geographi ponunt: extremum scilicet mare, siue Oceanum. Indéque nescio quis Claudio Cæsari sic blanditur:

*Ausoniis nunquam tellus violata triumphis
Ictâ tuo, Cæsar, fulmine procubuit.
Oceanusq; tuas ultra se respicit aras.
Qui finis mundo est, non erat imperio.*

Item:

*Vltima cingebat Tiberis tua, Romule, regna.
Hic tibi finis erat religiose Numa.
Et tua, Diue, tuum sacrata potentia Cælo
Extremum citra constitit Oceanum.
At nunc Oceanus geminos interluit orbes.
Pars est imperij, terminus antè fuit.*

Columna
Herculis.

Olim columnæ Herculis fuere quasi *πέρατα γῆς*. Pind. Olymp. III.

*Νῦν γε πρὸς ἑσχάτην Θή-
ρων δρεπῶσιν ἰκάνων ἄπειτα,
Οἴκοθεν Ἡρακλέους ἡλάν. τὸ πάρος
Δ' ἔστι σοφοῖς ἄβυστον,
Καὶ σόφοις.*

Mos Geogra-
phorum.

Cum enim Geryonis boues heros ille magnanimus vbique vestigasset, tandemq; ad Erythram Oceani insulam peruenisset, constitit columnâsque ac metas posuit, quia eam præterpropter nihil nisi circumfusas tenebras cæcâque caliginem, *χάλας*, & ζόφον reperiēbat. Vnde Geographi in regionum synopsis depingendâ, cum ad incognita deuenire loca, ea his adumbrant verbis: *Ultrâ progredi non datur; Obstant mare magnum, glacialis Oceanus, tenax vorago, limi lentus & innabilis humor, πηλώδεις τόποι*. Plutarchus in Theseo: *Ἐν τῇ γεωγραφίᾳ οἱ ἰσορκεῖται Διὰ φεύγοντα πλὴν γῶσιν αὐτῶν, τοῖς ἐσχάτοις μέρεσι τῶν πινάκων πεζοῦντες, ἐνίοις ὁρατὰ φασιν ὅτι, τὰ δ' ἐπέκεινα, ὅτινές ἀνδρὶ καὶ θηριώδεις, ἢ πηλὸς αἰδνῆς, ἢ σκυδικὸν κρύμα, ἢ πέλαγος πεπηγός*. Sic

Nona Catul-
li explicatio.

Catullus quoque facetissimè Mentulam ganconem quendam risit, ac postquam illius velut amplas facultates, multa prati ar-
uique

uique iugera percensuisset, longioris enumerationis tædium fugiens, cætera esse maria dixit.

Mentula habet iusta triginta iugera prati,

Quadráginta arui: cætera sunt maria.

Interea dum in Mentulæ nomine, & mentulæ simul enor-
mioris Chorographiâ ludit, morem illum obseruat Geographo-
rum. Et eodem Epigram. addit.

Quis non diuitiis Cræsum superare potis sit,

Vno qui in saltu totmoda possideat:

Prata, arua, ingentes siluas, saltusque, paludesque

Vsq̃ ad Hyperboreos & mare ad Oceanum.

Nempe Oceanum orbis terminum credidère. Tacitus, lib. *Oceanus orbis*
de morib. German. *Ipsū quinetiam Oceanum illā tentauimus: & laborum*
superesse adhuc Hercules columnas fama vulgavit: siue adiit Hercules, Herculeorum
seu quidquid ubique magnificum est, in claritatem eius referre consensi-
mus. Nec defuit audentia Druso Germanico, sed obstitit Oceanus in se
simul atque in Herculem inquiri. Mox nemo tentauit: sanctiusque ac
reuerentius visum, de actis deorū credere, quàm scire. Vulcanus apud
Homerum *Ιλιάδ. σ.* postquàm in Achillis clypeo permulta in-
signia opera vario emblemate cælasset, tandem, *ἐν τῷ παρὰ πυμά-*
τῳ, ὅθεν τὸ ἔσχατον μέρους, in extremâ & vltimâ clypei parte Ocea-
num sculpsit, quasi terminum.

Ἐν δὲ ἐν τῇ παρὰ μῶϊο μέγαν δένειν ὠκεανόιο,

Ἀντὺρα παρὰ πυμάτῳ σάκει πύκα ποιητοῖο.

Theon ad illa Arati verba, — *ὁ δὲ ἀντίος ἐκ βορέας,*

Ἵψόθεν ὠκεανόιο. —

ὠκεανὸν τὸν ὀρίζοντα, inquit, *ὁ Ἄρσιος λέγει ποιητικῶς· ὀρίζων*
μὲν γάρ ἐστι, μετ' ὃν ἔδεν ἡμῖν ὀρεῖται. ὡσαύτως δὲ καὶ μετὰ τὸν ὠκεανὸν
ἔδεν ἡμῖν ἐστὶ γνωστὸν ὠκεανὸς δὲ, ἡ ἐκ τὸς καὶ μεγάλη θάλασσα καλεῖται,
παρ' ὅσον ὠκέως ῥαί, κύκλῳ δὲ πῶ κατ' ἡμᾶς, περικείται οἰκούμενῳ.

Quod ait, *κύκλῳ περικείται,* intellige, Oceanum circulo quidem
& coronâ nostrum hunc orbem cingere; sed ita vt vtrinque in
latitudinem diffundatur, instar oui amphitheatralis, aut fundæ.
Dionysius.

Μνήσμεθα ὠκεανόιο βαθυρόος, ἐν γὰρ ἐκείνῳ

Πᾶσαι χθῶν, ἅτε νῆστος ἀπ' ἀέρος ἐσεφάνωται.

οὐ μὲν πᾶσα θάλασσα περὶ πείδρομεται, ἀλλὰ θάλαμφοις

Εὐρυτέρῃ· βεβαῖα περὶ ἡελίου κελεύθους.

Σφενδόνη εἰοικῆται.

Vid. Eustath. Schol.

NOTAE.

PAGINA III.

Μάλιστα Ρωμαίοις. ἄ. γ. &c.

Non spernenda lectio Codicis F.M. μάλιστα μὲν Ρωμαίοις. ἄ. γ. π. Φυλάττωτ παῖν κ. δι. ὠνεμηχανησιν. ορασσι, &c.

Πλείονα θηρώμεν. ἔ. π. π. π.

*Laus ab inuē
propria.*

** αὐτῆς.*

Hoc agunt scioli stelliones, qui gratiosè p'acere, quàm vtiliter prodesse cupiunt. Bene autem monet Athenæus Mechanicus: Τῆς καλῶς διερεθίσαι πολλὰ ἀκίς χεῖρες οἱ, ἔ. β. κ. κ. παῖτ' τρῶε καὶ νοτ' μη-
τίαν. ἐπὶ μὴ π. ε. βέλωνται τὰς ἰδιώτας ἀπὸ τῶν, βελομένοι τ' δοκῶν μάλ-
λοι τ' ἀληθείας * αὐτῆς.

τοῦ αὐτοῦ ὅτι πρὸς ἐλπίδα.

*EVnapius ex-
plicatus.*

In uidentiam calumniâque auertit. Et qui probos auctores laudat, sicubi à veritate aberrauerit, culpam à se in eos quodammodo reiicit, quasi bonus ipse futurus olim discipulus, si bonos habuisset doctores: Si verò aliqua iure reprehenderit, fides ei lubentiùs adhibetur virorum illustrium, quorumq; vestigia sequi par fuit autoritate nixo. Consimili epilogo Historiæ Philosophicæ proœmium clausit EVnapius Sardianus. βέλεται μὲν γὰρ ἐπὶ τὰ γράφω, κ. ὑπομνήμασιν ἀκρίβειαν ἐν πύχνην, δι' ὧν ἡ ἀμαρ-
ταιάν τ' ἀληθείας, ἐφ' ἑτέρους ἀναφέρει τὸ ἀμαρτήμα, ὡς περ ἀγαθὸς πε-
μαθητὴς κακῶν πτυχικῶς διδασκάλων. ἡ κατηγοριῶν ἀληθείαν ἔχει κ.
τὰς ἡγεμένους ἀξίους θαύματ'. ἔ. π. π. ἰδιοὶ ἐργὸν αὐτῶν κατὰ τὸν αἶ-
κα ἀμώμητον, ἀκολεθρήσαντ' οἱς ἀκολεθρῆν πρὸς σῆκει. Perperam Ha-
drianus Iunius aliter interpretatur.

PAGINA IV.

κατὰ γῆν κελύοντα, ὡς περ τὰς ἱερέας.

*Stirps sacer-
dotalis.*

Plato, οἷς μὲν εἰσι πύτρεται ἱεροσυνῶν κ. αἷς, μὴ κινεῖν. Videnda quæ sequuntur lib. vi. de Leg. 759. In vetere quoq; Dei lege, stirps sacer-
dotalis obseruata, electiq; sacerdotes, δὲ τὸ ἀγλαοθείης φυλῆς.
Clem. Alexandr. lib. V. Strom. Sidon. Apollin. vii. Ep. ix. Ac de-
mum ἱερὰ ἡ φυλὴ ἐμύνη τῇ βασιλικῇ. Cedrinus. 149.

οὐδὲ κατ' ἐσίας, ὡς τὰς γυμνασάρχας.

*Gymnasiar-
chia non sine
onere.*

In eligendis Gymnasiarchis, facultatum opumq; haberi ratio solebat. ab eoq; munere securi pauperes, & infimi census. Plato. lib. VI. de Legib. εἰς ἣν τῶν αἰρεσιν ἔσω μὲν ἐπαύλας τῶν τελοῦντων
δὲ τῶν μῆμασι, τὸ σμικρότερον ἢ ἀξίμιον ἀφείδω. Diuites igitur pro sub-
stantiâ suâ capiebant honoris dignitatem; & palæstricum ludum
exercitium cum apparatu po. exhiberi curabant. Gymnasiarchia
ὑπερβολή

ὑπερσία ἐθική. nec sumtus tenuis. Vnde excusatione plerique gaudebant. alii verò etiam inuiti cogebantur *γυμνασιάρχῃν*. Nec modus expensarum impositus Gymnasiarchis, quorum nomen votiua festiuitatis solēnitas dedicauerat l. 2. De expens. Lud Cod. Theod. Modest. in l. 6. D. de Excus. Ibiq; Augustissimus Iuriscōsultus Iacobus Cuiacius locum ex Philone protulit, qui nūc mutuat ab hoc Onesandri capiet lucem: maximè *γυμνασιάρχῃσιν* ex communi Alistarum consensu, posito, in hæc verba.

ΕΔΟΞΕ ΤΟΙΣ ΑΛΕΙΦΟΜΕΝΟΙΣ ΕΠΕΙΔΗ ΒΑ-
ΤΩΝ ΦΙΛΩΝΩΣ ΠΡΟΤΕΡΟΝ ΜΕΝ *ΕΦΕΤΗ
ΔΥΟ ΠΡΟΧΕΙΡΙΣΘΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΣ ΠΡΟΕ-
ΣΤΑΤΗΣΕ ΕΝΔΟΞΩΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΞΙΩΣ ΑΥ-
ΤΟΥΤΕ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΑΛΕΙΦΟΜΕΝΩΝ
ΠΡΟΑΙΡΕΣΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΑΝΘΩΝ
ΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΕΥΔΟΚΙΜΗΣΑΝΤΑ ΕΣΤΕΦΑ-
ΝΩΣΕΝ ΑΥΤΟΝ ΕΠΙ ΤΑ ΠΡΟΕΙΡΗΜΕΝΑ
ΕΤΗ ΔΥΟ ΘΑΛΛΟΥ ΣΤΕΦΑΝΩΙ ΚΑΙ ΤΗΝ
ΠΕΡΙ ΤΟΥΤΩΝ ΑΝΑΓΡΑΦΗΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΟΣ
ΧΑΡΙΝ ΕΙΣ ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟΝ ΚΑΤΑΚΕΧΩ-
ΡΙΚΕΝ ΦΙΛΟΤΙΜΙΑΣ ΕΝΕΚΕΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΔΟΙΡΗΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΗΣ ΕΕ*ΩΝ ΔΙΕ-
ΤΕΛΕΣΕΝ ΕΙΣ ΑΥΤΟΥΣ ΠΑΛΙΝ ΤΕ ΕΙΣ
ΤΟ Κ' Ε' Ι ΚΑΙ Δ' Κ' Ι ΚΑΙ Η' Κ'
Ι ΑΞΙΩΘΕΙΣ ΥΠΕΜΕΙΝΕ ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗ-
ΣΑΙ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΡΜΟΤΟΥΣΑΝ ΕΝΤΑΞΙΑΝ
ΑΥΤΟΣΤΕ ΣΥΝΕΤΗΡΗΣΕΝ ΚΑΙ ΤΟΥΤΟ
ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΛΕΙΦΟΜΕΝΩΝ *ΕΚΤΕΝΕΣΤΕ-
ΡΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΤΙΜΟΤΕΡΩΝ ΕΤΙ ΠΟΛΛΩΙ
ΠΡΟΕΣΤΑΤΗΣΕΝ ΤΟΥΣΤΕ ΤΩΙ ΕΡΜΕΙ
ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΙ ΤΙΘΕΜΕΝΟΥΣ ΥΠΕΡ ΤΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΥΜΝΙΚΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ *ΣΥΝ
ΕΥ ΚΟΣΜΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΥ ΔΥ-
ΝΑΜΙΝ ΚΑΙ ΙΔΙΑΝ ΕΚΤΙΘΕΙΣ ΑΘΛΑΤΑ
ΚΑΘΙΚΟΝΤΑ ΤΟΙΣ ΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΟΙΣ
ΕΦ ΟΙΣ ΘΕΩΡΟΥΝΤΟ ΚΟΙΝΟΝ ΠΑΣΑΝ
ΠΡΟΘΥΜΙΑΝ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΗΝ ΕΝΔΕΙΚΝΥΜΕ
NON

* π. ἐπ' ἐτῇ
ΑΕ.Ρ.

* π. ἔχων.
ΑΕ.Ρ.

* π. ἐκτενέ-
στερον, καὶ φι-
λοτιμότερον.
ΑΕ.Ρ.

* σωτάξεν
εὐκόσμως, &
ιδία. ΑΕ.Ρ.

* γυμνασταρ
χρήστων. Α.Ρ.
Ρ.

* χωρ/σαι.
Α.Ρ.

ΝΟΝ ΑΥΤΟΝ ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥΣ
ΤΕ ΧΡΥΣΟΥΣ ΠΕΡΙΤΕΘΕΙΚΕΝ ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΗ
ΤΕΤΙΜΗΚΕΝ ΕΙΚΟΝΙ ΒΑΤΩΝΑ ΦΙΛΩΝΟΣ
*ΓΥΜΝΑΣΑΡΧΗΣΑΥΤΑ ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ ΚΑΙ ΤΕ
ΤΑΡΤΟΝ ΚΑΙ ΠΕΜΠΤΟΝ ΕΞΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΝ
ΤΩΙ ΠΡΟΔΕΔΗΛΗΛΩΜΕΝΩΙ ΧΡΟΝΩΙ ΤΩΝ ΝΕ
ΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΝ ΕΥΣΧΗΜΟΝΑ ΤΕ ΚΑΙ
ΠΡΕΠΟΥΣΑΝ ΠΟΙΗΣΑΜΕΝΟΝ ΔΕΔΟΧΘΑΙ ΔΕ
ΚΑΙ ΝΥΝ ΕΠΑΙΝΕΣΑΙΤΕ ΑΥΤΟΝ ΕΠΙ ΤΟΥΤΟΙΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΠΙΣΤΕΦΑΝΩΣΑΙ ΠΑΛΙΝ ΧΡΥΣΩΙ
ΣΤΕΦΑΝΩΙ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΜΕΝ ΧΡΥΣΟΥΣ ΣΤΕΦΑ
ΝΟΥΣ ΕΙΣ ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ *ΧΩΡΗΣΑΙ ΤΟ ΔΕ ΔΟ
ΓΜΑΤΟΔΕ ΑΝΑΓΡΑΦΑΙ ΕΙΣ ΣΤΗΛΗΝ ΔΙΘΙ
ΝΗΝ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΙΝΑΙ ΕΝ ΤΩΙ ΕΠΙΦΑΝΕΣΤΑ
ΤΩΙ ΤΟΠΩΙ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΠΡΟΣΑΞΙΩΣΑΙ
ΔΕ ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ Θ' Κ' ΛΕΤΙΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΗ
ΣΑΙ ΔΙΟΤΙ ΤΟΥΤΟ ΠΡΑΞΑΣ ΕΣΤΑΙ ΠΑΣΙ ΤΟΙΣ
ΑΛΕΙΦΟΜΕΝΟΙΣ ΚΕΧΑΡΙΣΜΕΝΟΣ.

Σώφρονα. Λεο Διατάξ. β. Σώφρονα πει το σώμα.

Εγκρατή. πει τὴν διαίταν.

Νήπιον. νηφάλαιον καὶ ἐν γήγρον.

Λιτόν. ἀπέριτον πει τὰς χρείας.

Διάπονον. Φερέπον πει τὰς ὀπλικὰς καμάτας.

Νοερόν. ἐννοήμονα καὶ φρόνιμον.

Α' Φιλάργυρον. μισυῶτα Φιλαργυρίαν.

Ἰκανόν λέγαν. πρὸς τὸ λέγαν ἀπὸ στόματός ἐν μέσῳ λαῶ.

Ἐνδοξον. πει τὴν φήμην.

Α' ἠλεκτόμεν. ἀνασπρόμεν.

Μερίσων. ἀναγκαίων.

Ἐπει τηλικαύτης δέχης.

Imperator.

In quem tantum recumbit imperium. Cui tanta potestatis insignia tribuuntur, cuius fidei atque virtuti, possessorum fortuna, tutela urbium, salus militum, Reipublica creditur gloria. Veget. lib. III. c. X.

Προσλαβῶσαι τὴν τῷ δυνάμει.

Leo. ὅταν προσλάβωσι δυνάμει κατ' ἐξέσταν τῇ ποιεῖν ἃ βέλον-

ται.

ἀκατάχρηστοι.

ἀκατάχρητοι.

Leo. ἀκράτητοι. Vet. Glossar. ἀκατάχρητοι, *Incontinentes*.*Incontinentes*.

πρὸς τὰς ὀπιθυμίας.

Quæ scilicet nisi parent, imperant. Itaque Libidini siue cupi-
dini opponenda Ratio, & rationi dandus auxiliarius Animus. Sic eleganter philosophatur Olympiodorus Schol. in Alcib.
ὁ θυμός ὀπιθυμίας ἡμιώπερος. μαχομένη γὰρ τῷ λόγῳ καὶ τῆς ὀπιθυ-
μίας, σύμμαχος τῷ λόγῳ ἔσται, ὥς ὁ θυμὸς ἐρεπώτης ὁ γυμνασιὸς ὑπερ-
αὐτῆς καὶ τῆς ὀπιθυμίας τὰ ὅσα ἀλλοτρεῖται.

Ε' ὀπιθυμία.

Λόγος.

Θυμός.

Ε' παρυσπνὴ πᾶς μερίσσης πρᾶξις.

Leo. ἐπαρξ. ἐν πᾶς μεγ. πρᾶξις.

Ἐν νυκτὶ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ.

Mauricius II. X. Strategic. τὸ συμμετρῶς διακρίνειν, καὶ ἀρυσπνεῖν
ἐν πᾶς νυξί, μᾶλλον βεβλῆσθαι τὰ περὶ τῶν ἀναγκαίων ἀρυσπνεῖν. ἐν νυκτὶ
γὰρ ὁ χερῶς τελεῖται βεβλή ἡρεμίας ψυχῆς ἐκ τῶν ἐξωθεν θορύβων.
Leo Conf. XX. §. VI. Μεγα πρᾶξις μαρτυρεῖται τὸ συμμετρῶς δια-
κρίνειν, καὶ ἀρυσπνεῖν καὶ ἐν πᾶς νυξί, μᾶλλον βεβλῆσθαι τὰ περὶ τῶν ἀ-
ναγκαίων καὶ γὰρ ὁ χερῶς ἐν νυκτὶ τελεῖται βεβλή, ὅταν ἡ ψυχὴ ἐκ τῶν ἐ-
ξωθεν θορύβων ἡρεμῇ. Nox Evphrone, & rebus accuratè penfi-
tandis opportuna. Achilles Statius Erotic. II. X. ὁ πᾶς δίκης καμρὸς
ἑσπέρως ἐστὶ. καλὸς γὰρ καὶ ὁ νυκτερινὸς δικαστής.

Noctistempus

consiliis op-

portunum.

Nocturnus

index.

Κελεύσκειτο ὅσον αἱ πολυτελεῖς, &c.

Hoc est. Nimius conuiuiorum luxus cōuiuias tandem ad sce-
letum redigit. Hunc verò locum corruptum esse puto. Sic enim
Leo, & si minùs eleganter, ac magis dilucidè. Λιτὸν γὰρ ἐ ἀπέρει-
τον περὶ τῆς χρείας καὶ γὰρ κατὰ δαπανῶσιν αἱ πολυτελεῖς καὶ πολλαὶ γε-
ραπῆται. καὶ χρόνον ἀπερκετον ἐ ἀναγκαίας ἐξόδους αἱ τῶν δέχοντων
πρυφῶν. Porro nimis notum Medicorum filiiis, quid σκέλει.

Coniuiua.

Sceletus.

Vet. Gloss. Σκέλει Larua, Sceletus. Et fortasse alludir Onofan-
der ad veterum in conuiuiis morem: iubebant enim circumferri
laruam, sic aptam vertebris, ut in quamlibet partē flecteretur, quæ
conuiuias humanæ mutationis commune faceret. Bellè expressit
Petronius Satyrico Εὐόque respiciens Clem. Alexandrinus lib.
III. Pædag. c. 2. muliebrium reticulorum, vittarumq; subtilita-
tes, ac mobiles catenationes, & varias fingendæ comæ figuras, lar-
uas esse ait, non vultus. Κεκύφαλοι μὲν γὰρ καὶ κεκυφάλων διαφοραὶ,
καὶ περὶ ἐργῶν πρ. καὶ, ἀλλὰ ἐ τῶν τεχνῶν οἱ μυρία χημαῖομοι, κατὰ πρῶτον
b j.

Larua in con-

uiuiis.

Ios. Scalig. II.

Auson. Lett.

XXVI.

Larua multa-

bres.

πε πολυτήρητι κατὰ σκευαί, εἰς κατὰ χηματίζον), θηρώσιν πὺς δίκην
 παίδων ἀφρόνων, πρὶς τὰς μορφὰς ἐπισημένους, τέλῃον ἀπληρὸς μακρῶν
 ἐστὶ γυναικῶν, αἱ ἐπὶ φάσ καλῶν, σὺν αἷλις ἀφαιμαρῶσι, περὶ σωπῆα ποι-
 ούσας τὸ περὶ σωπα. Erant etiam Larvæ Oscilla & σκευαί. fiebant-
 que corticibus cauatis ita ut oculis & voci quasi exitus pateret.
 Virg. Georgic. Et hinc Larvæ quoque & sceleti, mulierum facia-
 les, *masques*. Nam olim etiam fuere in mundo muliebri. Vnde
 in Vet. Glossis. Δὲς περὶ σωπιδιον, *Da facialem*. Verum ostentandæ
 potius quam tegendæ faciei causâ è purpura fiebant. quodque
 pudori pudicitiaque concessum fuerat velum, cupidinis lasciu-
 iæque vexillum fuit. adeò scitè Homericum illud in mulieres
 quadrabat. Ἐλθε πορφύρεον ἵαναι. Videndus Clem. Ale-
 xand. II Pædag c. 10. Tunc eiusmodi mulieribus purpurea, ho-
 die verò nigra mors.

*Purpurea
 mors. Viden-
 dies Eumepius
 in Edeffo.*

Δὲς πολυτελεῖς θραπέαι.

Fortasse intelligit τὰς τῷ σώματι θραπέας, de quibus Hiero-
 cles ad illud Pythagor. Εἰθίξαι δὲ διαταίαν ἔχον. &c.

P A G I N A V.

Ἴνα μὴ πρῶτον.

Ne primus vacare ac ferriari velit, sed suos exemplo suo ad la-
 bores perferendos inuitet. Leo. ἵνα μὴ πρῶτον τῶν στρατομέ-
 νων ἀναπύσεις ὑπὸ ζήτη, ἀλλὰ * γίνεται αὐτοῖς μάλλον εἰκὼν πρὸς τὸ
 θυμαίως ὑποφέρειν τοὺς πόρους.

Επὶ πᾶν ἄλλον.

Leo. πανταχοῦ περιέφοντα τὴν σκοπὸν διὰ ταχύτητα ψυχῆς.
 Ὡς εἰς πλεον ἢ ἐν νόημα.

Hemistichium Homericum οδυσ. Η.

Ἢ δ' ἀφιλαργυρία. Phædrus lib. IV. Fab.

Opes inuise merito sunt forti viro,

Quia diues arca veram laudem intercipit: &c.

Ἀδωροδοκῆτως. διδρῆτι μόνον δωρεά.

Αὐτὴ παραιλία.

* Varro, An-
 danbat.

Non mirum
 si cecutis mi-
 nus: aurum
 enim nō per-
 stringit ocu-
 los.

Hæc vera magnanimitas περιβάλλει τὰς δόξας τοῦ ὑπὸ αὐτῶν
 ἵεσται.

Ἀμαυροῦται. Leo. καὶ σκελίζοντα. *

Ὁ μὲν ἄπιστος.

Leo. ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν καὶ ἐκ τῶν φίλων τὸ φρόνημα διὰ τὴν ἐξότητα.

Συν α

Συναγωνίζον).

Leo addidit è litteris sacris. * τοιοῦτον γὰρ ἡ ἀγάπη τὸ πρῆναι τῷ * *Joann. 15. 13.*
 ψυχῇ ὑπὲρ τοῦ φιλουμένου. Sic bello contra Aegyptios, Cyrum
 equus vulneratus doloris impatientiâ excufferat. adfuit repente *Amari assis.*
 miles, cumque in equum suum è periculo sustulit. ἐνθα δὲ ἡ ἐργω
 ἀνὴς ὅσου ἄξιον εἶναι τὸ φιλεῖσθαι ἀρχόντα ὑπὲρ τῶν δέχομένων. Xenoph-
 phon VII. κύρου πωδ. Capite olim sancitum, si quis præposi-
 tum suum protegere noluisse, vel deseruisse. Modestin. l. 3. §.
 ult. Arrius Menand. l. V. §. qui præpositum, & §. ult. D. de re mili-
 tari.

PAGINA VI.

Ἀπειθα.

Ἀπαισ

Verti illiberem & improlem. Illud Tertul. lib. IV. aduers. Mar-
 cion. Istud. Gloss. vet. *Improles*, Ἀγον, Ἀτεκ, Ἀνηθ. expo-
 nitur quoque Ἀφῆλιξ, μήπω πολιτεύμεν.

Ψυχῆς εἰσὶν ἰσχυρὰ Φίλτρα.

Fili, Φίλ-
τρα.

Suaquiter hic philosophus Imperatoris pueros, quos obsides dum
 ad bellum ipse proficiscitur, patriæ relinquit. Φίλτρα, siue amato-
 ria, nuncupat. iis enim Respublica, vinciendo cōhibendoque
 Imperatoris animo. veluti frenis utitur. Sic Pindarus Ολυμπ. γ'.
 frenum, ἰππῶν Φίλτρον, equinum amatorium, vocauit, ὅτι τοῦτο
 οἱ ἵπποι παύειν. Sic Clem. Alexand. puerperarum lac, qui mulie-
 res è partu sequitur liquor, Φίλτρον ἀνδρείας. I. Pædag. VI.

Frenum.

Lac.

Ἐξομνησθεσθαι δυνάμενα.

Eadem ratione Iulius Africus lib. 2. de Bellico apparatu, cap.
 LXXI. optat eos, qui aliquò custodiæ causâ mittuntur, habere
 domi uxores ac filios. τοὺς φύλακας εἶναι δὲ φρονίμους, ἀνδρείους, εὐ-
 χαπικοὺς, ἀργύπρους, δυνάτοὺς, κοίφους τὰ σώματα. ἔχεν ὃ αὐτοὺς οἰκί-
 ας, γυναικας καὶ παῖδας. Item transfugas legitimo connubij fœ-
 dere deuinctos cum iis vnâ viuere ad quos se receperunt. capit.
 LXIII. γάμοις ἢ μὴ νομίμοις συμπλέκεσθαι.

Matrimo-
nium.

Δεινὸν καὶ ὀξείας μύωπες.

Stimuli acuti, ἐρεθίζοντες. Vnde & μυωπίζειν, quasi τύπιν διὰ μύ-
 ωπ. Sic Dominus quoque ex ore infantiū laudari sustinēs, imo
 cupiēs, blandari τῶν appellatōne, μυωπίζει τοὺς γνωρίμους αὐτοῦ.
 Clem. Alex. I. Pæd. V. Μύωψ. œstrus. latinè. Asilus. Virg. II. Georg. *Œstrus.*
 itē Asilio & Tabanus. Lexic. Cyrilli. Μύωψ, Tabanus, Vespa, Asilio, Asilus.
 Tabanus, Asilus οἷσιν, τὸ ζῶν. Vet. Gloss. Sud. Apollonij Scholia. *Tabanus.*
 ἄσες: Διαφέρει οἷσιν μύωπ. ὁ μὲν γὰρ μύωψ δὲ πορνῆα τῶν ζύλων, ὃ
 οἷσιν ἐκ τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς Ἰπταλέοντων ζώων.

b ij

Σύμ-

Σύμβουλοι καὶ στρατηγοί.

Videtur legendum, συστρατηγὸν, ut est in Leone.

Ἀνέστησε πρὸς τὰ δεινὰ τὴν Διόνοισαν.

*Imp. eloquen-
tia.*

Mauricius Strateg. IIX. ἱκανὸς ὢν ἐν τῷ λέγειν ὁ στρατηγὸς, καὶ τὰς δειλιῶντας, πολλάκις εἰς μάχην ἔστησε, καὶ τὰς ἐν ταῖς στρατηγείαις δειλίας παρεμυθήσατο συμφοραί.

Τῶν ἐπομένων τοῖς τραυματίαις ἰατρῶν.

*Medici ad
exercitum.*

Leo. Ἰππικὸν μένων τὰ τραύματα ἰατρῶν. Theſſalus Hippocratis filius: ἡ ὥς ἔργα λόγος ἐν ἐκκλησίῃ ὑπὲρ ἰητῆς προσεσπένθη, ὃν δέοι ἀκολουθεῖν τῷ στρατῷ, παρελθὼν δὲ πατὴρ ὑπέχετο ἐμὲ ἵππ' ἐλθ' ὑμέτερα σώματα διώσιν, ταῖς ἰδίαις διαπανήμασι κατεσκευασμένον, καὶ ἄπερ μιθῶν αἰτήσι, ἕως ἀνὸς ἴσθ' ὁποδημῇ. Sequebantur exerci-

*Medici vul-
nerarii.*

tum medici qui corpora curarent, & τραύματα militum farcirēt; ὥσπερ ἱμαλίων εἰσὶ λίνες ἀκεσάι. Xenoph I. κύρ παυθ. Sic. ψυχορράγειν, rariocer sa vie, viuoetter. Isaacius Tzetzes: Ἡμιθνὴς λέγειται ὁ ψυχορράγων, καὶ ἤδη τ' ἤμισυ θανὼν. Notavi alia in Glossario Barbarogræco. Σκερίβωνες.

Ἐκείνης μόνοις τοῖς &c.

Rectè emendatum, ἐκείνης μόνες ex Codice Mediceo. Nam & ita Leo ἐκείνης μόνες τὰς τραυματίας.

PAGINA VII.

Ἀδοξοὺς ἀχάλλαι τὸ πλῆθ'.

Leo. ἀηδίζετο καὶ ἀχάλλαι ἐν τοῖς ἀδοξοῖς τὸ πλῆθ'.

Χείρωνας.

*Viri docti no-
tant ad Ho-
rat. Od. 15.*

1. Car.

*Sidonius
illustratus.
Chironica
ars.*

* Deteriorem, minus nobilem, ignauum, imperitum. Sic medicum imperitum, chironicā arte institutum dixit Sidon. Apollin. II. Epist. *Medicorum consilia vitamus, assidentum discedentiumque, qui parum docti & satis seduli, languidos multos officiosissime occidunt. Sanè contubernio nostro iure amicitia Iustus adhibebitur, quem si iocari liceret in tristibus, facile conuincerem.* Chironicā magis institutum arte, quam Machaonicā. Io. Baptista Pius, *Chironicā, medicinali, inquit; Machaonicā, saluiferā, prouidā.* Sed hæc explicatio inscita est, & Sidonij salem insulsum facit. An longè argutior ex Diogenis mente: qui duos Centauros pessimè pictos cū vidisset, Πόπρ' τέτων, inquit, χείρων ἐστ; Vter istorum est Chiron. quod etiam sonat, Vter istorum est peior? aptè ad pictoris

storis aut picturæ stuporem. Eodem planè modo Sidonius in-
scitiam medici ridens ait, non Machaonem esse aut medicum;
nec etiam Chironem, sed χείρονα, peiorem scilicet, & deteriore
arte institutum. Est autem γελοιὸς ἰατρός, quisquis ἰώμενος μὲν *Ridiculus*
ζὼν τὸ νόσημα ποιῇ. Sed vt militum in bello gloriosa, sic medico- *Medicus.*
rum in morbo officiosa scelera putantur. adeo blanda est spe-
randi pro se cuique dulcedo, vt vel malo sutori Medicum se
professo, caput vitæque homines credant, cui calceandos ne-
mo commiserit pedes. Plato in Protagora. Plinius lib. XXIX. c.
I. Phædrus lib. I. Fab.

καὶ ἔνδοξον εἶναι.

Addit Leo. ἡ γὰρ πικρὴ δρετὴ ἀσθμον ἀνθρώπων ἀλαμύνειν ὀπι-
λὺ ἐ κατὰ λιμπάνει.

Μήτε τὸν πέιηται, ἐὰν &c.

Paupertas habeat expetita gloriam, non illata cruciatum. Hic. *Paupertas.*
ronymus. Epist.

οὐ μὲν γὰρ γε.

Benè extricat Leo. οὐ μὲν δὲ τὸν πλάσιον ἀποδοκιμάζομεν ὅτι
πλάσιον, ἀλλ' ἐὰν τὰς στρατηγῶν πρεπύσας μὴ κέκτηται δρετῆς. ἐδὲ
τὸν πένθηται αἰρέμεται ὅτι πένθης, ἀλλ' ὅτι στρατηγικῶς τε καὶ γυναικῶν ἔχει
ψυχῶν.

Εἴ γε μὴ χηματιστὴς εἴη.

Imò nec militare negotiatoribus licuit. Const. Iustinian. Ne-
gotiatores ne militent. lib. XII. Codicis.

ὁβολοσάτην.

Μικρολόγον ἵνα καὶ ὁβολόγον περὶ τῶν κέρδη.

Μεμωρημένους περὶ τὸν πορισμὸν.

Leo. Μεμωρημένους περὶ τὴν συλλογὴν τῶν χημάτων.

Ἐπιτηδύματων, πορογόνων τε λαμπρὰν ἀξίωσιν ἀγαπᾶν.

Hæc ita distinguenda videntur. Ἐπιτηδύματων. Πορογόνων δὲ. λ.
ἀξίωσιν ἀγαπᾶν. &c. Sic legebat Leo.

Αὐτὸ τῶν ἰδίων πράξεων. Ἐ ἡθῶν. Leo.

τῶν τῶν ἀνθρώπων διχόρεια.

Videtur addendum ex Leone. οὐκ ἀπὸ πορογόνων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν
ἰδίων πράξεων ἑκατορθωμάτων.

P A G I N A V I I I.

Πολλὰ καί. Leo. πολλὰ αἰετὶς.

[b ii].

Σπενδοντες. Leo. σπουδάζοντες.

Κληρονομούμενη δόξη.

Laus à maioribus.

Componendus hic locus cum illo Sidonij Epist. III. *I nunc & legibus me ambitus interrogatum Senatu moue, cur adipiscenda dignitati hereditaria curis peruiigilibus incumbam: cui pater, socer, auui, proauui praefecturis urbanis praetorianisque, magistris palatinis, militaribusque micuerunt.*

Fortunam propriam ornare.

Τὴν δὲ τὴν ἰδιόκτητον οἰκειώσασθαι παροικουῶν.
Hoc eleganter Evnapius Sardonius in Maximo dixit, κοσμεῖν τὴν ἐαυτοῦ τύχην. Et tritum apud Græcos. Σπέρτῳ ἔλαχες, κείνῳ κόσμη. Nostrates dicunt, faire, ou bastir sa fortune.

PAGINA IX.

Ταῖς χάρισιν ἐκλύση. Leo. διὰ μελείας.

Λοχαγός.

Λοχαγός.

Leo. Const. t. III. §. XVII. Λοχαγός λέγει ὁ πρῶτος ὅστις ἤρουν ὁρδίνης κτ' ἔβαντο. ὁ αὐτὸς ὃν λέγει καὶ πρίμης καὶ πρῶτος αὐτῆς.

Ταξίαρχος.

Ταξίαρχος.

Additur in Codice F. M. καὶ χιλιάρχους. Lexic. Cyrilli, Ταξίαρχος, Ordinarius, Manipularius.

Καὶ εἰπὼν ἄλλων ἡγεμόνων.

Aptè ad sua tempora Leo, Const. III. §. III. Καὶ ὁ μὲν στρατὸς ὅλος διαιρεῖσθαι ἔστω. εἰς τεγμάτα, καὶ εἰς δεκαρχίας. Ὡς στήτωσαν ἢ αὐτοῖς ἄρχοντες κτ' ἔβαντο ὁ δὲ ἄρχους καὶ τέτταρας καὶ ἑξῆς ἄλλας * ἢ ἑσας δεκάς οἰκονόμοι, ἡγοῦν ὅσοι καὶ πρῶτοι καὶ ὀνόμαζον φαίνον τῇ ῥωμαϊκῇ ἡμῶν πολιτείᾳ, &c.

Εἰς πρῶτον ἐν δόξῃ. &c.

Codex F. M. εἰς πρῶτον ἐν δόξῃ δοκιμασίαν.

Καὶ ἀσφάλεια. μεζόνων πίστες.

Codex F. M. καὶ ἀσφαλεῖς αἱ μεζόνων πίστες.

PAGINA X.

Βουλῶπις.

Περὶ ἔχαινον τὴν στρατηγὸν βουλῶπις.

Consiliarij.

Constantinus Porphyrogenneta Them. I. τὸν ὃν τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν ἡγούμενοι, εἰς ἐπαρχίας διηρέησαν, καὶ ἡγεμονίας καὶ δουκάτα, καὶ τοὺς καλουμένους κονσιλαρίους, ταῦτέστι, βουλῶπες.

Κοινωνία

Κοινωνήσουσι γνώμης αὐτῆς.

γνώμης.

Communio & κοινωνία esse debet, ut vita, sic opinionum. & vanum illud M. Antonini Imp. lib. XI. τῶν εἰς ἑαυτὸν. ὁμοθυμῶν μὲν, μὴ ὁμοδογματίζεν δέ.

Ω' τε δεῖ ἀ' ἐννοῆσαι μὲν, μελετᾷ".

In libro F. M. ὡς ἐστὶν τῆς ἀνέναντι ὡς ἐστὶν μοῖ. τὰ αὐτὰ &c. Expli-
catius Leo. καὶ γὰρ τῆς χακῆς ἀρετῆς ὡς ἐννοεῖ μὲν ἡ χρῆσιμον. βε-
βαίως ὅ τὰ αὐτὰ μόνον οἰκειοῦ. Sed illic restituenda negatio: nec
audiendus Checus.

Α' νεπικούρητ. αβούρητ.

Αἴρεσιν. Leo. εἴρεσιν.

Πολλὰ καὶ ἁμαρτάνειν. Leo. Πολλὰ καὶ μεγάλα ἁμαρ.

Μετὰ τοῦ Δικαίου.

Belli suscipiendi finis Imperatori propositus esse debet, Iustum & æquum. Et bella plarumque mouere solent homines, vel ut malitiosam hostium fraudem vlciscantur, vel ut vim iniuriamque propulsent, vel ut res suas repetant. Socrates Alcibiad. I. οὐδ' οἷα θ' αἰσῶν πόλεμον ποιεῖμεθα, ὅ, π' ἐγκαλουῦντες ἀλλήλοις πάθημα, ἐρχόμεθα ἵππ' π' πολεμεῖν; καὶ ὅ, π' αὐτὸ ὀνομάζοντες ἐρχόμεθα; Α Δ Κ Ι Β. Ἐγώ γε, ὅτι; ἔα πατάμενοι π' ἢ βιάζόμεναι, ἢ δοποσερούμενοι. Nimirum æquitate ac ratione suadente ad bellum proficiscitur Imperator, ut ad morbos accedit medicus sanitatis gratiâ. Olympiodorus ad Platonem notat. Ἐνεκεν τοῦ δικαίου ἐρχόμεθα ἵππ' τὸ πολεμεῖν, κατὰ περ οἷα τὸ ἵππ' τ' αἰς * νόσους ἔνεκεν τῆς υγείας καὶ τοῦ εἰς κρείσσιν ἀγαγεῖν τὰ φοιχεῖα καὶ συμφάνιαν. δίκαιον γὰρ πᾶς καὶ τοῦτο, ὥς ἐ μὴ πλεοῖάζειν ἕτερον ἑτέρου. Indéque idem Homeri Iliadem aliud nihil esse ait nisi, δικαιολογίαν βαρβάρων πρὸς ἑλλήνας. Odyssæam verò, δικαιολογίαν μνηστῆρων καὶ Τηλεμάχου.

PAGINA XI.

Οὐχ ἄρχουσι· ἀλλ' ἀμύνονται.

Leo Const. XX. §. 57. Καλὸν μοι δοκεῖ δικάσαν εἶναι τὸ ἀρχὴν τῆς πο-
λέως, ὃ γὰρ τοῖς ἀδικήσασιν αὐτῶν μωόμεν. Θε ε τ Θε δίκαι Θε εσιν. &c.

Λόγω ἡ πρεσβείας.

Per rhetores, & legatos Olympiodorus. τῶ μὲν στρατιώτῃ τέλῃ
 τὸ πλεονέκτημα ἔχειν ἀπὸ τῶ λαφύρων, τῷ δὲ ῥήτορι, τὸ διὰ τῶ λόγων πείσασθαι
 πρὸς τὸ ὅσων. ἵνα εἰ μὴ πείσῃ, τότε ἀποσπασθῇ τὸν στρατηγὸν διὰ τῶ
 πλεονεξίας βιάσασθαι τὰς ἐναντιομήτους, ὥστε τὸ δίκαιον ποιῆσαι. ἔτι γὰρ καὶ οἱ
 παρ' ὁμηροῦ ῥήτορες Ὀδυσσεὺς καὶ Μενέλαος πρὸς τὴν μάχην πεπεισμένον
 βιάσασθαι τοὺς τρώας. Religiosus fuit priscorū Romanorum
 bello indicēdo ritus: vt postquā res suas per oratores ritē repetiissēt,
 nec obtinuissēt, hastā belli signum, in hostium fines coniecerent.
 Liu. I. Posterioribus verò seculis, non hastam sed Gallinaceum
 proiecerunt. Io. Tzetzes Hist. Chil. V. ἀλέκτορα
 b iiii. μόνον

μόνον ῥίπτουσιν οἷα περ μέλλουσι πόλεμον συγκροτῆσαι. Et rectè pugnace animali, pro bellico signo, vñ sunt, cum ex eo etiã agonistica sibi milites pararent. Nam in illius ventre lapides repertos, ore aut brachio gestatos, robur virtutemque pugnantis addere credebant. Caput hac de re scripsit Iul. Aphric.

Agonisticon.
Lib. de bellico Apparatu.

Ἰφίστασθαι δὲ τὸν θεμέλιον.

Leo Const. 2. § 35. Θεμελίω ἀγαθῶ καὶ ἀσφαλῶτι ἐποικοδομεῖ καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ.

τότε ὅππότε ἔχειν καὶ τῇ τύχῃ.

Leo XX. §. 169. τότε ὅππότε πῦρ τῷ θεῷ τὸ πᾶν τῆς ἐκδόσεως.

κίνησιν, ὥστε καὶ ἀπὸ θαλάττης ἤδη καὶ ἀπὸ γῆς.

κινήσεις πολεμικαὶ διτταί. αἱ μὲν κατὰ γῆν, αἱ δὲ κατὰ θάλασσαν.

Πρύμναν
κρούεσθαι.
Turrim ferire.

Πρύμναν κρούεσθαι.

Leo. Διατάξ. κ' §. ρό. ὅππότε φιλῶναι τὸ κράτος. Thucyd. Scholia. Πρύμναν κρούμενοι, σπᾶφέντες δὲ τῆς ναυμαχίας. Aristoph. Scholia. Σφηκ. Τὸ δὲ πρύμναν κρούεσθαι φασὶ ἴνες λέγεσθαι, ὅταν μετακαθίσαντες οἱ ἐρέται, ἐλαύνουσιν ὀπίσω ὅππότε πῦρ πρύμναν, ὅταν εἰς λιμένα ἐσέρχων. ἵνα τὸ πρύμναν εἰς γῆν ἔχουσιν ἐνέυσαν, ἐπὶ πῶρ ἔξω. ὅπως ἀνδρὶ τροπῆς εἴη εἰς ἔξοδον ἢ ναὺς. ὅπως ἀνακρῆσθαι πῦρ πρύμναν. ταῦτα εἰς τὰ πῖσω ἀναδράμει. ἀνακρῆσθαι γὰρ ἐστὶ τῆς κώπας, τὸ ἐπὶ τῇ τῇ δρόμῳ τῇ εἰς τὸ ἐμπεσεσθαι πῦρ ναὺν. Ceterum πρύμναν κρούεσθαι, interpretatus sum, *proram obvertere*, ut fugam apertius declararem. nec enim, nisi occultatâ prorâ, puppis aduersariis ostenditur.

PAGINA XII.

Leo. Διατάξ. κ' §. ροά. Ἡνίκα δὲ τῆς θηωόμενης ἐξαγὼν μέλλεις πρὸς πόλεμον, δὲ μὲν καθαράς αὐτὰς ἐξ ἀμαρτημάτων εἶναι. φρόνως δὲ ἀπὸ τῶν ἱερέων * καθαγνίσαι αὐτὰς δι' ἀλογίας. ἔτι μὲν μετὰ * καθαγνίσαι. AE. P.

καὶ ἐν τῇ Φιλίᾳ.

Adde ex Codice F. Mor. καὶ πολεμία. ἀπὸ μὲν τῆς Φιλίας, ἵνα ἐκζητῶν, &c.

τῆς ἰδίας λόχους.

Δόχοι.
Odines.

Leo. ἡγεῖται, τῆς ὁδοῦ τῆς τῆς. Dixi in Gloss.

καὶ εἰς μάχην ἀπεπεπῆς.

* Cod Medic.
Ετοιμῇ.

Leo, in Membranis. καὶ εἰς μάχην * ἀπεπεπῆς, ἔχοντες καὶ σημεῖον

σημειον B. καὶ ἀλλήλοις &c. Hæc igitur minimè disspennenda. vt dixi
in varijs lect.

PAGINA XIII.

Συγέλλειν δὲ πειράσθω.

In libro F. M. Titulus est. πειρὰ τῆς πείρας ἔσρατεύματ. Enu-
cleatius Leo. τὴν ἣ πείραν ἔσρατεύματ. ὁλίγην ποῖσται σὲ δαί, καὶ
ἀλλὰ τούτων χωρίων ἀναβιβάζει τὰς πείρας, δι' ὧν ἐσυνθελιθήσονται, ὅσοι
ἔχουσι πλάτ. ὥστε ἐκ πλάτ. ἔστι μὴν. ἐκπαθῆναι. Nebula
cyathum idiotis hîc propinat Checus. Nec vimhellenismi per-
spexit Filippus Pigafetta.

Στρατίαν ἔσρατεύματ.

Legendum ex Cod. F. M. πείραν ἔσρατεύ.

Αἱ τοὶ κῶπαι καὶ ἡμισὶ δραγήριοι.

Leo in Cod. Mediceo. αἱ τοιαύται ἐνανέρρητοι. In C. Regio. αἱ
τοὶ καὶ μάλλον σὺν ἔχουσι τὸ δραγήριον.

Κατὰ τὸ μέτωπον ἐναντήσωσιν.

Leo. ὅσοι ἐμπεσθὲν ἀπατήσ.

Ραδίως αὐτῶν τρέπονται.

Leo in Vet. Membranis: Εὐκόλως αὐτοὺς τρέπονται, κατὰ πρὸς τοὺς
τῆς μάχης αὐτῆς εὐκέρως κυκλῶντες τοὺς ἐναντίους. Emendatio lectio
C. Medicei. Εὐκόλως αὐτοὺς κυκλώσασιν τρέπουσι, κατὰ πρὸς τοὺς
μάχης τοῦ τῶν ἐναντίων κίερος κυκλοῦντες. Malè interpretatur Io.
Checus.

Επιβάλλωσι.

Leo in C. M. ἐφορμίσωσι.

Δίωσασιν.

Leo in C. R. διῶσιν. In C. M. ἀνακρίνουσι.

Επηρεάζων γὰρ αὐτῶν εἰς φάλαγχα.

Leo. εἰάν γὰρ ὁππότερὸς περὶ φάλαγχα οἱ ὁδοὶ πορευοῦντες ὥστε ἀν-
τιπαρατάξασθαι τοῖς ἐκ πλάτης ἐπερχομένοις ἀσθενῆς δε.

Καὶ σὺν ἔχουσι βάθ.

Leo in Codice Regio. καὶ σὺν ἐχ. πύχος. at in C. Mediceo. ἀλλὰ
τὸ λεγόμενον ἀνατὴν τὴν ἀντίπρῶτον.

Εἰς τὰς κατόπιν.

Leo. εἰάν γὰρ ὅπου ὁππότερὸς φανῶσι.

Καὶ ὁππότερὸς δέ.

Hoc membrum pratermisit Leo.

Καὶ ἐκ τῆς κατὰ γένεσιν.

Leo in C. R. καὶ ἐκ τῆς κατὰ δυνάμιν γένεσιν. in C. M. καὶ σὺν ἐν τῷ
ἀντιπρῶτον κατὰ.

ἢ δὲ σπεσάλμην δς.

Leo. Ἡ δὲ σπεσάλμην πορεία ἐπεράγων. ἢ σπασμῆκος μὲν, μὴ πᾶν δέ τ' ὅτι ἔχουσι τὸ σχῆμα, ἀλλὰ σύμμετρον εἰς πάντα καὶ ὅσον χρήσιμός ἐστι καὶ ἀμετακίνητος καὶ ἀσφαλής.

Ἐπὶ δὲ ὅτε συνέβη ἡ γιοῦται.

* π. λεπυ- Leo. Ἐάν εἰς πᾶν σπειρὲς τόπος ἀφαιρή τὸ εἶναι πῦμα, Πιπλοῦ
νομένης. AE. * λεπομένης τῆς σπασμῆκος, πολλάκις καὶ εἰς ἀμφιβολίαν ἐμπίπτουσιν
P. ὅταν οἱ πρῶτοι. δς.

Παιδικά.

Polyænus lib. I. Straregem. Iulius Africanus cap. II. lib. de Bellico appar. Συνεχῆς ἐν τοῖς μεγάλοις στρατῶμασι δαίμων ὁ Πάν.

Εἰς ψιλὰ καὶ Πιπιδά. Leo. Εἰς ὁμαλοὺς τόπους.

Τὸς κατέπιν ὅτι καταβαίνοντας.

Leo. τὸς ὀπίσω αὐτῶν κατερχομένους.

PAGINA XIV.

Ὡς μελήσας πρὸς βαλάν.

Leo ὥς απεῦσαι πρὸς βαλάν. In C. M. ὥς απουδάται πρ.

Λαμβανέτω δὲ πᾶν.

Leo. Λάμβανε δὲ καὶ * ὅτι τὸ τοῦ δον ὄλον, πᾶν τε δουλείαν καὶ πᾶ
C. M. καὶ σὶ. συγκάμα. καὶ πᾶν δουλοπῶν ἐν μέσῃ τῇ δουλείᾳ. Notavi in glossario
Barbarogræco.

Τὸν ἐραγίαν ἐκ τῶν ἐρρωμενέστων.

Leo. Νωτοφύλακας ἰαχυρές. Monco semel ex Iulii Aphricani
Exercitiar. cap. lxxi. lib. de Bell. Apparatu quod sæpius deinceps erit obser-
uandum. ὅτι οἱ παλαιοὶ τὴν φάλαγγα ἐν πᾶσι κινήσει ζῶν εἰκαζοῦτες,
τὸ μὲν αὐτῆς πρὸς ὥπον ὀνομαζουσι καὶ σῆμα. τὸ δὲ κέραι, καὶ κεφαλῶν.
ἄλλο δὲ ὁ φθαλμὸν ἢ ὀμφαλὸν, καὶ ἄλλο πλῆθος, καὶ ἔραν ἄλλο.

Ὅταν ὑλώδεις ἐκ πεικ.

Leo. Ὅταν δασείας διοδεύης ἐρημίας καὶ περικεκλισμένας βουνοῖς
ἢ ὄρεσι.

Ενὶ δρῶσι.

Ἐγκρύμματα.

Ψιλῶ.

Agrū nudum, ac veluti glabrum. Leo. δένδρα μὴ ἔχοντας τόπους.

Παντῶν ὅψι: καὶ μὴ περὶ ἐρδνήσαντος ὅτι ἕντες, ἐδηλωσαν:

Compendiosius in Codice F. M. ἢ πάντων ὅψι: ἰκανὴ περὶ ἐρδ-
νήσαντος.

Πυρε.

Πυρακτούμενα νύκτωρ.

Leo. *πυράκτούμενης νυκτός. C.R. κηρόμενα νυκτός.*

Μέλλων δὲ κρίνειν.

Videant docti ne quid discrepet in Leone: καὶ περὶ μὲν τῆς κηροῦ
τῆς μάχης, καὶ ἀνέσσεως καὶ ἀγρίας πυράκτου, ἐπὶ δὲ τῶν πολεμίων
ἐμφανισθῆναι, καὶ τοῦ Πυρακτοῦ καλῶς περιγραφῆσαι τὴν δύναμιν· πολλὰ
καὶ γὰρ ἐν ἐμβραδύνῃ συμβαλὲν τὸ πόλεμον, εἰς δελίαν ἄρχον· οἱ δὲ
δρεῖοι, καὶ ὁ ἐγγὺν καὶ ἡ μέριμνα τὴν δύναμιν διαπαντῶν σωμάτων. ** π. ἔρχοντες.*

AE.P.

Ὁ λόγος ἐδὰ πένθησε &c.

Fl. Vegetius lib. III. *Obferuetur autem ne longo spatio fatigatum
militem, ne lassos post cursum equos ad publicum prælium cogas. mul.* Defatigatio.
tum virinum labore itineris pugnaturus amittit.

Μηδίσαντος.

Μήτε προειδέν. Leo.

P A G I N A XV.

Τὴν δεινὴν πολεμίων φθόρεω.

Leo. Διατρεῖ. 9. §. κα. ὁ δὲ ἐν τῇ πολεμίᾳ ὁδοιπορῆς χρήσιμος
τὴν φθέρειν καὶ καίειν καὶ κατακόπτειν.

Καρπῶν ἐνδεῖα.

ὀλίγως. Leo in C.M.

Δυναμίων ἐκπεληρωμένων.

Leo. ὅταν πείσας δυναμὴν ἔχῃς ὁμοῦ.

Πολλὰ δὲ ὁμοῦ καὶ ἀπὸ λαμπρῶς.

Consimilis scriptura in tribus libris. Nec tamen eam sequi-
tus est Io. Camerarius, ita enim vertit, *Ex aduersariorum etiam te-
pui solo multum quo exercitus augeatur percipi possit.* Contrà Nic. Sa-
guntinus. *Ex agro hostili, si secundus et ferax sit &c.* Mens auctoris
exigit ut legatur, καὶ ἀπὸ μὴ λαμπρῶς, vel, καὶ ἀπὸ ἑλ. Sic Leo in
Cod. Mediceo ἐκ μὴ πλεονείας ἐστίν. in c. Regio, ἐκ μὴ λιπαρῶς ἐστίν.

Χώραν λαμπρῶν Græci dicunt pinguem, solidam ac succidam re-
gionem, ex quâ multâ percipiuntur utilitates. Quo pacto Nea-
ram meretricem Demosthenes λαμπρῶν vocauit: hoc est, succi-
dam, quæ corpus alit corpore, ut loquitur Plautus Mil. Glor. Scæ.
Cohibete, nec solū, σῶμα πλεονάζον ἐκείνῳ, ut frigide interpretatur
Lambinus, verū, τῶμα καὶ σῶμα πλεονάζον. Vel fortasse, Χώραν
λαμπρῶν dixit Onofander, ψιλῶν, nudam, glabram, nitidam quâ
sterilitas, aut vis aliqua cotannis conuerit. quo modo domus il-
lustris dici possit ea quæ crebrò perlucet, dereptis ab Aquilone *Domus ille-
Fris.*

Detexit ventus villam. quid verbis opus sit?
Non ventus fuit. verum Alcmena Euripidi:
Ita omnes recto deturbavit tegulas.
Illustriores fecit fenestrasque indidit.

Plautus expli-
catus. Rudens.

Nec placet etiam quod ait Lambinus. Quin potius hic fecerit Comicus ὕπερον πρὸ πρὸν. nempe, ventus fenestras indidit, illustrioresque fecit. Illustriores non propter crebra fulgura, ut ille minus aptè interpretatur, sed datà etiam de tecto luce, tegulis vi ventorum deturbatis. unde nouas de superà ædium parte fenestras indidit; & eas quæ iam erant illustriores fecit. Notavi obiter quod mihi in mentem dum hæc scribo venit. Cæterum capital fecerim, si dissimulem reperisse me nuper in codice Fed. Morelli. ἀντὶ τοῦ λαμπρῆς, ad oram scriptum, λαμπρῆς & hancce lectionem, etsi aliam vno consensu tres mss. retineant, nobis verioremi videri.

Χώρα λυ-
πηγῇ.

φροντίζου δὲ περὶ τῆς ἀρχῆς.

Mercatores
in exercitiis.

Xenophon κυρ. Παρδ. δ' τὴν δ' ἀγορὴν τὴν ἑστὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ κηρυξάτω μὲν ἡδὴ, ἔφη, μὴ ἀδικεῖν μηδὲν. πωλεῖν δ' τὴν καπὴλιν καὶ ἐμποροῦς ὃ, ἡ ἑκάς θ' πρῶτον καὶ ταῦτα ἀλγεμένους ἕμα ἄλιν, ὅπως οἰκῆται ἡμῶν τὸ στρατόπεδον.

Leo Const. ix. §. 25. ἵνα α. τ. π. ἔσῃ τῆς παραγματευτῆς, ἀόκνως καὶ ἀφρόβως καμίζωσι τὰς χρεῖας ἐν τῷ στρατῷ.

P A G I N A XVI.

Τὰς π' ὑπερβολὰς. ὑπερβολὰς. Leo.

τὰς τῶν σπειῶν παρόδους.

Clausura.

ἡ γοῶν τῶν λεγομένων κλεισθῆς. Dixi in Glossario.

Παραβολὴν θήσιν. Α πλῆκεύην.

ὅπου δ' αὐτοὶ μένοι παραβολὴν. δ. c.

Leo Const. xi. §. 3 ὅπου δ' μέλλεις ποιεῖσθαι χρόνιον τὰ πλῆκεύην.

Ἐκλεξάσθω χωρία.

Castrametari
in locis sanis.

Leo in C. M. Εκλέγειν χωρία χρῆσιμα μὴ ὑλώδη, ἡ γοῶν ὕλας καὶ πηλὰ καὶ βολίτους ἔχοντα, καὶ ὑδάτα σεσημμένα. Præcepti huius semina olim sparserat Xenophon κύρ. Παρδ. α. Σοὶ δ' τέττα μεγαλοπρεπῆ ἔργα ἔσθαι ἡ τῆς ὑγείας ὀπιμέλεια. τὰ γὰρ τὴν δρεχλὴν μὴ κάμνειν τὸ στρατόπεδον. τέττα σοὶ δὲ μέλειν. Καὶ ἵνα δὲ (ἔφη) ὡς πᾶσι περὶ ὁδὸν ἰῶν, τέττα πρὸς τὴν ἰκανὸς ἔσθαι; Ἀν μὲν δὲ πᾶσι χρόνον πᾶσι μέλλῃς ἐν τῷ αὐτῷ μένειν, ὑγίαν δὲ πρὸς τὴν στρατοπέδου μὴ ἀμελήσθαι. τέττα δ' ἐκ αὐτῶν ἀμάρτυς, ἐὰν περὶ μέλλῃς, καὶ γὰρ λέγοντες ἔδδεν πᾶσι πᾶσι οἱ αὐτῶν περὶ τῶν νοσέων χωρίων καὶ τῶν ὑγίων

Ἰουλιανῶν. μάρτυρες ἢ σαφῆς ἐκατέρωθεν αὐτῶν παρίστανται ὅτι σώματα
 καὶ τὰ χρώματα. Artemidorus Daldianus Oneirocrit. III. Πηλὸς νόσον
 σημαίνει καὶ ὕδριν. νόσον μὲν, ἀλλὰ τὸ μὴ καθαρὸν εἶναι τὸ ὕδωρ, μήτε μέλι
 γάλα, ἀλλὰ ἐξ ἀμφοτέρων μεμίχθαι, καὶ μηδέτερον εἶναι.
 ταῖς ἀναφοραῖς. Διὰ τῶν ἀναθυμιάσεων.

PAGINA XVII.

Μηδεὶς δὲ τῆς αὐτῆς μένιν παρεμβολῆς.

Flavius Vegetius III. Si autumnali astinōque tempore diutius in
 iisdem locis militum multitudo consistat, ex contagione aquarum, et
 oris ipsius seditate vitiat is haustibus, et aëre corrupto, perniciosissimus
 nascitur morbus, qui prohiberi non potest aliter, nisi frequenti mutatio-
 ne castrorum. Castrum mē-
tandū.

Διὰ τὴν ὥραν τῆς κατὰ πεπολισμένην &c.

Leo Const. XI. §. 3. Ἀλλὰ τὸν κατὰ ὥσαν πεπολισμένα ἐχὶ τῆ
 ἀπλικοῦ τοῦ στρατεύματος.

Τῶν αἰαγκαίων ἐκκρήσεως.

Artemidor. II. Ανθρωπεία δὲ καὶ πρὸς πολλὴν ὀρωμένη, πολλὰ καὶ ἀλ- Excrementa
humana.
 φορεῖ σημαίνει κακά. ἐχὶ ἢ ὡδε. ἐν παλαιαῖς καὶ ἐν ἀγοραῖς καὶ ἐν παντὶ δημο-
 σίῳ τόπῳ ὀρωμένη, εἴργει καὶ οὗτοι τοῖς τοῖς ἐν οἷς αὐτὴ πολλὰ καὶ ἢ ὡδε
 καὶ καλύψ.

Ἀτμούς διεφθαρμένους ἀναπνεύουσαι.

Leo. ἀτμούς διεφθαρμένους ἀναπνεύουσιν καὶ συμμεταβάλλουσιν ἐς
 νόσον, καὶ τὴν τῆς περὶ ἐχόντων αἰρὸς ἀερίαν. &c.

Γυμναζέτω τὰ στρατόπεδα.

Leo Const. VII. §. 2. Γυμνάζειν σὲ καὶ τὰ στρατόπεδα, καὶ ποιεῖν Exercitatio-
nem.
 πρὸς στρατιωτικὰς πολεμικὰς, καὶ ὡς περὶ σωτῆρας τῶν πόλεων ἀλλὰ τῆς περὶ
 ἐπιστροφῆς.

Ἡ μὲν γὰρ δὲ γὰρ τὰ σώματα, μαλθακά.

Tacitus lib. de mor. German. Ocioſa porro armorum manus
 facile lasciuunt.

οὐτ' ὅτι πολλὸν μένουσιν. Leo. ἐπὶ καρτερήσασιν.

Περάσαι τὰ δεινά.

Ἡεὶσαν λαβεῖν πολεμικῶν πόνων.

PAGINA XVIII.

Ἀγώνων ἀνάγκη. Πόνων ἂν Leo.

Γυμναζέτω τοῖς δέ τοις τεότοις.

*Armonia
meditationes.*

* *al. ανίς.*

* *ρικπέρι.*

* *π. ανωμά-*

λων. ΑΕ.Ρ.

* *π. σαγίτ-*

αν. ΑΕ.Ρ.

Sic ē infra

videtur scri-

bendum.

* *al. ες τὸ πη-*

δαν ἐφ' ἵπ-

ποιοι.

* *εάν. καίως,*

* *τοῦτ.*

* *Mauricius.*

πως Διανύ-

μα.

* *ἐντελέτῃ*

Mauricij

Tacticis.

Militares γυμνασίαις sæculi sui more sic distribuit Leo. γύμνα-
ζε ἢ τὸν στρατὸν τρεῖς τρέπεις ἐπὶ τηδ' ἔμασι. Πρῶτον μὲν ἕνα ἕκαστον
στρατιώτην ὡς ἐν μελίτῃ, τρεῖς μὲν ὁπλίτας σκευάτους, πεζῇ, ἤτοι πᾶς φο-
ρευῶντας τὴν πᾶσαν πλῆξιν, εἰς μονομαχίας μὲν σκευαρίων καὶ βεργίων ἐξ-
ευαρίων ἀλλήλων, εἰς τὸ ρίψαι μήκωθεν * ριπτάριον ἐματ ζοβαρβουλόν,
ὅπερ λέγουσι καὶ ἐν τῇ ἐκείνῃ, ἢ καὶ τζικούριον. τὸν δὲ λεγόμενον ψιλὸν ἔτι γυ-
μνασίαις. εἰς πρῶτον αὐτῶν καὶ κεντρικὸν ὑψηλὸν ἀπὸ Διαισθημάτων. εἰς τὸ
ρίπτην μήκωθεν ριπτάριον ἐσφενδόβολον. εἰς περὶ δὲ σφ. ἐδρῶν καὶ τὰ ὁ-
μαλῶν τῶν αὐτῶν * αὐτομαλῶν. τρεῖς δὲ καθ' ἑαυτὴν γυμνασίαις εἰς τὸ τρέχειν
συντόμως, ἢ γὰρ ἐκ τῆς, ἐκ τῆς ἀσκήσεως τῆς περὶ αὐτῶν * σαγίτας, καὶ
ἰαχυρῶς βάλλειν, ὅπερ τῶν αἰγυαίων ἐστίν, καὶ τῆς ἐφ' ἵππων ὀχούμενους χρῆ-
σιμον. ἐν εἰς τὸ τρέχειν πεζῇ ἀπὸ Διαισθημάτων συντόμως, εἰς κεντρικόν,
εἰς καὶ ἐπὶ σημείων. εἰς τὸ τρέχειν ἐπὶ πᾶσι ἵππων τρέχοντι * συντόμως, ἢ
πρῶτον, ὅπερ δὲν, δεξιῶν, ἀριστερῶν. * εἰς τὸ τρέχειν συντόμως ἐπὶ πᾶσι ἵππων
πρῶτον ἢ ἐκ δὲ δὲ πᾶσι σαγίται. καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς τὸ πᾶσι τῶν τῶν ἐν
τῶν ἡμετέρων * ἐν τῶν αὐτῶν, ἢ ἐν αὐτῶν ἡμετέρων ἐπὶ * τῶν τῶν τῶν ἐν
* εἰς. καίως, ἐπὶ πᾶσι βασιλείας καὶ τῶν αὐτῶν βασιλείας. εἰς τὸ ἐ-
* τοῦτ. χεῖν μὲν τὸ τῶν τῶν τῶν ἐν τῶν ἡμετέρων, καὶ τῶν αὐτῶν, ἐπὶ πᾶσι
τόμως ἀπὸ τῆς αὐτῆς αὐτῶν ἐν τῶν αὐτῶν, ἐπὶ πᾶσι βασιλείας καὶ τῶν αὐτῶν
πᾶσι ἀλλήλοις ἀδράς β', καὶ ὑποχωρεῖν, καὶ πᾶσι ἐπὶ πᾶσι, καὶ ἐξ-
* Mauricius. λίσσιν καὶ τὸν τόπον τῶν λεγόμενων τῶν τῶν τῶν ἐν τῶν αὐτῶν
ἀνεμωδῶς τῶν ὁδοποιεῖν τρεῖς στρατιώταις γυμναζέσθαι ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ ἐπὶ τηδ' ἔμασι
πᾶσι Διανύ- καὶ ἐπὶ πᾶσι τῶν ἵππων πᾶσι. ἐκ τῆς αὐτῆς καὶ τῶν αὐτῶν * αὐτομαλῶν * τελέτῃ
μα. ἐπὶ πᾶσι ἐπὶ πᾶσι τῶν ἵππων. Hæc ferè omnia iisdem verbis leguntur in
* ἐντελέτῃ Mauricij Tacticis.

Καὶ πᾶς, ὑπὸ πᾶσι, καὶ πᾶσι.

Leo. καὶ πᾶς στρατιώτης, ὑπὸ πᾶσι ἐστὶν ἀρχοντες, καὶ ἐν πᾶσι βασιλεῖς, καὶ
μὲν πᾶσι ἀδράς πᾶσι.

Καὶ λόγων μετὰ γωνίας

ἀδράς.

Leo. καὶ πᾶς τῶν ὁρδίνων μετὰ ποιήσας.

Καὶ πᾶς δι' ἀλλήλων, &c.

Leo. καὶ Διαισθησεις εἰς τὸ ἐρχομένων, εἰς τὸ ἀπερχομένων, καὶ τὰς κα-
πῆς ἀκίας, ἤτοι τὸν ὁρδίνον, διαίσεις αὐτῶν, ἐμμελόμενος, καὶ κα-
Μάχη ἀμ- τῶν τῶν.

Φιπρόσω-

π.

Μάχη ἀμ-

φίς.

ἀμφιπρόσωπων.

Leo. Αντίστροφον ἤτοι δι' ὁμοῦ. Considerandū capitū XXXVIII.
in AEliani Tacticis, περὶ ἀντιστροφῆς φάλαγγος. Subscribam vt est
in ve-

teribus membranis , & quidem auctius quàm in editione Robortelli. Ἀνέσονται Φάλαγγες λέγει ἡ δ' ἔτι, ἀφ' τοῦ δύο σώματι ἔχον. *C.M. καὶ*
 σώμα γὰρ λέγοντι οἱ περὶ τῶν πολέμιους παρόντων. ἐπεὶ οὐκ ἐν τοῦ-
 τῷ τῶν ὁπλημάτων μὲν μέσοι ἀνίστανται, οἳ ἢ ἐν πῇ δόχῃ παρὰ ἑαυτοὺς * πολέ-
 σι τοῖς πολέμοις, ὥς τὸ μὲν εἶναι * ὁπληστίας, τὰς ἢ ἔργα γὰρ. ἀφ' τοῦτο *ἦτις.*
 ταύτην ἔχει τὴν ὀνιμασίαν. ἐστὶ δὲ χρησιμώτατη περὶ τοῖς ὅταν πρὸς * πολέ-
 μίαν μάχοντα πολλὰ τὴν ἰπποκρίαν ἐκείνην ἔχοντας καὶ κατελαύνειν * πολέμου
 διαμένοντες, καὶ τῇ δὲ τοιοῦτοι ὁπληστίας μάχονται πρὸς τὰς πρὸ τὸν ἴσον
 βαρβάρους, ὥς καὶ ἀμφίπλευς ἔλεγον, ὡς ἐκδομένους μετὰ βαίνοντι ἀπὸ * οὗ.
 ἀλλὰ ὡς ἄλλοι ἴππους. [ὁ καὶ τοῖς βελγάρους συνήθης καὶ τέκτων καὶ πατ-
 ζινακῶν.] τοῖς &c. Idem sequenti capite non nihil discriminis no-
 tat inter ἀμφίστομον καὶ ἀνίστομον. Sed nec differre videntur ἀμφί-
 στομον καὶ ἀμφίπλευσαν, patet ex ipso Onofandro cap. XXI, *Hac in duob.
lib. mss.*
 pag 35.

Καθ' ἑκάστην τῶν μουσικῶν.

Sic Plato Gymnasticam cum Musica componit. Alcib. I. Elegans autem hæc comparatio: nec legitur in Leone.

PAGINA XIX.

Αὐτόματοι φέροντι πρὸς τὴν τάξιν &c.

Hæc elicit Onofander à Xenophonte, lib. I. Κύρου παρὰ. Sice- *Bellica operam*
 nim Cyrus & Cambyfes. Ἀλλὰ μὲν τοῖς τοῖς μελετῶσιν (ἔφη) ἕκαστα *meditari.*
 τῶν πολεμικῶν ἔργων, ἀγωνίας ἀνίστανται, ὡς πᾶσι περὶ πᾶσι πᾶσι ἐκεί-
 σις, καὶ ἄλλα περὶ τῶν, μάχονται ἀνὰ πᾶσι ἐκείνῃ ἕκαστα, ὥς, ὅταν
 δεῖται, ἔχουν ἀνὰ παρὰ σκῶν ἀσμένους χεῖρας. Καλλίστη λέγει (ἔφη) ὡς πᾶσι,
 τοῦτο γὰρ ποιήσας, πᾶσι ἴσθι, ὡς περὶ χορὸς τῶν πᾶσι αἱ τὰ περὶ σήκοντες
 μελετῶσας ἵεσθαι.

Εἴτε δὲ λὼν τὰ στρατεύματα.

Leo. Διαμερίσας δὲ τὰ στρατεύματα πρὸς ἀλλήλους
 συμβάλλειν μάχην χωρὶς σιδήρου, ἤτοι ἀπὸ κεντὰρῶν ἀνὰ ξιφῶν ἢ σι-
 γιτῶν ὁμοίως, ἢ ὡς εἴπομεν ἀνὰ σπασίαν βεργίαν ἢ νείρηνας, ἢ καλαμὸς
 ὡς κεντὰρῶν ὁπλίδες.

Α' σιδήρῳ μάχη.

Ea pugna ludus fuit. Nicetas Choniates lib. III Manuel. Com- *Pugna sine*
 pen. Παιδιᾶς ἡμέραν συνθηματίζοντι δὲ ἀπὸ κεντὰρῶν δορυσμάτων. Xeno *ferro.*
 phon. (ἀπο Philosophus noster has militiae meditationes ludi-
 cras didicit) II. Κύρ. παρὰ. ἐκάλει δὲ τῇ δὲ πρὸς ὁ κύρ. καὶ ἄλλῳ
 ποτε τῶν συνθηματίζοντων, ἰδὼν αὐτὸν τοῖς μὲν ἡμίσει τῶν ἀνδρῶν
 C III γὰρ

Ludus mili-
tariis.

πῆς πύξεως ἀντιπύξεως ἐκατέρωθεν εἰς ἐμβολῶν, θώρακας μὲν δὴ ἀμφοτέρους ἔχοντας καὶ γάρρῳ ἐν πύξῃ δρεστεραίς, εἰς δὲ τὰς δεξιὰς νάρθηκας παχέας τοῖς ἡμίσεσιν ἐδώκε, τοῖς δὲ ἑτέροις ἔπειν ὅτι βάλλειν δεήσοι ἀναιρουμένους πύξῃ βώλοις, ἐπεὶ δὲ παρεσκευασμένοι ἔτῳ ἔστησαν, ἐσήμηνεν αὐτοῖς μάχεσθαι. ἐν τῷ δὲ οἱ μὲν ἐβάλλον πύξῃ βώλοις, καὶ ἔστιν οἱ ἐτύγχανον καὶ θωράκων καὶ γάρρων, οἱ δὲ καὶ μηρῶν καὶ κνημίδων. ἔπει δὲ ὁμοῦ ἐγύοντο οἱ πύξῃ νάρθηκας ἔχοντες ἐπαγον τῶν μὲν μηρῶν, τῶν δὲ χειρῶν, τῶν δὲ κνήμας. τῶν δὲ ὀπισθοπλέοντων ὅτι βώλοις ἐπαγον τὸν τραχήλου καὶ τὸ πῶτα. τέλος δὲ τρεῖς αἰμενοὶ ἐδίωκον οἱ νδρεθηκόμενοι, παύοντες σὺν πολλῷ γέλωτι καὶ παιδιᾷ. Huiusmodi ludo ictus subtiliter inferre ac euitare discabant, eumque milites Romanos P. Rutilius Cos. primus docuit. Valer. C. III. lib. II.

Σπύρεξ.

Σπύρεκας ἀκοντίων.

Variè olim accepta hæc vox à veteribus Criticis. Thucyd. Scholiast. ad illa verba lib. II. *σπυρίων ἀκοντίων ἀντιβαλάων* &c. Glossiographus. οἱ σπύρεξ, ὁ συνέχων τὴν αἰχμὴν μὴ ἔξυλου κεῖν. Vtimur hodie in exercitationibus gladijs obtusis: ἀμβλίειν, ὥστε ἐσφαίρωμένοις: vocamusque *brettes*, ou *fleurets*. Et nescio quidijs simile in vetere arâ sepulcrali cernitur.

Ὅντων δὲ καὶ ἰμάντων.

* C. M. καπ.

* C. M. ἐχέ.

τωσαν.

Χαρζάνια.

Ἀζάνια.

Cestus.

Tunica mole-

sta.

Xis

Faciis.

Fortasse, *μαλακωτέρων*, de quibus Pausanias *Ηλιακ. B.* Idem autem significare videtur Leo. sed voce barbarâ. *ποπὶ δὲ * ἐπὶ λερόμενα χαρζάνια, ἢ τέστις ὁμοιοῦντα, * χεῖρ ὁσιν ἐν τῇ μάχῃ.* Nec conuenit huic loco interpretatio Filippi Pigafetta. Apollonius II. Argonautic. pugilum cestus, vocauit *ἰμαίτης ἀζαλέους*. Scholiast. *ἐν τῇ ξηρῶν πινὲς σὺν δὲ ἀζάν* βασιλέως, ἀλλὰ *ἀζάν* τραχήλου εἶναι, ἀζάνια φασι κληθῆναι τὸν ἀγκάδιον. *τραχήλα γὰρ ἐστὶ καὶ ξηρά.* accuratiùs examinabimus in nostro Glossario. Cæterum ἰμάντες, cesti, pyctarum chirothecæ. nimirum tunica manuum bubulis exuijs infuso plumbo. Virg. V. *Æneid.* Turneb. IV. *Aduers.* c. IIII. Eos cestus, pugilum tunicas esse dixi, quo modo Martialis cremandæ manus culleum, pice, sulphure, bitumine, aliisque huiusmodi ignium alimentis illitum & intextum, tunicam vocauit. Epigr. X.

Nam cum dicatur, *tunica præsentē molestâ,*
Vre manum plus est dicere, Non facio.

Imò quo

Imò quo modo & Veneris tunica, *κεσός* nuncupatur, Pugiles enim imitata Venus, nuda prodibat, cum cestro tamen, siue tunica, gratiis & voluptatibus intertextâ, iisque fortissimis armis utebatur. Sicilla apud Coluthum, Cupidinem quasi velitem ac ferentarium præmittens:

Κεσὸν ἔχω, καὶ κέντρον ἄγω, ἔτ' ἔον αἰέρω.

Κεσὸν ὅθεν φιλόπτη ἔμῃς ἐμὸν οἶσρον ἐλαύπη

Πολλὰ κίς ὠδίνεσι, ἔξ' ὁρήσκουσι γυναικες.

Cestus igitur & pugilum & mulierum. Festus: *Cestus* vocantur & ij, quibus pugiles dimicant, & genus quoddam muliebris ornatus. Hesychius, *κεσὸν* exponit *ἀλακεκενημένον ἱμαῖον καὶ χιτῶνα*. Suidas, *Κεσός*, ὁ *ἀλακεκενημένον* καὶ *ἀλαπεποικιλμένον ἱμας*, ἢ ἔνδυμα Ἀφροδίτης. καὶ *ἀλαπεποικιλμένον* καὶ πάντα τὰ τῶν γυναικῶν φαντασιώδη ἔνδυμα. Vet. Gloss. manu. *Κεσός*, ὁ κενητὸς λαῶν, ἢ τὸ τῆς Ἀφροδίτης ἔνδυμα. & in lexic. Cyrilli legitur. *Κεσός*, *Vettonica*, nullo omnino sensu. arbitror scriptum fuisse, *Ven. tunica*. Vel fortasse legendum *Κεσός*, *Vettonica*. Vide Plinium lib. 25. cap. 8. Item expendit quæ temerè colligit Papias in voce *Kestos*. indeque legendum *Veneris tunica*, in qua scilicet erat Veneris *πανοπλία*. Sic intelligenda Homeri verba. *Ιλιάδ. Ε.*

καὶ δὲ πρὸς τῇ φειν ἐλύσαι κεσὸν ἱμαῖον

Ποικίλον ἔνδυμα δὲ οἱ θεοὶ κτήματα πάντα πέτυκτο.

Ἐνθ' ἐν μὲν φιλόπτης, ἐν δ' ἱμερῶν, ἐν δ' ὁ ἀριστὺς. &c.

Sed aptè omnino ad gymnicos cestus, hic Veneris Homeri exponitur in Arsenij Collectaneis. Homerus inquit, *ἔειπεν ἐν ἱμαῖον καὶ περὶ χροῖα καὶ ἐρωτικὰ, ἐπειδὴν πολλῶν ἀξία δρῶσιν οἱ ἐρῶντες. ἢ ὅτι θεομοῖς εἰκόασιν καὶ βρόχοις οἱ ἐρώτες, καὶ τὰ τῶν ἐρώτων πάθη. ἢ ὅτι ἄχρη πῦρ δέρματι δικνέεται καὶ ἐρωτικὰ πάθη, τήκονται τὰς ἐρῶντας καὶ δαμάζουσιν αἰσὶ τῆς συνέσεως τὰ μέλη*. Cestum Martialis baltheum vocat Epigram. XIV.

Sume Cytheriaco medicatum nectare cestum:

Vsit amatorem baltheus iste Iouem.

Indéque idem dixerat:

Collo necte puer meros amores,

Ceston de Veneris sinu cadentem.

Κεσὸν calentem quasi *κεσὸν*. *Ζεσόν*, Christodorus Thebanus lib. *Κεσός* *Ζεσός*. V. Ἀνθολ. quasi baltheum depingit:

Ἀλλ' ὅτι πᾶσι τέρεται ἴδον, χρυσὸν Ἀφροδίτῃ,

Γυμνῶν, παμφανόσω. ὅτι σέρων δὲ θεαίνης,

Αὐχένος ἐξ ὑπὸ ἁπλοῦς χυθὲς ἐλελίξετο κεσός.

Et alio Epigrammate tunicatam & veluti palliolatam describit Venerem:

Καὶ τριτάτῃ τῷ θεῷ μέσῃ παλιν χρυσῷ ἀφροδίτῃ,
Φάρεϊ κόλπον ἔχουσιν Ἰππίσκιον, ἀμφὶ δὲ μαζοῖς
Κεσὸς ἐλίξε κεχάλαστο· χάρις δὲ ἐνένηχετο κεσῶ.

*Nuda simul
& tunicata
Venus.*

Sed quo tandem modo prius Epigramma Venerem delineat, Ὑμνῶν παμφανόωσαν; posterius verò, Φάρεϊ κόλπον ἔχουσιν Ἰππίσκιον; Nuda enim & aperta Venus. Nimirum nuda fuit, & simul tunica crocotula cestus & vestis eius fuit. Lorū pertenuē collo mammiſque curiosè ac delicatè implicatum, sustinebat velum leuīdenſe, velum bombycinum antevoluptarias edes pendulum. idque Veneris erat cestus & tunica: nec aliud significauit Epigrammatarius. Milesia fabella bellissimè demonstrat: *Super has introceſſit alia viſendo decore præpollens gratiâ coloris ambrosæi, designans Venerem: qualis fuit Venus, cū fuit Virgo, nudo & inteſto corpore perfectam formositatem profeſſa, niſi quod tenui pallio bombycino inumbrabat ſpectabilem pubem, quam quidem laciniā curiosulus vêtus ſatis amanter nunc laſciuiens reſtabat, ut dimotâ pateret ſlos atatu- le; nunc luxurians aſpirabat, ut adharens preſſulè, membrorum voluptatem graphicè laciniaret.* Quod ait: Pallio inumbrabat ſpectabilem pubem, hoc eſt, quaſi lineis circumductis ambitioſè adhærebat; ita ut membra circumſcripta viſenda oculis efformaret ac depingeret. pariterque dixit Chriſtodorus, Φάρεϊ κόλπον Ἰππίσκιον. Videndus Plin. c. III. lib. XXXIV. Nat. hiſt. En quo modo nudo

Inumbrare.

* Notat V. C. & inteſto corpore Venus etiam amiſta palliolo & ceſto. Atque Fr. Puthæus ita procax meretrix apud Procopium, * Ἀνεκδοτὶς. πολλὰς καὶ ἐν Glſſ. ad Iul. τῷ θεῷ μέσῃ, ὑπὸ ἁπλοῦς παντὶ τῷ δήμῳ, ἀπεδύσατο τε καὶ γυμνὴ διὰ μέ- Anteceſ. σις ἐχέουσι, ἀμφὶ παῖ αἰδοῖα καὶ τὰς ἐκβαῖνας διὰ ζῶμα ἔχουσι μόνον. Et p. I. mulâ tāquam ceſto utebatur Fotis Apuleiana lib. II. Ac. In hâc verò ſententiam Plinius lib. XI. cap. XXII. veſtes bombycinas de- nudare feminas ait. Sic Abbo de obſid. Pariſ. pompam Gallicam carpens:

*Vestes bomby-
cina.*

Non habitus humilis, non te valet abdere veſtis.

Martialis lib. IIX. ad Entellum.

Fæm.

Fæmineum lucet sic per bombycina corpus.

Et meretricij ornatus esse monet Clemens Alexan. lib. II. Pædag. c. X. unde multa Apuleio lux. *ἡ γὰρ περὶ τὰ πῶτα καὶ ἀγαθὰ, ἐλεγχὸς ἐστὶ ἀναίσιος ὅτι ἐρωμένης, ὀλίγω πῶτα πεπασματι πλὴν αἰχρῶν τῷ σώματι περιπαλῶντα. οὐ γὰρ ἔστι σκέπη ἡ ἀεροδίαυτος ἐστὶν ἐοδῆς, τὸ σχῆμα τῆς γυμνότητος κρύπτειν μὴ δυναμένη. περιπίπτει γὰρ ἡ τριὰς ἐοδῆς σάματι, περιστοιχίζοντα αὐτῶν ὑπερόπτοι ἐπεπαισπλάττει, παρρηκῶς ἐμφῶσαι τῷ σχήματι, καὶ πινύπιν ἐκμάττει τῆς γυναικός. ὡς ἂν ὁρῶν ὁλλῶν τὸ σώματι εἶναι φανερά ἀγαθῶσι.* Inania hæc & perlucida vestimenta ingenij sunt parum firmi & sani : tenuisque ac subtrili palliolo corporis pudori lenocinium obijciunt. Nec est amplius velum, vestisque ita rara & delicata est, vt nuditatis figuram celare nequeat. Imposita enim corpori, lentè ac molliter subsidens, membris applicatur, & leuiter lenitèq; impressa, mulieris formam graphicè exprimit, vt vel minimè aspicienti, tota sese exhibeat & reuellet corporis compositio. Quippe in ea tunica palam prostant nudæ mulieres quasi in nebulâ lineâ. Vid Harpocraton. voce *Σειρήνας*. Huiusmodi vestes, vitree dici possunt. Varro, Modio *Quam istorum quorum vitrea toga ostentant tunica clauos*. Tales nere arguto pollice Arachne solebat. Eustathius Philosophus II. Amorum Ismines & Isminia, pudicam Aphroditē aut potius venustam Sophrosynen depingens, ait. *Ἀραχνῶδης ὁ χιτῶν τῇ περὶ τὸν ποδῶν λαλῶν, ποδῶν τὸ σχῆμα καὶ ὅλῃ περιπαλῶν. ἡ δὲ ἐξ ἰσχυρῶν χειρῶν δεξιῶν ὁππικιμείη τῷ στήθει πινύπιν ὁμῶνυμον καὶ καταλύπει μαζόν. οἱ δακτύλοι πινύπιν ὅλον περιπαλῶνται κατεπικειμένοι καὶ φυλατῶντες. ἀμαζόνες ἰσχυρῶν γεγραπται πινύπιν. ἡ δὲ ἐπὶ τῶν χειρῶν τὸ χιτῶνιον ἀνέχει περὶ τῶν μηρῶν. ὁ γὰρ βορέας ἐδοκε πινύπιν καὶ μετὰ πινύπιν τὸ πολὺ τῷ χιτῶνι περὶ πινύπιν * ἐξέχουσαι. οὕτως ἡ κέρη σεμνή, καὶ τὸ πνεῦμα θρασυ, καὶ λεπτόν τὸ χιτῶνιον. ἀγαθὰ γάρ ται παρρηκῶς ἀπαλόχρῳ οὐ δίσκιν ἀνδρῶν ἡμέτης βορέας. ὁ δεξιὸς τῶν ποδῶν περὶ τῶν ποδῶν σπέρφεται, καὶ καταπικιμείται καὶ συμπαλέκεται μερὸς ἐν μερῶν, καὶ ὅλῃ περὶ τῶν ποδῶν, ἵνα μὴ τῷ λεπτῷ τῷ χιτῶνι τὸ σῶμα ἀγαθῶς πινύπιν.* Tale fuit apud Achillem Tatium libro Tertio Amorum Leucippes & Clitophontis, πινύπιν ὕφασμα λεπτόν, ἀραχνῶν εἰκὸς πολυκῆ, καὶ τὰ τῶν περὶ βατείων περιχῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐριχῶν τῶν περὶ τῶν, ὅτι ἀπὸ δένδρων ἔλκεται νήματα γυναικῶν ὑφάνεσιν ἰνδαί.

Vestes perlucida.

Nebula lineâ.

Vitrea.

R. Belleau
sur le Sou-
net 22. du II.
liure des A-
mours de P.
Ronfard.

Aranea.

Frigent igitur Poetæ nostrates, qui ad Veneris cingulum solum respiciunt; & Latinos qui cestum vocauerunt, errasse, ac posteritatem credulam damnofo exemplo in fraudem induxisse putant. Heu simplices anime, & parùm hac in re audaces! Debuit olim Cupidinum mater apud Bionem Smyrncum exclamare:

Μοὶ δ' ἅμα κερδὲς ὄλωλε.

Tu Ronfarde, tu Bellaqua, vosque alii Venerem vestram, mihi credite, omni venustate spoliatis, Gratia omnes,

Atq; nouem iuro, numina vestra, Deas.

Καὶ ἡ τὰς μέναντας.

Plenior sensus apud Leonem. Καὶ τὰς μέναντας καὶ ἀνδραγαθή-
πωντας ἐν τῇ γυμνασίᾳ ἐπαυέσεις. τὰς δ' ἀφ' ὧν ἑ ἀνάνδρως ἀλατθέν-
*C.R. τὰς * διεγείρεις, καὶ παρορμήσεις τὰ αὐτῶν ἀνορθώσαι ἐλαττώματα.
σηζεῖς καὶ
παρορμήσεις. Πᾶν δ' ὀλιουῶ ἢ διον ἐοίει; ἑ πίνει.

παρορμήσεις.

Labor.

Leo C. R. καὶ πᾶσαν τροφὴν ἡδέως ἐοίει; ἑ πίνει, καὶ λήϊον ἐστὶ
ὑπὲρ τὰς πολυτελεῖς τροφάς. C. M. καὶ λήϊον καὶ ὀστελὴς ἢ ὑπὲρ &c.
Verum igitur quod in Notis admonui 136.

Ὁ γὰρ δὸς τῶν πόγων.

Xenophon. Εἰς Ἀγασίλ. Ἀγασίλας δ' ἔλεγε, ἀλλὰ τὸ φιλόπον ἐῖναι,
τῶν μὲν τὸ παρὸν ἡδέως ἐπίνει. πᾶν δ' ἐκ συντυχὸν ἡδέως ἡδίων.

Γλυκὺ κρέμα. Codex F. M. γλυκὺ κρέμα ἐστίν.

Συνεθίζεται τῆς μέλλουσι δεινοῖς.

Leo. Συνεθίζεται τῆς μέλλουσι πόνοις, ἰδρῶτι, καὶ θάλασσῃ, καὶ
καύματι ἀσκιᾶς, καὶ κρυμοῖς καὶ χειμῶσι.
ἰδρῶτι καὶ σώματι.

Legendum ex Codice F. M. ἰδρῶτι καὶ πνέματι, καὶ ἄσκιᾳ, καὶ
θάλασσῃ &c.

Συγγυμναζόμενα. Liber F. M. ἐγγυμναζόμενα.

P A G I N A X X.

Ἀμίλλας ποιεῖμεν.

Leo in Codice Mediceo. Ὁμοίως ἢ γυμνάσις καὶ τὰς καθαρὰς
Exercitationes equestres. ἐξίζει αὐτὰς ποῶν, καὶ διώξεις ποιεῖν, καὶ πλοκάς καὶ τρεῖας καὶ ἀκον-
τήσας. In Codice Regio. ἐξίζει ἀ. π. καὶ ἀμιλλᾶσθαι ἑ διώ π. καὶ συμπλο-
κάς ἑ ἀκροβολισμὸς, ἢ γυμνὰς τρεῖας ἢ ἀκοντ.

Ὁ γὰρ εἰόντε βιαζέσθαι πρὸς ἀνάτη.

Addit Leo. Καὶ τοῦτο μὲν τῆς παλαιᾶς ἐδόξεν. ἐμοὶ ἢ δοκεῖ, μὴ μόνον
εἰς δρόμους ἐν τοῖς ὁμαλοῖς τόποις ἐθίζεσθαι τοὺς ἵππους ἀναγκαῖον εἶναι.
ἀλλὰ καὶ εἰς ὑψηλὰς ἑ δασεῖς ἑ τραχεῖς, ὥστε συνῆλλασι ἀλίστας ἀβασί-
νειν

νειν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τοὺς κατωφερεῖς. εἰν γὰρ εἰς τοὺς τριούτους ἐ-
 ζ. ζοντα, οὐκ ἐπὶ οὐδὲ τοὺς ἀνδρας, οὐδὲ τοὺς ἱπποὺς ζενίζα ππ. ἢ
 ἀδικεῖ.

Σωφρονεῖται δὲ πρὸς.

His verbis prefixus erat titulus in libro F. M. πρὸς τῶν προνομῶν.

Εἰ περὶ ἀνείας δὲ δαίμονα πολεμίων. &c.

Xenophon V. Κύρις Ἀναβασ. Πρῶτον μὲν περὶ ὅτι τῆς δαίμονα πολεμίων. &c. De rabulatio-
 nibus.
 ὅτι τῆς πολεμίας, οὐτε γὰρ ἀνείας ἐστὶν ἰκανή, οὐτε ὁ του ὠνησόμεθα πύ-
 ρεσιν, εἰ μὴ ὀλίγοις. ἢ τὴν χώραν πολεμίας, κίνδιον οὐδὲ πολλοὺς ἀνὴρας,
 ὡς ἀμελῶς τε καὶ ἀφυλάκτως πορεύονται ὅτι τῆς ὅτι τῆς δαίμονα. ἀλλὰ μοι
 δοκεῖ πῶς προνομῶν λαμβάνειν περὶ ὅτι τῆς δαίμονα, ἀλλως δὲ μὴ πλανᾶσθαι,
 ὡς σάξεται ἡμᾶς δὲ τούτων ὅτι τῆς δαίμονα. &c.

Αὐτὸς γὰρ μὲν ὅταν ὅτι τῆς λείαν.

Leo Const. XVII. §. 42. Ὅστις δὲ εἰς παιδῶν ἀφορίσεις καὶ ἀποσεί-
 λης, ὡς γὰρ εἰς μὴ πάντας εἰς τὴν ἀφαιρῶν ἀφαιρῶν, ἀλλὰ διη-
 ρημένους εἶναι, ἵνα οἱ μὲν αὐτῶν παιδῶν οἱ δὲ πατέρας σωτῆρα γινώσκοντες,
 ὅντες, ἵππων εἰς φυλάκην, ἢ ὡς ἀφαιρῶν, εἴτε καὶ χωρεῖ, εἴτε καὶ
 φροσάται τῶν ἐχθρῶν, εἴτε καὶ ἀγέλης, εἴτε καὶ τῶν δαίμονα, εἴτε ἐτέρω ἑνὸς
 ἐπὶ ἐλπίσιν γινώσκοντες.

Εἰ δὲ συλλαβὴ ποτὲ κατασκόπας.

In libro F. M. titulus. Περὶ κατασκόπων. Leo Const. XVII. §. 112. De explorato-
 ribus.

Εἰν δὲ ποτὲ συλλαβὴς κατασκόπας, μὴ κέρησαι εἰς αὐτοὺς μῖα καὶ τῇ
 αὐτῇ γνώμῃ πάντοτε. ἀλλ' εἰν μὲν ἀφαιρῶν μᾶλλον τῶν εἶναι παρὰ αὐ-
 τῶν πολεμίων νομίζεις, τότε κτείνειν τοὺς, ἢ σωεῖν ἐν ἀσφαλῇ φρου-
 ρᾷ. εἰν δὲ καθὼς πρὸς ἐχθρῶν ἐκχυρὸν, καὶ ὡς ἀφαιρῶν ἰκανῶν καὶ δύ-
 ναμιν πολλῶν, καὶ ἀφαιρῶν ἡτοιμέθει καὶ ῥάμιν σωμάτων, καὶ πε-
 ρὶ οἱ σφάτμα, καὶ ἀρχοντας ὄρεσους καὶ ἀνδρείους, καὶ ἐμπειρίαν
 μεμελετημένῃ, τῇσιν μὲν τῶν σφαιρῶν ἐν κόσμῳ καὶ καταστάσει πρὸς
 κόμπον ὡς ἀφαιρῶν εἰς τοὺς κατασκόπους, καὶ τῶν ἐπὶ δόξον αὐ-
 τοῖς, τῶν δὲ εἰς τοῦτο ποιήσας ἀφαιρῶν αὐτοὺς ἀποπέμψης εἰς τὰς ἰδίους,
 οὐκ ἀνὰ μαρτύριον. καὶ γὰρ ἀπελθόντες ἀπὸ τοῦ ἀπαγγελοῦσι τοῖς ἰ-
 δίοις. τῶν μὲν γὰρ πλεονεκτημάτων τῶν ἀνὴρ πάλιν ἀπαγγελλόμενα πολ-
 λάκις ἀναγκάζει φρεσὶν τοὺς ἀκούοντας. τῶν δὲ ἐλαττώματα αὐ-
 τῶν παρρησίαν τῶν ἀνὴρ ταυμένων παρεσκεύασεν. ὥστε εἰ μὲν ἐλαττώμα-
 τα ἔχεις, ἀπολέσθαι οἱ καὶ σκοπεῖ. εἰ δὲ πλεονεκτήματα, μᾶλλον
 ἀπολέσθαι. διηγοῦμενοι γὰρ τοῖς ὁμοῖοις, εἰς δειλίαν αὐτοὺς πρὸς
 ἐπιστήσιν In Codice Mediceo sic: Εἰν δὲ ποτὲ κρατήσης κατασκό-
 πους, εἰ μὲν ἀφαιρῶν πρὸς εἶναι νομίζεις ὡς ἀφαιρῶν τῶν πολεμίων, πρὸς
 τῶν φρεσὶν τῶν, ἢ φυλάττειν ἐν ἀσφαλῇ φρουρᾷ. εἰν ἢ κατὰ

πολισμένους ἐστὶν ὁ σὸς στρατὸς, καὶ ἱκανὸς, καὶ πεποιθμένος σοι ἔχῃς δι' ἑαυτὸν
ἀρχοντας αὐδελῶν καὶ ἐμπέλων ἱκανῶν κεκτημένους, τῇσιν μὲν τῶν στρα-
τείων εἰ πᾶσι, τῷ δὲ λαβὲν τὰς κατασκευὰς, καὶ ταύτῃν ὑποδείξον. Γά-
χα ἢ ἐτὶ τοιοῦτος εἰς πύς ἰδίους αὐτὰς ἀποστείλας ἐχέμαρτήσεις, Cæ-
teravtin C.R.

Α'λλ' εἴαν μὲν ἀδενέστερα.

Liber F.M. ἀλλ' ἀλλ' ἀδενέστερα. Γὰρ τῷ τῶν πολεμίων εἰς αὐτὸν νομί-
ζῃ, τῷ δὲ γρημα κτεινᾷτω. &c.

P A G I N A X X I .

Φύλακας δὲ κατατίθω.

Βιγλῶν-
τες.

Βιγλῶν.

Leo Constit. XIV. §. 35. Δεῖ σαυτὸν ὁχυρὰς ποιῆν καὶ διαρρεῖν τὰς βι-
γλῶντας· ἵνα οἱ μὲν ὑπὸ νύκτιν, οἱ δὲ γρηγορῶσιν, καὶ οὕτως ἐκαστὸν ἀσπον-
δῶν ἀλλήλους βιγλῶν.

Ὁ δὲ ἀργυρητὴς νύκτιν τὰς αὐτὰς.

Vigilia.

Clepsydra.

Fl. Vegetius III. Quia impossibile videbatur in speculis per totam
noctem vigilantes singulos per manere, ideo in quatuor partes ad clepsy-
dram sunt diuisa vigiliae, ut non amplius quam tribus horis nocturnis
necesse sit vigilare. Iulius Aphricanus cap. XXXIX. de Bellico appa-
ratu. Κλειψύδρα πᾶν χρόνον τ' κτῆμα πρὸς τὰς νύκτας φυλάσσον-
τας μακροτέρων ἢ βραχυτέρων νυκτῶν γινομένων. αὐτὴ δὲ συμβάλλει οὐ-
τως. Χρὴ κεκηρῶσθαι αὐτῆς πρὸς ὥραν, καὶ μακροτέρων γινομένων τῶν νυκ-
τῶν, ἀφαιρῶσθαι τοῦ κηρῶ, ἵνα πλεονὺς ὕδωρ χωρῇ. βραχυτέρων δὲ, πρὸς
σπλάσσεσθαι, ἵνα ἐλαστον δέχηται, τῇ δὲ πύκτις ὁ πλεονὺς ἀκρωδῶς δὲ πρὸς
δι' ἧς τ' τῆς περιστομίας ὕδωρ ἐκρεῖ.

Custodie stent.

Ὁρθεῖν ἢ ἐστῶτες τῶν φυλάσσόντων.

Leo Constit. XVII. §. 101. Μὴ καθεζεσθαι, μήτε ἀνελίναςθαι τὰς βι-
γλῶντας, τῷ δὲ γρηγορῆναι, κατὰ περ καὶ ἐν ἐπείροις περὶ τούτου παρηγγέ-
λαται· ἵνα μὴ ῥαθυμώπουν τὰ ἔργα αὐτῶν γινομένων ἀπόλωνται. καὶ γὰρ ἡ κα-
θεδρα καὶ ἡ ἀνάπαυσις ὑπνον μάλιστα φέρει, καὶ οἱ τῶν ποιοῦντες ἀργυ-
ρεῖν ἐδιώκονται.

Ἡ δὲ αἰάτασις τῶν σκελῶν.

Leo Constit. XIV. §. 35. αἱ δὲ τῶν σκελῶν εἰς τὴν διέγερσιν τῆς ἀλγούσεως
ποιοῦσι. Idem Constit. XVII. ἰσθῆσαι δὲ τοὺς βιγλῶντας χρὴ πάν-
τως. ἢ γὰρ τῶν ποδῶν εἰς τὴν μαρμαίνεσθαι ὑπνον, καὶ μάλιστα ἐργασίας τῶν
ἰσχυμένων ποιεῖ.

Καὶ ὄντων ἢ τῶν φυλάκων.

Exhibiatur
ignis.

Liber Morellij, καὶ ὄντων ἢ οἱ φύλακες πυρὸς. &c.

Πρῶτον τῆς στρατοπεδείας.

Xenophon κύρ. περὶ γ'. Πυρὸς δὲ νύκτις σὺν ἐκφυγῶν ἐν τῷ στρατῷ
δοῦναι.

δω. ἐμπεσθαι μὲν τοῖς στρατιώταις ἐκ τῶν ὁρῶν μὲν εἰς τὴν νύκτα
περσίοιεν διὰ τὸ πῦρ, μὴ ὁρῶντο δὲ ὑπὸ τῶν περσίωντων. πολλάκις δὲ καὶ
ὁ περσὶς τῶν στρατιωτῶν ἐπερὶ τοῦ αὐτοῦ ἐνέκα τῶν πολεμίων. ὥς ἐστιν ὅτι
καὶ ἡ σκιοποιὶ ἐνέπιπεν εἰς τὰς περφυλακάς αὐτῶν, διὰ τὸ ὅπισθεν τῶν
πυρρῶν εἶναι, εἰς τὸ πῦρ δὲ στρατιωτῶν οἰόμενοι εἶναι.

Τὰς μὲν ὄντας. Liber F. M. τὰς μὲν ἰόντας.

Ἀναστῆσαι τὸ στρατόμα.

Leo Const. IX. §. 23. μεθιστάναι εἰς ἑπερον τόπον διὰ ἀσφάλειαν τοῦ
στράτους.

Ἡ τὰς ὄντας φάγων.

Ita etiam legitur in Codice F. M. Leo. ἡ τοὺς ὄντας τριούπους
φάγας.

PAGINA XXII.

Ἀφώπτης διὰ γυμνότητος.

Liber F. M. ἀφω. διὰ μεταξὺ γυμν.

τῶν διὰ αὐτομάτων.

Leo Const. XVII. §. 14. Εἰς τὴν περφυρὰν διὰ τῶν ἐχθρῶν περὶ σὲ De Transfu-
περφυρῶν, ἥ ἡ ὥραν ἰνὰ ὁπτιθέσθαι. &c.

Τούτο ποιῶν φανερόν.

Mauritius Strateg. IX. τὰς τῶν αὐτομάτων τῶν ἐχθρῶν, καὶ πῶς Transfu-
μεινύειν ἐπαγχελλόμενος διὰ τῶν, ἥ ἐν δεσμοῖς διὰ φυλάττειν, ἥ ἀσφα-
λῶς ἄλλως πως ἔχειν καὶ περὶ τὴν δωρεὰς μὲν ἀληθεύει, ψευδομένοις τῶν
θάνατον. &c.

τοῖς σφετέροις ἐγχειρῆσαι βεβλόμενοι.

Leo. εἰς τὰς ἰδίους ὁπτιθεῖν βεβλόμενοι.

PAGINA XXIII.

Μὴ γὰρ εἰς τὴν ὁπτιθεῖν. &c.

Codex F. M. μὴ γὰρ εἰς τὴν ὁπτιθεῖν ἐκ τῶν κύκλων ἰδὴ κείμενον, ἐξα-
χῶ τον περμεττον καὶ περμεττον χαράκα δοκεῖται. &c.

καὶ πολυγώνιοι. Additur in libro F. M. καὶ ὁξυγώνιοι.

Πολλὰ τῶν τετραγώνων. Liber F. M. πολ. τῶν κρημνώδη τετρα.

PAGINA XXIV.

καὶ τῶν χαράκι πολιορκῆσιν. Idem liber, ἐκ τῶν χα. περμεττον πολ.

Δράσονται διὰ τῶν τετρα.

Idem liber. δράσονται ἀ διὰ τῶν τετρα λαθόντα τὰς πολεμίας. &c.

PAGINA XXV.

Παρέχεται πόλεμον. Idem παρέ. ἡ πολέμιον.

Ἀκολουθούτων αὐτῶν τῶν καὶ μόνων.

Scriptor aliquis apud Suidam. Σκιστῶν ἐπὶ τῶν καὶ δύτας. &c.

D iiii. καὶ

Vates in exer-

καὶ μάλιστα, ἐξήλανε τῷ στρατοπέδου, οἷς διὰ τὰς δυσπραξίας οἱ στρατιῶται
 περὶ δεῖς γεγονότες ἐχρῶντο. *facile emendabunt eruditi.*

Γενομένων δὲ καλῶν τῶν ἱερῶν.

*Sacrificia an-
te conflictum.* Xenophon. Κυρ. περὶ δ. γ'. Ἐκ τούτου πῆς μὲν στρατιώταις ἐπὶ τῶν συσκευα-
 ζεσθαι ὁ Κύριος, ἐξυγε, πρῶτον μὲν Διὶ βασιλεῖ, ἐπὶ τῇ καὶ τῆς ἄλλοις
 θεοῖς. καὶ ἡ τε ἱεὺς καὶ ὁ μινεῖς ὄντας, ἡ γὰρ μόνος γίνεσθαι τῇ στρατιᾷ, καὶ
 ὡς ὁ σάπας ἀγαθούς, καὶ συμμαχοὺς, καὶ συμβέληας τῶν ἀγαθῶν. συμ-
 παρκαλέσθαι καὶ ἡρώας γῆς Μηδίας οἰκήτορας καὶ κηδεμόνας. ἐπεὶ καὶ ὁ καλλίε-
 ρησέ τε καὶ ἄθροον ἐν αὐτῷ τὸ σπάρτεμα πρὸς τῆς ὁρίοις, τῆς δὲ αἰωνεῖς χρε-
 σάμεν αἰσίοις ἐβίβλεν εἰς τὴν πολεμίαν.

Ἐπὶ τῷ ὅτι τῶν ἱερῶν.

*Lata exta cir-
cumferenda
per exercitum*

Polygenus IV. Strat. Ἀλεξανδρῶν ὁπότε ὡρᾷ τῶν μαύπων ἤκουσε
 καλὰ γεγονέναι τὰ ἱερά, περὶ φέρειν ἐκέλευσε τὰ ἱερά καὶ δεικνύειν τῆς
 στρατιώταις, ἵνα μὴ μόνον ἀκούοντες, ἀλλὰ καὶ ὁρῶντες, ἀρχαῖς ἔχοιεν περὶ
 τοῦ κινδυνῆ τὰς ἐλπίδας.

Πάνυ γὰρ ἀναπαύουσι.

*Lata exta a-
rimos addunt
militibus.*

Xenophon. Ἱπποαρχικῶν. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἐκείνοι λάβωσιν εἰς
 τὴν γράμην, ὡς οὐτ' ἂν ἐκείνη, οὐτ' ἂν δὲ θεῶν, οὐτε ὡρᾷ τὰ ἱερά ἡ γῆ-
 συτ' ἂν ἐπὶ πολεμίους, πέντε τῶν περὶ τῶν ἀρχόντων τοὺς δὲ
 χομένους ποιεῖ.

Ἀνάγκη καλλιερῆν.

*Extispicina
gentium.*

*Extispicina
Christiano-
rum.*

Gentium ritus fuit, ὅτι καὶ διὰ τῶν λαγχάνων, ut ipse Onofander
 postea loquitur, per animalium exta, iecur, hepar, cor, Deorum
 voluntatem scrutari. cum exta rem faustam portendebant, καλ-
 λίστημα fiebat. Sed Damonis interpolatoris ea fuit impostura ἐ-
 μίμησις. Vera enim apud nos in ciuitate Dei extispicina, est spiri-
 tus & cordis nostri, non verò pecudum, inspectio. Vates regius
 olim canebat: θυσία τῷ θεῷ πνεῦμα σωπεριμμένον, καρδίαν σωπε-
 रिμμένῳ καὶ τετραπενωμένῳ ὁ θεὸς σὺν ἐξουδένωσιν. Inde apud Sui-
 dam, Χρυσανδοὶ μὲν τότε θεῷ καλλιερῶσιν, ὅταν αὐτοὺς τῷ θεῷ προσ-
 γάγωσι, πνεῦμα γαλκνόμενον σωπεριμμένον καὶ καρδίαν τετραπενωμένην.
 ἑλλῶες δὲ τότε καλλιερῶν νομίζουσιν, ὅταν τῷ δαίμονι τινι θύσαντες αἰ-
 σίων ὅτι τυχῶσι σημείων ἐν τῷ ἡπατι τοῦ ἱερέως. Vid. Io. Saresberienf.
 Policratici I. & II.

Ὡρα γὰρ μία.

Hora.

Momentum.

Suidas. Ὡρα κρητὸν τροπή. Legendum putabam τροπή. ut in vete-
 ribus Glossis, τροπή, ὅτι ὥρα, Momentum. Sed in Glossario ma-
 nuscripto, τροπὰς περὶ τῆς ὥρας. ὥρα ἡ ἀμορφία, καὶ ἀλλ' ὅτι, ἡ τροπή,
 ἡ φρονίς. καὶ ἡ ὥρα, ἡ τὸν τοῦ ἡλίου δρόμον ἐμφαίνουσα κατανήσις.

Εἴ ἡμέρα μιᾷ, μᾶλλον δὲ ὥρα.

Hora scilicet, δὲ δέκα πν τῆς ἡμέρας.

PAGINA XXVI.

Α' πέχειν πύς πολεμίους.

Hoc amplius in libro F.M. ἀνάσσεις ἀγὰρ τὴν στρατὸν ἐπαγόμεν. Ⓢ
 Διὰ μάχης ἐλθεῖν τοῖς πολεμίοις. τῶν δ'. &c.

Ὡσαυτὸν ἐν ζυγώῳ.

Legendum ζώῳ, vel. ζωγείῳ. Vetus Glossarium, Ζωγῆον, Ζωγῆον.
 Cāniola.

PAGINA XXVII.

Δεῖ πίνω πύς ὑποχωρήσεις ὑφορέσθαι.

Leo Const. XIV. §. 7. πύς δὲ ὑποχωρήσεις καὶ φυγὰς τῶν ἐχθρῶν *Sophismata*
 σκέπτε, ἔμῃ ἀκρατῶς ὁπίσσε, Διὰ σφίσματα πύς ὡς ἐκὸς γινόμενα. *militaria.*
 ἀλλὰ μὴ συντάξῃς δῖωκε, ἕως λάθῃς πληροφορίαν τῆς ἀσφαλείας τῆς
 νίκης.

Καὶ ἐν περὶ καὶ κατασκυλώσει.

Leo XVI. §. 21. καὶ ἐν ὁδοιπορίᾳ καὶ ἐν ἀπλίκτῳ.

Α' πλίκτον.

Α' ναβαλλόμενοι καὶ δυσαρέστοι.

Leo in C.M. οἱ γὰρ ἀναβαλλόμενοι, ἔ' ὑπερθέσεις ποιεῖται καὶ * α' * C. R. α' Ⓢ
 ἀνέσκειται.

PAGINA XXVIII.

Ὡς μὴ πολὺ ἐν φορτίῳ τῇ γαστρί κέρον.

Xenoph. Κύρου παρ. δ'. Νυνὶ μοι δοκεῖ πῖναι σίτην παρσφένεσθαι δὲν *Cibo medio-*
 ἡμᾶς ἔ' τῖναι ποτὶν, ὁ παῖς ὡς οἶε) μάλιστα σύμφορον εἶναι πρὸς τὸ μήτε *criter indul-*
 ὑπνε, μήτε ἀφροσύνης ἐμπίπτεσθαι. *gendamus.*

Δι' ἡμέρας ὅλης.

Leo. καὶ δι' ὅλης πολλάκις ἡμέρας ἔ' πολέμου κρατυῶτ Ⓢ μὴ ἐκ.
 λυθῶσιν.

PAGINA XXIX.

Δεῖ μάλιστα τοῖς στρατιώταις ἰλαρός.

Mauritius IIX. Strateg. Εἰζάγων ὁ στρατηγὸς τὰς στρατιώτας ἵς πό- Imp. hilari.
 λεμον ἰλαρὸς ἔσω, παραιτούμεν Ⓢ τὸ σπινθὸν. ὡς ἔ' πολλὰ ἐκ τῆς οὐφείας ἔ'
 στρατηγὸς ἔ' στρατῶματα τὸ μέλλον ἐκάζουσιν.

PAGINA XXX.

Πότε δὲ ἔ' ταπεινά.

E

Liber

Liber F.M. τ. δ. τ. ἀνὴ παλαμπω.

Ἡ δὲ ἐνέδρας ἡ ἀκροβολισαίμεν.

Liber Mor. ἡ ἀ. ἐ. ἡ ἀκροβολισμῶν.

Ὅπως μὴ πολλοὶ θεάσωνται.

Δημοσιεύειν. Leo Constit. XIII. §. 3. τέπυς μὴ δημοσιεύειν τῷ στρατῷ, ἀλλ' ἐν ἐτέρῳ
πόπῳ ἀφανῶς ἐκπύμπειν αὐτοῦς.

Εἰς ὁθενεὶς καὶ ἀγνῶεις.

Leo, minus eleganter. Εἰς ὁπλῆς εἰσι, τὺς μὲν προσενομένους
ἐπιτηδεύσας ἐπιθεῖναι τῷ στρατῷ παντί. τὰς δὲ κρατεμένους γυμνοῦς*
πειράσας καὶ ὑποθήσεις αὐτοῦς πῶς καλεῖν τὰς στρατώτας μὴ φονδ-
θῶσαι, εἰς τὸ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ἐλελῶς εἶναι νομίζουσαι πῶς τῶν στρα-
πωτῶν.

Εἰ γὰρ μὴ δέπω τις ἐώρακεν.

Optimal lectio Codicis F.M. Α εἰ γὰρ μὴ δέπω τις ἐώρακεν ἐλπίζει
μᾶλλον γὰρ ἀληθείας εἶναι. &c. Vertendum igitur : *Semper enim quia
quis nunquam vidit, maiora sperat, quam reuera ipsa sunt, & mali ti-
more spei sua mensuram ad nescio quid etiam difficiliter applicat. Cæte-
ra quæ addideram, nunc induci velim.*

P A G I N A X X X I.

Πολλὰ δὲ καὶ ἀξίφοροι.

Legendum ex Codice F.M. τὰς δὲ ἐμίας πολέμους. πολλὰ δὲ καὶ
δὲ &c.

P A G I N A X X X I I.

Ψιλῆς.

Ἀνθρώπους καὶ φῶς ἐσθλασμένους. Ψιλῆ ὠπλίται ὠπλισμένους. Thucyd.
τοξότας.

Glossæ. Arcutes. ποξόται. Festus. Arquites, arcu praliantes, qui nunc
dicuntur sagittarii. Fortasse scriptum fuit δεχαῖχως, Arquites.

Arcutes.

Ἄκρατον ἔχουσι τὴν ἰδίαν ἐμπειρίαν.

Leo. Διατὰς δ. δ. β. ἀνενέργηται αὐτῶν τὸ ὅπλα γῆ.

οὐδὲ μὲν οἱ σφενδοῖται.

Leo. οἱ δὲ σφενδοῖντες ἐμποδιθήσονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, μὴ διωγ-
μενοι τὴν σφενδὴν ἐλίσσειν.

P A G I-

Εὐπὲς τῶν κέντων.

Inter hastatos. Glossæ veteres: Κοντὲς, *Pertica, Sudis, Camax.* Leo. *Contus.*
 Δόρυ * κεντῆριον ἐλέγον. At Moschopulus, Δόρυ, inquit, τὸ ξύλον ἐν-
 θαι ἢ θηπερὶ αἰχμῇ, ἥτοιμα δὲ κέντ. Idem Moschopulus, κοντὲς μὲν,
 μακρὸν δόρυ. ἀκόντιον δὲ, τὸ βραχὺ καὶ ῥιπίμενον. Hinc apud Veget.
Contati. Item *Conto scienter uti.* Item *Contos & cassides tergere.* Et a-
 pud Iul. Afric. κεντοφόροι, & * κεντοράτοι.

Ἔτω δὲ Διέσημα καὶ ταῖς.

Leo Constit. XIV. §. 106. οφείλει δὲ εἶναι Διέσημα εἰς πᾶς πῶρ-
 τῆς, ἵνα ἐὰν ἔτω συμβῇ καὶ οἱ ψιλοὶ ἐκκενώσῃσι τὰ βέλη αὐτῶν. &c.
 Vegetius lib. I. c. XX. *Erant apud Veteres inter pedites, qui dicebantur*
levis armaturæ, funditores, & ferentarii, qui præcipuè in cornibus loca-
bantur, & à quibus pugnandi sumebatur exordium: sed hi & velocissi-
mi & exercitatissimi legebantur; nec erant admodum multi, qui ceden-
tes (si prælii necessitas compulisset) inter principia legionum recipi sole-
bant, ita ut acies immota consisteret.

Μόλις δὲ ὁμόζυγος ὦν τῷ αἵρι.

Colorem tamen aëri Philosophi non tribuunt. definiunt e- *Color aëris.*
 nim, σιχαῖον λεπτόν, ὑγρόν τε καὶ θερμόν & πυρὸς βαρύπερον. τῆς δὲ γῆς καὶ
 τῶν ὑδάτων κορυφώτερον, ἀναπνοῆς καὶ ἐκφανήσεως αἶτον, ἀχρωματίσιν,
 ἥτοι ἐκ φύσεως χροῖα μὴ κεκτημένον. Vide Aufonij Eidyl. de Bissulæ
 imagine.

Υπὸ τῷ ροίῳ περιβόμενον ἐν τῷ αἵρι.

Seneca Natural. Quæst. II. cap. 57. *Non miraris puto, si aera aut* *Funda impo-*
motus extenuat, aut extenuatio incendit. Sic liquefit excussa glans fun-
dè, & attritu aeris velut igne distillat. Notavit doctissimus I. Lipsius
 lib. III. de Milit. Rom.

Οἱ μὲν περὶ πᾶσι.

Leo Constit. XIV. §. 102. Εὰν δὲ οἱ πολέμοι πλείονας ἔχωσι ψιλὰς *Milites clipeis*
 ὑπὲρ τὰς ἡμετέρας, τότε τὰς ὀπλίτας, ἥτοιμα τὰς περὶ τοσάτας, ἐμπε- *imbricatum.*
 θεν δὲ τὰς αὐτὰς ἔχοντας σκουτάρια μεγάλα ὀπτιμῆκη, ἅπερ λέγουσι θυ- *recti.*
 ρεῖες, ἀνδρὲς ἔχοντες μῆκη. ὥστε σκέπη ὅλον τὸ σῶμα, &c.

Υπὲρ κεφαλῆς δὲ ἀμύνει τοὺς θυρεὺς.

E ij.

Leo

Leo Constit. XX. §. 182. Δὲ αὐτοὺς ὑπὸ σκουταρίων πετραγώνων
ἑπὶ μήκων τῶν λεγομένων θυρεῶν, ἢ ἐπέρων σκουταρίων μεγάλων κερ-
μῶσαι αὐτοὺς ἄνωθεν, καὶ ἔτως περισβαλεῖν, καὶ ὃν κερμαωθέντες καὶ
σκεπόμενοι ἔδεν παύσει κακὸν ὑπὸ τῶν πεμπομένων βελῶν.

μηδ' ἔτως ἑπὶ μήκῳ.

*Le Sicur de Quod Græci, ἑπὶ μήκῳ, nostri, en haye, ou en file. Et secundum
la Noue, XV. hanc Onofandri sententiam scripsit insignis στρατηγός Gallicus.*
Discours.

P A G I N A X X X V.

Ταξάμεν, αὐτοῖς τοῖς ὄρεσιν.

*al. ἀπὸ θῆ- Audior Codex Fed. Mor. ταξάμεν, *ἀπὸ πλεῖται πύτη πλὴν κῦ-
τα. κλωσιν ἰῶν πολεμίων, ἢ παρώρειαν ἐκλεξάμεν, αὐτοῖς, &c.

ὑπερκεράσας βελομένους.

Liber F.M. ὑπερκεράσαι βελομένον.

Ἀλλὰ καὶ ἡ τύχη.

Deus bello-
rum arbiter.

* Εὐφρε-
σκοντῶ τὸ
συμφέρειν.

Leo tutius & sanctius Deum non fortunam Imperatoribus
adesse agnouit. Πολλὰ γὰρ ἰχὺς Φρόνησις στρατηγῶν ἐν κακῶ πολέμου *
ἐφουρίσκουσι πρὸς συμφέροντα, ὡς περ τῆς ἄνωθεν ἔξου ῥοσφῆς καὶ διμε-
λείας δῶρον ἐγὼ καλῶ καὶ ἑπίσταμαι, τοῖς ἀξίοις ἔξου Θεοῦ Διὰ πλὴν αὐτῶν
δρε πλὴν παρεχόμενον.

P A C I N A X X X V I.

Τὰς ἰδίαις κεραίας ἑπισυνάτηντες.

Leo. Διατάξ. κ. §. ρπγ. Ἐν τῷ ἑστίγματι κοιλώματα, ἐκ τῶν ἔνθεν
καὶ ἐκἄθεν πρὸς κεραίας ἀπ' αὐτῶν. sic cætera ille minus comtâ ora-
tione persequitur.

Παιστραπῆ.

Πανστραπῆ.

Publica pu-
gna.
Πεδλίκιζε-
αδ.

Thucyd II. Schol. μὲν παντὶς ἔσχετ' ἑστίματι. Sic Vegetius III.
dixit, publico certamine, publico conflictu decugnare. Et recentiores
Græci. Δημοσία συμβολή. Δημοσία μάχη. Δημοσία καθ' ἀλλήλους. I-
tem, Δημοσίως συμπλέκεσθαι. Item vno verbo, πεδλίκιζεσθαι. Notavi
in Glossario Barbarograeco.

P A G I N A X X X I X.

Τέθνηκεν ὁ τῶν πολεμίων στρατηγός.

Leo in Cod. Med. Constit. XIV. §. III. καὶ ποτὶ πρὸς ἐν κακῶ μά-

χη

χης τῶν πολεμίων προσπρεπόντων ψευδῶς ἐφήμισε βοήσας, πέθνηκεν ὁ
τῶν πολεμίων στρατηγός. ταύτης δὲ τῆς φωνῆς διοθείσης, ἐπιδὼν ὁ κηρύς
ὁξύς ὢν οὐκ ἐδίδετο τῷ στρατῷ τὸ δέον πασιν εἶναι. οἱ μὲν πλείοι πύρρῳ ἑαυτοῦ
ὄντες στρατηγῷ, οἱ μὲν ἀπέγνωσαν, οἱ δὲ ἔφημίσαντο τῷ στρατηγῷ, θάρ-
συντο ἀναλαβόντες ὡς ἀληθοῦς τῆς φήμης, ἐμψυχώτεροι ἠγωνίζοντο. καὶ
οὕτω τῆς σεσφισμένης φήμης κατοχυρώσεως, πῶν νικῶν ὁ φημίσας ἤρετο.
ἕτως ἀγχινοία ὀπτικάριος τῶν πραγμάτων ὀπλισομένη πολλάκις κα-
τεστρατήγησε σεσφισμένη τὰς ἀντιπάλους. Idem aliis verbis in Cod.
Mediceo. Πολλάκις δὲ προσήκει καὶ ψευδῇ φημίσειν, ὅτε πέθνηκεν ὁ τῶν
πολεμίων στρατηγός. τοῦτο γὰρ ἀκούομεν, τοῖς μὲν ἡμετέροις προσφύμαι
ἐποίησεν, τοῖς δὲ πολεμίοις δειλίαν ἐνέβαλεν. τὸ γὰρ ὅξυ ἔκ κηρύος ἔδι-
δωσιν αὐτοῖς ἀκρίβεις τι μαρτυρεῖν περὶ τῶν στρατηγῶν. Εὐτὼ πολ-
λάκις φρόνησι στρατηγῷ τὰς ἐναντίας κατεστρατήγησεν. Xenophon, ἱπ-
πάρχῳ. Φοβῶν γε μέν τὰς πολεμίας καὶ ψευδένετρας οἶόντε καὶ ψευδο-
βοηθείας καὶ ψευδαγγελίας ποιούμενα. θαρσύνει δὲ μάλιστα πολεμιοὶ ἐ-
τασ τοῖς ἐναντίοις πρῶτα καὶ ἀρχαίως πωτύνονται.

Rumores falsi
per exercitum

Φρονίλου δὲ στρατηγῷ.

Leo Const. 3. §. 39. Φρονιμώτερον δὲ ποιήσεις, ἐὰν ἄξις, ἐὰν τύχοι, ἀ-
δελφὸς μὲν ἀδελφῶν, φίλος μὲν φίλων, μάλιστα ἐν τῇ τῆς μάχης ὄψει
ἄξις. ὅταν γὰρ ἔσται τῷ κινδυνώοντι ὁ πλεόντων προσφιλέστατος. ἀναγ-
κὴ πὺν ἀναπῶντα * φιλακινδυνώτερον ὑπὲρ τοῦ πλεόντων καὶ φιλουμένου
ἀγωνίζεσθαι, καὶ δὴ τις αἰδέμεναι μὴ ἀποδοῦναι χάριν τῷ φίλῳ ὡν πέ-
πον γε φιλικῶν, αἰσχυρῶς καταλιπὼν τὴν δουρεὶ ἴσαντα, καὶ πρῶτον αὐ-
τοῦ ἀρξάδε φυχῆς. Idem Const. XX. Ἐν πολέμου καιρῷ τὰς φιλικῶ-
τους καὶ συνηθῆς καὶ συνηθεῖς πλεόντων πᾶσι τῶν ἀλλήλων ἀρξάδων ἐστίν. ἡ γὰρ
ἀρξάπη συγκινδυνώει ἀλλήλους καὶ δεῖσθαι πρὸς σκευάξει. Plato. Συμ-
πασσι: Εἰς οὐ μὴχανή τις γνῶσιτο, ὥστε πολὺν γινέσθαι ἢ στρατόπεδον ἐρασῶν τε
παυδικῶν, οὗ ἐστιν ὅπως ἀν' ἀμεινον οἰκησάτω πᾶσι τοῖς ἐκείνων, ἢ ἀπεχόμενοι
πάντων τῶν αἰσχυρῶν, καὶ φιλοτιμούμενοι πρὸς ἀλλήλους. Ἐμαχόμενοι γ'
ἀν' οἱ τοιοῦτοι μετ' ἀλλήλων νικῶν ἀν', ὀλίγοι ὄντες, ὡς ἐπὶ εἰσέν, πάν-
τας ἀνθρώπους. ἐρῶν γὰρ ἀνὴρ ὑπὸ παυδικῶν ὀφθελῶν ἢ λιπῶν ἰάξιν, ἢ ὀ-
πλα ἀποβαλὼν, ἢ τὸν ἀνδρὶ τοῦ δέξαιτο ἢ ὑπὸ πάντων τῶν ἄλλων, καὶ
πρὸς τοῦτου πεθναίαι ἀν' ἀπολλάκεις ἐλαιο, καὶ μὲν ἐγκαταλιπὼν γε τὸ
παυδικόν, ἢ μὴ βοηθῆσαι κινδυνώοντι. Eapropter milites habuere se-
cum in exercitu non solum vxores, verum & meretrices, & mu-
lieres quas immodestè deperibant. Xenophon, κύρ. παυδ. δὲ. Πάν-
τες γὰρ ἐπὶ καὶ νύξιν οἱ καὶ τῶν Ἀσίων στρατευόμενοι ἔχοντες τὰς γυναῖκας αἰ-
ξία στρατεύονται, λέγοντες ὅτι μᾶλλον μάχονται ἀν' ἐπὶ φίλῳ παρείη.

Noti cum no-
tis, Amici
cum amicis.

* π. φιλοκιν-
δυνώτερον.
AE.P.

Amatores
exercitus.

Vxores &
meretrices in
exercitu.

τύρις γὰρ φασὶν ἀνάγκη εἶναι περὶ τούτους ἀλεξάν. ἴσως μὲν οὐκ ἔτι
 χει, ἴσως ἢ καὶ ποιῶσιν αὐτὰ τῇ ἡδονῇ χαρζόμενοι. Maximus Tyrius,
 Serm. 14. Πέρι τῆς μὲν αἰ πολλὰ κίθις ἐπὶ ἵ, ἵα μάχων ἵ καλῶς ὑπὲρ
 τῶν φιλάτων.

φίλκας τῶν φίλκας.

In libro F.M. additur, ἐρεσὰς τῶν παγιδικοῖς. Indéque manife-
 stum est, totum hoc Onofandri strategema è Platone desum-
 tum.

P A G I N A X L.

Διδύτω Δεῖ τῶν ἡγεμόνων.

Leo Const. XX. §. 180. ὑπὸ τῶν ἄλλων δέχοντων τὰ τῶν γέλιμα-
 τα πρὸς τὴν στρατὸν διδοῖ γίνεσθαι.

Εἴτω, ὁ μὲν πρὸς σέθηκε.

Leo: τίχα ἢ ὁ μὲν πρὸς τῆς πλεονεξίας τῶν γέλιματ', ὁ δὲ
 καὶ τῶν λείψαι.

Τὸ δὲ τῶν πύθημα.

Συνήθημα.
 *τῆς.

Παρασυνή-
 θημα.

Signum vocale, συνήθημα: mutum, τῶν συνήθημα. Philon Βελο-
 πονικῶν V. τῶν τῆς καὶ * ἀμφοδάρχαις συνήθηματ', καὶ ἵπποσυνήθηματ'
 παρὰ τῶν στρατηγῶν διδοῖ διδοῖ. τὸ μὲν φωνήεν, τὸ δὲ ἀφώνιον. Συνήθη-
 μα Δεῖ φωνῆς ad eroticum certamen traduxit Achilles Tatius I.
 de viperâ & muranâ: ὅταν εἰς τὸν γάμον ἐθέλωσιν ἀλλήλους σπυλαίναν,
 ὁ μὲν εἰς τὸν αἰγιαλὸν ἐλθὼν σπυλαίνει πρὸς τὴν θάλασσαν τῇ μυραίνῃ
 σύμβολον. ἢ διδοῖ γινώσκει τὸ συνήθημα. καὶ ἐκ τῶν κυριεῖαι αἰαδύει. &c.
 Glossographi Græci, Συνήθημα, τὸ ὅτι φωνήμα, ὃ λέγουσι τὰ στρατόπε-
 διον ἐν τῇ μάχῃ. γινώσκοντα τῶν ἐμφύλων. καὶ συνήθημα, τὸ ἀπὸ τῶν
 γινώσκοντα.

τῶν γὰρ διδοῖται ἐκ πλεονεξίας καὶ λαβείσθαι.

Signa vocalia.

Idcirco monet Vegetius lib. II. ista vocalia cotidie debere va-
 riarī, ne ex vfu hostes signum agnoscant, & explorantes inter nos
 versentur impunè.

P A G I N A XLII.

Λαμπερὶν ἐκ τῶν πειντ' ἐράτωμα.

Contrà Mauritius VII. Strateg. c. 15. scripsit, Περὶ τῶν μὴ φαίνεσθαι
 πρὸς πόλεμον τῶν τῶν ὁπλων λαμπερῶν τῶν τῶν ἐχθρῶν. Εἰ πρὸς τὸ δὲ
 σκῶ

σκομεν, inquit, καὶ ῥωμαίους καὶ πάντας πύς ἐθιγκέυς, ὡς Ἰππικῶν μήκε-
 ζεν, πᾶς ἀλλήλων παρατάξις ὁρῶντας, ἵπποισμαίνεσθαι τῶν συγχοπέων
 μάλλον τῇ ὅφει ἵπποτυγχεῖν ἐν πῶς μάχαις, ἢ περὶ τῶν ἐν ὁπλοῖς λαμ- *Acies quan-*
 προυν. καὶ ὅτι ψυδὸς ἐστὶ * χυδαῖον. μὲν γὰρ τῶν πῶν θεοῦ κρείσσιν, τῇ περ *do splendere*
 στρατηγῶν διοικήσει καὶ περὶ μῖα τοῦ στρατοῦ ὁ πόλεμος κρείσσει. ἀλλ' οὐκ *debeat.*
 Διὰ τὸς ἵπποισκῆταις χρῆσι, εἰ μὲν ὕλαι, ἢ καὶ λοιπὸν περὶ κείνῃ, τὸν στρα-
 τὸν ἐκείσιν ἀποκρύπτειν, καὶ περὶ πολλοῦ μὴ ἵπποισκῆταις ἐν πολεμίοις, εἰς
 τὸ κατασπῆζεσθαι αὐτὸν. εἰ μὴ πῶν ἐλθῶσιν ἄλλοι πρῶτον σημείου ἢ δότε-
 ρου, εἰ δὲ γυμνός ἐστι καὶ καθαρός ὁ ἀνὴρ, τὸ περὶ κασιδῆς παρασκευάζειν μὴ
 πρὸ πολλοῦ φορεῖσθαι, ἀλλὰ πῶς χερσὶ κατέχευται, μέγιστος ἔργιστος οἱ
 ἐχθροί, ἀλλὰ καὶ τῶν σκευῶν ἐλαμπεῖ ὅτι ἐμπεδοῦν καὶ τῶν ἐρήθους φέρειν
 καὶ σκέπειν ἐν ταῖς ταῖς ζαῖς, καὶ τῶν σκαπῶν οἱ ἐπὶ τῶν ζαῖς ὅπως ἐν
 καὶ τῶν ὡμοπλατάων φέρειν ἕως κειροῦ. καὶ τὰ σιδηρεῶν καὶ τῶν ἐλίων ἀπο-
 κρύπτειν εἰς τὸ παντοίως τὰ ὅπλα μήκεζεν μὴ Διὰ λάμπειν Διὰ τὸν εἰρημέ-
 νον τρέπον. ἀλλὰ καὶ Διὰ τριούτ' ὑσμείου ὅπερ ἵπποισκῆταις οἱ ἐναντίοι
 περὶ καταλαμπεῖν τὰς γνώμας αὐτῶν. ὡσεὶ δὲ δελίαν καὶ πρὸ τῆς μά-
 χης μετὰ πῆλιν. Leo, Constit. XIV. §. 110. hoc Mauricij prae-
 ceptum perspicue confirmat, vel potius Onofandri sententiam ex-
 plicat: Εἰρήνη καὶ πῶς νεωτέροις περὶ τοῦ μὴ λαμπεῖν φαίνεσθαι τοῖς πολε-
 μίοις τῶν σιῶν παρατάξις, ἀλλὰ κρύπτειν τῶν ὅπλων τῶν λαμπερῶν, ἕως
 αὐτῆς τῆς Διὰ χερὸς συμπολεμῆς, Διὰ τῶν ἵπποκρατοῦσιν ἐν τοῖς * ἐθνεσι * C. R. ἐθνεσι.
 Φήμι. Οὐδὲν γὰρ ὅτι αὐτὸς στρατηγὸς λόγον συντάξας, εὐχούτω
 λέγειν Διοκῆ, ἀλλὰ μᾶλλον λαμπεῖν κελεύει τῶν παρατάξις φαίνεσθαι
 πρὸς τῶν πολεμίων κατὰ πῆλιν. ἐμοὶ δὲ Διοκῆ, ἢ ἀγνοεῖν ἐκείνον ἢ πε-
 ρὶ τοιαύτῃ Φήμι, ὡς νεωτέρων γρομένῃ, ἢ τὰ μὲν πρὸ τῆς συμβολῆς * C. R. ἀφῆ-
 κατὰ λῶσιν, κατ' αὐτῶν ἢ τῶν συμβολῶν καὶ αὐτῶν σιῶν τοῖς νεωτέροις καὶ *ναι.*
 ἡμῖν ὁμοίως παρεγγέλλει λαμπεῖν τὰ ὅπλα δεικνύειν ἄθρόως. κατὰ-
 πῆλιν γὰρ μᾶλλον γίγνεται, ἔχ' ὅταν μακρόθεν ἐρχομένον λαμπεῖν τῶν ὁ-
 πλῶν ἢ θάσσῃ γίγνεται. ἀλλ' ὅταν ἡ Διοκῆ καὶ φαινομένη συ-
 γνή παρατάξις ἀθρόον καὶ παρὰ τῶν * ἀναφανῆ ἐξ ἀποσδοκῆτων λαμ-
 πεῖ. τοῦτο γὰρ μᾶλλον θείας βοήθειας σημείον τάχα ὑπονοήσουσι καὶ ** C. R. ἀνα-*
 αὐτῶν οἱ πολεμιοί. *δειχθῇ.*

Τὰ ξίφη θήγην.

Vt ἔγχετο γλαφεῖον ἄρετο, sic ens, militis stylum, pulchrè ac- *Acies enses.*
 cutum esse decet, Vnde erant in exercitu ἀκονηταί, αἰκιστοί, fa-
 miarij, coriarii.

Ὁράνας σμήχειν.

Sic milites Vegetius lib. II. iubet contos & cassides frequenter

E iiii. ter-

tergere & curare. *Plurimum enim terroris hostibus armorum splendor importat. Quis credat militem bellicosum, cuius dissimulatione, situm, ac rubigine arma fadantur?* Xenophon, Ἑλληνικῶν Ζ. ὅτε τελευτῶν παρήγαγεν αὐτοῖς παρασκευάζεσθαι ὡς μάχης ἐσθμίνης, περὶ μὲν ἐλευκοῦ τοιοῦτοῦ πᾶσι τὰ κοινὰ, κελεύοντι ὁ δὲ ἐκείνους ἐπεγράφοντο ἢ τῶν Ἀρκάδων ὅτι λίπη, ῥόπαλα ἔχοντες, ὡς Θηβαῖοι ὄντες. πάντες ἢ ἡκονῶντο ἢ λόγχαῖς ἢ μαχαίραις, ἔελαμπεύοντο τὰς ἀπιδάς.

Καὶ πολλὰ τὰ δι' ὀψέως.

Plaut. Milite gloriofo. initio.

Curate ut splendor meo sit clypeo clarior. &c.

PAGINA XLV.

Πολλὰ καὶ πρὸς τὸν δόπῃ τῆς τύχης ἐπείγονται κίνδυνοι.

Liber F.M. πολλάκις πρὸς τὸν δόπῃ τῆς τύχης ἐπείγονται κίνδυνοι.

PAGINA XLVI.

Ὅσον δόπῃων βλάβηται.

Mors Imperatoris.

Addit. Leo Const. x. v. §. II 4. Εἰ γὰρ Διὰ Φήμιν μίνης ψευδοῦς ὡς πρὸ μικροῦ ἡμῶν εἰρηται, ὅτι περὶ πῶκεν ὁ στρατηγός, οἱ τοῦ ἔθνους αὐτὴ δόπῃωνται, πῶσω μᾶλλον, εἰ τῇ ἀληθείᾳ γνήται ἔτο, μὴ μεγάλη παρακολουθήσει βλάβη τῷ ἔπείοντι ὁ δὲ ἀληθὺς στρατηγὸς στρατὸν μαλ.

Ἀ' δὲ τοῖς ναύταις.

Liber Morelli, ἀδ. τοὺς ναύταις ποιῆν.

PAGINA XLVII.

Ἀποδιδότω τὸς θεοῖς θυσίας.

Sacrificia post pugnam.

Artemidorus Oneirocrit. II. Θύειν θεοῖς τὰ νομισμένα ἐκείτω πᾶσιν ἀγαθόν. ἢ γὰρ τυχόντες ἀγαθῶν ἢ κατεφύγοντες ἀνέρωποι θεοῖς θύουσι. Legendum videtur, κακὰ φεύγοντες.

Τιμάτω δωρεαῖς καὶ ἡμαῖς.

Præmia ac dona militaria dicuntur, Torques, Armillæ, Collæ, Anuli, & alia huiusmodi; quorum antiquissimam fuisse originem, nuper ostendit vir eruditus Præses Alaudanus.

Κόσμοι.

Κόσμοι.

Επιδόσεις περπαί. Leo Const. XVI. Hinc ego κόσμους interpre-
tari

tor, κόσμια & galbeos. Galbei enim armillæ, quibus triumphantes utebantur, & quibus ob virtutem milites donabantur. *Galbei.*
Fest. Glossarium vetus: *Galba*, κόσμια ei diphthongo mutata in ai.
A Galbeo Ser. Sulpicius Imp. cognominatus Galba. Tranquillus *quod in diuturnâ valetudine galbeo, id est remediis lanâ inuolutis,* *Galba.*
assidue vteretur. An remedia lanâ inuoluta fuere quasi stemma,
καὶ περισπλημένον ἔχον τὸ γαλβῶ; quo pacto Xenocrates apud Plin- *Stemmata.*
nium, lib. XX. cap. XIV. pulegij ramum lanâ inuolutum, in ter-
tianis ante accessionem olfactandum dari, aut stragulis subiici,
& ita collocari ægrum inter remedia tradidit. Quale etiam reme-
dium. Q. Ser. Sammonicus, lib. de re Medicâ, sic præscribit:

Pulegij ramus lanâ velatus amictu,

Tempore suspecto medicos præbebit odores.

Quibus verbis innuere videtur, φυσικὰ remedia siue *περίπληα;* *περίπληα.*
nota veteribus quoque Medicis, ὡς φυσικῶς δρᾶν δυνάμενα, vt ait
Alex. Trallianus lib. I. c. XV. nempe si πολλῶν καὶ πολλῶν ἡγομένων,
ἀπὸ πολλῶν ὁ δάμων ἐστίν, multis variisque nequicquam adhi-
bitis remediis, desperata ac deposita salus ægrotantis esset. Idem
VII. 19. Liber de virtutibus herbarum, cap. 92. ad Tertianas: *Pule-*
gij ramulos tres lanâ inuolutos odoret ante accessionem. Quod si quis co-
ronam pulegij in capite habuerit dolorem sedat. Speciem hæc verita-
tis aliquam præ se ferunt. nec tamen hinc didici, Galbeum esse
remedium lanâ inuolutum. An glossēma fuerit, galbeo, id est la-
nâ, turbide deinde perscriptum à librariis vnâ cum Suetonii ver- *Tentata lectio*
bis, quæ perspicua mihi sunt; dum lego: *quod in diuturna valetudi-* *in Suetonio.*
ne, galbeo remediis inuolutis assidue vteretur. Et incidi nuper in li-
brum manuscriptum (licet non tam antiquum, vt vbique ple-
nam illi fidem adhibere velim) à quo, *id est*, aberat. Jam verò
docuit Festus, Galbeos armillas esse, quibus triumphantes ute-
bantur, & quibus ob virtutem milites donabantur. Idemque a-
lio in loco ornamentum genus esse. Vnde constat, & Imperatorum
& militum armillas dici Galbeos. Sic Galba Imp in diuturnâ va-
litudine galbeo remediis inuolutis assidue utebatur, id est, *περίπληα*
quædam armillis inuoluta gestabat: nimirum remedii simul
& ornatus causâ. Coronis quidem armillisque militaribus &
Imperatoriiis appendi solebant laminæ aureæ, vt patet ex Tertul. *Lamina.*
liano cap. XII de coro. Mil. Sed & in laminis quoque φυσικὰ re-
media erant. Trallianus ψήφους & ψήφιδας sæpe vocat. quales la-
minas Psylli & Marfi vendebant. Laminarum duplicia remedia:

Galbuli.

Cato illustra-
tus.Galbei mulie-
rum.Vertuga-
dins.

litteris & ipsâ materie. De litteris, Apuleius III. Miles. *Priusq; appa-
ratu solito instruxit feralem officinam, omne genus aromatis, & ignora-
biliter laminis literatis.* &c. De materia, Plinius lib. XXXIV. cap. 18.
In summâ, Galbeos armillas fuisse puto è pertufis galbulis. i. par-
uis pilis aureis: a similitudine galbulorum corticiorum. Nam
Varro galbulos in re rustica interpretatur pilas paruas corticias.
cap. XI. lib. I. lisq; galbeis Ser. Sulpicius Imp. inuoluebat lami-
nulas & remedia *περίπλοκα*. vnde hæsit illi Galbæ cognomen. Nec
in mundo muliebri aliud fuisse existimo galbeos, nisi armillas. i-
tâque accipienda Catonis verba Originum lib. VII. vbi nonnul-
la mulierum ornamenta recenset: *Coronas aureas, rubeas fascias,
galbeos pelles, redimicula.* Nam ausim hîc quoque, si Musis placet
impetratâ veniâ ab doctissimo Isaaco Casaubono dissentire, qui
Animaduers. in Suet. Galbeos esse putat, crassiores toros lanâ aut
tomento fartos, quos mulieres vesti subiiciunt, vt ea quasi extu-
mescat. Nec tamen ambigo, quin mulieres etiam olim *ἐπιπυγίαν*
καὶ καλλιπυγίαν affectarint, quam si naturalem non habebant, ar-
tificiosam fartis obfutisq; centonibus concinnabant. Id enim
perspicuè docet Alexis lib. III. Dipnosophist.

——— οὐκ ἔχουσιν ἰσχίαι;
Ἵπνέδουσ' ἔρρα μὲν αὐτῶν ὥς τε τῶν ἐπιπυγίαν
ἀναβῶν τῶν ἰδόντας.

Linea margar-
itorum.Dignitates
castrenses.

Item Comico lepore Plautus, Mostell. amatores non vestem,
sed vestis fartum amare dixit. Lineas autem quas cum galbeis po-
suit Cato, V. C. Ios. Scaliger, Castig. in Fest. vestes lineas interpre-
tatur. Sed verius arbitror, Catonem cum galbeis, id est armillis,
lineas margaritorum coniunxisse: mulieres enim margaritas
perforabant, vt his pertufis in lineâ vterentur. Vlpianus. l. Si ser-
uus seruus. §. Si cum maritus. D. ad legem Aquil. Alij IC^{ti}. line-
as margaritorum, & lineas ex Margaritis dixere, *τραχηλικούς
κόσμους*.

Πεντηκονταρχία, ἑκατονταρχία, λοχαγία. &c.

Xenophon. Κύρ. παρ. β'. Α' θ' λα' ἡ περὶ Φηγε τῆς μὲν πεζιάρχαις
οὐ κρατίστες διόξαιεν πρὸς πᾶσι τοῖς στρατιώταις, χιλιάρχους ἔπειθα. τῶν
ἡ λοχαγῶν οὐ κρατίστες διόξαιεν τοὺς λόχους, δοποδαικνύται, εἰς τῆς τῶν
πενταρχῶν χώρας ἐπαγαθήσεσθαι. τῶν ἡ αὐτὴν διεκαρχῶν τοὺς πενταρχούς,
εἰς τῆς τῶν λοχαγῶν χώρας καταστήσεσθαι. τῶν δ' αὐτὴν πεμπαδαρχῶν, ὡς
αὐτῶς εἰς τῆς τῶν διεκαρχῶν. τῶν γε μὴν ἰδιωτῶν τοὺς κρατιστέοντας, εἰς
πρὸς

ἕς τῶν πεμπιδαρχῶν. ὑπῆρχε ἡ πᾶσι τούτοις τῆς ἀρχουσι, πρῶτον μὲν
θεραπεύεσθαι ὑπὸ τῶν δόχονμένων, ἐπὶ περὶ ἡ ἑλληκεῖν αἱ περὶ ποταμὸν
κῆσσις συμπεριεῖν π.

Μὴ κατ' ἀνδραμόνον.

Leo. Καὶ μὴ μείον καὶ ἕνα ἄνδρα πρὸς ἀμοιβῆς δόποδίδου, ἀλλὰ καὶ πρὸς
ὅλον πᾶγμα ἡ δροῦλον, ἡ τοῦρμαν, ἀνδραγαθήσαντας ἐπίτρεπε Διερπε-
ζειν τὰ τῶν πολεμίων στρατιώτας εἴτε ἀντοσκύα εἰσὶν, εἴτε τοῦλδον, ἡ πόλις,
ἡ κῆσρον, ἡ ἑτερόν π.

PAGINA XLIX.

Τοὺς μὲν θηροπικοὺς κυώας.

Leo. Καὶ πῶς γὰρ οὐ δέχονται τῆς εἰρημένους δὲ τῶν πολεμίων σκύλοις
πρὸς ἀριστεύσαντας φιλολεμῶν δόρῳ μὲν γὰρ ὅτι καὶ τοὺς κυωηγεῖν τοὺς κυώας
οἱ κυωηγεῖν τῶν αἱμάτων τοῦ θηροπικομένου ζώας ἔτις ἐν τῇ οἰκίᾳ δελεάζουσιν, ἵ-
να παρὰ θυμοπέρους πάλιν εἰς τὰς ἀγῶνας τοὺς κυώας ποιήσωσιν.

PAGINA L.

Τὰς δὲ αἰχμαλώτους.

Leo. Τὰς δὲ αἰχμαλώτους παρὰ τὸ πλείους κατεπαύσθαι τὸν πόλε-
μον μὴ φόνδε. &c.

Επιτρέπεσθαι αὐτῆς βωχίαι.

Leo. μετὰ γὰρ κατὰ τὰ ῥήματα καὶ τοὺς ἀγῶνας, ὡς στρατηγὰ, παρὰς Candia πορ-
τραπέζας, ἔτις τοὺς παρὰ τὸν κατὰ τὴν αἰσθητὴν τοὺς παρὰ τὸν κατὰ τὴν
βωχίαι. ἡ μὲν Διὰ σὺν αὐτῇ, ἡ Διὰ τῶν δόχοντων, καὶ ἡ Διὰ τῶν κατὰ τὸν
βερνίων ιδίως.

PAGINA LI.

Ἐκαστος γὰρ τῶν στρατιωτῶν.

Leo. Ἐκαστος γὰρ τῶν στρατιωτῶν ὁρῶν τὸ γινόμενον, οὕτω καὶ αὐ-
τὸς νομίσθαι παρῆν. εἰ μὲν γὰρ ἀπὸ φονὸς ἰδὴ κειμένους τοὺς πίνοντας, ὡς αὐ-
τὸς ταῦτα πίνων * ἐπαχθῶς φέρει τὴν ὑβριν, καὶ φέρει τὸ παρῆν ἡ
τοιοῦτον μαχόμενος, καὶ ἡ ἀπὸ τῆς κατελθῆναι. Totâ legionis sub-
stantia in decem saccos tributâ, addebatur saccus vndecimus, in
quem tota legio particulam aliquam conferebat, sepulturæ scilicet
causâ. vt si quis ex contubernali decessisset, de illo vndeci-
mo sacco ad sepulturam ipsius promeretur expensa. Vegetius.
lib. II.

Sepultura.

* C. M. ἐμ-
παρῆν.

Ο' μὲν γὰρ πηλείδας ἐδιδάχθη.

XIIX. Dis-
cours, Parad.
III.

Maximus Tyrius Serm. XXX V. ἐγὼ δὲ στρατηγὸς Ἀλεπρωῶ πάντας
Ὀτυχήσω. Prudentissimus στρατηγός Nueus, scripsit τοῦτο δοξόν.
Qu'il est profitable à un chef de guerre d'avoir recue une route, Et certè
παθήματα sunt μαθήματα.

Φόβος γὰρ εὐκαίρος.

Mecus tem-
pestivus.

Leo. Εἴρηκε γὰρ παλαιοῖς, ὅτι φόβος εὐκαίρος μετ' ὀπμηλείας ἀτ-
φάλεια. κατὰ φρόνησιν δὲ ἀκαίρος, ἀεπιβούλου τὸ πᾶν.

P A G I N A L I I.

Οἵτινες δὲ τῇ τῶν θεῶν.

Divina auxi-
lia.

Leo. Τὸ γὰρ πάντας ἀναφέρειν εἰς τὴν ἀπό τῶν θεῶν ἐκδίκησιν, ὅτι ἔστιν
ἀκεραίου γνώμης· ἔγδ' ὁ δὲ ἢ θεία δίκη ἐπείγει, ἀλλ' ὅταν βέλεται ὁ πάν-
των προσωποποιήσῃ. ἵς γὰρ οἶδεν εἰ ἀματῶ ἀσεβήσῃ πῶς ἐχθρούς, αὐτοὶ μὲν ἀ-
φαισθῶσι, σὺ δὲ περὶ σωθήσῃ; At impiè Olympio Stalioni respon-
det apud Plaut. Casin.

STA. Benedicte. DI s sum fretus, deos speravimus.

OLY. Non ego istud verbum emissim titiulitio.

Nam omnes mortales deis sunt freti, sed tamen
Vidi eos dIs fretos saepe multos decipi.

Ταῖς δὲ προσωποποιήσεως πόλεσιν.

Leo Constit. XV. §. 37. Εἴαν δὲ πῦ θεοὶ παρέχοντες τὴν χάριν,
ὑποταγῇ σοι ἡ πόλις ἡ κἀσπρην· ἢ ἀλλὰ φόβον πολιορκίας, ἢ δὲ ἀλλὰ λυγρὰ ἀν-
τίαν, πρὸς αὐτὸς καὶ δὲ μενῶς ἀλλὰ πέθηκα πρὸς αὐτὸς. &c.

Πολλὰς ἔτιως ἔχοντας ἐγχαλρίζειν.

Legendum ut in orâ Codicis F. M. π. αὐτὸς ἐπείγεται ἐγ.

P A G I N A L I I I.

Χαλεπαὶ δὲ αἱ πρὸς τὸς &c.

Videndus Leo. Constit. XX. §. 144.

Τεθραμμένοις γίγνοντες.

Liber. F. M. π. ἐλαίπρωτοι γί.

Beneficia in-
prodiores
conferenda.

Ο' πρὸς δότῃ διδούς.

Leo Constit. XV. §. 36. Ο' γὰρ διδούς ἢ τῶν πρὸς δότῃ, μᾶλλον αὐτὸς
λαμ-

λαμβάνει παρ' αὐτῶν πλέον παρ' ὅ ἐκείνῳ χαρίζεσθαι. ἡ γὰρ κερλή τις πα-
ρα τοῦ παροδοῦ ἀδικηθείσης πόλεως, ἡ τοῦ ἐχθροῦ ὑπερέχου, ἀλλὰ
πρατηρὸς, ἡ δὲ πλῶν πτόπων, ὑπερ' αὐτοῦ λαοῦ, λυπαῖν ἡ δὲ φθό-
ρειν τοὺς πολέμιους παροδοῦσιν. τὸ γὰρ διοικεῖν ἐταῦτα τὰς κακὰς μὴ
δύρεταιν, ἀπὸ καλόν μοι φαίνεται. πέντε γὰρ καλὰ ἐν κακῶ αὐτῶν.

P A G I N A L I V.

Πρὸς δὲ τὰς ἐπιθέσεις. Leo Const. XV. §. 42.

Τῶ τῶν πολέμιων στρατηγῶν.

Scribe στρατῶ. ex Cod. F. M.

Διὰ τὸ πρῶτον λογεῖν ἐκ πλῆθους.

Leo Constit. XV. §. 44. Achilles Staius Amor. IV. Τὰς μὲν καὶ
πρόσωποι καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτὸν λόγῳ χαλεπαίνουσιν ἀπὸ δὲ σπῆδος
ὄντας, καὶ πρὸς τὸ ἀδίκητον πεπραγμένους. τῶν δὲ ἄλλων ἀδίκητον ἡ
ναυαγία. οἱ μὲν γὰρ αὐτοὺς ἐκ πρῶτης προσβολῆς μηδὲ κινήσαντες τὰς αἰ-
χμας ἀπώλλυντο. οἱ δὲ ἐλαβόντες χαλεπὴν ἀμυνάδα. ἅμα γὰρ ἐμεί-
δοντο, καὶ ἐπαχον. οἷους δὲ ἐφθάνε τὸ παθεῖν πρὸς ἑμαυτοὺς, οἱ δὲ ἀπὸ ἐκ-
πλήξεως πρῶτον λόγου, τὸν θάνατον εἰσήνεον πρὸς μένοντες,

Repentinus
terror.

Πολιορκία δὲ. Leo XV. §. 2.

P A G I N A L V I I.

Κινέτω πρῶτον.

Liber Morelli μὴ δυνάτω πρῶτον.

Ὡς τῆς ἀπὸ τῶν σεμνοτέρων.

Verti. *præstantium dignitate virorum exemplis verecundiam pul-* *Pulsare vere-*
santibus, quomodo viri doctissimi, verecundiam pulsare, τὴν αἰδῶν cundiam.
τύπην, pudorem iniicere ac infamiam irrogare interpretati sunt.
in l. Pecuniæ sortem. D. de aliment. vel cib. leg. Sed magis putant
alij, Papinianum in illâ lege (si modo integra ab Triboniani ma-
nu lex sit) censuisse, alimentorum præbendorum oneribus men-
struis atq; annuis necessitatem, iis etiam adstringi, qui puellarum
verecundiam pudoremve pulsan. Sic pulsationem pudoris dixit
Paulus IC. lib. V. Recept. sent. tit. IV. Sic *pulsare pallia*, Martial. Sic
Plautus Epidico. Pellere pudicitiam.

Plane hic ille est, qui mihi in Epidauro primus pudicitiam
Perulit.

F iij. Nec

Nec solum libris, verum & Musis inuitis, Lambinus legendum ait, *perculit*. Nam simili locutione apud Martianum Felicem lib. I. Cyllenius *rationabili proposito constituit pellere cælibatum*. Sic *ruptam virginitatem* dixit Fabius Declam. CCXLVIII.

ὧς δοῦλον ἔπι τὰ ττόμενον.

*Milites in ser-
uitute.*

Milites quamuis liberi, in seruitute tamen sunt. Hinc Artemidorus II. Oneiroc. πολλοὶ ἢ καὶ ἐλευθερωθέντες οὐδὲν ἤττον ἐδούλου-
σαύ τε καὶ ὑπετάγησαν. καὶ γὰρ ἐκ καὶ ἐλῶντες ὁ στρατιώτης, οὐδὲν ἤτ-
τον ὑπερεταῖ.

Ὅπῳ δὲ κρούς.

Arietes.

Liber Morelli. ὅπῳ δὲ κρούς ἔχεν.

Porro de bellicorum arietum constructione omnium optime scripsit Diades, referente Athenæo Mechanico. Locum olim fere integrum protulit è vetustis macrocolis cruditissimis Hadrian. Turnebus cap. XXXI. & XXXII. Aduers. Eccum denuo adiectâ in super figurâ ad fidem duorum Codd. è Bibliotheca Medicea transcribo, operæ pretium ab doctis discutî.

* C. M. καθε-
ρουῶτων.

* οὐθέν.

* π. καθερε-
σιν. AE. P.

* deest, ὡ,

* γν.

* ἐποίησεν.

* Desunt duo
has notitia.

Κρῖν μὲν ἐφασκεν Ὀρεθίλῳ πρῶτον ὑπὸ καρχηδονίων ἐν τῇ περὶ
γαίδερα πολιορκία. χωρίδιον γὰρ πρὸς καταλαμδανόμενον αὐτῶν καὶ *
καθερουῶτων εἰς ἑδάφειον τεύχεα καὶ σκῆπτρα ἔχοντες * ἐδὲν ἔχοντας δέμε-
νον εἰς τὴν * καθερεσιν, δοκὸν λαβόντας διὰ χειρῶν ἐν σείνι εἰς τὴν χεῖρα,
καὶ ῥαδίως ἔπι πολὺν πότον καθελεῖν. ὅθεν σιωπῶν τὸ γινόμενον τύχῃ
πρὸς ναυπηγὸς, * ὃ ὄνομα λῶ Περφασμένον, ἐν τῇ πολιορκίᾳ, λῶ ἐποιοῦτο
μὲν ταῦτε πρὸς τὴν τῶν γαίδερα πόλιν, εἰς τὴν στήσας καὶ ἄλλον ἀπὸ αὐτῶν
πλάγιον δὲ τῆς στήσας πρὸς τὴν πλάγιον πᾶς τῶν ζυγῶν φάλαγγιν, ἐτυπῆ τὸ τεύ-
χεον ἑλκων ἐξ ἀνίστασθαι * τὸ πλάγιον. δὲ τῶν ἐνδον διὰ κειμέ-
νων διὰ τὸ ἐξέειναι τοῦ μηχανήματος, σπῆναι αὐτὸ πῆλιν τὰ χεῖρας. Γῆ-
ρας ἢ μετ' αὐτὸν ὁ καρχηδόνις ὑπὸ τροχον ποιήσας σχεδία, ἐπέθηκε
πλάγιον ἐν κρῖν, καὶ ἐξ ἀνίστασθαι εἰλκεν, ἀλλ' ὑπὸ πλήθους ἀν-
δρῶπων προσηύμενον. ἐποίησε * δὲ ὑπὸ τροχον σκέπασμα Γῆρας πρῶ-
τον ὡς ὁ διὰ τὴν βραδυτῆτα χελώνῳ προσηγόρευσε. μὲν ταῦτα δὲ
ἐποίησαν τινὲς ἔπι κυλίνδρων προσηύμενον ἐν κρῖν, καὶ οὕτως ἐχρῶντο.
ἐπίδοσιν ἢ ἐλαβεν ἡ τοιαύτη μηχανοποιία ἅπαντα καὶ τὸ δὲ Διονυσίου
σικελιώτου τυραννίδα, κατὰ τὴν Φιλίππου τοῦ ἀμύντου βασιλείαν, ὅτε
ἐπολιόρκει βιζαντίαν Φίλιππος. ὧς μετ' αὐτὴν τῇ τοιαύτῃ τέχνῃ Πολύει-
δος ὁ θεσσαλὸς οὐ οἰμαθητῶν συνεσπείοντο ἀλεξάνδρῳ * Διάδῳ καὶ
Χαιρέας. Διάδῳ μὲν οὐ * αὐτὸς φησιν ἐν τῷ μηχανικῷ αὐτῶν συγγράμ-
ματι ὅρηκέναι τοὺς τε φορητὰς πύργους, καὶ τὸ λεγόμενον τεύχεον, καὶ τὸ
κώστακα

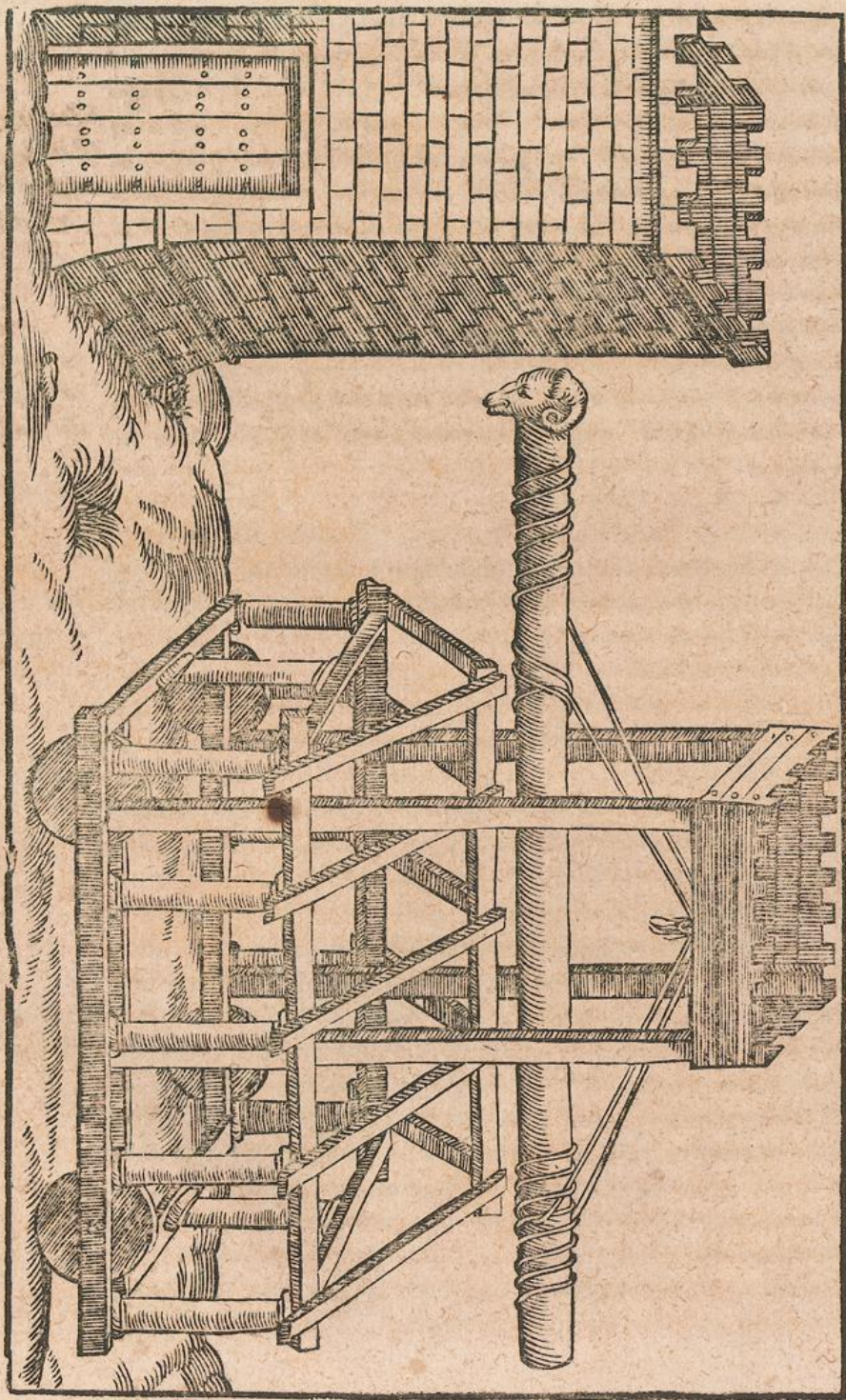
κέρατα, καὶ τὴν ὀπιβάθραν, * ἐξήσαιο τὴν καὶ τῶν ὑποπόδων κερῶν, γὰρ * ἐξήσαιο.
 Φορητὴν τὴν κατασκευὴν αὐτῶν οὕτως, τὸν μὲν οὖν πύργον τὸν ἐλάχιστον
 Φησι δὲ ἵνα γινώσκῃ τὸ ὕψος πηχῶν ζ'. τὸ πλάτος ἔχοντα πῆχας ιζ'
 συναγωγῶν τὸ τοῦ πλάτους εἰς τὸ ἄνω τὸ πέμπτον μέρος, τῶν δὲ σκελῶν
 τοῦ πύργου πᾶσι ἔχειν κατωθεν μὲν τριπλάσια, ἀνωθεν δὲ ἐπιτάκ-
 τυλα. ἐγγύς τὸ αὐτὸ ὁ τηλικούτος δὲ καὶ σεγ. περὶ πύργου ἔσσης ἐκείνης
 χώρας. ὁ δὲ μέγας αὐτῶν πύργος τὸ μῆκος εἶχε πῆχας ρκ. τὸ
 δὲ πλάτος εἶχε πῆχας κγ. τὴν δὲ συναγωγὴν καὶ οὕτως τὸ πέμ-
 πτον ἐλάμβανεν εἰς τὰ ἄνω μέρη. τῶν δὲ σκελῶν πᾶσι ποδιᾶ εἰς κά-
 τωθεν πεντάγωνα, εἰς ἐξ δακτύλους τὸ πᾶν συναγόμενον ἐπὶ τὰ ἄνω. ὁ δὲ
 τηλικούτος αὐτῶν πύργος ἐγγύς τὸ εἰκοσίσσεγος, περὶ δρόμους ἐχούσης
 ἐκείνης ἑξῆς κύκλῳ πλάτος γ. πηχῶν ἐχόντων εἰς τὴν ἐκβοήθησιν τῶν
 * ἐμπυρσμων. ἢ δὲ πρῶτη ἑξῆς * εἶχε τὸ ὕψος πῆχας ζς. ἢ δὲ δώδε-
 ρα ε. ἑως πέντε σεγῶν τὸ αὐτὸ ὕψος λαμβανουσῶν. αἱ δὲ ἐπίλοιποι * ἐχέτω.
 πρὸς ἄρων πηχῶν εἰς β. καλαιοῶν τὸ ὕψος ἐγγύς. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν τοῦ
 ἐλάχιοντος πύργου ἢ διαίρεσις τῶν σεγῶν τὸν αὐτὸν λόγον ἐλάμβανεν. ἐ-
 βύρσσω δὲ αὐτὰς δεξιάς βύρας. τῆς δὲ χελώνης τὸν κερὶον φερούσης
 ἢ ἐργασίαν ἢ αὐτὴ μικρὰς περὶ μεγάλης. ἢ δὲ μεγίστη ἐλάμβανε τὸ διέ-
 σημα τοῦ πλάτους πῆχας λ. τὸ δὲ μῆκος πηχῶν μ. τὸ δὲ ὕψος χωρὶς
 τῆς * ἀετώσεως τῆς ἐφισταμένης ὑπερον πῆχας ιγ. τῆς δὲ ἀετώσεως αὐτῆς
 τὸ ὕψος δὲ * κατὰ σφῶμα τῶν δὲ τὸ ὄξυτατον πῆχας * ες. ὑπερέβαλλ-
 λον δὲ τὴν μέσιν σεγῶν ὁ αὐτὸς τοῦ ἐλάχιοντος πῆχας β. τῶν κατὰ βα-
 νων δὲ τὴν σεγῶν ἑως τῶν ἐπὶ * αὐτῆς δοκῶν, ὅπως ἢ περὶ δρομῶν ἐγ-
 κυκλῶν. ἐξήρε δὲ ἐκ μέσης τῆς ἑξῆς πυργίον τρισεγόν. εἰς μὲν τὰς ἄ-
 νω σεγὰς ἐπὶ κατὰ πέλτας, εἰς δὲ τὴν κατω ὕδατος τῶν ἵερων ἐποιεῖ-
 το, ἐγίνοντο δὲ αὐτῇ τῇ χελώνῃ ὀρθοστάται κύκλῳ περὶ δρομον * ἐχούσης. ἵ-
 στα δὲ καὶ κερὰ δόχλων ἐπὶ αὐτῶν, * ἐφ' ἧς εἰς τὸν κυλίνδρον ἐπέστη, δι' οὗ
 παρῶν οὐ μὲν ὁ κερὶς δι' αὐτῶν ἀφ' ἧς ἐπὶ τὴν χρεῖαν. ἐβύρσσω δὲ ἐ-
 ταύτῃ ὁμοίως τοῖς πύργοις. τὸ δὲ πρῶτον χελώνῃ μὲν τὴν αὐτὴν
 τῶν κερῶν * λαμβάνει, ἐπὶ τῶν κατὰ σκευῶν ὁμοίως ἐχουσιν. πῆσι δὲ
 ἐπὶ τῆς κρητῆδος σύριγας τῶν παλαιῶν τῇ ἐν τῇς ἀφ' ἧς οὐνοῖς γιγνομέ-
 νη καταπέλτης, ἐπελάγον ὀνίσκον ὁμοίως ἐκείνης ἐχουσιν. ἐκ δὲ τοῦ
 αἰλλοῦ μέρους αὐτῆς δὲ τοῦ ἄκρου * τριχίλιας ἐμβαλλει δὲ οὐ, δὲ ὧν παρ-
 ῶν τὴν ὀπιβάθρην ἐν αὐτῇ κεραίαν. ἐπὶ τοῦ κατασφῶματος δὲ *
 ἐν τῶν συριγγῶν πυκνὰς ἵησι κυλίνδρους, ἵνα δυνάμει τῶν ἀρχῶν. ἐξ-
 τως ἐμβαλλει τὴν κεραίαν ἐν ἣ κερὰς πᾶσι ἐφελκόμεν αὐτῇ ἐκ τῆς κεί-
 τω ὀνίσκου καμμένου. βυρσοῦ δὲ κύκλῳ πᾶσι αἰψίσι τὴν σύριγγα, ἵ-
 να σκέπηται εἰς αὐτὴν ἢ κεραία ἔσται. τοῦ γὰρ ἔργου καλῶς διὰ τυπᾶ μέ-
 νου τούτου, ὅ ἀρχιτέκτονος ἐρίσκετο δόξα. καὶ δὲ λόγον ἐκπεφμε-

νου τῷ σωτήρι μακάριον μέγιστον ἐξείκει κλέει· ἐν ταῖς ὑπομνήμασι. τὸν δὲ κή-
 ρακα ἐφημι εἶναι ἀξίον κατισχυῆς. καὶ δὲ ἵπτι βάθρον ὃν τρέπον διὰ
 γίνεσθαι ποταπὸν ἐν δόχῃ δὴ ὡσπὶν, ὅθεν διεσπύοντο, οὐδὲ ὑπὲρ τῆς
 κτ' ἱαλασσαν δὲ ὑπὸ ποταπὸν ἐργων δεδήλω. ἀλλὰ καὶ ταῦτα
 παρ' αὐτῶν. Τῆς δὲ ὑπομνήσεως· ἐξ ὑπομνήσεως ἡυρημένης χελώνης· τὸ μὲν
 *χαρίου. μῆκος· ἐξ ἡμερῶν πηχῶν μὲν. πλάτος δὲ κη. τὰ δὲ σκέλη καὶ ἵπτι τῶ
 *συνήζετα. μῆκος· ἐχόντων πῆχαις κη. τὸ δὲ πᾶχος· παλαισῶν. τὸ δὲ πλάτος
 πηχυαῖα. τρέχοι δὲ γίνον· ἐν αὐτῇ. οἷων ἐναγεται τὸ σύμπαν ἔργον τὸ
 μὲν ὑψὺ αὐτῶν εἰς πῆχαις δις. τὸ δὲ πᾶχος· πῆχαις β. συμβαλλόν· δὲ
 κατὰ πᾶχος καὶ πλάτος· ἀμφαλλὰξ, καὶ δεσμούον· λεπίσι ψυχρη-
 λάτοις. σπέρν· δὲ ἐν ἀμαξίποσι. κίονες δὲ πῆγνυ· ἵπτι· ἐξ ἡμερῶν
 δωδεκαπῆχαις, πλάτος μὲν ἔχοντες παλαισῶν γ. ὑψὺ δὲ δεκαδαντύ-
 λους. ἀπὸ πῆχαις δὲ ἄλλ· ἀπὸ ἄλλου κίων παλαισῶν ζ. ἵπτι ζύγνυ· ἐπὶ
 αὐτῶν ἵπτις ὑπὸ κύκλω, πλάτος ἔχοντες παλαισῶν δι. πᾶχος δὲ γ.
 ἵπτι δὲ τῶν ἵπτις ὑπὸ πῆγνυ· συγκύπται τὸ ὑψὺ ἐξαιρουῖτες πῆ-
 χαις η. ἐπὶ αὐτῶν δεκάς ἐμπηγνυται πηχία, εἰς αὐτῶν αἰ κορυφαί
 *ζ. καὶ οἱ δύο τῶν συγκυπῶν πῆγνυται, καὶ * γίνονται δύο πλάταις κεκλιμέναι, ἐλοι-
 γίνονται. πῆν τὸ πᾶν ἔργον συνιδούται καὶ σκεπάζεται τῷ πηχίῳ τῆς χωρῆσι χε-
 λῶναις, ἔχει δὲ καὶ μέσσω ἐγγύς ἵπτι τῶν ἵπτις ὑπὸ κύκλω ἀναπαυομένων, ὅ-
 πως ἡ βελοςτάει· ἐπὶ αὐτῆς εἰη. ἵπτις καὶ ὅπως τῆς κερυδοῦς σκέλη
 δύο συμβεβλημένα ὀρθα ἐν μέσσω τῆς χελώνης ἔχοντα τὸ μῆκος λ * πη-
 *πῆχαις. χῶν, τὸ δὲ πᾶχος· αὐτὸν πηχυαῖον, τὸ δὲ πλάτος· τρεῖς παλαισῶν. ἐ-
 φαρμύεται δὲ ἐπὶ αὐτῶν περικέφαλον, ἐμέσσω ἄλλο δὲ τῶν σκελῶν
 διὰ πῆγνυ. καὶ ἀνὰ μέσσω τοῦ περικεφάλου ἐπὶ διὰ πῆγνυ. καὶ πῆ-
 γνυται ζύλον ὀρθιον· ἐπὶ ἐκάτερου μέρους· ἐξ ὑλῶν παχύτης· ἐπὶ τῶν
 σκελῶν ἐμβάλλοντα οἱ σποὶ τετορυμένοι. ἐξ ὧν ἐπὶ ὅπλα ἐξήρηται τὰ ἀνέ-
 χοντα τὸν κερὸν, ἐπὶ τῶν ἵπτις κεφάλου καὶ τῆς κερυδοῦς πῆγνυται τωρε-
 κιον, ὥστε ἐν αὐτῶν ἀσφαλές· αὐτὰ διώκοντα εἰς ἀναίτας ἐπὶ πῆγνυται τὰ ὀπ-
 *σύμπας γί- σελλόμενα ἐκ τῶν ἐναντίων πρὸς τὸν κερὸν. τοῦ δὲ κερυδοῦ τὸ * μῆκος
 πῆ· μῆκος· πῆχαις κη. ἐκ δὲ πτέρνης πᾶχος μὲν ποδῶν β. πλάτος δὲ
 ε. παλαισῶν. εἰς ἄκρον δὲ συνήκται αὐτῶν, τὸ μὲν πᾶχος πο-
 διαῖον, τὸ δὲ πλάτος· τρεῖς παλαισῶν. ἔχει δὲ καὶ σῶμα σιδηροῦ ὅ-
 μονον ἐμβόλῳ περμήκει. τὸ δὲ σῶμα αὐλῶτον, καὶ ἀπὸ αὐτῶν ἐ-
 λικες ὀποτείνουσι σιδηρεῖς περσηλαμένοι τῷ κερῷ δι. ἵπτι
 πῆχαις ι. ὑποζώννυται δὲ ὅλ· ὁ κερὸς ὅπλοις ὀκταδα-
 κτύλοις τρεῖσι καὶ διὰ λαμβάνεται κατὰ μέσσω ἐκ τριῶν διὰ
 λειμμάτων ἀλύσει πηχυαῖαις. ὁ δὲ δεισμὸς ὁ ἐν μέσσω
 τῶν

τὸν κερὸν ἔχων παλαιστὰς πέντε λαμβάνει τὸν ἐλιγμόν ἐν τῷ κερῷ. Συρ-
 σῶτα ἢ κύκλῳ ὅταν ἐλιχθῇ βύρσαις δεγαῖς. τὰ δὲ ὅπλα ἀποπταμένα
 ἐκ τῶν ὀνίσκων τῶν ἐκ τῆς κερδοχῆς, καὶ ἀνέχονται τὸν κερὸν ἔχει τὰς δε-
 χαῖς ἀλύσεισι σιδηραῖς πετραπαλαῖς πεπλεγμέναις. καὶ περὶ ἐξ ἐβύρωνται * *Lacuna hic*
 αἱ ἀλύσεις πρὸς τὸ μὴ ἐρῶσθαι. * γίνεται * δὲ ὅτι περὶ ἀθροισμῶν ἐφῆλθον. * *est in duobus*
 δείσης τῇ περὶ σφοδρᾷ κερῷ. * καὶ ὅτι ταύτης γίνετ' ἐκ τριτημορίων δι- * *manusc.*
 κτυον πεπλεγμένον ἔχει τὰς ὅπας παλαιστῆας πρὸς τὸ ραδίως αἰσθάν- * *Item hic.*
 εἶναι ὅτι τὸ τεῖχος δὲ αὐτὸ ἔχει ἢ καὶ πρὸς δείγματα ἐξ ἐκατέρου μέρους * *ὅτι περὶ ἀθροισμῶν*
 ὁ κερὸς * ὅτι δις ἔταις κάσαις πρὸς πάλῃσι. κινήσεις δὲ τὸ ἔργον λαμ- * *τὸ ὅτι ἀθροισμῶν*
 βάνει ἐξ. πῶς εἰς τὸ ἐμπεραθεῖν, καὶ πῶς εἰς * τὸ ὅτι πάλῃσι, καὶ πῶς εἰς τὰ πλά- * *τὸ ὅτι πάλῃσι*
 γα, καὶ πῶς αἰσθάνονται, καὶ πῶς ἐπὶ πάλῃσι. καὶ γὰρ δὲ ἀπὸ ἐβδόμηθεν τὰ * *τὸ ὅτι πάλῃσι*
 πήχους ὕψους, καὶ εἰς τὰ πλάγια * πρὸς αἰσθάνεται ὅτι πῆχους ἐβδόμηθεν * *τὸ ὅτι πάλῃσι*
 τὰ-οἰακίζεταί, δὲ ὑπὸ * αἰσθάνονται ἔχουσι τὸ σύμπαν βάρος, τὰ λαντα πε. * *αἰσθάνονται*
 τραχιλίδια.

Sequitur arietis compacti figura, qualis de-
 pingitur in veteribus membranis.

G

Alias arietum constructiones à veteribus Mechanicis inuen-
tas, memoriae tradidit Apollodorus in Poliorceticis. Nimirum
si nimio erat impedimento turrita illa moles, Scalas duas admo-
uebant, ad imum maiore quidem interuallo diffitas, ad verti-
cem verò minore iugo copulatas, atque in medio pendulum a-
rietem librabant. Vel, duas item scalas parallelâ rectitudine
constituebant, ac binos quoque arietes lineis parallelis porrige-
bant. Notat etiam ibidem ille author, eo validiores esse arie-
tes, quo longiores sunt *καὶ ὑψηλότερον ἔχοντες τὸ ἄρτημα*. Itaque
si contingat sic suspendi arietem, vt crassior frons postumæ par-
ti longè præponderet, huic appendicem plumbeam massam
addendam illi æquilibrem; vt fortior sit ad moenia disturbanda
grauioris ponderis impetus. Hoc item quasi inuentum à ma-
ioribus refert: Si fortè in proximo non sit oblonga trabs, quâ so-
lidus aries continuâ porrectione confici possit, duo triaue ti-
gna, ferulis circumquaque validè confixis, quasi narthecismate
quodam coniuncta, compingere & colligare, vt vsum longi arie-
tis præbeant. Aut si metus sit, ne crebro conflictu lignorum
illa compages fatiscat, singula ligna, singulis *δεσμήμασι*, suspende-
re; vt ita non continua quidem; at contigua sint; indeque mu-
tuo in murum impetu contrudantur. Huiuscemodi alia multa
libri Mechanici nondum editi suggerunt.

Αἰετες ὑψηλῶς.

*Ἡν κλίμα-
κες δύο, κα-
τὰ τὴν πλεον
ἀλλήλων διε-
σῶσαι, ἀνω
δὲ συναγω-
γῇ λαμ-
βάνεσθαι.*

*Αἰσυρολαοὶ
αὐτῶν πέσ-
σοισι πελα-
ταίοις ξύ-
λοις νάρθη-
κιζέσθωσαν.
Ἐκείσε ξύλα
ἰδίῳ δεσμή-
ματι βαρύν-
ζομένης.*

Καὶ ἐλεπόλεις.

Idem Athæneus lib. περὶ μηχανημάτων, helepoleως figuram sic designat, & quædam addit quæ variis Onofandri locis lucem faciunt. Ἡ δὲ ὑπὸ Επμάχου τοῦ Ἀθηναίου γυρομένη ἐλεπόλις, ἢ Δημήτριος ὁ ῥόδιος πολιορκῶν προσήγαγε τοῖς τείχεσιν αὐτῶν, ἐστὶ τῷ δε. Τὸ μὲν ὑψὺ λαμβάνει πῆχας 5. τὸ δὲ πλάτος πῆχας 7. γίνεται δὲ τῷ σχήματι πυργειδῆς. ὑπομένει δὲ πληγὴν ὡς τριακοντάλαντου λίθου. αἱ δὲ ἐκ τῶν πλοίων μηχαναὶ, ἃς πινὰς σαρμύκας προσαγορεύουσιν σὺν ἔχουσιν ἄξιον γε φῆς, διὰ τὸ πᾶσιν αὐταῖς ὁγνώστους εἶναι. καὶ * τοῦ πνέουσι διὰ φέρεται αἱ τούτων. ὥστε μήτε γινέσθαι πολλὰκις αἰρετώτερόν ἐστιν, ἢ κατασκευαθῆναι κακῶς. οἱ γὰρ ἐν τῇ * χῶ πολιορκία ἀσχήσαντες, καὶ μέζοντας τῶν πύργων τὰ σαρμύκας κατασκευάσαντες, ἐποίησαν * τοὺς ἀναβάντας ἐπ' αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ πυρὸς δόπολέσθαι, μὴ διωαμένους ὀπιβῆναι ἢ πρὸς τοὺς πύργους χαλάσθαι περὶ οὐδενὶ τρέπον αὐτοὺς, εἰ δὲ μὴ κατεσφύετο τὰ πλοῖα, ἐξ ὧν ἐμπεριόδησαν * ἐξωβαροῦς. πρὸς αὐτοὺς, εἰ δὲ μὴ κατεσφύετο τὰ πλοῖα, ἐξ ὧν ἐμπεριόδησαν * ἐξωβαροῦς τοῦ φορτίου γυρομένου. Διόπερ καὶ τῶν ἄλλων τοὺς μηχαναῖς μέλλοντας χρῆσθαι, περὶ τῆς δὲ μὴ ἀπείρους * τῆς τῶν ὀπλικῶν. Καλλιστράτω ἢ γεγράφει ὑπὲρ τῶν μηχανικῶν ὡς ἀπλήσιον ἡ σωείδη ἐν τῇ ἀγωγῇ * εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν ἐφέσῳ, ἀγομένων ὑπ' αὐτῶν λίθων. ἐγὼ σωείδην ὅτι ἐπὶ * ὑπὸ τῶν μικρῶν ὡς ἀδειγμάτων τῶν φαντασίαν ποιούσιν, οὐ γὰρ γίνονται εἰς αὐξήσιν τὰ τριαῦτα. πάλιν ἢ ἐπ' ἐνίων μικρὰ παραδείγματα ἐδιώκται γινέσθαι, ἀλλὰ τὰ ἐπεργουῖα ὅτις κατασκευάζονται. καὶ γὰρ ἐκείνοι τ' ἐγίνωντο τὸ γινόμενον παραδείγματα πρὸς τὴν ἀγωγὴν τῶν λίθων ἡδοκίμει, αὐτὰ δὲ τὰ φορτία σὺν ἡδιωκῆθαι τῷ αὐτῷ τρέπον ἀχθῆναι. Κατεσκευάσαντες δὲ ἕντες ἐν πολιορκία κλιμάκων γῆν παρὰ πλῆσι πῆς πημένους ἐν τοῖς θεάτροις πρὸς τὴν προσκλήναι τοῖς ὑποκρίταις, ἐφάνησαν μὲν τῷ οὐδὲν χρήσιμα. Ἡμεῖς δὲ ἐκατεχωρήσαμεν αὐτὰς, διὰ τὸ ἐνίοις τῶν νῦν μηχανικῶν ποιήσαντας παραδείγματα αὐτῶν τοῦ ξένου τούτου θεάματος, ἐξαπατᾶν ὀπιχειρεῖν. Κτησίβιδος δὲ ὁ ἀσκληπιοῦς, ὁ ἐν ἀλεξάνδρῳ μηχανικός ἐν τοῖς ὑπομνήμασι κατεχωρήσεν ὥς ἐπὶ τῷ τῆς ἀντικλίνου κλίματος ἀναβαίνειν διὰ μηχανήματος τοιούτου. Φησὶ δὲ κατασκευάσθαι ἄμαξαν περὶ ἀντικλόν, καὶ ἐπ' αὐτῆς εἶναι ξύλον πλάγιον τετράγωνον, ἐκκοπᾶς ἔχον στρογγύλας ἐξ ἐκατέρου μέρους κινούμενον εἰς δύο ξύλα ὀρθία, καὶ περὶ αὐτὸ σύριγγα περὶ εἶναι κηλωνευομένην τῇ κληκαύτῳ τῷ μεγέθει, ὥς * χειρεῖν ἀνδρῶν ὀρθὸν ῥαδίως εἰσελθεῖν εἰς τὴν σύριγγα. καὶ * ὅτε μὲν προπαύεσθαι αὐτῇ: ὅτε δὲ ἀναχωρεῖν οὐ γινόμενον μετεωρῆσαι τὴν σύριγγα ἐξ οὐπερ βούλει μέρους

Helepolis,

Sambuca.

* V. M. περὶ
χῶ.

* αὐτοὺς.

* ἐξωβαροῦς.

* εἶναι.

* τῇ.

* ἢ.

Hac referenda ad Onof. pa. XXIII.

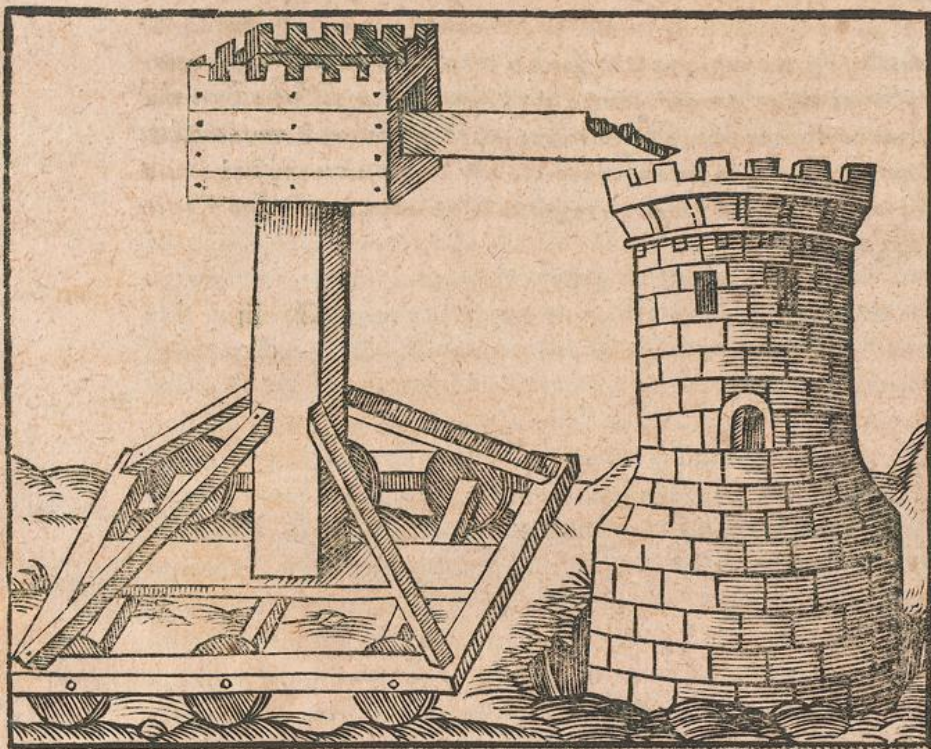
Theatrorum scala.

ξένον θεάμα.

Ctesibij machina.

* π. χωρεῖν.
AE. P.* π. ὅτε μὲν,
& ὅτε δέ. AE. P.

ρους, ὅτι πίπτοντες γὰρ ὅτι τοῦ ἐδάφους ἐνὸς μέρους τῆς σύριγγος, διὰ τὸ
 ὅτι τὰς ἐκ κοπῆς τοῦ ξύλου καθ' ἑπὶραν αὐτῆς πλευρὰς ἐρέφεται, κηλω-
 νθεῖσθαι δὲ πῶς σύριγγα ὅταν γυροῖτο ὁ σῆμα αὐτῆς κατὰ τὸ ἑῖχος, πρὸς-
 αχθείσης τῆς περακύκλου πρὸς αὐτὸ ἀφανίζαντα τὸν ἔνδον ὄντα πῶς
 θύραν αὐτῆς, ὅτι ἐλῶναι ὅτι τὸ τεῖχος, μέτρα δὲ τούτων ἔσονται ταχέως
 φαίνεται. γυναικὶ δὲ τῆτο ἄξιον οὐδενός, ἀλλ' ἐκ θαυμάτων τὸ μηχανήμα
 συγκείμενον, καὶ μάλιστα δὲ τὸν τεχνίτην τεθαύμασαι. καὶ τοῦτο δὲ κα-
 τέταξαμεν.

*Helepolis in
navigio.*

* πεφιλολή-
μη).

*Infelicitis inge-
ni alienis in-
gentis nihil*

addere posse.

* ὑπερῶν γω-
σαν.

* θραυσμέ-
νον.

* ἐναιπίοις.

* καθίστα).

Sequitur ex eodem scriptore super mechanicis monitum
prudens simul ingeniosa descriptio helepolis in navigio. ὅσα

μὲν ὄρηται τοῖς ἰσπανοῖς καλῶς, πάντα νενόησά μοι ἐπ' ἀκρίβει πρὸς ἐ-

κασοῦ τιν' ἐξερρασίαν πεποιημένου, καὶ αὐτὸς δὲ * πεφιλολήμηται πρὸς

εὐπρῆσται τοῖς πρὸς μηχανουργίαν χρησίμοις. οὐ γὰρ μόνον διὰ πρὸς κα-

λῶς ὄρεσθαι ὑφ' ἐπείρων εἰδέναι, ἀλλ' ἐπείπερ ἐστὶν ἐκινησία πρὸς

τὴν ψυχὴν καὶ αὐτόν τι εὐρίσκειν δεῖ. ἐπ' αὖν διὰ πάλιν ἐνθάδε αὖτον ἐ-

λῶν πρὸς αὐτῶν τῶν δὲ χτεκτόνων * ὑπερῶν γωσαντες ὁλοκά-

σι τὰ μηχανήματα ἐν ταῖς γαλλεύαις εἰσάγειν προσάγειν ταῖς τάχε-

σιν. ἐὰν δὲ καταληφθῶσιν ὑπὸ τοῦ πνεύματος, καὶ τεθραυμέ-

νον ὑπὸ δύστη τοῖς σκάφεσι κύμα, ἀναπλάσσει τὸ ἐπηρεασμένον μηχανή-

ματα τῶν σκαφῶν ἐχ' ὁμοίαν ποιούμενων τιν' κίνησιν. ὅθεν * θραυσθε-

μένων τῶν μηχανημάτων ὑπὸ τῆς αὐτεπιβουλῆς του μηχανῆς τοῖς ἐκ

τῆς * ἐναντίας δύσεως * καθίστησιν. διὸ οὐκ ἐν τῇ ἐσχάτῃ τῇ ἐπηρει-

δομένη

δομένη ταῖς ἐλκασίν * δὲ πάλιν μέσον τὸ λεγόμενον πηθήκιον, * ἡ αὖτε
 ἢ κλίμαα πειλεύοντ' * κλύδων * ὄρθον μὲν τὸ μηχανήμα. πρὶς δὲ
 τοὺς ἀνέμους * καὶ τὸ ἐμπαράσκευον ἔχει * ἀμυντήριον μικρὸν * ποιή-
 σαντες ἐλεπόλεις, * ὡς ἀν' αἶσιν γῆρας * πλοῖα δ' αὖτε τείχευς, τότε δὲ ἐν
 αὐτοῖς διὰ πολυπλάτων ἀνίστανται μηχανήματα.

* τότε.
 * κρίζειν.
 * ἐν π.
 * δᾶ.
 * το.
 * ποιήσαντες.
 * π. ἐπ' αὐτ.
 ΑΕ.Ρ.

Helepolis in-
fretis diligen-
ter.

Pofidonius
Macedo.

Optica.

* ῥήγματα.

* ἰών.

Centauri.

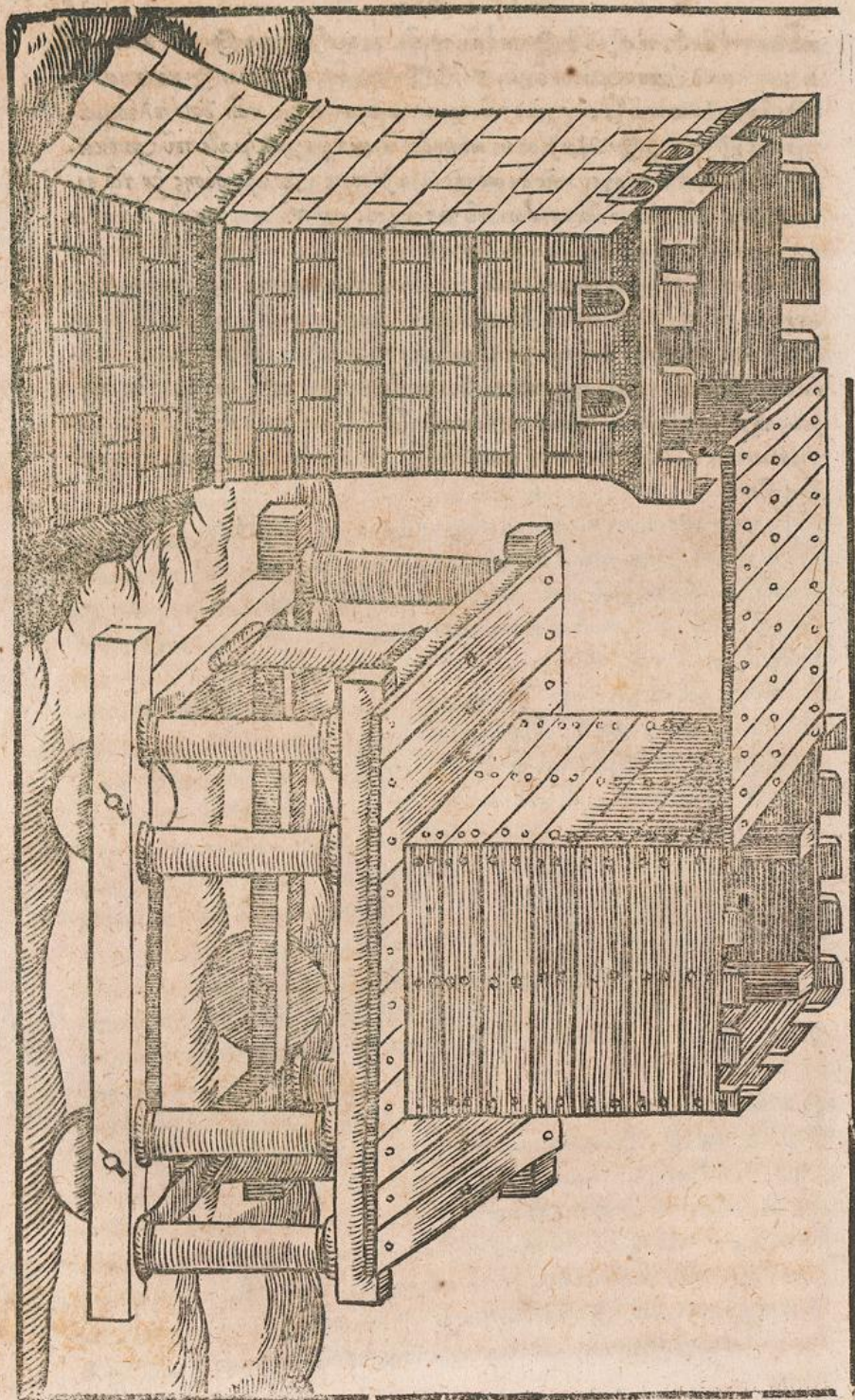
* ψηχέω.

Totam verò helepoleon compositionem accuratius explica-
uit Biton lib. πει πολεμικ. ὄργάν. hoc verborum tenore. Εχομέ-
ναν δέ τούτων ἐλεπόλεως σι κατασκευῶν ὑποπάσκειν, καὶ ἀρχιτεκτό-
νευσεν Ποσιδώνιος ὁ Μακεδὼν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Φιλίππου. Ἐστὶ δὲ τῶν ξύ-

λων κατεργασία παντοδαπή, ὅσαι γὰρ εἰς τὰ ἐπιμήκη καὶ εἰς συνιδώσας
ἦν πεύκινα ἢ ἐλεάλινα ἢ πιτύινα, ὅσα δὲ εἰς τοὺς ἄξονας καὶ τροχοὺς δρύ-
ινα ἢ μελένια. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ εἰς κανόνας ὑποσυλώματα. δεῖ δὲ σε προσδένααι
ὅτι πρὸς τοὺς προσβολὰς τῶν τεχνῶν καὶ τὰ μεγέθη τῶν ἐλεπόλεων δεῖ κα-
τασκευάζειν καὶ ὑπεραίρειν τοῖς μεγέθεσι τὰς ἐλεπίλεις. ἔστι δὲ καὶ τοῦ-
το μεθοδική θεωρία. καὶ διελέγκει ἐν τοῖς ὀπτικαῖς. ἐκκεῖται γὰρ μὲν τὸ
γῆρος ὁ οὐρανός, καὶ οἱ δὲ οὐρανοὶ τὸ ὑποκείμενον ἔργον καὶ τὴν μεταβάσιν τῶν

λόγων ποιῶσιν. ἔσω πρῶτον ἡμῖν ὁ λόγος πρὸς τοῦ ἄξονος ὁ τρέφει-
κός. ἔσω γὰρ ἔστι ἔχων τὸ μὲν μήκος πᾶν ἐξήκοντα, ἔστι δὲ ἔσω ὁ
* η. λ. ἐν δὲ τούτῳ ἄξονος περὶ ἀλλήλοισιν ἔσωσαν τὰ μήκη ἔχοντες πᾶν * ν. ἔ-
σω οἱ δὲ τρέφει τὸ ὑψὺ πᾶν καὶ κατασκευασθῆναι πρὸς τὸ μὴ
* ῥήγματα. βασιλευσμένον αὐτῶν ῥήγματι λαμβάνειν. εἴτα ἔσωσαν ὑπὲρ ἐν ἄξονα
καὶ τὸν τρέφει, ὑποσυλώματα πᾶν β. ὥστε ψήχειν τὰς ἀψίδας καὶ
τροχῶν, καὶ μὴ θλίβεσθαι τὰς φέροντας αὐτὰ ἀνθρώπων. εἴτα διπλοῦς
τρέφει * ἰών ὑψὺ διπλασίον, ἰὼν δὲ μήκει ὅσος ἰὼν πρῶτον. ἔστι δὲ
ἔσω ὁ μ. ἐκκελευσμένον πᾶν πλεονεχὲς πᾶν μέσῳ εἰς προπυλίδας
πᾶν ω. ἐχέτω δὲ ἡ προπυλὶς ἴσον ἰὼν πᾶν ἀπὸ τοῦ πρῶτον ἰὼν ἐπίλη-
μένον πύργῳ. εἴτα ἐπάνω ὁ τρέφει καὶ διπλὸς ἐφεσάτωσαν ὑποσυ-
λώματα ὑψὺ πᾶν β. σερὰ τοῖς πᾶσι καὶ καὶ καὶ ἔστι ἰσίου τῶν ἰσίου τῶν
ἔργων ῥυκανήσεως λεπτεργίας, ἀλλὰ ἰσχύος. εἴτα αἰαμένον ἰὼν δι-
πλασίον χιάσματι, ἵνα κατεχῆται πάντες οὐρανῶν ἰσίου τῶν χιασ-
μάτων τρέφει ἔχων ἰὼν μήκος καὶ τῆς γωνίας, ἔως τῆς προπυλίδος,
ἔχων ἰὼν ὑψὺ ἐκατέρω πᾶν β. ἔσωσαν οἱ καὶ ἔστι ἐψαλιδωμένοι,
πρὸς τὸ μὴ λαμβάνειν ῥήγματα, ἐν πᾶσι βίαις καὶ δεδεδωσάν τοις σωτή-
σεις αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους ἔχουσι ἀρετοῖς, πρὸς τὸ ἀσφαλῆτους εἶναι.
εἴτα ἔσω πρῶτον ἐν μέσῳ ἔχων ἐπάνω πᾶν καμπύλῳ, ὅσον ἐχούσιν τυ-
χάνει πᾶν τῶν ὑποσυλώματα τὰ μέσῳ τὰ βληθέντα ἐνεκεν τῆς
προπυλίδος. ἐχέτωσαν οἱ δὲ ὑψὺ πᾶν β. ὥς εἴρηται. εἴτα ἐπάνω τῆς
καμπύλης τρέφει διπλοῦς ἐψαλιδωμένον σερμένον, ἔχων ἰὼν ὑψὺ
πᾶν β. ἰὼν δὲ μήκος ἴσον ἰὼν ὑποκάτω τρέφει. ἐσετάτω δὲ τὸ πᾶν
ἔργον. μὴ λανθάνειν δὲ σε ὅτι ὑπὲρ μίας οὐρανόφωτος διελέχθη. ὃν γὰρ
αὐτῶν ἔχει μία πλεονεχὲς τρέπον, ἰσίου τῶν ἰσίου πᾶν. ἐσετάτω τὸ μὴ πρῶ-
* ψηχέω. τὸν ὑψηλὴν, εἴτα ἐπάνω κέντρωσιν, ἡτοιμασμοῖς ὥς, ὅτι μάλιστα. *
κινήσει πρὸς τῶν τροχῶν ἔχοντων πᾶν μὲν πρὸς μετὰ τῶν τυ-
πάνων

πάνων ποδῶν θ. τὸ δὲ ὑψὺ ποδῶν τριῶν. ἔσω δὲ πύργῳ καὶ κατὰ τὸ
 πρὸ πυλὸν τὸ ὑποκείμενον ἔχων τὸ ὑψὺ πηχῶν. ν. ξύλινον κεκονιαμέ-
 νον, ἔχων ἐν αὐτῷ τὸ δέχασ τῶν ἐγκλιμάτων τε καὶ τῶν δόσολισμῶ-
 ταν τῆς κτ' τὸ ὑψὺ Διὰ θέσεως ἰσότητος εἶναι τῷ ἐγκλίματι τῷ ὑποκα-
 μένου ὑψους τῷ πύργῳ. τῆς δὲ αὐτῆς Διὰ θέσεως ὑπαρχούσης ἐν τῷ ὄρ-
 γάνῳ, καὶ τῶν αὐτῶν ὀπιπέθων τῷ πείχους καὶ τῷ πύργῳ εἰς ἄλληλα
 συγκειμένων τῷ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. δὲ οὐ μικρὸν ἔξωθεν τῷ τείχους
 ἀπειεγκλίνετο ὄργανον, πρὸς τιμὴν τῶν ἐλκόντων ἀνδρῶν Διὰ θέσιν κατα-
 μερῶν τὸ πλῆθος αὐτῶν. ὅπως οἱ μὲν ἔλκοντες, τὸ πᾶν ἔργον, οἱ δὲ λοιποὶ
 συνήθως δόσολισωσι τὰ ἐγκλίματα ἐπὶ τῆς βάσεως τῶν πύργων. οἱ δὲ ἄ-
 νω ἀνδρωπαί, καὶ οἱ δὲ χιτῶνες ἀνδρῶν ἐπὶ αὐτοὺς τὸς πύρ-
 γους ἐρμινεύς πίκους, ἵνα τὰ πρὸς αὐτὸν βέλη ὑπὸ τῶν ἐναυλίων μη-
 δὲν αὐτοὺς ἀδικῇ εἰς αὐτοὺς ἐμπίπτοντα. τὸ δὲ χῆμα οὗ ἐστὶν ὑπογέ-
 ραπία.

Ἡ συμῶνες.

De Sambucis, præter ea quæ iam in superioribus obiter nota-
ta sunt, hæc etiam in Bitonis libro περὶ πολεμικῶν γυν. leguntur.
Ἐχομένων δὲ τῶν γεγραμμένων ὑποχρῆσθαι σαμβυκής κατα-
σκάδω. φέει γὰρ καὶ πῦρ τὸ ὄρον ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἀγῶσι, μεγά-
λων πραγμάτων κινήσεις. ὑποχρῆσθαι δὲ σιλήν δέχεται κτείναν Δά-
μιον ὁ Κλοφώνιον. εἶχε γὰρ τὴν Κλοφώνιον τῆς συμμετρίας πικ-
τήν. Ἡν τεράφην, καὶ εἶχεν ἐν αὐτῇ τῶν ἀλλήλων ἀξονας. οἱ δὲ ἀξονες
ἦσαν περὶ χρομένο. ἦσαν δὲ τῶν μεν τροχῶν αἱ ἀξόμετροι, ποδῶν
πρῶτον. πῦρ δὲ τεράφην καὶ ἀγῶν ποδῶν γ. καὶ τὸ ὑψὲς ποδῶν β.
τὸ δὲ μήκον ποδῶν κ. ὑψὲς δὲ κινεῖσθαι τὸ ὑψὲς τῶν τεράφην
ποδῶν λ. ἔσω δὲ ὁ κινεῖσθαι ὅν. * στερεὸς καὶ ὁρθῶς δὲ ἀρῶς πρὸς τὴν
τεράφην καὶ σιδηράμειον κατὰ τὴν αἰα γκαίους τῶν πεπαι. ἔπειτα ἀξ-
όνος ὁ πρὸς τὸν τὸν κινεῖσθαι ἡχθῶσαν καὶ τὴν ὅς ἀγκωνοειδῆς, καὶ
αὐτὴν καὶ τῆς κορυφῆς τὸν κινεῖσθαι. διώδω ὁ κεχλίας. εὐ τὸ μὲν
μήκον, ποδῶν γ. ἡ δὲ πρὸς μετρεῖ δακτύλων ιθ. καὶ κατὰ πρὸς βά-
σεις πῦρ κοχλίου αἰτὶ πῦρ ὁπτιρίου ἔσω ἐργάτης, ὅς ὁπτιρίων τὸν κο-
χλίαν κατὰ πρὸς ἐκπύσεις. καὶ πάλιν εἰς τὸ ἐνανθῶν σπριφόμενον κα-
τὰ πρὸς ἐλαττώσεις. ἔσω δὲ ὁ ἐργάτης ὁ κ. εἶπε ὑπὲρ τὴν κορυ-
φὴν τοῦ κινεῖσθαι ἐν τῷ κοχλίῳ αἰω κείδω. * κατακλίσαι δὲ
διπλῇ ἐκκεκλαμμένη πᾶσι τοῖς κλίματιν ἔχουσαι μὴ πολὺ τὸ ψη-
χον τῆς ἀξιώσεως, ἀλλ' ὥστε * συμπεφυκὸς πᾶσι τοῖς ἐμβαλλο-
μένοις, κατὰ δὲ τὸν ἐνδεχόμενον λόγον τῇ ὡρῇ τῆς τοῦ μήκον ἔσω, * κατὰ κλίσαι
ὥστε γιννομένων εἶναι τὴν ἀπ' αὐτῶν τῶν ὁπῶν μοῖραν ὑπὸ δρυαδεκα-
πλάσιον τοῦ ὅλου μήκους ἀπὸ τῆς κατακλίσαι τῶν τῶν κοχλίων
διώδω σαμβύκη, ἔχουσαι τὸ μήκον ποδῶν ἐξήκοντα, γενομένη τῶν
πλάτει πρὸς τὴν ἐκ τοῦ τμήματος τοῦ κοχλίου. εἶπε ἀξισ-
χίζω, τοὺς ὁπτιβαίνοντας ἀνδρας τι παρρηχέως ποιῶναι τὴν
αἰάβασιν αὐτῶν. ἔσω δὲ κατὰ τὸ ὦ. πάλιν οἱ ποδῶν γ. πίν-
το φεν πλάττει καὶ μήκον. ἔχεται δὲ μιλίβλου τοῦ πλῆθους τοῦ
τον πλῆθους, ὥστε κληροπονοῦν τὸν μιλίβλου ὁ ἴλον σηκωμα τῆς
σαμβύκης. εἶπε πάλιν κατὰ τὸ ἄκρον τὸ ἄνω, ἔσω πλετυπερ τοῖς
ὅτι τὸ πῦρ αἰαθαίνουσιν. εἶπε δὲ πρὸς τῆς ἀκροῦ τοῦ ἄνω ἀξισ-
ματὸ ὅσον ποδῶν ἐξ ἔσω κλίμαξ ἐν κανόσι στερεομένως ἐνδεχόμεν ἔν τῷ
κινήσει ἔχεται στερεομένη. ἔχεται δὲ τὸ μήκον ἵσον τῷ κινεῖσθαι, ὥστε ἦσαν ἡ
κλίμαξ ἀψήγη τοῦ ἐδάφους, ὁρθῶς γίνεσθαι καὶ τὸ κέρας τὴν σαμβύκη.

Damius Co-
phonius.

* V. M. στερεὸς
κροῖτος.

* κατὰ κλίσαι
διπλῇ.

ὅταν δὲ ἀναλάβῃ τὰ σώματα, τὰ περὶ τρωμένους τῇ ὀπισθοφῇ τῇ τῷ κεχλίσθ, δημιουργεῖν τὴν ὑποκειμένην περὶ αἴν. Desideratur figura in manuscripto, quæ non parum ad extricanda hæc verba profuisset : nec mihi fuit ad manum pictor qui eam commodè redderet.

Ἡ χελώνας χωρίδας.

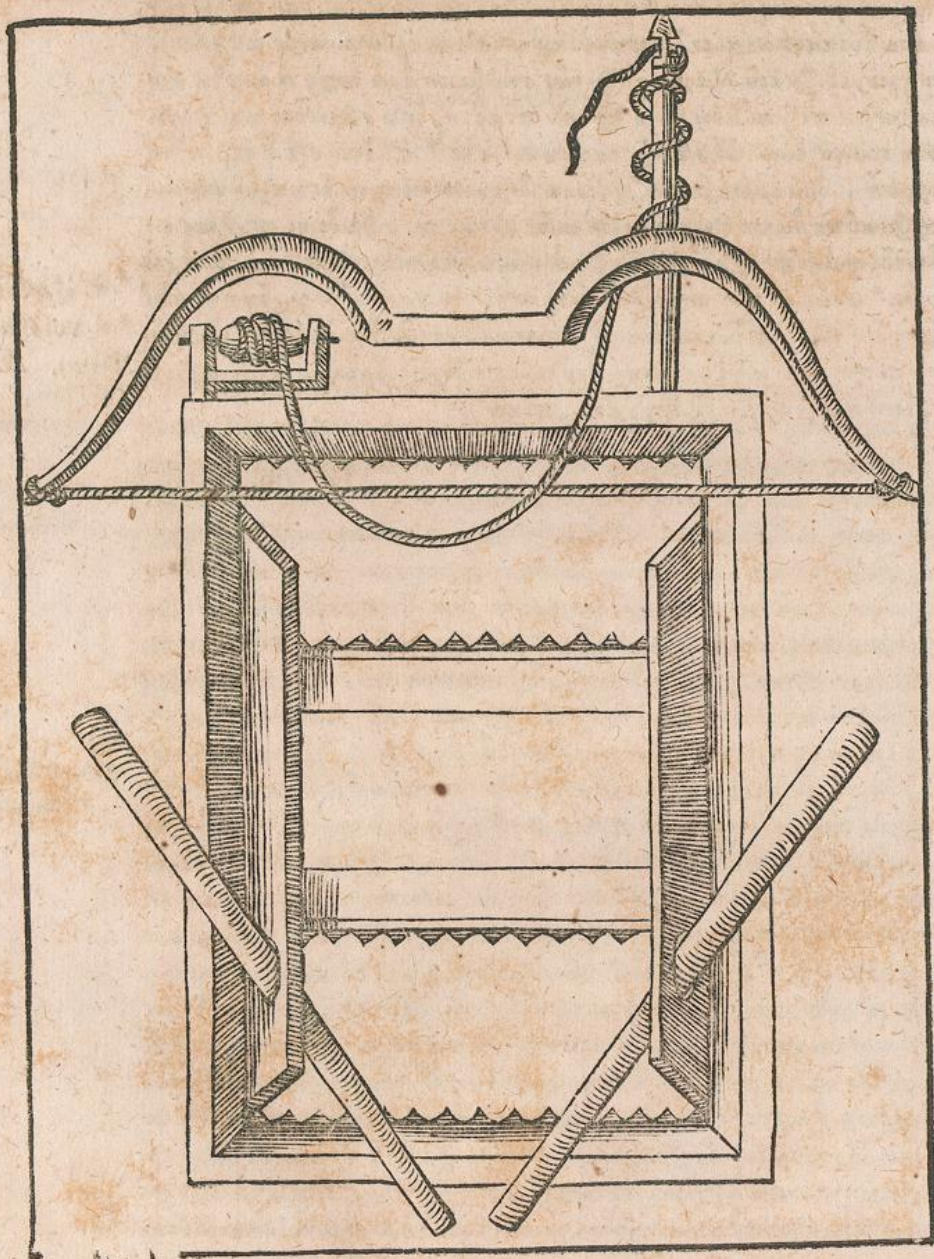
Varias Testudines compingebant, ; τὰς μὲν ὅτι τὸ ὀρύξαι, τὰς δὲ ἐπὶ τὸ * κεροκο ποιεῖται. De illis nonnulla suprâ dicta sunt. De vtrisque verò multa legi in libb. manuscriptis, satis ex antiquis historijs nota, idcirco nec in iis nunc immorari placet. Vid. I. Lips. Polior.

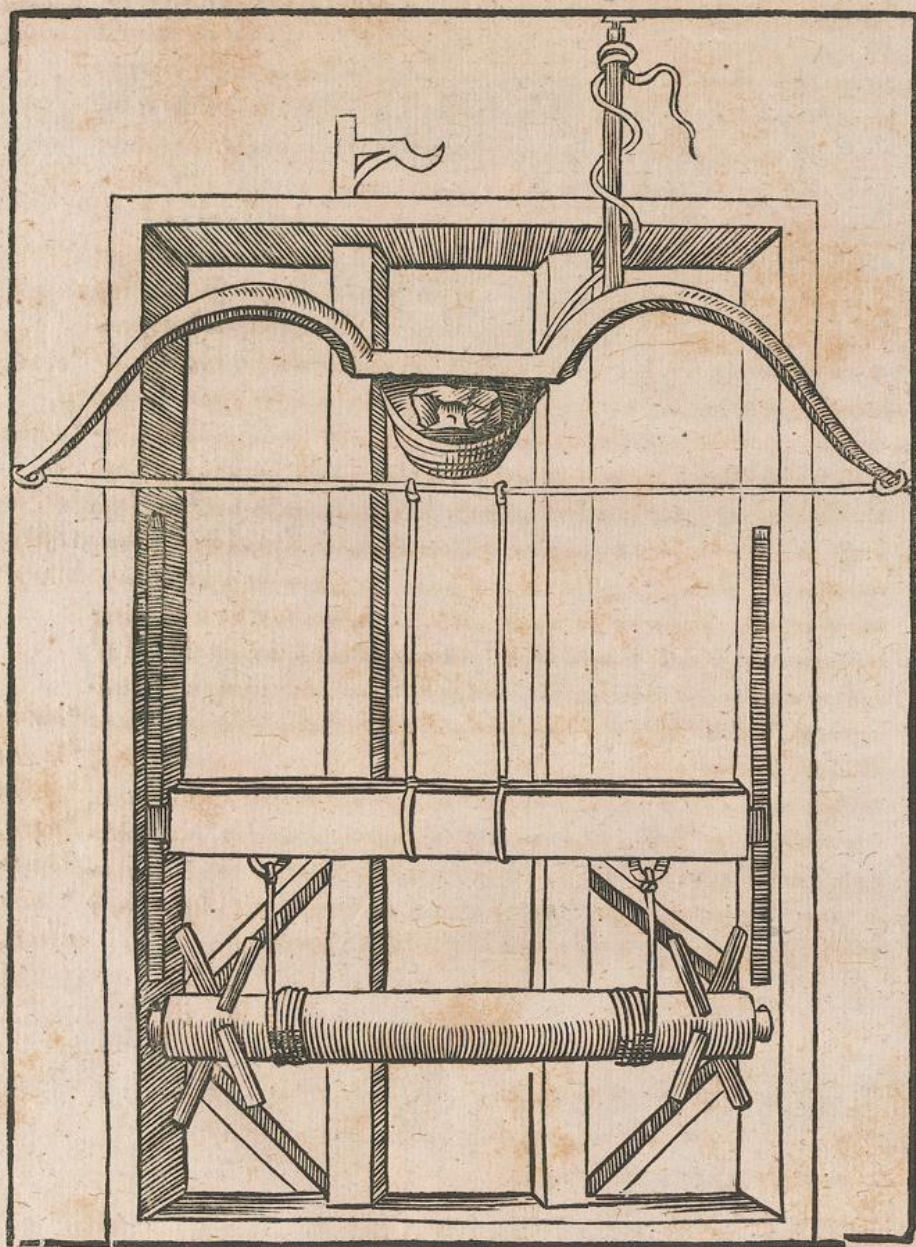
Ἡ καταπέλτας.

* Alij Iosephum citant. Catapultas, ballistas, ὅργανα καταπελτικὰ. Maxima huiusmodi machinarum vis: Et si * Iulio Africano credimus, τῶν ὑπὸ τῆς μηχανῆς ἀφιεμένων πετρῶν ὁ ροῖζ ἐπὶ λῆξαι τὰ πύργους, καὶ γωνίας ἀπὸ πύργων. καὶ τοσοῦτον, ὅτι πληγεῖς ὡς πρὸς κεφαλῶν ὑπὸ τῆς πέτρας, καὶ τὸ κράνιον ἀπὸ τριῶν ἐσφενδονίδη σαθίων. γυναικὲς πὺλῃ γείσης τὴν γαστέρα περιούσης ἐκ τῆς οἰκίας, ἐξέσεισε τὸ βρέφ ἐφ' ἡμικράδιον. Biton lib. περὶ παλεμικῶν ὀργάνων καὶ καταπελτικῶν. duas figuras catapultarum siue λιθοβόλων exposuit, quas publicâ luce donari non erit inutile. Sic igitur in fragmentis manusc. Ἀρξώμεθα οὖν κατὰ βάλαντα τὸ ὑπογεγραμμένον πρῶτον λιθοβόλου τὴν κατασκευὴν: ἀναθεωρεῖν δὲ σε πρὸς καλὴν τὴν λογιαν. ἐστὶ δὲ τῷ τῷ περὶ βόλον ἐν ῥόδῳ ἡρχιτεκτονόμενον ὑπὸ Χέρων τῷ Μαγνησίῳ. ἐστὶ γὰρ ἔχον ὀρθοὺς κανόνες τοὺς α. β. εἴτα οὐ πεισσωσται ἔχοντες τ' μὲν μῆκ ποδῶν ἐξ. τ' δὲ πλάτ καὶ τ' ὑψ ἡμιποδιαῖον. εἴτα ἔπροι δύο πρὸς ἀλλήλους κανόνες συμπεπηγότες τῆς πρώτης οἱ γγ. ἔχοντες τ' μὲν μῆκ πηχῶν. * γς. τὸ δὲ πλάτ ποδὸς ἐνός. ἔσω δὲ εἴτα ἄκρα τῶν καιρίων σεσιδηρωμένα ἢ κεχαλκωμένα μὴ ἔλασσαν ἐπὶ πόδας β. τ' μῆκ , πρὸς τ' ἐν τῆς βίαις μὴ ῥίπτεσθ. εἴτα ἔσωσται οὐτὶ οἱ κανόνες οἱ γ' ἔχοντες ὀδόντας περιόνων σιδηροῦς, μὴ ἔλασσαν ἢ δυοῖν δακτύλων ἔσωσται. ἔχουσαι αἱ λεπίδες αἰάλορον τὸ πῆχ καὶ βλεπέτωσαν οἱ μὲν ἄνω ὀδόντες κάτω καὶ πρὸς τὸν ὑποκάτω κανόνα καθὼς καὶ ἐν τῷ διαγράμματι ὑποκεί. οἱ δὲ κάτω, πρὸς τὸν ἄνω τὸ πλάτ ἀφ' ὀδοντεύμενα. εἴτα ἔσωσται ἄλλο β. κανόνες ὁμοιοὶ καὶ ἰσοπαχεῖς τῆς πρώτης ἐαυτῶν τῆς γ. οἱ δὲ ἔσωσται ἢ ἐταὶ μὴ εἰδεσθῆμενοι ἀλλὰ ἐν λινοῖς ὑπαρχέτωσαν. ὥστε διώσασθαι αὐτοὺς καὶ τὰς ὀπισθίας αἰαβαίνειν μὲν τὸ ἄνω, καταβαίνειν δὲ τὸν κάτω. ἔσωσται ἢ καὶ οὗτοι οἱ κανόνες ἔχοντες ὀδόντας ὁμοιοειδεῖς τῆς πῆχεσι καὶ τῆς μίγχεσι

γένοιτο πρῶτος. ἔωσαν ἢ πρὸς ἄλλοι. ὥστε πᾶν σφυγμὸν τὸ ὄργανον
 ἀφ' ἧς ἐπιβίσεως, ἐμπιπὴν τὸν ὀδόντας τὰς ἐν τοῖς κανόσι πρὸς ἀλλή-
 λας, καὶ γίνεσθαι τῶν ἀνω δύο κανόνων μίαν πλὴν συναφίαν, καὶ πάλιν τῶν
 κάτω δύο κανόνων μίαν. ἔωσαν ἢ καὶ οἱ κανόνες ὁμαλοὶ πρὸς ἀλλήλους.
 τὸ ἢ μέγεθος τοῦ ἀφαιρήματος τῶν σωλινίων ἔω πρὸς τὸ ἀνωθεν καὶ
 κάτωθεν: πρὸς ἢ πρὸς ἀνω κανόνι πρὸς πῦ πτάρτα, ἔω σφενδόνη ἀπέχουσα
 ἀπὸ τῶν κανόνων τῶν αβ. ἐξ ἐκατέρω πρὸς τὸ * 5. ἔω δὲ ἡ σφενδόνη
 τριχὴν, διωαμένη βασιλὴν τὸν ἐπιβήμενον πέτρον. ἔω δὲ ἡ περὶ με-
 τὰ αὐτῆς δακτύλων ἑξὶς ἐπὶ μιᾷς δρεχῆς τῆς σφενδόνης κοιλίας σι-
 δηροῦς συμπεπλεγμένον τῇ σφενδόνη ἔω, εἴτα πάλιν ἀπὸ τῆς α. ἀπέχον
 πρὸς α* ας ἔω τὸν πρὸς σφενδόνην πρὸς τὸν κανόνα τὸν γ. ἔχοντες πλὴν * π. ἐξαφαι-
 ρῆσιν ἐπὶ πλὴν ἀφαιρῶν κανόνων ὅς ἐστι μαλίστων τῶν 5 κ. ὁ μέλλων * ἐξαφαι-
 ρῶν τὸν πέτρον. ἔχεται ἢ ὁ κανὼν ὁ γ. ἀγκῶνας σιδηρῆς: ὅπως ἐκχυθῆς ἀφ' ἐσθῆς
 φέρειν. τὸ δὲ ὄργανον, οἷον πυγμάνη, ἡ ἀπὸ καὶ ἢ.

* π. ἐξαφαι-
 ραι. vel ἐξα-
 φείναι. ΑΕ.
 P.

Ded

Dedi hæc omnia ut sunt in veteribus scidis, non optimis; nec satis emendata aut accurata videntur. sed & picturæ ipsæ authoris menti ac verbis minùs respondent: attamen nisi opelibri melioris, immutare nefas. Et hinc certè, si quæ utilem historiam iuvant, ea decerpere mihi libet, non licet autem esse architecto. In iisdem scidis habui librum, aut potiùs libri partem aliquam, cui titulus, *Κτησιόου Βελοπηχῶν*, multæ ibi catapultarum aut ballistarum, quæ non saxa sed tela emittunt, species, ab Vitruvio postea tractatæ. hominibus verò nostris nondum intellectæ. Equidem post illorum inritos conatus, nodum abscindam potiùs quàm extricem. nimis lenta ea vincla sunt, & mentem,

Quàm magis intendas, tanto adstringunt artiùs.

PAGINA LVIII.

Διόπερ ἀγαθὸν παλαιστῆς.

Mauritius Strateg. IIX. Δεῖ τὸν στρατηγὸν ἐν πάσι πράξεσιν, ὡς περ ἀγαθὸν παλαιστῆν, δεικνύειν μὲν ἑπὶ πρῶτον, ἐν τοῖς περιβάλλουσιν τοὺς ἐναντίους ἐξαπατᾶν, καὶ ὅταν δὲ τοῖς ἀρμόζουσιν τῷ καιρῷ, καὶ οἷς ἀντὶ τοῦ μεγάλων κρατήσῃ.

Εἰ δὲ ἐν πάχει.

Leo Const. XV. §. 16.

Ἄγρυπνος ἔστω.

Liber F.M. ἀγρυπνός ἐστω.

Πολλὰ τὰ πρὸς τοῦ ὕπνου.

Liber F.M. πολλὰ τὰ τοιαῦτα.

PAGINA LXII.

Κηρυττέτω ἄνδρες ἀνὸς πλῆθος.

Leo Const. §. 22. Κηρύξεις δὲ τότε καὶ ἀλαλήσεις, ἵνα τὸν μὴ ἔχοντα ὅπλα μηδεὶς φονεῖ, μόνους δὲ ἀποκτείνῃ τὰς τοῖς ὅπλοις φοροῦντας. καὶ τὸν δὲ τῶν φωνῶν ἀλαλήσας ὁρμηθεὶς ἡ ἰδία ἀλάλειτω καὶ τῇ γλώσῃ τῶν πολεμίων. &c.

PAGINA LXIII.

Ἀμυναν αὐτὴν γώνισον.

In orá Codicis F.M. αὐαντα γώνισον ἔχων ἡ. rectè. Sic Eunapius in AEdesio αὐαντα γώνισον καὶ ἀμαχον νίκην, dixit.

Γυνῆαια.

Captivas mulieres ultro remittendas, nec in vinculis retinen-

das.

das auttorquendas, censet. At barbarus ille & immanis, Euphrosynen aduersus helepoles tanquam munimentum obiciebat, & arieti moenia percutienti, equitantis instar, impositam vexabat. Nicetas I. Andron. Εὐφροσυνὴν ἐν βύζαντι ἀντικείμενην, νῦν μὲν ὡς πρὸς ἔλλημα περὶ τῆς ἑλεπόλεως, νῦν δὲ τῶν κελῶν ἐπαναβάλλων ὡς ἐν ὀχήματι περὶ τῆς γαλιανίας τὸ μηχανήμα. Miserabilis enim etiam inter bellicos furorē foemineus sexus. Θεαί) ἀνδρωποιοι σαρκίον ἀπαλόν, καὶ τοῦτο γυναικεῖον, καὶ ἔσθμα πύργου πρὸς ἑλὶ μένον. Et frustra belli vires reparandas mulieribus additis quis metuat: Ea scilicet armis inutiles, ac propter imbecillitatem imbelles. Inde hominem ignauum foeminam vocant non virum. Quò pertinet Lucilianum illud, Sat. XXVII. *Insanum vocant, quem maltam ac foeminam dici vident.* Sic Iulianus Imp. Epistolā ad Alexandrinos, necdum editā, Dionysium inerte n & nequam alloquitur: Σαυτήν) ἐπη) εἰς ὡς περ Ἀσπιδάμους, γυναῖ. Sic Artemisiā contra Græcos pugnante, quasi monstro territus Xerxes, exclamauit Ω Ζεῦ, τοὺς μὲν ἄνδρες γυναῖκας πεποιήκας, τὰς δὲ γυναῖκας ἄνδρες. Polyæn. IIX Præter naturam enim sit, vt mulieres naturā delicatē, arma capiant tenerumque corpusculum bellico oneri, cruentisque vulneribus subiiciant. Clem. Alexand. Pædag. II. c. XI. ἀναιδέητον αἰς βλάβειν ἢ γυνή. Anna Cæsariis apud Nicetam, Briennium virum fugacem ac pauidum acriter virgendo inculans, naturam ipsam quasi capitali crimine laceſſebat, ὡς αὐτῇ μὲν ἐν ἀφαιροῦσιν τὸ ἀρσενον ἐ ἐγκυκλίᾳ ταν, τῶ δὲ Βριεννίῳ τὸ μορλον διαπορῶσα σαρκαῖ ῥάσιν. Corporalia munera foeminis sexus ipse denegat. cuius imbecillitatem infirmitatēque legum & iuris periti considera- uerunt. l. 3. D. de muneri. & hono. lib. 2 § 2. D. ad Velleian. l. 5. C. eo. l. 5. §. ad filias. C. ad l. Iul. ma. Diuerſa porro fuit Platonis ſententia lib. V. de Repub. Nudanda mulierum corpora bellicis que studiis obduranda. Et Alcibiade I. rem virtutēque bellicam, non virorum magis quàm mulierum; nec virilem adeo, ſed humanam dici debere contendit. & notat Olympiodorus. Κοινὰ γὰρ αἰδρεῖται τὰ ἀνδρῶν, αἰετοῦ καὶ αἰφύσας. καὶ γὰρ αὐτὰ ἐστὶ μέγιστα αἰδρεῖται καὶ γυναικεῖα, ὡς γὰρ τὸ ἥσιν μόνον ἔχοντα τὰ ἀφαιροῦσιν. αἰσθητὸν μὲν γὰρ τὰ ἀνδρῶν μέγιστα γυναικεῖα φησὶν. καὶ τὸ ἀναπαλιντὰ γυναικεῖα ἐξωθέμενα. Idē tamē Philosophus, naturali mulierū infirmitati conſulens, iis non niſi leuiora relinqui debere munera ſua det. τὰ εὐαφρόνεια τὰ γυναικεῖα ἢ τῶν ἀνδρῶν δοτέον, ἀλλὰ τὰ ἁλῶν ἀσθενῶν. Deniq; mulieres ad omnia præterquam ad virorum ſarcinas, inualidas.

Παιδεία.

Vt mulieres, sic pueri quoque imbelles. unde & homines i
 gnaui ac debiles, Pueri dicuntur. Afran Sororib. *At puer est uescis* Pueri.
imbecillus viribus. Seneca lib. III. Epist. puidos, omniaque dif-
 crimina timidè circumspicientes, pueros vocat: *Quod vides, in-*
quit, accidere pueris, hoc nobis quoque masculis pueris euenit.

Ἀδενεῖς αἰθρώπες καὶ γεγηράκετας.

AEgros & senio confectos: γεγάλεοντε αἰὲν πανοπλίας βάκτρον ἀ-
 μενψαμένους. Paul. Silentiar. Anthol. VI. 25.

P A G I N A L X I V.

Προσφιλῇ ἐκείνῃ μὲν γὰρ φθόνον ἐγγύνησαν.

Liber F. M. πρὸς φίλους ἔχων. ἀ μὲν γὰρ φθόνος. &c.

Senes.

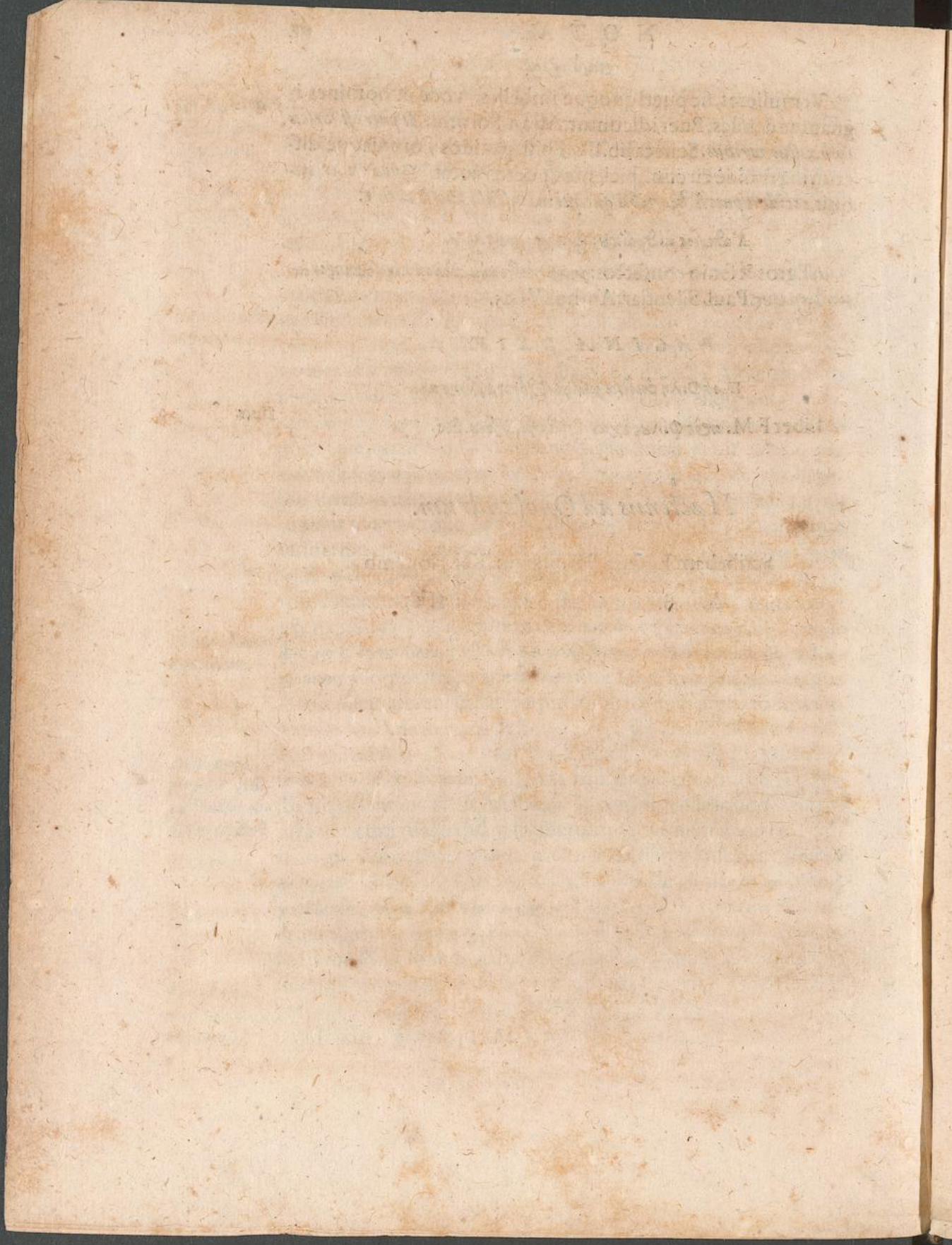
Hactenus ad Onosandrum.

Scribebam Lutetiae Parisiorum, Kal. Nouemb.

A. S.

M. D.

HC.

INDEX

IN ONOSANDRVM,

ET VRBICIVM.

A. α.

CIES disposita in figuram τζ C.	36.
Acies fornicata.	36.
Aciei instruendæ figuræ variæ.	31.
Acies obliqua.	36.
Aciei sinus.	36.
Aciei securæ forma.	69.
Adamantinus & ferreus Imperator.	60.
Aemulatio.	64.
Aër ab excrementis corrumpitur.	17.
Αλαλαγμός.	42.
ab Aliis rectè tradita nō contmenēda.	3.
Amari à suis optare debet Imperator.	6.
Amici in pugna vnà disponendi.	39.
Αμφιπροσωπος μάχη. in Notis.	18.
Αμφιστομος μάχη. in Notis.	18.
Anastasius Imp.	74.
Anathemata.	2.
Angusta loca præoccupanda sunt.	16.
Απληγία.	17.
Archimedes.	74.
Arma splendida ante conflictum.	42.
Armata plebs.	14.
Armorum conflictus.	40.
Armorum desertio.	62.
Arietes.	57.
Astrorū cognitio Imperatori utilis.	54.
Athleta strenuus Imp.	58.
Ατίμειντος ὕβρις.	51.
Auaritia & nummorum fulgor excæcat fortissimos.	5.

B. β.

B A'θς.

Βαλίστραι. Ballistæ.

13.
72.

Barritus.	42.
Bella iniusta DIs odiosa.	10. 11.
Belli causam iustam esse debere.	10.
Bellicarum exercitationum cum musicis comparatio.	18. 19.
Belli fulgur.	42.
Bellicæ de re disputationes sunt anathemata & donaria strenuis militibus & Paci.	2.
Bellorum principia validè stabilienda.	11.
Belli tempestas.	46.
Bellum terrâ marique gerere.	11. 12.

C.

Captiui inlustres non interficiēdi	50.
Captiui imbelles.	30.
Captiui.	30.
Captiui generosi ac feroces illico interficiendi.	ibid.
Captiuorum corpora imperator adseruet, vendat, commutet.	49.
quomodo ex Captiuis hostibus Imp. militibus suis animum addere possit.	30.
Captiui qui, & quando remittendi.	63.
Castra crebro mutanda.	17.
Castra custodienda.	43.
Castra in lineam ac sepem disposita.	23.
Castra in montibus.	23.
Castra metari oportet in locis sanis.	16.
Castra quando mouenda.	14.
de Castris clam mouendis.	21.
è Castris quomodo erumpendum.	24.
Castrorum circularis forma.	23.
Castrorū hostiliū situs considerandus.	23.
Canes venatici.	49.
Catapultæ.	57. 58.
Cauere nouit pericula, qui scit inferre.	24.
Cestibus depugnare.	19.

*

Cibum

INDEX.

Cibum sumere quo tempore milites debeant.	28.
Circularis castrorum positio.	23.
Ciuitates vnde rebelles fiant.	52. 53.
Ciuitates subactas ab imp. esse benigne & humaniter accipiendas.	52. 53.
Cladem accepisse prodest.	51.
de Cladibus acceptis facienda.	51.
Clypeus ad humanam staturam oblongi.	34.
Clypeis quasi imbricibus contra velites utebantur.	34.
de Collocationibus Imperatorum.	22.
Color aeris.	33.
Conciones imp. in bello valde utiles.	6.
Comparationes.	6. 7. 11. 18. 19. 45. 46.
Concupiscētia, ὁρμαὶ ἀκατάχρητοι.	4.
Consilia ab aliis capienda.	10.
Consilia arcana esse debere. Ducibus solum quibusdam patefacienda.	24. 25.
Consiliarii & adsestres Imperatorum.	10.
Consules στρατηγικῆς ἐξουσίας κοσμεμένοι.	1.
Consiliis prudentia adhibenda.	10.
pugna in Cornu.	37.
Cornu dextrum: Cornu laeuum.	38.
quando in bello minimè Cunctandū.	55.
Currus cum ballistis.	72. 73.
Curribus se muniunt barbari.	73.
Cursu aliquando inchoanda pugna.	42.
D.	
Desperatio, ignauos alioqui, fortes facit.	53.
eum Desperatis arduum certamen.	53.
Deus σύναρις ὡς ἦς.	10.
Deorum fidei auxiliūque omnia credere ignaui est.	52.
Direptiones non ubiq; permittendae.	49.
Direptiones in sociorum regionibus nō permittendae.	14.
Disciplina militaris antiquorum exacta.	
Dives Imperator an utilior sit paupere.	7.
quando eligendus.	10.
Dives Imp. veluti aurea armatura.	7.
Duces eligantur locupletissimi ac nobilissimi.	9. 10.

Duellica arte milites aliquando inter se decertent.

44.

E. e.

Εὐκρίματα. 37.
Eloquentia utilis Imperatori. 6.

Εὐμεπτος, προσβολή.

Ensim coruscationes. 42.

Excubiae stent. 21.

Excubiae & vigiliae per vices. 21.

Excubiarum ignes. 21.

Exempla Ducum verecundiam militum pulsan.

57.

Exemplo suo Imperator milites prouocet.

57.

Exercitationes cibum iucundiores efficiunt.

19.

Exercitationes militum in hybernis.

18. 19.

Exercitus ducendus per hostium regiones.

15.

Expertis plerumque fides adhibetur.

2.

Exploratores aliquando ad suos remittendi.

20. 21.

Extas inspicenda.

25.

Extas lata animos addunt militibus: nec concertandum nisi ea lata sint.

25.

Extispicina varia variis momentis portendit.

26.

Equitatus potissimus vsus in plano.

43.

F.

Facibus quomodo quid significetur.

40.

Fames optimum condimentum.

19.

Ferreus & adamantinus Imperator.

14.

in Fertili & vberis solo multa illecebre.

15.

Ferulae, rudes.

19.

Fides proditoribus seruanda.

53.

Filii Imp. aut obsides, aut fidissimi consiliorum arbitri esse possunt.

6.

Fornicata acies.

36.

Fœdifragi.

52.

Fortuna.

50.

Fortuna in bello.

2.

φοσάτον.

73.

Clades & victoriae non solum ab Fortuna, sed etiam ab Imp. pendunt.

2.

Fugam

INDEX

Fugam simulare vtile. 27. 37.
quando in Fuga nulla spes. 38.
Fugæ cum nulla spes est, audentiores ali-
quando fiunt milites. 45.
Fugiētes hostes nō temerè insequēdi. 27.
Funda. 32.
Fundis plumbeos globos emittebant. 33.
Funditores velutum optimi. 33.
Furtum belli. 54.
Funerum religiosa pietas. 50.

G. γ.

GAlbei. 48.
Glebis depugnare. 19.
Gubernator remigum munus funginon
debet. 46.
Generosi homines. 7.
Γαληνόπατος Imperator.
Gradulento procedendum ad præliū. 14.

H.

HAstæ inclinatio. 40.
Helepoles. 57.
Hostiæ & exta inspiciantur. 25.
Hostiæ multæ eodem die mactandæ. 26.
Hostium agri vastandi. 15.

I.

Ieiuni milites ad pugnam minimè du-
cendi. 28.
Ignaui. 30.
Ignaui poenâ adficiendi. 48.
Ignis. 14.
Ignobiles virtutem amplecti potius solēt
quàm ignobiles. 8.
Ignobilis Imperatoris molestū imperiū. 7.
Impedimenta quando in mediâ acie col-
locanda. 14.
Imbrices, clypei. 34.
Imperator curēt amari à suis. 6.
Imperator sit ἀφιλάργυρος. 5.
Imperator sit affabilis. 9.
Imperator athleta. 58.
Imperator equo per exercitū vehatur. 38.
Imperator qualis eligendus. 4.
Imperator ipse pugnare non debet. 46.
Imperatoris officium. passim.
Imperator manū operi primus admo-
ueat. 57.

Imperator noctu consilia meditetur. 5.
Imperator ne sit ferox. 63. 64.
Imperator non solum periculum inferre
hostibus, sed etiam cauere debet. 16.
Imperator sit castus. 4.
Imperator sit frugi. 4.
Imperator vltimus cesset à labore. 5.
Impetus repentini hostes admodū quàm
terrent. 55.
Impetus Barbarorum. 72. 73.
Inceptis turpe desistere victum. 11. 12.
Inclamanda esse lata pugnantis militi-
bus. 38.
Induciarū tēpore custodia habēdæ. 51. 52.
Induciæ non violandæ. 52.
INERMES NE OCCIDVNTOR. 62.
Infantes æstri & philtæ. 6.
Initia terribilia. 55.
Inopinati impetus causa cladis. 55.
Insepultum iacere contumelia est. 51.
Insidiæ detegendæ. 14.
Insidiæ. 37. 38. 53. 54.
Intervalia inter ordines. 33.
Insidias ante obsessæ urbis portas esse col-
locandas. 56.
Inuadendū in hostes pedetērim. 14. 23. 24.
Inuenta variâ variis euentis. 45.
ex Inuentis propriis an maior laus, quàm
ex alienis. 3.
Inuidia. 3. 64.
Iuuenis Imperator temerarius. 5.
Iuuenes rem militarem per multa peri-
cula addiscunt.

K.

Καῖσαρ Σεβαστός. 1.
Καλλιρεῖν. in Notis. 25.
Κανόνες καθηλωμένοι. 71.
Κάτρον τετράγωνον. 71.
Κέρως. 13.
Κόλπος. 36.
Κόντος. 33.
Κόσμοι. 48.

L.

Leuis armatura collocanda in locis a-
spersis. 32.

INDEX.

Leuis armatura esse debet in fronte, vt pugnam incipiat.	32.	Nemesis.	50.
Litare.	24.25.	Nobilis Imperator quādo eligēdus.	9.10.
Loca angusta quando vtilia.	43.	Nox obsidentibus amica.	56.
Loca machinis accommodata feligat Imp.	57.	Nox formidinem iniicit.	57.
Loca quæ obsessi inaccessa existimāt, obsidentibus saepenumero prodesse.	60.	Nuncii semper admittendi.	27.
Loca sana 16.17. Loca tuta.	35.36.	O. o.	
Longum agmen minus firmum.	34.	Obliquum agmen.	36.
Lunati exercitus.	36.	quomodo Obsessio acriter vrgendo continuari possit.	59.
Lustratio exercitus.	12.	Obsessorū improuisæ eruptiones.	55.56.
M. μ.		Obsessi curis vigiliisque attenuantur.	55.
Machinæ ad oppugnationem.	57.	Obsidentiu consilia occulta esse debēt.	55.
Magnanimum esse debere Imperatorem in rebus aduersis.	29.	in Obsidione diuidendus in plures partes exercitus.	58.59.
Maiorum virtutes nostræ non sunt.	8.	de Obsidionibus.	55.
Mechanici.	58.	Ocium militum animos frangit.	17.
Medici in comitatu exercitus.	6.	Ordines coartati tutiores.	13.
Medicus morbum antè cōsiderat, quàm adhibeat remedia.	43.	Ordines in artum colligendi.	13.
Medici vulnerarii.	6.	Ordines nunquam esse soluendos.	41.
Mercatoribus ad exercitum liber pateat aditus.	15.	Ordo in exercitu seruandus.	12.
Mercaturæ, & ceteris huiusmodi artibus dediti, stolidi saepè sunt.	7.	ὀρμαὶ ἀναλαχεται.	4.
Mentiri licet Imp. vt animos suis addat.	38.39.	ὀυραγία.	13.
Metum aliquando suis militibus incutere debet Imperator.	29.30.	P. π.	
Metus, αἰθμία, animi morbus.	6.	PAbulationes.	20.
Metus cautiōres facit milites.	29.30.	Παπυλαῖαι.	73.
Metus ciuium in expugnatione.	62.	Paci anathema.	2.
Metus falsus vates.	56.57.	Panici terrores.	13.56.57.
Metus per oculos iniicitur.	42.	Planities nuda.	14.
Met' rerū inuisarū aut inauditarū.	30.31.	Plebs armata.	14.
Metum simulare saepe prodest.	24.	Παρασύνθημα.	40.
Metus tempestiuus.	51.	de Parte totum.	22.
Μέτωπον.	13.	Pauper Imperator an melior diuite.	7.
Milites in hiberna missi exercendi.	17.	Pauper Imp est veluti ferrea armatura.	7.
Minari antequam facere.	15.	Plumbum aëri concolor.	33.
Mors Imperatoris victoriam saepè ad hostes transfert.	47.	agitatum in aëre ignescit.	33.
Mulieres captiuæ remittendæ.	63.	Præda impartienda militibus.	49.
Musica.	18.19.	Prædā omnē nō penes se habeat Imp.	49.
N.		Præda.	20.
Naturales ac necessariæ excretiones.		Præmia militibus pro virili cuiusque parte tribuenda.	48.
17 18.		Præmia militaria.	48.
		Proditores in furto belli compreh. si.	54.
		Proditori dare, accipere est.	53.
		Proditoribus fides seruanda.	53.
		Proditoribus vtendum.	53.54.
		Puppm ferire.	11.
		Πρύμνα κρέεσθαι prouerb.	11.

Prudentis Imperatoris cum medico cō- paratio.	43.	Συδατον.	73.
Prudētia in Impatore potior robore.	46.	Speculatores & custodiæ ante vallum.	16.
Πρωτοπορεία.	73.	Speculatores.	73.
Pudor militum.	57.	Splendere debet exercitus.	42.
Pugna bifrons.	18.	Stare in vigiliis.	21.
Pugna sine ferro.	19.	Strategemata	passim.
Pugnare solidum diem.	28.	Subsidiarii.	37.
Pulvis.	14.	Συμμαχίαι ἑτερόγλωσσοι.	41.
Pugna in Cornu.	31.	Σύνθημα.	40.
		Suprema pericula in bello non tentanda.	
		44-45. nisi in extremis periculis. 44-45.	
		T.	
Q Vadratum agmen tutissimum.	13.	Τ' ἄγμα.	58. 59.
Quæstuariæ artes.	7.	Temporis momenta in bello confi- deranda.	54.
Quietem milites per vices in obsidione quo modo capere possint.	59.	Tergistites opidò quoq; muniēdi.	14-35.
Quo pacto Imperator quiescere à labo- ribus aliquando possit.	60.	à Tergo irruptio.	38.
R.		Testudines.	57.
R Eligiosa funerum.	51.	Tibiæ.	19.
Rhombus, turbo.	32.	Totum ex parte.	22.
Romani optimi rerū bellicarū arbitri.	2.	Transfugæ.	22. 25.
Romani ad orbis vsque terminos Impe- rium propagauerunt.	2.	Tubicines in expugnatione.	61.
Rudes, ferulæ.	19.	Turres.	57.
S. σ.		V.	
Σαγή.	73.	V Allum muniendum.	16.
Sacrificandum pugnâ diremtâ.	48.	Velites coniectis telis se ad postre- mos recipiant.	33.
Sambucæ.	57.	Velites hostium latera optimè vrgent.	33.
Scalæ.	56.	Velitum optimi funditores.	33.
Sagittarii.	32.	Q. Veranius.	1.
Sedetum.	73.	Victoriæ & clades non solum à fortunâ: sed etiam ab Imperatore pendent.	2.
Senex Imperator infirmus.	5.	Victoriâ partâ, feriē militibus concedan- tur.	50.
Senes ad bellum minus apti.	71.	Vir virum legit.	36.
Sepeliēdos esse interfectos in prælio.	50. 51.	Vnius sententia parum firma.	10.
Siderum cognitio Imperatori utilis.	54.	Vota nuncupanda pugnâ diremtâ.	48.
C. σῆγμα antiquum.	36.	Vultu Imperator sit lato.	29.
Signa à quo danda.	39. 40.	Vultum variè conformare sciat Impera- tor.	29.
Signa alia pter tesserâ dari debere.	40. 41.	Y.	
Signa custodiarum.	40. 41.	Y παρὰ τὴν γῆν.	60.
Signa per faces.	40. 41.	Z.	
Signorum quædam voce, quædam nutu dantur.	40. 41.	Z Elus, æmulatio.	64.
Signa, συνθήματα.	12.		
Sinus aciei.	36.		
Sobrii sint milites.	28.		
Socii alienigenæ.	41.		
Sômnus sine sensu in mēbra obrepit.	21.		

FINIS.

* 3

IN-

INDEX RERVM ET VERBORVM in his Notis memorabilium.

Numeri accommodati sunt ad textus Græcolatini paginas.

A.

Acies splendida.

Aëris color.

Ago nisticon.

Amari à suis.

Amatorum exercitus.

Amici cum amicis.

Amoris cestus.

Anathemata Paci.

Ἀμφιπρόσωπος μάχη.

Ἀμφίστομος μάχη.

Ἄπαις.

Ἀπὸ λίκην.

Arcutes.

Armis ornari.

Arietes.

Arietes varii.

Arietis figura.

Armorum meditationes.

Aglus.

Auro excæcari.

Ἀζάνια.

B.

Ballistarum mira vis.

Bella cur homines moueant.

Bella rerum publicarum morbi.

Belli sit iusta causa.

Bellaquæ & Ronfardi lapsus.

C.

Callisthenes historiographus.

Castra crebrò mutanda.

Castra metanda in locis sanis.

Catapultæ.

Cato illustratus.

Catullinoua explicatio.

42.	Centunculi.	
33.	Cestus.	19.
11.	Cestus baltheus.	19.
5.	Cestus tunica.	19.
39.	Cestus Veneris.	19.
39.	Charon Magnesius.	
39.	Chironica ars.	7.
19.	Christodorus explicatus.	19.
2.	Gibo mediocriter indulgendum.	28.
18.	Clepsydra.	21.
18.	Clusuræ.	16.
6.	Clypei quasi imbrices.	34.
27.	Coactæ copiæ.	13.
32.	Columnæ Herculis.	2.
1.	Communio opiaionum.	10.
57.	Consiliarii.	10.
57.	Contus.	33.
57.	Conuiuia.	4.
18.	Ctesibii machina.	57.
6.	Custodiæ stent.	21.

D.

19.	D amius Colophonius.	57.
	Deus bellorum arbiter.	35.
57.	Defatigati milites.	14.
10.	Δημοσίευσι, πω βλινίζεσθαι.	30.
10.	Dignitates castrenses.	48.
10.	Diuina auxilia.	52.
19.	Domus illustris.	15.

E.

1.	E nses acuti.	44.
17.	Ensis stilus militis.	44.
16.	Επιθυμία.	4.
57. 58.	EVnapius explicatus.	3.
48.	Excrementa humana.	7.
2.	Excubiarum ignes.	26.

Exer-

INDEX

Exercitationes.	17.		
Exercitationes equestres.	20.		
Exercitus partes quasi animalis.	14.		
Exploratores.	20.		
Extalata.	25.		
Extispicina Christianorū & Gentiu.	25.		
F.			
Faciales.			
ad Faciem collimare.	4.		
Ferruminatio Vulcani.	2.		
Filii Φίλτρα Δυνάσας.	2.		
Fortunam suam ornare.	6.		
Frænum Φίλτρον.	20.		
Fundæ impetus.	6.		
G.	33.		
Alba.	48.		
Galbei.	48.		
Galbuli.	48.		
Galbei mulierum.	48.		
Gallinaceus belli signum.	11.		
Gaudia post victoriam.	50.		
Glossæ emendatæ.	19.		
Gymnasiarchæ.	4.		
H.			
Asta belli signum.	11.		
Helepolis.	57.		
Helepolis in nauigio.	57.		
Hora.	25.		
I.			
Liadis definitio.			
Illiberis.	19.		
Ιμάντες..	6.		
Ιμαλισμοί.	19.		
Imperatoris eloquentia.			
Imperator hilaris.	6.		
Imperatoria palæstra.	29.		
Imperator.	58.		
Improles.	4.		
Incontentus.	6.		
Intervalla inter ordines.	4.		
Inuentis alienis nihil addere posse, infel- licis ingenii est.	33.		
ab Inuentis propriis laus.			
Inumbrare.	3.		
Isidorus Abydenus.	19.		
		K.	
		Κεσπός, Vettonica.	19.
		Κεσπός Ζεσός.	19.
		Κόσμοι.	48.
		L.	
		Abor.	19.
		Lac Φίλτρον.	6.
		Lambini lapsus.	57.
		Lamina.	48.
		Larvæ in conuiuio.	4.
		Larvæ muliebres.	4.
		Legati Rhetores.	14.
		Lipæ.	48.
		Linea margaritorum.	48.
		Λόγος.	4.
		Λοχαγός.	9.
		Λόχοι, ordines.	12.
		Ludus militaris.	19.
		Lutum.	16.
		M.	
		Agnitudo Romana.	2.
		à Maioribus laus.	8.
		Martis pistillus.	2.
		Martis mortarium.	2.
		Masques.	4.
		Matrimonium.	6.
		Medici ad exercitum.	6.
		Medici ridiculi.	7.
		Medici vulnerarij.	6.
		Mercaturæ munus sordidum.	7.
		Mercatores in exercitu.	15.
		Meretrices in exercitu.	39.
		Meretrix λαμπρά.	15.
		Metus tempestiuus.	51.
		Milites in seruitute.	57.
		Milites puri.	12.
		Momentum.	25.
		Mors Imperatoris.	39.
		Mortuus mensis.	2.
		Mortarium Martis.	2.
		Mors purpurea.	4.
		Μυστιζαν.	6.
		Mulieres captivæ.	63.
		Mulieres imbelles.	63.
		N.	
		Nebula linea.	19.
		Noctis tempus consilij oportuni.	4.
		-40- Noctur-	

INDEX.

Nocturnus iudex.	4.	Sacrificia post pugnam.	48.
Noti cum notis.	39.	Sambucæ.	57.
Nudus ager.	14.	Sceletus.	4.
		Senes.	64.
O.		Sepultura.	51.
Oceanus <i>ὠκεανὸς</i> .	2.	Sidonius illustratus.	7.
Oculi falluntur.	57.	Signa vocalia.	41.
Oceanus orbis terminus.	2.	Sophismata militaria.	27.
Odyssæ definitio.	10.	Stemma.	48.
Oestrus.	6.	<i>Στρατηγική.</i>	2.
Onesander.	1.	<i>Στραξ.</i>	19.
Onosander quo tempore vixit.	2.	in Suetonio lectio tentata.	48.
Onosander Philosophus Platonius.	1.	Suidas leuiter emendatus.	25.
Optica.	80.	<i>Σύνθημα.</i>	41.
P.		T.	
Abulationes.	20.	Abanus.	6.
Panica.	13.	<i>Ταξίαρχος.</i>	9.
<i>Πανρατιὰ.</i>	38.	Terror repentinus.	55.
<i>Παρασύνθημα.</i>	41.	Testudines.	57.
Papias.	19.	Theatrorum scalæ.	57.
Paupertas.	7.	Theon explicatus.	2.
Pax belli causa.	2.	Transfugæ.	22.
in Pace unitas.	2.	Tunica molesta.	19.
<i>Περίαπτα.</i>	48.		
Plautus illustratus milite.	15.	V.	
Plautus illustratus Rudente.	15.	Vates in exercitu.	25.
Prædæ.	20.	Venus nuda simul & tunicata.	19.
Præpositum protegere debent milites.	5.	Veneris tunica.	19.
in Proditores beneficia conferenda.	53.	Veranius.	1.
Posidonius Macedo.	80.	<i>Verugadins.</i>	48.
<i>Περίλικιζέσθαι.</i>	38.	Vestes bombicinæ.	19.
<i>Πρύμναν κρέεσθαι.</i>	11.	Vestes vitreæ.	19.
Publica pugna.	38.	Vettonica.	19.
Pueri.	63.	Vigiliæ.	21.
Pugna sine ferro.	19.	Vxores in exercitu.	39.
Pulsare verecundiam.	57.		
Purpurea mors.	4.	X.	
		<i>Χαρζάνια.</i>	19.
R.		<i>Χώρα λαμπρά.</i>	15.
Hetores legati.	11.	<i>Χώρα λυπρά.</i>	15.
Romanorum virtus.	2.		
Rumores falsi per exercitum.	39.	Ψ.	
		<i>Ψιλοί.</i>	32.
S.		Z.	
Sacerdotalis stirps.	4.	<i>Ζωγρεῖον.</i>	26.
Sacrificia ante pugnam.	25.		

FINIS.

